

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

สุธีรา บุญส่ง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2566

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

สุธีรา บุญส่ง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2566
(ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย)

ACADEMIC LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING TO QUALITY OF STUDENTS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE NAKHON PATHOM

SUTHEERA BOONSONG

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS

FOR THE DEGREE OF MASTER OF EDUCATION

PROGRAM IN EDUCATIONAL ADMINISTRATION

FACULTY OF EDUCATION

MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY

2023

COPYRIGHT OF MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	:	**ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม**
ชื่อนักศึกษา	:	**สุธีรา บุญส่ง**
ชื่อปริญญา	:	**ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**
สาขาวิชา	:	**การบริหารการศึกษา**
ปีพุทธศักราช	:	**2566**
อาจารย์ที่ปรึกษา	:	**ดร. ขัตติยา ด้วงสำราญ**

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ .....
(พระครูศรีวีรคุณสุนทร, ผศ. ดร.)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ :
ประธานกรรมการ .....
(พระมหาไกรวรรณ์ ชินทตฺติโย, ดร.)

กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษา) .....
(ดร. ขัตติยา ด้วงสำราญ)

กรรมการ .....
(พระมหาธำรงค์ ธิตปุญฺโญ, ดร.)

กรรมการ .....
(พระครูปลัดสุวัฒนสัจจคุณ, ดร.)

กรรมการ .....
(ผศ. ดร. ชวน ภารังกูล)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thesis Topic	:	Academic Leadership of School Administrators Affecting Quality under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Pathom
Student's Name	:	Sutheera Boonsong
Degree Sought	:	Master of Education
Program	:	Educational Administration
Academic Year	:	2023
Advisor	:	Dr. Khattiya Duangsamran

Accepted by the Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Master of Education (Educational Administration)

Dean of Faculty of Education .....
(Phrakhrusrivirakhunsunthorn, Asst. Prof. Dr.)

Thesis Committee:

Chairman .....
(Phramaha Kraiwan Jinadattiyo, Dr.)

Member (Advisor) .....
(Dr. Khattiya Duangsamran)

Member .....
(Phramaha Thamrong Ṭhitapuñño, Dr.)

Member .....
(Phrakhrupaladsuvaddhanasaccaguna, Dr.)

Member .....
(Asst. Prof. Dr. Chuan Parunggul)

Copyright of Mahamakut Buddhist University

บทคัดย่อ

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม**

ชื่อนักศึกษา : **สุธีรา บุญส่ง**

ชื่อปริญญา : **ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**

สาขาวิชา : **การบริหารการศึกษา**

ปีการศึกษา : **2566**

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก : **ดร. ขัตติยา ด้วงสำราญ**

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม 2) เพื่อศึกษาคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม 3) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม กลุ่มตัวอย่างได้แก่ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม จำนวน 28 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 6 คน คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการ และครูผู้สอน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 168 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) การวิเคราะห์สมการถดถอยพหูคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) วิเคราะห์สถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัยพบว่า :

1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการนิเทศผลการปฏิบัติงานของครู ด้านการกำหนดเป้าประสงค์ของโรงเรียน ด้านการจัดหาแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นให้ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ด้านการจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการสอนของครู ด้านการสื่อสารให้ทุกคนทราบว่าโรงเรียนคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง และด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ตามลำดับ

2) คุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านสุขภาวะทางร่างกาย และจิตสังคม ด้านการมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษา

กำหนด ด้านความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย และด้านยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย ตามลำดับ

3) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ได้แก่ ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ด้านการสื่อสารให้ทุกคนทราบว่าโรงเรียนคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง ด้านการนิเทศผลการปฏิบัติงานของครู ด้านการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ด้านการจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการสอนของครู และด้านการจัดหาแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นให้ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยภาพรวม ได้ร้อยละ 95.2 ค่าประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ 0.904 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (Standard Error) เท่ากับ 0.153

สมการคะแนนดิบ

$\hat{Y}_{tot} = 0.160^{**} + .039\ (X_6) + .154\ (X_2) + .128\ (X_5) + .184\ (X_7) + .106\ (X_3) + .078\ (X_4)$

สมการคะแนนมาตรฐาน

$Z = .039^{**}\ (X_6) + .041^{**}\ (X_2) + .044^{**}\ (X_5) + .039^{**}\ (X_7) + .046^{**}\ (X_3) + .038^{**}\ (X_4)$

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำทางวิชาการ/ผู้บริหารสถานศึกษา/คุณภาพผู้เรียน/สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

ABSTRACT

Thesis Topic	:	**Academic Leadership of School Administrators Affecting to Quality of Students under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Pathom**
Student's Name	:	**Sutheera Boonsong**
Degree Sought	:	**Master of Education**
Program	:	**Educational Administration**
Academic Year	:	**2023**
Advisor	:	**Dr. Khattiya Duangsamran**

The purposes of this research were 1) to study academic leadership of school administrators under The Secondary Educational Service Area Office Nakhon Pathom 2) to study quality of students under Nakhon Pathom Secondary Educational Service Area office 3) to study academic leadership of school administrators affecting to quality of students under The Secondary Educational Service Area Office Nakhon Pathom. The sample were 28 schools under The Secondary Educational Service Area Office Nakhon Pathom. There were 6 informants representing of each school including school administrators, school vice administrator, head of academic department and teacher totaling 168 people 100 percent. The instrument used in this study was questionnaires. The statistics used in data analyzing were frequency, percentage, arithmetic Mean, Standard deviation and Stepwise Multiple Regression Analysis. The data was analyzed using Package Program.

The results of this research were as follows:

1) Academic leadership of school administrators under The Secondary Educational Service Area Office Nakhon Pathom overall was at a high level, when considering each aspect was found at the high level in all aspects. Sort from most to least as follows: Teacher performance supervision, Setting school goals, Providing the necessary resources, Environment conducive to learning and in orderly, Classroom arrangements are conducive to teachers' teaching, Communicating to everyone that the school expects high student achievement and Checking student's progress, respectively.

2) Quality of students under The Secondary Educational Service Area Office Nakhon Pathom overall was at a high level, when considering each aspect was found at the high level in all aspects. Sort from most to least as follows: Physical and psychosocial health, Having good characteristics and values as specified by educational institutions, Priding local and Thainess and Accept to live together on differences and diversity, respectively.

3) Academic leadership of school administrators affecting to quality of students under The Secondary Educational Service Area Office Nakhon Pathom were Checking student's progress, communicating to everyone that the school expects high student achievement, Teacher performance supervision, Environment conducive to learning and in orderly, Classroom arrangements are conducive to teachers' teaching affecting quality of students under The Secondary Educational Service Area Office Nakhon Pathom, statistically significant at the .05 level, the overall (Y_{tot}) was 95.2 percent, the adjusted prediction efficiency (Adjusted R Square) was 0.904 and the standard error in prediction (Standard Error) was 0.153.

The raw score:

$$\hat{Y}_{tot} = 0.160^{**} + .039\ (X_6) + .154\ (X_2) + .128\ (X_5) + .184\ (X_7) + .106\ (X_3) + .078\ (X_4)$$

The standard score:

$$Z = .039^{**}\ (X_6) + .041^{**}\ (X_2) + .044^{**}\ (X_5) + .039^{**}\ (X_7) + .046^{**}\ (X_3) + .038^{**}\ (X_4)$$

Keywords: Academic Leadership / School Administrator / Quality of Students / The Secondary Educational Service Area Office Nakhon Pathom

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก ดร. ขัตติยา ด้วงสำราญ อาจารย์ที่ปรึกษาหลักที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้องตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์วัลลา ชูสังข์มนตรี อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ ที่กรุณาให้ความรู้ ให้คำปรึกษา ตรวจแก้ไขและวิจารณ์ผลงาน ทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์มากขึ้น และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบรวมทั้งให้คำแนะนำแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพ นอกจากนี้ยังได้รับความอนุเคราะห์จากท่านผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ตลอดจนผู้ที่ให้ข้อมูลทุกท่านที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการทำวิจัยทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ ดร. สุริยา ชิณณะพงศ์ อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ดร. ชัชวาลย์ สิงหาทอง ผู้อำนวยการโรงเรียนศรีวิชัยวิทยา และนางอุมาพร ชัยปรีชา ครูชำนาญการพิเศษของโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครปฐม ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย ทำให้เครื่องมือมีความเที่ยงตรงสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์

ขอกราบขอบคุณ เจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยทุกท่านที่ได้ให้ความสะดวกด้วยดีเสมอมา และเพื่อนนักศึกษา ที่คอยเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา ขอขอบคุณครอบครัวที่ช่วยเหลือห่วงใยให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจสำคัญตั้งแต่เริ่มเรียนจนถึงจบการศึกษา

คุณงามความดีและประโยชน์อาจเกิดจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้เป็นกตัญญูกตเวทีแด่บุพการี บูรพาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษาและประสบความสำเร็จมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

สุธีรา บุญส่ง

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย..... จ

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ..... ช

กิตติกรรมประกาศ..... ฌ

สารบัญ..... ญ

สารบัญตาราง..... ฑ

สารบัญภาพ..... ณ

บทที่

1 บทนำ..... 1

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... 2

1.1.1 ความเป็นมาและการวิจัย..... 3

1.1.2 ปัญหาของการวิจัย..... 6

1.1.3 ความสำคัญของปัญหาวิจัย..... 7

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... 9

1.3 ข้อคำถามของการวิจัย..... 10

1.4 สมมติฐานของการวิจัย..... 10

1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย..... 11

1.6 ขอบเขตของการวิจัย..... 12

1.6.1 ขอบเขตด้านประชากร..... 12

1.6.2 ขอบเขตด้านตัวแปร..... 12

1.6.3 ขอบเขตด้านพื้นที่..... 12

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ..... 13

1.8 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย..... 15

2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 17

2.1 หลักการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ..... 18

2.1.1 ความหมายของภาวะผู้นำ..... 18

2.1.2 ความสำคัญของภาวะผู้นำ..... 20

2.1.3 ความหมายของคุณลักษณะของภาวะผู้นำ..... 21

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

2.1.4 ความสำคัญของคุณลักษณะของภาวะผู้นำ..... 25
2.1.5 ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ..... 26
2.1.6 ความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการ..... 28
2.1.7 องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ..... 29
2.1.8 แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ..... 36
2.2 หลักการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียน..... 48
2.2.1 ความหมายของคุณภาพผู้เรียน..... 48
2.2.2 องค์ประกอบของคุณภาพผู้เรียน..... 67
2.2.3 มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน..... 69
2.2.4 มาตรฐานด้านผู้เรียน..... 70
2.2.5 มาตรฐานการศึกษา ระดับขั้นการศึกษาพื้นฐาน..... 81
2.2.6 มาตรฐานการศึกษาด้านผู้เรียนเพื่อการประเมินภายนอก..... 82
2.3 หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับหลักภาวนา 4 กับการบริหาร..... 88
2.3.1 ความหมายของหลักภาวนา 4..... 88
2.3.2 ความสำคัญของหลักภาวนา 4..... 88
2.3.3 กระบวนการหลักภาวนา 4..... 90
2.3.4 หลักภาวนา 4 ของผู้บริหาร..... 92
2.4 ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม 96
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 103
2.5.1 งานวิจัยในประเทศ..... 103
2.5.2 งานวิจัยต่างประเทศ..... 111
2.6 สรุป..... 115
3 วิธีดำเนินการวิจัย..... 116
3.1 วิธีการและขั้นตอนในการวิจัย..... 116
3.2 ระเบียบวิธีการวิจัย..... 117
3.2.1 การออกแบบการวิจัย..... 117
3.2.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย..... 117

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

3.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... 118
3.3.1 ประชากร..... 118
3.3.2 กลุ่มตัวอย่าง..... 118
3.3.3 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง..... 118
3.4 เครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ..... 119
3.4.1 เครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ..... 119
3.4.2 การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพของเครื่องมือ..... 120
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 120
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้..... 122
3.7 สรุป..... 122

4 การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิจัย..... 125

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม..... 125
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม..... 127
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม..... 138
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม.... 145

5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ..... 153

5.1 สรุปผลการวิจัย..... 154
5.2 อภิปรายผล..... 157
5.3 ข้อเสนอแนะ..... 172
5.3.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป..... 172
5.3.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย..... 173

บรรณานุกรม..... 174

ภาคผนวก..... 184

ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ..... 185
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ..... 187

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล Try – Out..... 191
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล..... 194
ภาคผนวก จ ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบการพิจารณาประเมินหาค่าดัชนี
ความสอดคล้อง Index of Consistency (IOC)..... 195
ภาคผนวก ฉ ค่าความเชื่อมั่น..... 209
ภาคผนวก ช แบบสอบถามเพื่อการวิจัย..... 211
ภาคผนวก ซ ผลการวิเคราะห์ของข้อมูลของแบบสอบถาม..... 223
ประวัติผู้วิจัย..... 235

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.1	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยร้อยละผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	5
1.2	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยร้อยละผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	5
2.1	จำนวนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม	99
3.1	จำนวนประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม	119
4.1	จำนวนและร้อยละข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ	126
4.2	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม โดยภาพรวม	128
4.3	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ด้านการกำหนดเป้าประสงค์ของโรงเรียน	129
4.4	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ด้านการสื่อสารให้ทุกคนทราบว่าโรงเรียนคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง	131
4.5	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ด้านการจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการสอนของครู	132
4.6	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ด้านการจัดหาแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นให้	133
4.7	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ด้านการนิเทศผลการปฏิบัติงานของครู	134

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ **หน้า**

4.8 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน..... 135

4.9 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ด้านการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย..... 137

4.10 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม โดยภาพรวม..... 139

4.11 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ด้านการมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด..... 140

4.12 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ด้านความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย..... 141

4.13 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ด้านยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย..... 142

4.14 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ด้านสุขภาวะทางร่างกาย และจิตสังคม..... 144

4.15 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม โดยภาพรวมและรายด้าน..... 146

4.16 ผลการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับ Multicollinearity ของตัวแปรพยากรณ์.. 147

4.17 การวิเคราะห์หาค่าแปรปรวนของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม โดยภาพรวม..... 148

4.18 การวิเคราะห์การถดถอยพหูคูณภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม โดยภาพรวม..... 149

สารบัญภาพ

ภาพที่ **หน้า**

1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย..... 11

4.1 สรุปผลการวิเคราะห์การถดถอยพหูคูณภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม..... 151

บทที่ 1
บทนำ

การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนไทยทุกคน ที่รัฐต้องจัดให้เพื่อพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัย ให้มีความเจริญงอกงามทุกด้าน เพื่อเป็นต้นทุนทางปัญญาที่สำคัญในการพัฒนาทักษะ คุณลักษณะ และสมรรถนะในการประกอบสัมมาชีพ และการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข อันจะนำไปสู่เสถียรภาพ และความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติที่ต้องพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาประเทศในเวทีโลกท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญด้านการศึกษาในฐานะกลไกหลักในการพัฒนาประเทศ กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 เพื่อวางกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศ โดยมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ (แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579, คำนำ)

โดยผู้บริหารโรงเรียนต้องมีภาวะผู้นำและมีลักษณะเฉพาะหลายประการที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ผู้บริหารโรงเรียนควรต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ เพื่อดำเนินการกำหนดเป้าประสงค์ของโรงเรียน การสื่อสารให้ทุกคนทราบว่าโรงเรียนคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง การจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการสอนของครู การจัดหาแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นให้ การนิเทศผลการปฏิบัติงานของครู การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย (Heck and Others, 1990, p. 95)

จุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งมั่นในการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียม และบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ จึงกำหนดนโยบายดังนี้ 1) ด้านความปลอดภัย พัฒนาระบบและกลไกในการดูแลความปลอดภัยให้กับผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาและสถานศึกษา จากภัยพิบัติและภัยคุกคาม ทุกรูปแบบ รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี สามารถปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ 2) ด้านโอกาส สนับสนุนให้เด็กปฐมวัยได้เข้าเรียนทุกคน มีพัฒนาการที่ดี ทั้งทางร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ให้สมกับวัย 3) ด้านคุณภาพส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะการเรียนรู้และทักษะที่จำเป็นของโลกในศตวรรษที่ 21 อย่างครบถ้วน เป็นคนดี มีวินัย มีความรักในสถาบันหลักของชาติ ยึดมั่นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีทัศนติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง (นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2566

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

1.1.1 ความเป็นมาของการวิจัย

สภาวการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกและบริบทแวดล้อมที่มีผลต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศ ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารแบบก้าวกระโดดที่ส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาคของโลก การปฏิวัติดิจิทัล Digital Revolution ต่อการเปลี่ยนแปลงสู่การปฏิวัติอุตสาหกรรม 4.0 ทักษะของประชากรในศตวรรษที่ 21 ความต้องการกำลังคนยุค 4.0 เพื่อให้แต่ละบุคคลได้พัฒนาตามความพร้อมและความสามารถให้บรรลุขีดสูงสุด มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการดำรงชีวิต และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม รวมทั้งมีสมรรถนะในการทำงานเพื่อการประกอบอาชีพตามความถนัดและความสนใจจึงมีการวิเคราะห์ทบทวนเป้าหมายและสาขาการผลิตและคุณภาพของกระบวนการจัดการศึกษา วิสัยทัศน์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ "คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 " และยุทธศาสตร์ของแผนการศึกษาแห่งชาติการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษาการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา บทบาทของครู อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา และผู้บริหาร ครูเป็นผู้มีทักษะ ความรู้ความสามารถและสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพครู มีจิตวิญาณความเป็นครู เป็นผู้เรียนรู้สิ่งใหม่และเท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถประยุกต์ใช้วิธีการและนวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารเป็นผู้มีภาวะผู้นำ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความสามารถทั้งด้านบริหารและวิชาการตามมาตรฐานสมรรถนะมาตรฐานตำแหน่ง และบริหารงานอย่างมีธรรมาภิบาล บทบาทของผู้เรียน ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาความรู้ และคุณลักษณะจากการเรียนรู้ในห้องเรียนนอกห้องเรียนโดยเน้นการฝึกปฏิบัติมากขึ้น ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิด ทักษะการใช้เหตุผล ทักษะกระบวนการกลุ่มมากขึ้น ผู้สำเร็จการศึกษาเป็นบุคคลที่มีความรู้ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตามมาตรฐานหลักสูตรทักษะการดำรงชีวิต และคุณลักษณะของความเป็นพลเมือง บัณฑิตมีทักษะความรู้ สมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ ความต้องการจำเป็นของประเทศ ตามยุทธศาสตร์ชาติและยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 (แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579, หน้า 75 - 81)

สถานศึกษามีบทบาทสำคัญสูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพของคน เนื่องจากการดำเนินงานในสถานศึกษามีผลกระทบต่อการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนโดยตรง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดภารกิจของสถานศึกษา

ให้มีความหลากหลายยิ่งขึ้นโดยกำหนดไว้ในมาตรา 15 ให้มีการจัดการศึกษาหลากหลายรูปแบบทั้งในระบบนอกระบบและตามอัธยาศัย มาตรา 24 - 30 ว่าด้วยการจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญมาตรา 38 ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษา มาตรา 47 – 51 ว่าด้วยระบบประกันคุณภาพการศึกษาตลอดจนมีการกระจายอำนาจการบริหารจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาเพื่อให้สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ มีอิสระและคล่องตัวในการตัดสินใจ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 หมวด 5 มาตรา 39 และ40 โดยกระจายอำนาจบริหารและการจัดการศึกษา การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง สถานศึกษาจึงเป็นหน่วยงานสุดท้ายเป็นองค์กรที่สำคัญที่สุดในการบริหารจัดการ เพื่อให้นักเรียนมีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2553, หน้า 13)

1.1.2 ปัญหาของการวิจัย

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ มีคุณลักษณะ ทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นในโลกยุคปัจจุบันเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องการให้เกิดขึ้นกับระบบการศึกษา ตลอดมาสำหรับประเทศไทยมีความพยายามที่จะพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน แต่ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร และยังมีปัญหาเกี่ยวกับการศึกษาเกิดขึ้นมากมาย รวมทั้งผลที่ปรากฏกลับไม่น่าพึงพอใจในหลายมิติ เช่น ด้านคุณภาพผู้เรียน จากข้อมูลพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียนจากการทดสอบระดับชาติ อาทิ การทดสอบ O - NET และจากผลการจัดอันดับที่เกี่ยวข้องกับด้านการศึกษาในระดับนานาชาติของหน่วยงานในต่างประเทศ อาทิ PISA ยังอยู่ในระดับต่ำ ในด้านความเหลี่ยมล้ำทางการศึกษา มีเด็กเป็นจำนวนมากที่ไม่สามารถเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพด้วยข้อจำกัดหลายประการ อีกทั้งโรงเรียนขนาดใหญ่ ได้รับการจัดสรรทรัพยากรเป็นจำนวนมากขณะที่โรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ห่างไกลมีทรัพยากรไม่เพียงพอในการจัดการศึกษา ในด้านประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา ประเทศไทยลงทุนทางการศึกษาเป็นจำนวนมากแต่ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียนกลับไม่เป็นไปตามจำนวนงบประมาณที่จัดสรรลงไปคณะอนุกรรมการการจัดการเรียนการสอน ซึ่งแต่งตั้งโดยคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาสภาพปัญหาของการจัดการเรียนการสอนในประเทศไทย พบว่าปัญหาคุณภาพการศึกษาภายในประเทศไทยที่มีมาตราฐานต่ำกว่าเกณฑ์ ขาดความเสมอภาค และมีคุณภาพต่ำเมื่อเทียบกับมาตรฐานการศึกษาสากล ซึ่งจากการศึกษาสภาพของการจัดการเรียนการสอนหรือห้องเรียนของไทยในปัจจุบัน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวนมากขาดภาวะผู้นำทางวิชาการในการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาไม่มีเวลาบริหารสถานศึกษาเต็มที่เพราะนอกจากไม่สามารถเป็นผู้นำทางวิชาการได้แล้ว ยังเป็นฝ่ายรับนโยบายใหม่ ๆ มาปฏิบัติแม้ว่าจะไม่สอดคล้องกับบริบทโรงเรียนก็ไม่สามารถคิดค้นวิธีการเป็นของตนเองได้ นอกจากใช้การติว

การสอนแบบสรุป เอาแค่เนื้อหาสำคัญๆ การท่องสอบเพื่อให้ผลสอบออกมามีคะแนนและผลสัมฤทธิ์ทางเรียนสูงขึ้นเท่านั้น (รายงานการศึกษาการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนจากผลการทดสอบ O - NET และ PISA, 2564, หน้า 13 - 22)

ในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ได้กำหนดวิสัยทัศน์ ไว้ว่าเป็น “องค์กรแห่งนวัตกรรม น้อมนำศาสตร์พระราชา สร้างคุณภาพการศึกษาที่ยั่งยืน” ตามพันธกิจที่เกี่ยวข้องในข้อ 1, 2 คือ 1) ส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และ 2) ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ เพื่อให้เป็นไปตามเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้ในข้อ 1 และ 2 เช่นกัน คือ 1) นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับโอกาสทางการศึกษาได้อย่างทั่วถึง มีคุณภาพและเสมอภาค และ 2) นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม จึงกำหนด จุดเน้นของไว้ในข้อ 1) ปลอดนักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ 2) ความโปร่งใส ซื่อสัตย์ ตรวจสอบได้ 3) มีคุณธรรม จริยธรรม ตามนโยบาย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความปลอดภัย 1.1) พัฒนากลไก รูปแบบ มาตรการ แนวทางการป้องกัน แก้ไขปัญหาและการดูแลช่วยเหลือฟื้นฟูด้านความปลอดภัยให้กับผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาและสถานศึกษา จากภัยพิบัติ และภัยคุกคามทุกรูปแบบ รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี สามารถปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ 2) ด้านโอกาส 2.1) ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กทุกคนมีพัฒนาการที่ดีทั้งร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ให้เหมาะสมกับวัย 3) ด้านคุณภาพ 3.1) ส่งเสริมการจัดการศึกษาและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะในศตวรรษที่ 21 อย่างครบถ้วน มีความรักในสถาบันหลักของชาติ ยึดมั่นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง (แผนปฏิบัติราชการ สพม.นครปฐม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม, 2566, หน้า 41 - 43)

จากการรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2561 - 2562 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม โดยการวิเคราะห์ผลคะแนน O - NET และนำสารสนเทศของคะแนนการทดสอบ ของภาพรวมระดับเขตพื้นที่การศึกษา แยก 2 จังหวัด คือ จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดนครปฐม ระดับสหวิทยาเขต และ ระดับรายโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน คุณครู และนักเรียน ทั้ง 61 โรงเรียน พบว่าต่ำกว่าเกณฑ์ระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และระดับต่ำกว่าระดับประเทศ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9, 2562, หน้า 37-46)

ตารางที่ 1.1 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยร้อยละผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

รายวิชา	ภาษาไทย		ภาษาอังกฤษ		คณิตศาสตร์		วิทยาศาสตร์		รวม	
ระดับ	เขตพื้นที่	ประเทศ	เขตพื้นที่	ประเทศ	เขตพื้นที่	ประเทศ	เขตพื้นที่	ประเทศ	เขตพื้นที่	ประเทศ
ปี 2561	56.80	54.42	29.23	29.45	31.89	30.04	36.95	36.10	38.72	37.50
ปี 2562	57.22	55.14	33.68	33.25	28.41	26.73	30.33	30.07	37.41	36.29

ที่มา : สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ปี 2561 - 2562

ตารางที่ 1.2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยร้อยละผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

รายวิชา	ภาษาไทย		ภาษาอังกฤษ		คณิตศาสตร์		สังคมศึกษาฯ		วิทยาศาสตร์		รวม	
ระดับ	เขตพื้นที่	ประเทศ	เขตพื้นที่	ประเทศ	เขตพื้นที่	ประเทศ	เขตพื้นที่	ประเทศ	เขตพื้นที่	ประเทศ	เขตพื้นที่	ประเทศ
ปี 2561	49.34	47.31	31.29	31.41	31.82	30.72	36.13	35.16	30.70	30.51	35.86	35.02
ปี 2562	43.94	42.21	28.87	29.20	26.25	25.41	36.78	35.70	29.20	29.20	33.01	32.34

ที่มา : สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ปี 2561 - 2562

ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลผลการทดสอบ O-NET ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2561 - 2562 ข้อมูลย้อนหลัง 2 ปี พบว่าบางรายวิชายังต่ำกว่าเกณฑ์ระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และระดับต่ำกว่า

ระดับประเทศ (รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2562 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9, 2562, หน้า 22-23) ซึ่งไม่เป็นไปตามหลักการบริหารจัดการศึกษาที่ดีสำหรับสถานศึกษาที่ได้รับมอบอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการศึกษาจากกระทรวง จึงทำให้เกิดปัญหาด้านคุณภาพของผู้เรียนที่ไม่ได้เกณฑ์มาตรฐาน

นอกจากนี้ปัญหาด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สุขภาวะทางร่างกาย และจิตสังคม พบว่าเด็กวัยเรียนมีแนวโน้มเป็นโรคอ้วนเพิ่มสูงขึ้น จากการสำรวจอัตราชุกของภาวะเริ่มอ้วนในกลุ่มวัยเรียน (เด็กที่มีอายุตั้งแต่ 5-15 ปี) ระหว่าง พ.ศ. 2556-2559 สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงศึกษาธิการ พบว่า เด็กวัยเรียนมีภาวะเริ่มอ้วนและอ้วนเพิ่มสูงขึ้นต่อเนื่องทุกปี โดยใน พ.ศ. 2559 เด็กวัยเรียนมีภาวะเริ่มอ้วนและอ้วน ร้อยละ 13.10 ภาวะดังกล่าวล้วนเป็นผลสืบเนื่องมาจากปัจจัยสำคัญทั้งในด้านพฤติกรรมการบริโภคอาหารและมีกิจกรรมทางกาย ค่านิยมสังคม และสภาพแวดล้อม ปัญหาทุพโภชนาและปัญหาโรคอ้วนเป็นสิ่งที่สำคัญที่ต้องเร่งแก้ไข นอกจากนี้เด็กที่ได้รับสารอาหารไม่เพียงพอกับความต้องการของร่างกายจะทำให้การเจริญเติบโตไม่ดีและผอม และหากขาดอาหารเรื้อรังเป็นเวลานานจะทำให้เด็กเตี้ยส่งผลต่อการพัฒนาสมองและระดับสติปัญญาต่ำกว่าเด็กที่ได้รับสารอาหารเหมาะสมตามวัยซึ่งมีส่วนสูงตามเกณฑ์ปกติ (รายงานประจำปีของกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2562, หน้า 33)

ปัญหายาเสพติด สร้างผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนไทย ผลกระทบที่ชัดเจน คือ ส่งผลกระทบต่อสุขภาพกายและใจของประชาชนคนไทยในทุกระดับ ข้อมูลจากการประเมินสถานะหมู่บ้าน/ชุมชน ของกระทรวงมหาดไทย รอบที่ 2 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 พบหมู่บ้าน/ชุมชนที่มีปัญหายาเสพติด 29,500 หมู่บ้าน/ชุมชน คิดเป็นร้อยละ 30 ของหมู่บ้าน/ชุมชนทั้งประเทศกลุ่มผู้เสพยาเสพติดส่วนใหญ่มีอายุ 15 - 24 ปี คิดเป็นร้อยละ 36 หรือมากกว่า 1 ใน 3 ของผู้เสพทั้งหมด จากรายงานสถิติของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข คาดการณ์ว่า ใน พ.ศ. 2562 มีผู้ติดยาเสพติดถึง 1.4 ล้านคน แต่จากรายงานผลการดำเนินงานการบำบัดฟื้นฟูยาเสพติดของประเทศศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงสาธารณสุข พบว่ามีผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูเพียง 2 แสนกว่ารายเท่านั้น ดังนั้นจึงยังมีผู้เสพผู้ป่วยจำนวนมากที่ไม่เข้าระบบการบำบัดฟื้นฟูการแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วยการบังคับใช้กฎหมายที่รุนแรงเพียงอย่างเดียวนั้น ไม่สามารถลดหรือควบคุมปัญหายาเสพติดได้ ดังนั้นแนวทางการแก้ปัญหาจำเป็นต้องเปลี่ยนมุมมองและกระบวนทัศน์ต่อปัญหา เพราะคนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ส่วนมากเป็นผู้ด้อยโอกาสอยู่ในกลุ่มเปราะบาง ทำให้ตกเป็นเหยื่อการหาประโยชน์ของวงจรยาเสพติด โดยตรง (รายงานประจำปีของกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2563, หน้า 61)

การสำรวจสุขภาวะสุขภาพของนักเรียน (Global School-Based Student Health Survey) พ.ศ. 2564 โดยองค์การอนามัยโลก ได้ดำเนินการสำรวจนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อายุ 13 - 15 ปี จำนวน 5,661 คน คนในประเทศไทย พบว่า เด็กนักเรียนใช้ผลิตภัณฑ์ยาสูบเพิ่มขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับ พ.ศ. 2558 โดยเพิ่มขึ้นจาก ร้อยละ 13.80 เป็นร้อยละ 14.70 โดยเฉพาะบุหรี่ไฟฟ้า เพิ่มจากร้อยละ 3.30 เป็นร้อยละ 8.10 ซึ่งเด็กนักเรียนส่วนใหญ่มีความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า อาทิ เชื่อว่าบุหรี่ไฟฟ้าไม่อันตราย ไม่เสพติด บุหรี่ไฟฟ้า จึงนับเป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่มีผลกระทบต่อสุขภาพของเด็กและเยาวชนโดยตรง (รายงานประจำปีของกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2564, หน้า 31) การสำรวจสุขภาพจิต โดยกรมสุขภาพจิต พบผู้ประสบภาวะวิกฤตที่มีความเสี่ยงต่อปัญหาสุขภาพจิตทั้งหมด จำนวน 842 ราย ได้รับการเยียวยาจิตใจตามมาตรฐานกรมสุขภาพจิต จำนวน 762 ราย คิดเป็นร้อยละ 90.61 เหตการณ์วิกฤตทั้งจากภัยพิบัติที่เกิดจากธรรมชาติและภัยพิบัติที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ ซึ่งเมื่อเกิดสถานการณ์วิกฤตขึ้นทุกครั้งจะมีผู้ได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม ก่อให้เกิดความสูญเสียทั้งด้านชีวิตและทรัพย์สิน เกิดปฏิกิริยาทางจิตใจ เช่น ช็อค ตื่นตระหนก ตื่นกลัว เสียใจ โกรธ เกิดภาวะเครียด ส่งผลต่อจิตใจ อาจส่งผลให้เกิดปัญหาสุขภาพจิตทั้งในระยะสั้นและระยะยาว และเกิดความผิดปกติหรือโรคทางจิตเวช เช่น โรคเครียดหลังเหตุการณ์สะเทือนขวัญ โรคภาวะซึมเศร้า และการฆ่าตัวตายได้ (รายงานประจำปีกรมสุขภาพจิต, 2565, หน้า 48)

1.1.3 ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม สร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข กระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันได้ยืนหยัดในเวทีโลก ภายใต้ระบบเศรษฐกิจสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญกับพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลกควบคู่กับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศ ในส่วนของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญการศึกษาพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะความรู้ความสามารถและสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ ภายใต้แรงกดดันภายนอก เปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์ และแรงกดดันภายในประเทศที่เป็นปัญหาวิกฤตที่ต้องเผชิญความท้าทายที่มีความหลากหลาย ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทางด้านการปฏิวัติดิจิทัลต่อการเปลี่ยนแปลงสู่การปฏิวัติอุตสาหกรรม 4.0 ซึ่งการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศที่ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายและเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว รวมทั้งระบบการศึกษายังมีปัญหาหลายประการ นับตั้งแต่ปัญหาคุณภาพของคนไทยทุกช่วงวัย ปัญหาคุณภาพการศึกษาและมาตรฐาน

การจัดการศึกษาในทุกระดับ จุดอ่อนของระบบการศึกษาและการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เทคโนโลยีและการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ยังไม่เหมาะสม ขาดความคล่องตัว ยังมีความเหลื่อมล้ำในด้านโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาที่ต้องปรับเปลี่ยนให้สนองและรองรับความท้าทายของกระแสโลกาภิวัตน์ (แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579, 2560, หน้า ง-ฉ)

สถานศึกษาจึงมีภารกิจที่จะต้องจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐาน ให้นักเรียนมีคุณภาพทัดเทียมกับนานาประเทศ การที่จะทำให้โรงเรียนมีคุณภาพต้องอาศัยการบริหารงานด้านต่าง ๆ ในโรงเรียน โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการถือเป็นงานหลักของโรงเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ คุณภาพการศึกษาจะปรากฏเด่นชัดเมื่อการบริหารงานวิชาการประสบความสำเร็จ และการที่จะทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐานและมีคุณภาพ พิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษาเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกระดับของสถานศึกษา (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553, หน้า 1 ; อ้างถึงใน บุญพา พรหมนะ, 2559, หน้า 3) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐาน ให้นักเรียนมีคุณภาพทัดเทียมกับนานาประเทศ การที่จะทำให้โรงเรียนมีคุณภาพต้องอาศัยการบริหารงานด้านต่าง ๆ ในโรงเรียนโดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการถือเป็นงานหลักของโรงเรียน มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษา ให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ คุณภาพการศึกษาจะปรากฏเด่นชัดเมื่อการบริหารงานวิชาการประสบความสำเร็จและการที่จะทำให้ สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐานและมีคุณภาพ พิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษาเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรทุกระดับของสถานศึกษา (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553, หน้า 1 ; อ้างถึงใน บุญพา พรหมนะ, 2559, หน้า 3)

ผู้บริหารโรงเรียนจึงจะต้องมีภาวะผู้นำและมีลักษณะเฉพาะหลายประการที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางการเรียนให้มากขึ้น ผู้บริหารโรงเรียนควรต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการเพื่อดำเนินการให้นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียน โดยต้องปรับปรุงพันธกิจของโรงเรียน ประชาสัมพันธ์เป้าประสงค์ของโรงเรียนดำเนินการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอนที่ดี ส่วนที่มีอิทธิพลมากที่สุดในภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน คือ การจัดทำพันธกิจของโรงเรียน กล่าวได้ว่าการที่ผู้บริหารโรงเรียนสนใจการเรียนการสอนในห้องเรียน ความมีประสิทธิผลของการทำงานของครู และความสำเร็จของนักเรียนเป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์กัน ไลธ์วูด (Leithwood, 2006, p. 28) ปัจจัยประการหนึ่งในการเสริมสร้างการเรียนที่จะทำให้คุณภาพการเรียนของเด็กไทยได้มาตรฐานสูงระดับโลก คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็ง โดยผู้บริหาร

สถานศึกษายุคใหม่จะต้องมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ (Instructional Leadership) ที่ เข้มแข็ง เป็นผู้จัดการที่เฉียบแหลมเป็นผู้ประสานชุมชนที่ดีเป็นผู้อำนวยความสะดวกที่เชี่ยวชาญ และเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล (รุ่ง แก้วแดง, 2545, หน้า 9 ; อ้างถึงใน บุญพา พรหมนะ, 2559, หน้า 3) นอกจากนี้ ตัวบ่งชี้สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ (พ.ศ. 2559 - พ.ศ. 2563) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน ด้านที่ 2 ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ตัวบ่งชี้ที่ 10 การบริหารและธรรมาภิบาลของสถานศึกษา ได้กำหนดให้ผู้บริหารจัดการตามบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารในด้านการบริหารงานวิชาการตามแผนพัฒนาสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งในระยะสั้น และระยะยาวตามหลักธรรมาภิบาล มีระบบตรวจสอบการทำงาน ตามภารกิจตลอดจนมีการติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง (ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมิน สมศ.รอบสี่ (พ.ศ. 2559 - 2563) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา), 2559, หน้า 14)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญของปัญหา แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้นำที่มีส่วนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ผู้วิจัยจึงสนใจทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม เพื่อให้เป็นไปตามเป้าประสงค์ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ตั้งไว้ในข้อ 1 และ 2 คือ 1) นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับโอกาสทางการศึกษาได้อย่างทั่วถึง มีคุณภาพ และเสมอภาค และ2 นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ รวมทั้งการนำผลการวิจัยมาใช้ประโยชน์ในการแก้ไขเรื่องคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐมอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาของการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

2. เพื่อศึกษาคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

3. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

1.3 ข้อคำถามของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดข้อคำถามของการวิจัย ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม อยู่ในระดับใด

2. คุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม อยู่ในระดับใด

3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐมหรือไม่

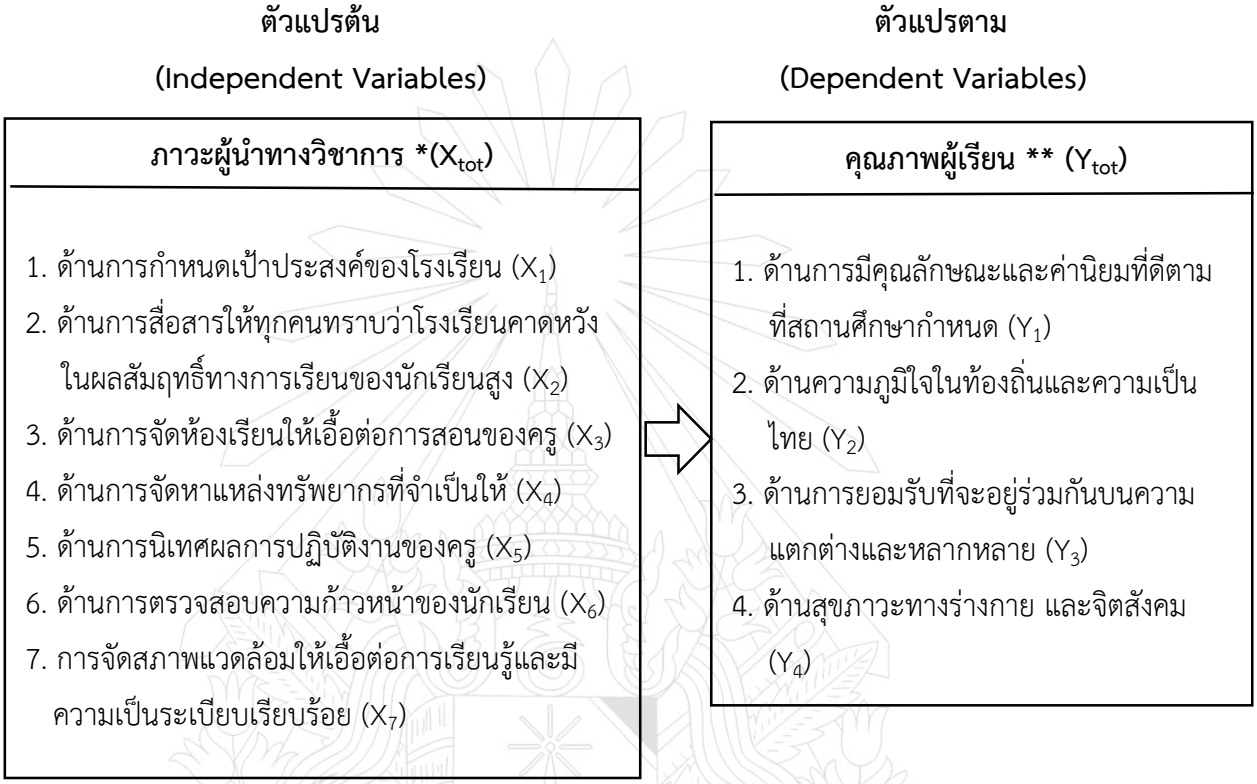
1.4 สมมติฐานของการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย และเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล จึงได้ตั้งสมมติฐานในการวิจัยไว้ดังนี้

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างน้อย 1 ด้าน ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

แผนภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา : * แนวคิดของ Ronald Heck and Other , *Instructional leadership and School Achievement Validation of Casual Model* (Educational Administration Quarterly, 1990), 95

: ** สำนักทดสอบทางการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, *แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน* (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2561), 25-32

1.6 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านประชากรไว้ ดังนี้

1.6.1 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม จำนวน 29 โรงเรียน ที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ใน 7 อำเภอ ประกอบด้วย 1) อำเภอเมือง 2) อำเภอกำแพงแสน 3) อำเภอดอนตูม 4) อำเภอบางเลน 5) อำเภอนครชัยศรี 6) อำเภอสามพราน และ 7) อำเภอพุทธมณฑล

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, p. 608) โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยวิเคราะห์แบ่งตามขนาดโรงเรียน และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 28 โรงเรียน

ผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้กำหนดผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนละ 6 คน ได้แก่ 1) ผู้อำนวยการโรงเรียน 2) รองผู้อำนวยการโรงเรียน 3) หัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการ และ4) ครูผู้สอน รวมผู้ให้ข้อมูลจากโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม จำนวน 28 โรงเรียน โรงเรียนละ 6 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 168 คน

1.6.2 ขอบเขตด้านตัวแปร

การวิจัยครั้งนี้ มีตัวแปรที่ศึกษา ดังนี้

1. ตัวแปรต้น (Independent Variables) ประกอบด้วย ประเด็นเนื้อหาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา (Heck and Other, 1990, p. 95) มี 7 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การกำหนดเป้าประสงค์ของโรงเรียน 2) การสื่อสารให้ทุกคนทราบว่าโรงเรียนคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง 3) การจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการสอนของครู 4) การจัดหาแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นให้ 5) การนิเทศผลการปฏิบัติงานของครู 6) การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน และ 7) การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คุณภาพผู้เรียน (สำนักทดสอบทางการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561, หน้า 25 - 32) ประกอบด้วย 1) การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด 2) ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย 3) การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย และ 4) สุขภาวะทางร่างกาย และจิตสังคม

1.6.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม จำนวน 29 โรงเรียนใน 7 อำเภอ ประกอบด้วย 1) อำเภอเมือง 2) อำเภอกำแพงแสน 3) อำเภอดอนตูม 4) อำเภอบางเลน 5) อำเภอนครชัยศรี 6) อำเภอสามพราน และ7) อำเภอพุทธมณฑล

1.7 นิยามคำศัพท์เฉพาะ

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา (Academic leadership of school administrators) หมายถึง คุณลักษณะบทบาทการทำงานและพฤติกรรมของผู้บริหารที่จะดำเนินงานหรือปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี เป็นผู้นำที่สามารถนำพางานวิชาการของสถานศึกษาไปสู่จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ประกอบด้วย 1) การกำหนดเป้าประสงค์ของโรงเรียน 2) การสื่อสารให้ทุกคนทราบว่าโรงเรียนคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง 3) การจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการสอนของครู 4) การจัดหาแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นให้ 5) การนิเทศผลการปฏิบัติงานของครู 6) การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน และ7) การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) การกำหนดเป้าประสงค์ของโรงเรียน (Setting school goals) หมายถึง การกำหนดเป้าหมายทางด้านวิชาการของโรงเรียนให้มีความชัดเจน มีการวางแผนงานวิชาการในการดำเนินงานที่ชัดเจน การมีส่วนร่วมในการทำงานของคณะครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมาย โดยเป้าหมายที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

2) การสื่อสารให้ทุกคนทราบว่าโรงเรียนคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง (Communicating to everyone that the school expects high student achievement) หมายถึง พฤติกรรมการสื่อสารในแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความรู้สึก ความคิด ทัศนคติโดยยอมรับบนความแตกต่างและหลากหลายระหว่างบุคคลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมาย และแนวทางในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายโรงเรียนของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในโรงเรียน เพื่อให้มีความเข้าใจเป้าหมายของโรงเรียนได้อย่างชัดเจน

3) การจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการสอนของครู (Classroom arrangements are conducive to teachers' teaching) หมายถึง การจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการสอนของครู เป็นการจัดกิจกรรมการพัฒนาภายในห้องเรียนและภายนอกห้องเรียนเป็นส่วนสำคัญที่จะต้องสร้างให้ห้องเรียนมีคุณภาพต่อการพัฒนาได้นั้น ผู้บริหารสร้างความตระหนักถึงความจำเป็นในการนำการเปลี่ยนแปลงสู่ห้องเรียน ให้ความรู้ความเข้าใจ มีจุดเน้นการพัฒนา มีเหตุผลความจำเป็นในการปฏิรูปการศึกษาจัดกิจกรรมการพัฒนาการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียน

4) การจัดหาแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นให้ (Providing the necessary resources) หมายถึง องค์ประกอบหนึ่งของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนต้องใช้วัสดุอุปกรณ์และทรัพยากรบุคคลเพื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและใช้อย่างสร้างสรรค์ อำนวยความสะดวกเพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนทุก ๆ ด้านให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปด้วยความสะดวกและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียน

5) การนิเทศผลการปฏิบัติงานของครู (Teacher performance supervision) หมายถึง การนิเทศติดตามมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูซึ่งมีความสอดคล้องกับเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียนและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่อสนับสนุนด้านการสอน โดยแนะนำปรับปรุง ให้ผลย้อนกลับแก่ครูทั้งทางด้านการนิเทศ และการประเมินผลโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

6) การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน (Checking student's progress) หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารที่ตรวจสอบความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนอย่างใกล้ชิด มีวิธีในการประเมินความก้าวหน้าที่หลากหลายและทำอย่างสม่ำเสมอ โดยพิจารณาผลทดสอบและพิจารณาแบบรายงานพัฒนาการ คุณลักษณะนักเรียน มาแก้ปัญหานักเรียนที่เรียนอ่อนและส่งเสริม สนับสนุนนักเรียนที่เรียนดี รวมถึงกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน การประเมินหลักสูตร การประเมินด้านการสอนเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาผู้เรียน

7) การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย (Environment conducive to learning and in orderly) หมายถึง การสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ผู้บริหารโรงเรียนต้องหากลยุทธ์เพื่อใช้ในการสร้างเสริมสนับสนุนปัจจัยที่สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ ส่งเสริมความสนใจใคร่รู้ใคร่เรียนให้แก่ผู้เรียนชั้นเรียนที่มีบรรยากาศเต็มไปด้วยความอบอุ่น ความเห็นอกเห็นใจ และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกันและกัน ย่อมเป็นแรงจูงใจภายนอกที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรักการเรียน รักการอยู่ร่วมกันในชั้นเรียน และช่วยปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ความประพฤติอันดีงามให้แก่ผู้เรียน

คุณภาพผู้เรียน (Quality of students) หมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ซึ่งเป็นผล ที่เกิดจากศักยภาพการบริหารของสถานศึกษา และคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู ประกอบด้วย 1) การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด 2) ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย 3) การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย และ4) สุขภาวะทางร่างกายและจิตสังคม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด (Having good characteristics and values as specified by educational institutions) หมายถึง ลักษณะของพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงสิ่งที่ชี้ให้เห็นความดีหรือลักษณะที่ควรปฏิบัติ เป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรม มีค่านิยม และจิตสำนึกตามที่สถานศึกษากำหนด

2) ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย (priding local and Thainess) หมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงถึงการเห็นคุณค่า ภาคภูมิใจและสำนึกในความเป็นคนไทย ที่มีวัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์ของไทยเป็นความภูมิใจในภาษาไทย ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปวัฒธรรมไทย และความภูมิใจในวิถีชีวิตไทยพร้อมที่จะปฏิบัติ ปกป้องและสืบทอด

3) ยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย (Accept to live together on differences and diversity) หมายถึง ลักษณะหรือสภาพใดๆ ที่สามารถนำมาใช้แยกความแตกต่างของคนหรือกลุ่มคนออกจากกัน โดยการยอมรับเข้าใจในความแตกต่างและความหลากหลายของบุคคล

4) สุขภาวะทางร่างกาย และจิตสังคม (Physical and psychosocial health) หมายถึง ภาวะที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจสังคม และปัญญา มีความรู้ความเข้าใจแยกเยอะได้ในเหตุผลแห่งความดี ความชั่ว ความมีประโยชน์และความมีโทษ ซึ่งนำไปสู่ความมีจิตใจอันดีงาม และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สังคมมีความยุติธรรม มีความเสมอภาค และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

ผู้บริหารสถานศึกษา (Education Manager) หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

หัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการ (Head of Academic Administration) หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการ มีหน้าที่กำกับดูแลงานด้านวิชาการของโรงเรียน

ครู (Teacher) หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่หลักด้านการสอน และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

สถานศึกษา (Academy) หมายถึง โรงเรียนรัฐบาลที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม จำนวน 29 โรงเรียน ใน 7 อำเภอ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม (The Secondary Educational Service Area Office Nakhon Pathom) หมายถึง หน่วยงานทางการศึกษา ซึ่งให้บริหารการทางศึกษาแก่สถานศึกษาในพื้นที่ 7 อำเภอ ประกอบด้วย 1) อำเภอเมือง 2) อำเภอกำแพงแสน 3) อำเภอดอนตูม 4) อำเภอบางเลน 5) อำเภอนครชัยศรี 6) อำเภอสามพราน และ7) อำเภอพุทธมณฑล

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ในครั้งนี้มีประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ดังนี้

1. ได้ทราบถึงภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

2. ครู และบุคลากร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ได้ใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของนักเรียน ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

3. ผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม และหน่วยงานทางการศึกษาสามารถนำข้อค้นพบที่ได้ไปใช้ประโยชน์เพื่อประกอบการกำหนดนโยบายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในสังกัดให้เกิดคุณภาพสูงสุดต่อไป

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเกี่ยวกับ ทฤษฎี วรรณกรรม แนวคิด หลักการของนักวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยค้นคว้าข้อมูล และสถิติ จากตำราเอกสาร ทางวิชาการ วารสาร ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 หลักการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ

- 2.1.1 ความหมายของผู้นำและภาวะผู้นำ
- 2.1.2 ความสำคัญของภาวะผู้นำ
- 2.1.3 ความหมายของคุณลักษณะภาวะผู้นำ
- 2.1.4 ความสำคัญของคุณลักษณะภาวะผู้นำ
- 2.1.5 ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ
- 2.1.6 ความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการ
- 2.1.7 องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการ
- 2.1.8 แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ

2.2 หลักการ แนวคิดและทฤษฎีคุณภาพผู้เรียน

- 2.2.1 ความหมายคุณภาพผู้เรียน
- 2.2.2 องค์ประกอบคุณภาพผู้เรียน
- 2.2.3 มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2.2.4 มาตรฐานด้านผู้เรียน
- 2.2.5 มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2.2.6 มาตรฐานการศึกษาด้านผู้เรียนเพื่อการประเมินภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3 หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับหลักภาวนา 4 กับการบริหาร

- 2.3.1 ความหมายของหลักภาวนา 4
- 2.3.2 ความสำคัญของหลักภาวนา 4
- 2.3.3 กระบวนการหลักภาวนา 4
- 2.3.4 หลักภาวนา 4 ของผู้บริหาร

2.4 ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.5.1 งานวิจัยในประเทศ

2.5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

2.6 สรุป

2.1 หลักการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ

2.1.1 ความหมายของผู้นำและภาวะผู้นำ

ได้มีนักวิชาการและนักวิจัยหลายท่านได้ให้คำนิยามและความหมายของผู้นำ ไว้ดังนี้

สถาพร ปิ่นเจริญ (2556, หน้า 4) ได้กล่าวว่า ผู้นำ หมายถึง การที่ปัจเจกบุคคลพยายามทำให้บุคคลอื่นกระทำบางสิ่งบางอย่างที่ต้องการให้พวกเขากระทำแล้วนั้น คือ การที่เป็นผู้นำได้ทำหน้าที่ผู้นำแล้วความเป็นผู้นำจึงควรอยู่ควบคู่กับการเป็นผู้บริหาร

สมุทร ชำนาญ (2556, หน้า 51) ได้กล่าวว่า ผู้นำ หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่หรือมีบทบาทเป็นผู้นำ เป็นหัวหน้าหรือได้รับการยอมรับให้นำในสถานการณ์นั้น ๆ

โอแวน (Owens, 2004, p. 202) ได้กล่าวว่า ผู้นำ หมายถึง ผู้แสดงเจตนาที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนอื่น มีความผูกพันกับผู้ตามเพื่อให้เกิดความสำเร็จตามจุดประสงค์

สรุปได้ว่า ผู้นำ หมายถึง บุคคลที่มีคุณลักษณะและความสามารถพิเศษในการนำบุคคลอื่น ๆ ด้วยการจูงใจหรือใช้อิทธิพล ชี้นำให้บุคคลอื่นกระทำหรือไม่กระทำในสิ่งที่ต้องการด้วยความเต็มใจ รู้จักประสานงานทั้งคนที่มีความคิดเห็นที่ตรงกันและไม่ตรงกันให้สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข ทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

ส่วนความหมายของภาวะผู้นำ ได้มีนักวิชาการและนักวิจัยหลายท่านได้ให้คำนิยามและความหมาย ไว้ดังนี้

วิโรจน์ สารรัตนะ (2555, หน้า 16) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับภาวะผู้นำไว้ว่าเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารจะทำให้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนอื่น ๆ เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิผล

ภารดี อนันต์นาวี (2555, หน้า 77) สรุปว่าภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการและสถานการณ์ที่บุคคลหนึ่งได้เป็นที่ยอมรับให้เป็นผู้นำในกลุ่มและมีอิทธิพลเหนือพฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่มบุคคลนั้น สมาชิกในกลุ่มเชื่อว่า มีความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่กลุ่มเผชิญอยู่ได้โดยอาศัยอำนาจหน้าที่หรือการกระทำของผู้นำในการชักจูงหรือชี้นำบุคคลอื่นให้ปฏิบัติงานสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ภายใต้สถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของส่วนรวมหรือของผู้นำได้อย่างไม่มีเงื่อนไข

วันเพ็ญ รัตนอนันต์ (2555, หน้า 23) กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้บริหารแสดงให้ผู้ใต้บังคับบัญชาในการบริหาร หรือการปฏิบัติงานเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารกระตุ้นให้ผู้บังคับบัญชาเห็นในการบริหารหรือการปฏิบัติงานเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความต้องการและมีความพึงพอใจ มากกว่าที่มีอยู่ โดยจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชามองให้ไกลกว่าความสนใจของตนเองไปสู่ ประโยชน์ของสถานศึกษา เกิดเป็นความภาคภูมิใจในตนเอง ผู้บริหารต้องแสดงวิสัยทัศน์ และถ่ายทอดวิสัยทัศน์ไปยังผู้ใต้บังคับบัญชา ให้มีความมุ่งมั่นและทุ่มเทในการปฏิบัติงานตามภารกิจกล้าเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงสร้างเจตคติที่ดีในการปฏิบัติงาน มีการส่งเสริมผู้ใต้บังคับบัญชาแสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลายและสร้างสรรค์ สามารถวิเคราะห์ปัญหาโดยใช้เหตุผลและข้อมูลหลักฐานมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลและมีเทคนิคการมอบหมายงานที่ดี

กนกอร สมปราชญ์ (2556, หน้า 13) กล่าวว่า การใช้อิทธิพลหรืออำนาจหน้าที่ในความสัมพันธ์ที่มีอยู่ต่อสมาชิกในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อปฏิบัติการหรืออำนวยการโดยใช้กระบวนการติดต่อเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย

กิตติวรรณ แสนโท (2556, หน้า 28) กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำ คือ ความสามารถในการเป็นผู้นำทำให้บุคคลอื่นยอมรับและปฏิบัติตาม เป็นการใช้อิทธิพล หรืออำนาจให้บุคคลอื่นปฏิบัติตามและยอมรับนับถือซึ่งเป็นเครื่องมือที่จะเปลี่ยนแปลงองค์กรสามารถชี้นำกลุ่มให้ปฏิบัติตามจุดมุ่งหมายของกลุ่ม

ยุคท์ (Yukl, 1998, p. 3-4) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง

1) กระบวนการใช้อิทธิพลโน้มน้าวที่มีต่อการตัดสินใจของกลุ่มหรือวัตถุประสงค์ขององค์การหรือกระบวนการใช้อิทธิพล

2) กระบวนการกระตุ้นพฤติกรรมการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์

3) กระบวนการโน้มน้าวหรือใช้อิทธิพลต่อกลุ่ม

4) กระบวนการรักษาสภาพและวัฒนธรรมของกลุ่ม

แม็กซ์เวลล์ (Maxwell, 2011, p. 15) ให้ทัศนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำไว้ว่า คือ การกล้าเสี่ยง มองเห็นทุกโอกาสขณะที่ผู้อื่นมองเห็นวิกฤต สร้างแรงบันดาลใจ สร้างจินตนาการ ปลุกความกล้ามุ่งสู่ความสำเร็จรู้จักการใช้หัวใจประสานงานกับคนรอบข้างและยังให้แง่คิดด้วยว่า "ภาวะผู้นำไม่สามารถพัฒนาขึ้นในชั่วพริบตาแต่สามารถพัฒนาไปได้ตลอดชีวิต"

นอร์ทเฮ้าส์ (Northouse, 2013, p. 23) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการที่บุคคลโน้มน้าวกลุ่มบุคคล เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่มีร่วมกัน ซึ่งนิยามนี้แสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำเป็นกระบวนการไม่ใช่คุณลักษณะที่อยู่ภายในตัวผู้นำแต่เป็นเหตุการณ์การแลกเปลี่ยนที่เกิดขึ้น

ระหว่างผู้นำกับผู้ตามซึ่งเน้นให้เห็นว่าความเป็นผู้นำหรือภาวะผู้นำไม่ใช่สถานการณ์ที่เกิดขึ้นจากด้านเดียวแต่เป็นสถานการณ์ที่ต้องมีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการที่บุคคลหนึ่งได้รับการยอมรับใช้อิทธิพลหรืออำนาจหน้าที่ การโน้มน้าว จูงใจและชี้นำให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคล ปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ภายใต้สถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของส่วนรวมได้อย่างไม่มีเงื่อนไข

2.1.2 ความสำคัญของภาวะผู้นำ

ภารดี อนันต์นาวี (2555, หน้า 77) กล่าวว่า ผู้บริหารขององค์การควรจะมีภาวะผู้นำเพราะภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่มีส่วนในการกำหนดความอยู่รอดและความเจริญเติบโตขององค์การ โดยทั่วไปภาวะผู้นำมีความสำคัญต่อหน่วยงาน ดังนี้

1) เป็นส่วนที่ดึงความรู้ความสามารถต่าง ๆ ในตัวผู้บริหารออกมาใช้กล่าวขยายความก็คือแม้ผู้บริหารมีความรู้และประสบการณ์ต่างๆ ในเรื่องงานมากมายเพียงใดก็ตาม แต่ถ้าหากขาดภาวะผู้นำแล้ว ความรู้ความสามารถดังกล่าวมักจะไม่ได้ถูกนำออกมาใช้หรือไม่มีโอกาสใช้อย่างเต็มที่เพราะไม่สามารถกระตุ้นหรือชักจูงให้ผู้อื่นคล้อยตามและปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

2) ช่วยประสานความขัดแย้งต่าง ๆ ภายในหน่วยงาน หน่วยงานประกอบด้วยบุคคลจำนวนหนึ่งมารวมกันในหลาย ๆ เรื่อง เช่น การศึกษา ประสบการณ์ ความเชื่อ ฯลฯ การที่บุคคลซึ่งมีข้อแตกต่างในเรื่องดังกล่าวมาอยู่ร่วมกันในองค์การสิ่งหนึ่งที่มักจะหลีกเลี่ยงไม่พ้น คือ ความขัดแย้ง แต่ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งในรูปใด ถ้าผู้บริหารในหน่วยงานมีภาวะผู้นำที่มีคนยอมรับนับถือแล้วก็มักจะสามารถประสานหรือช่วยบรรเทาความขัดแย้งระหว่างบุคคลในหน่วยงานโดยการชักจูงประนีประนอมหรือประสานประโยชน์เพื่อให้บุคคลต่าง ๆ ในหน่วยงานมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและร่วมกันฟันฝ่าอุปสรรคเพื่อให้หน่วยงานมีความเจริญก้าวหน้า กล่าวโดยสรุปก็คือภาวะผู้นำช่วยผูกมัดเชื่อมโยงให้สมาชิกของหน่วยงานมีเอกภาพนั้นเอง

3) ช่วยให้โน้มน้าวชักจูงให้บุคลากรทุ่มเทความรู้ความสามารถให้แก่องค์การและจะต้องมีปัจจัยเอื้ออำนวยหลายอย่างเพื่อที่จะทำให้สมาชิกตั้งใจและทุ่มเททำงานให้ เช่น บุคคลได้ทำงานตรงตามความถนัดและความสามารถ ผู้บังคับบัญชาต้องรู้จักฟังความคิดเห็น การประเมินผลการปฏิบัติงานก็ต้องมีความยุติธรรม และสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่ขาดเสียมิได้คือ ผู้บริหารขององค์การจะมีภาวะผู้นำในตัวผู้บริหารจะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความยอมรับเกิดความศรัทธาและเชื่อมั่นว่าผู้บริหารไม่เพียงแต่นำองค์การให้อยู่รอดเท่านั้น แต่จะนำความเจริญก้าวหน้า ความภาคภูมิใจเกียรติยศชื่อเสียงและความสำเร็จมาสู่องค์การด้วย

4) เป็นหลักยึดให้แก่บุคลากรเมื่อหน่วยงานเผชิญสภาวะคับขัน เมื่อใดก็ตามที่หน่วยงานต้องเผชิญกับสภาวะคับขันหรือสภาวะที่อาจกระทบถึงความอยู่รอด ภาวะผู้นำของผู้บริหารจะยิ่งทวี

ความสำคัญมากขึ้น เพราะในสภาพเช่นนั้นผู้บริหารจะต้องเพิ่มความระมัดระวัง ความรอบคอบ ความเข้มแข็งและกล้าตัดสินใจที่จะเปลี่ยนแปลงสภาพต่าง ๆ ภายในหน่วยงานที่ขาดประสิทธิภาพต่าง ๆ เพื่อให้หน่วยงานรอดพ้นจากสภาวะคับขันดังกล่าว

สมุทร ชำนาญ (2556, หน้า 221) กล่าวถึงความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการไว้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะนำองค์การทางการศึกษาดำเนินการไปสู่การเปลี่ยนแปลงตามทิศทางที่ถูกต้อง ผู้นำทางวิชาการจึงเป็นหัวใจสำคัญในการนำองค์การทางการศึกษา

มิลล์ (Mills, 2005, p. 7) กล่าวว่า ภาวะผู้นำมีความสำคัญในบริบทของการบริหาร ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล คือสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศชาติ องค์การหรือธุรกิจไปสู่ความสำเร็จ การไร้สภาพของภาวะผู้นำส่งผลกระทบต่อองค์การในหลาย ๆ ด้าน อาทิ การไร้ทิศทางเพื่อมุ่งสู่การปฏิบัติตามพันธกิจและการบรรลุวิสัยทัศน์ การเคลื่อนที่ตัวอย่างเชื่องข้าเพื่อไปสู่ความสำเร็จ งานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารขององค์การส่วนมาก ให้ความสำคัญต่อการตัดสินใจต่อสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกขององค์การ และเชื่อว่าการตัดสินใจที่ถูกต้องเหมาะสมและถูกเวลาจะทำให้องค์การขับเคลื่อนไปสู่ความสำเร็จ อย่างไรก็ตามการตัดสินใจโดยลำพังไม่สามารถเปลี่ยนแปลงองค์การได้เพราะหลังจากที่มีการตัดสินใจไปแล้ว องค์การยังต้องเผชิญหน้ากับปัญหาของการนำเอาการตัดสินใจไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งในขั้นตอนนี้เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ว่าผู้นำจะใช้อำนาจในการโน้มน้าวพฤติกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนสถานการณ์และเอาชนะแรงต่อต้านที่มีในองค์การได้ ดังนั้นภาวะผู้นำหรือความเป็นผู้นำจึงมีความสำคัญต่อการนำเอาการตัดสินใจไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จ

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำมีความสำคัญต่อผู้บริหารซึ่งเป็นผู้นำทางวิชาการมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะนำองค์การทางการศึกษาดำเนินการไปสู่การเปลี่ยนแปลงตามทิศทางที่ถูกต้อง ผู้นำทางวิชาการจึงเป็นหัวใจสำคัญในการนำองค์การทางการศึกษา เป็นทิศทางเพื่อมุ่งสู่การปฏิบัติตามพันธกิจและการบรรลุวิสัยทัศน์มุ่งสู่ความสำเร็จ

2.1.3 ความหมายของคุณลักษณะภาวะผู้นำ

พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 และข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556 ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

วิชาชีพ หมายความว่า วิชาชีพทางการศึกษาที่ทำหน้าที่หลักด้านการรับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาปฐมวัย ขั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญาทั้งของรัฐและเอกชน ตลอดจนการสนับสนุนการศึกษา ให้บริการหรือปฏิบัติงานเกี่ยวเนื่องกับการจัดกระบวนการเรียนการสอน การนิเทศ และการบริหารการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาต่าง ๆ

ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา หมายความว่า ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาอื่นซึ่งได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพตามพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายความว่า บุคคลซึ่งปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัย ขั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญาทั้งของรัฐและเอกชน

มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา หมายความว่า ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ในการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องประพฤติปฏิบัติตาม ประกอบด้วย มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ

มาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติตน มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ หมายความว่า ข้อกำหนดเกี่ยวกับความรู้และประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้และการจัดการศึกษา ซึ่งผู้ต้องการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องมีเพียงพอที่สามารถนำไปใช้ในการประกอบวิชาชีพได้ข้อ 7 ผู้ประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการบริหารการศึกษา หรือเทียบเท่า หรือมีคุณวุฒิอื่นที่คุรุสภารับรองโดยมีมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพดังต่อไปนี้

(ก) มาตรฐานความรู้ ประกอบด้วยความรู้ ดังต่อไปนี้

1) การพัฒนาวิชาชีพ

2) ความเป็นผู้นำทางวิชาการ

3) การบริหารสถานศึกษา

4) หลักสูตร การสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

5) กิจการและกิจกรรมนักเรียน

6) การประกันคุณภาพการศึกษา

7) คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ

(ข) มาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ ดังต่อไปนี้

1) มีประสบการณ์ด้านการปฏิบัติการสอนมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี หรือ

2) มีประสบการณ์ด้านปฏิบัติการสอนและต้องมีประสบการณ์ในตำแหน่งหัวหน้าหมวด หรือหัวหน้าสาย หรือหัวหน้างาน หรือตำแหน่งบริหารอื่น ๆ ในสถานศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่าสองปี

มาตรฐานการปฏิบัติงาน หมายความว่า ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะหรือการแสดงพฤติกรรมการปฏิบัติงานและการพัฒนางาน ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องปฏิบัติตามเพื่อให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายการเรียนรู้ หรือการจัดการศึกษา รวมทั้งต้องฝึกฝนให้มีทักษะ

หรือความชำนาญสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ข้อ 12 ผู้ประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษาต้องมีมาตรฐานการปฏิบัติงาน ดังต่อไปนี้

1) ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเพื่อพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ

2) ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับการพัฒนาของผู้เรียน บุคลากร และชุมชน

3) มุ่งมั่นพัฒนาผู้ร่วมงานให้สามารถปฏิบัติงานได้เต็มศักยภาพ

4) พัฒนาแผนงานขององค์การให้มีคุณภาพสูง สามารถปฏิบัติให้เกิดผลได้จริง

5) พัฒนาและใช้นวัตกรรมการบริหารจนเกิดผลงานที่มีคุณภาพสูงขึ้นเป็นลำดับ

6) ปฏิบัติงานขององค์การโดยเน้นผลถาวร

7) ดำเนินการและรายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ

8) ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

9) ร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานอื่นอย่างสร้างสรรค์

10) แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา

11) เป็นผู้นำและสร้างผู้นำทางวิชาการในหน่วยงานของตนได้

12) สร้างโอกาสในการพัฒนาได้ทุกสถานการณ์

มาตรฐานการปฏิบัติตน หมายความว่า จรรยาบรรณของวิชาชีพที่กำหนดขึ้นเป็นแบบแผนในการประพฤติตน ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องปฏิบัติตาม เพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณ ชื่อเสียง และฐานะของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาให้เป็นที่เชื่อถือศรัทธาแก่ผู้รับบริการและสังคมอันจะนำมาซึ่งเกียรติและศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ ข้อ 14 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องมีมาตรฐานการปฏิบัติตนตามข้อบังคับของคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณของวิชาชีพ

คุณลักษณะของผู้นำถือเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมและวิสัยทัศน์ของผู้นำในการบริหารองค์กรให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้ จึงมีผู้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้นำไว้ ดังนี้

ยงยุทธ เกษสาคร (2555, หน้า70-71) ได้สรุปคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารหรือผู้นำในการที่จะทำให้การบริหารงานในองค์การประสบความสำเร็จ ควรประกอบด้วย

1) มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีความสุขม เยือกเย็น แก้ปัญหาด้วยเหตุด้วยผล มีความมั่นคงทางอารมณ์

2) มีวิสัยทัศน์ที่ขว้างไกล คาดการณ์และประเมินสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง ตลอดทั้งการเตรียมการเพื่อรับสถานการณ์ที่เป็นปัญหาในอนาคต

3) ความสามารถในการบริหารความขัดแย้ง มีทางออกในการจัดการกับสภาวการณ์ที่ขัดแย้งได้เหมาะสมกับสถานการณ์และข้อจำกัด

4) ความสามารถในการตัดสินใจ ตัดสินใจได้ถูกต้อง รวดเร็ว และทันต่อเหตุการณ์โดยมีเหตุผลเพียงพอ ความสามารถในการตัดสินใจ แสดงถึงความกล้าหาญ กล้าเสี่ยงของผู้นำด้วย

5) ความสามารถในการสื่อสาร สื่อสารได้กับคนทุกคนระดับในองค์การ มีความสามารถในการพูดโน้มน้าวจูงใจ การพูดในที่ชุมชน การเจรจาต่อรอง ตลอดทั้งความสามารถ ในการนำประชุม

6) ความรอบรู้ในงานที่รับผิดชอบและเรื่องอื่น ๆ ใช้ใจในการศึกษาและพัฒนาความรู้ในงานที่รับผิดชอบและข่าวสารข้อมูลทั้งภายในและภายนอกองค์การ

7) ความขยันขันแข็ง มีความมานะอดทน บากบั่นไม่ย่อท้อง่าย ๆ ทนต่อความยากลำบากได้ คุณสมบัติในข้อนั้นแสดงถึงการเป็นผู้มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ด้วยซึ่งนับเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับผู้นำ

8) การเป็นผู้ริเริ่มสร้างสรรค์ ริเริ่มในสิ่งใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์อยู่เสมอ ไม่ติดยึดกับรูปแบบและวิธีการทำงานแบบเก่าที่ทำให้ตนรู้สึกมั่นคง

9) ความสามรถในการทำงานเป็นทีม มีความพร้อมที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่นเปิดรับความเห็นจากส่วนรวม และตัดสินใจร่วมกับกลุ่มได้รู้จักประสานผลประโยชน์

10) ความสามารถในการวิเคราะห์วินิจฉัย มีความสามารถในการคาดเดาเหตุการณ์ต่าง ๆ มีวิธีการคิดและวิเคราะห์ปัญหา ตลอดทั้งแนวทางแก้ไขได้อย่างลึกซึ้ง

11) มีมนุษยสัมพันธ์ มีทักษะทางสังคม ทักษะการประสานงาน ปรับตัวได้ดี มีความเป็นมิตร ยืดหยุ่น รู้จักให้อภัย มีอารมณ์แจ่มใสเบิกบานน่าคบหา อดทนต่อคำวิจารณ์ได้

12) ทำงานภายในสภาวการณ์ที่กดดัน สามารถบริหารความเครียดและความกดดันที่เกิดขึ้นและกลับสู่สภาพปกติโดยเร็ว อดทนต่อคำวิจารณ์ได้

13) มีทัศนคติที่ดีต่อองค์การ มีความคิดไปในทิศทางเดียวกันกับเป้าหมาย หลักขององค์การ แม้มีความเห็นที่แตกต่างกันบ้างก็ไม่เกิดความคับข้องใจที่จะปฏิบัติไปตามแนวทางขององค์การ

14) มีความสามารถในการวางแผนและประสานแผนได้ดี สามารถกำหนดแผนงานได้อย่างเหมาะสม และดำเนินการให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้

15) การมีสัมพันธภาพที่เอื้อประโยชน์ต่องานในส่วนที่รับผิดชอบหน่วยงานขององค์การ

16) การรู้จักใช้ข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้อย่างเกิดประโยชน์สูงสุด

17) มีเชาวน์ปัญญาและการใช้วิจารณญาณที่ดี

18) เป็นผู้มีอุดมการณ์และหลักการที่ดี

โคเวย์ (Covey, 1996, pp. 159-161) ได้เสนอคุณลักษณะผู้นำยุคใหม่ที่เน้นการบริหารโดยใช้ปัญญาและตระหนักในความจำเป็นของการเป็นผู้นำในสังคมยุคใหม่ ดังนี้

1) เรียนรู้อย่างต่อเนื่องไม่หยุดยั้ง คือ เป็นผู้ที่มีนิสัยรักการเรียนรู้ และแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นการอ่าน การได้รับฟังคนอื่น การเรียนรู้จากการสังเกต การสนใจซักถาม การพัฒนาทักษะ และความสนใจใหม่ ๆ อยู่เสมอ

2) เน้นการให้บริการแก่คนอื่น คือ เป็นคนที่คิดและคำนึงถึงผู้อื่นเป็นที่ตั้ง และเป็นผู้คอยช่วยเหลือแก่เพื่อนมนุษย์

3) มองทางบวก คือ ไม่มองอะไรในแง่ลบและสิ้นหวังแต่จะเป็นคนมองคนในแง่ดี คิดสร้างสรรค์และเป็นประโยชน์

4) เชื่อและศรัทธาในคนอื่น

5) ใช้ชีวิตได้อย่างมีดุลยภาพ

6) มองเห็นความสนุกของชีวิต

7) สามารถรวมพลังของคนก่อให้เกิดพลังแบบทวีคูณ

8) ฝึกฝนและพัฒนาเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

ยุคท์ (Yukl, 2001, p. 2) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำ หมายถึง การมีลักษณะของบุคคลที่สามารถใช้กระบวนการที่มีอิทธิพลโน้มน้าวให้มีผลต่อการตัดสินใจของกลุ่มหรือวัตถุประสงค์ขององค์การ

ดาฟท์ (Daft, 2008, p. 38) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำ หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่มีลักษณะเด่นทั้งกายภาพและบุคลิกภาพ

สรุปได้ว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำ หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่สามารถใช้กระบวนการที่มีอิทธิพลโน้มน้าวให้มีผลต่อการตัดสินใจ เป็นผู้ที่มีนิสัยรักการเรียนรู้ และแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอยู่เสมอ คำนึงถึงผู้อื่นเป็นที่ตั้ง กำหนดพฤติกรรมและวิสัยทัศน์ของผู้นำในการบริหารองค์กรให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้

2.1.4 ความสำคัญของคุณลักษณะภาวะผู้นำ

ได้มีนักวิชาการและนักวิจัยหลายท่านได้ให้คำนิยามและความสำคัญของคุณลักษณะภาวะผู้นำไว้ดังนี้

วิเชียร วิทยอุดม (2558, หน้า 29-32) กล่าวว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำมีความสำคัญต่อการเข้าร่วมสังคมและการทำงาน ผู้ที่จะเป็นผู้นำอย่างมีประสิทธิภาพมักจะเป็นผู้ที่มีตำแหน่งหน้าที่ที่สูง ได้รับเงินเดือนสูงกว่าเพื่อน คุณลักษณะภาวะผู้นำที่ประสบความสำเร็จจะสัมพันธ์กับผู้นำที่มีประสิทธิภาพ คุณลักษณะที่สำคัญต่อการเป็นผู้นำ คือ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความซื่อสัตย์ และแรงผลักดัน การจูงใจสร้างสรรค์ และมีประสิทธิภาพ

นันทภัค สุขโข (2560, หน้า 24) ได้กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้นำทางการศึกษานั้นเป็นลักษณะอย่างหนึ่งที่อยู่ในตัวผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่แสดงให้เห็นถึงความคิด หรือลักษณะ

ประจำทั้งด้านร่างกายและการแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้นคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ประกอบด้วย

1) ด้านความเป็นผู้นำ

2) ด้านความสามารถในการบริหาร

3) ด้านคุณธรรมจริยธรรม

4) ด้านการสื่อสาร

5) ด้านบุคลิกภาพ

6) ด้านการมีวิสัยทัศน์

7) ด้านการทำงานเป็นทีม

8) ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์

ไฟรอน และแจ็คสัน (Frigon and Jackson, 1996, p. 29) กล่าวว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำมีความสำคัญต่อการบริหารเป็นคุณลักษณะเฉพาะตัวที่แสดงออกบนภาวะผู้นำ และความรับผิดชอบทางการบริหาร หากไม่มีความชัดเจนอาจทำให้ผู้นำไม่ได้รับความศรัทธา และสูญเสียความเชื่อมั่นในฐานะผู้นำ คุณลักษณะภาวะผู้นำแสดงได้ด้วยคุณลักษณะ 10 ประการ คือ

1) การควบคุมอารมณ์

2) ความสามารถในการปรับตัว

3) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

4) ความกล้าหาญ

5) ความสามารถในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ

6) พฤติกรรมและจริยธรรม

7) ดุลยพินิจที่ดี

8) ความอดทน

9) ความปรารถนามุ่งมั่น

10) ความน่าเชื่อถือไว้ใจได้

สรุปได้ว่า คุณลักษณะของภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสำคัญต่อผู้บริหารเป็นคุณลักษณะเฉพาะตัวที่แสดงออกบนภาวะผู้นำ ประกอบด้วย การรักและศรัทธาในวิชาชีพ รักการเป็นผู้นำ มีความรับผิดชอบ พร้อมในการแก้ปัญหาต่าง ๆ มีการบริหารโดยเน้นการมีส่วนร่วม และมีคุณธรรมจริยธรรม

2.1.5 ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการเรียนรู้และการสอนในสถานศึกษาโดยตรง ได้มีนักวิชาการและนักวิจัยหลายท่านได้ให้คำนิยามและความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการไว้ดังนี้

รุ่งฤดี อุทุม (2559, หน้า 20) ได้กล่าวถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกเพื่อจูงใจให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ปฏิบัติงานวิชาการที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย

บุญพา พรหมณะ (2559, หน้า 30) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง การบริหารจัดการของผู้บริหารในสถานศึกษาในการชี้นำ ส่งเสริม สนับสนุน และโน้มน้าว จูงใจในการพัฒนางานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดภารกิจของโรงเรียน การพัฒนาการเรียนการสอน การส่งเสริมพัฒนาบุคลากร และการสร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพบรรลุตามวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้

อัจฉรา นิยมภา (2561, หน้า 40) กล่าวถึงภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการเพิ่มพูนการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งอาศัยกระบวนการเกี่ยวกับการกำหนดวิสัยทัศน์ กำหนดเป้าหมาย และกำหนดพันธกิจการเรียนรู้ การจัดการหลักสูตรและการสอน การพัฒนานักเรียน การพัฒนาครูและการส่งเสริมบรรยากาศสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมการเรียนรู้ โดยการโน้มน้าวจูงใจหรือชี้นำให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษา เข้าใจ ตระหนัก รวมพลังและสานสัมพันธ์กันเพื่อให้เกิดคุณภาพของการจัดการเรียนการสอน และคุณภาพของผู้เรียนอันเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา

เดวิส และโทมัส (Davis and Thomas, 1989, p. 21) กล่าวว่า ผู้นำทางวิชาการ คือ บทบาทสำคัญต่อครูใหญ่ที่จะเน้นกิจกรรมในด้านการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานในห้องเรียนของครู

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง ผู้ที่มีความสามารถในการใช้กลยุทธ์ทางการเป็นผู้นำและการบริหารสามารถนำกลุ่มให้กระทำกิจกรรมด้านวิชาการให้บรรลุเป้าหมายและประสานงานที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการเรียนการสอน ตลอดทั้งการสร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามจุดหมายของหลักสูตร

เชลล์ (Chell, 1995, p. 23) ได้กล่าวถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง ภาระหน้าที่ของอาจารย์ใหญ่ทั้งหลายหรือการเป็นตัวแทนของสถานศึกษาเป็นผู้สนับสนุนการเจริญเติบโตทางการเรียนของนักเรียน

เวลเลอร์ (Weller, 1999, p. 36) ได้กล่าวถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง การที่ผู้บริหารโรงเรียนได้ปรากฏตัวให้เห็นเสมอ

ฮอฟกิน (Hopkins, 2001, p. 114) ได้กล่าวถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง การที่ผู้บริหารโรงเรียนสร้างโอกาสในการเรียนรู้ให้แก่ครูและนักเรียน

แมคอีเวน (McEwan, 2001, p. 6) กล่าวถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการ (Instructional Leadership) เป็นภาวะผู้นำที่พัฒนามาจากภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership)

เป็นภาวะที่ผู้นำโดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียนอาศัยความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้ความรู้เกี่ยวกับการสอนและความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรเป็นพลังขับเคลื่อนทางการศึกษา ผู้นำเช่นนี้เรียกว่า "ผู้นำทางวิชาการ" ผู้นำทางวิชาการต้องมีความสามารถในการสื่อสารและแสดงให้นักเรียน ครูและผู้ปกครองเห็นว่าอะไรสำคัญและมีคุณค่าในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นสัญลักษณ์ที่เป็นแรงขับเคลื่อนและผู้นำทางวิชาการต้องมีทักษะในการสอนจริง ในวัฒนธรรมที่นิยามเฉพาะว่าทั้งหมดของโรงเรียนคืออะไร มิติทางการศึกษาทางสัญลักษณ์และทางวัฒนธรรมเป็นเรื่องสำคัญต่อภาวะผู้นำในโรงเรียน

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ชี้นำ ให้คำแนะนำ ส่งเสริม พัฒนา คอยกระตุ้นให้ครู นักเรียน และบุคลากรในโรงเรียนซึ่งอาศัยกระบวนการเกี่ยวกับการกำหนดวิสัยทัศน์ กำหนดเป้าหมาย และกำหนดพันธกิจการเรียนรู้ให้เกิดความตระหนักเห็นถึงความสำคัญของงานวิชาการที่ต้องพัฒนาเกี่ยวหลักสูตรกระบวนการเรียนการสอนของครูเพื่อพัฒนาให้นักเรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

2.1.6 ความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการ

นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการไว้ สรุปได้ดังนี้

ปรียาภรณ์ เรืองเจริญ (2560, หน้า 24) ได้กล่าวถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อคุณภาพการสอนของครูและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียนยุคใหม่จะต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ ใช้โอกาสใช้ความเป็นผู้นำอย่างเต็มศักยภาพ และหันมาทุ่มเทให้กับงานบริหารโรงเรียนเป็นหลัก ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำจะสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อบรรยากาศขององค์กรเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรได้

อัจฉรา นิยมภา (2561, หน้า 46-67) กล่าวว่า ความสำคัญในบทบาทหน้าที่ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารเป็นการปฏิบัติงานตามภาระความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษาในการเป็นผู้นำทางวิชาการโดย มุ่งหมายให้เกิดคุณภาพกับผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทหน้าที่ภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) การบริหารจัดการโรงเรียน (School management) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องวางแผนยุทธศาสตร์ วางแผนปฏิบัติการ มีความสามารถในการจัดโครงสร้างองค์กรที่สนับสนุนการใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการ ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้และสร้างช่องทางการมีส่วนร่วมตัดสินใจของฝ่ายต่าง ๆ รวมถึงการบริหารการเปลี่ยนแปลง

2) การบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน (Curriculum & Instruction Management) ผู้บริหารสถานศึกษาต้อง มีความสามารถในการนิเทศการสอนของครู เน้นความสามารถและคุณภาพในการสอนของครู ประเมินผลการเรียนการสอนของครูและนักเรียน ประสานงานหลักสูตรออกแบบสร้างและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ติดตาม กำกับดูแลการใช้หลักสูตรพิทักษ์เวลา

การเรียนการสอนโดยทำตัวให้เห็นพบเห็นอยู่เป็นนิจ ทั้งในโรงเรียนและชุมชน สร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และบริหารเวลา กระตุ้นให้กำลังใจครูและนักเรียนในการเรียนการสอนทั้งหมดเพื่อเป็นการให้ความสำคัญของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

3) การบริหารตนเองทีมงานและชุมชน (Community Team & Personal Management) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นแบบอย่างทางคุณธรรม จริยธรรม ยอมรับความแตกต่างทางความคิดและการกระทำของผู้อื่น คิดนอกกรอบพัฒนาบุคลากรของโรงเรียน ให้มีความเป็นผู้นำความสามารถในการสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ร่วมงานและชุมชน

ดิมม็อค และวอล์กเกอร์ (Dimmock and Walker, 2005) ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการเพื่อดำเนินการให้นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียน ผู้บริหารโรงเรียนเป็นตำแหน่งที่จะต้องส่งเสริมให้เกิดความร่วมมืออย่างมากจากครู ซึ่งจะช่วยเพิ่มพูนการเรียนรู้ของนักเรียนด้วย

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสำคัญ คือ บทบาทสำคัญที่ผู้บริหารจะช่วยให้งานวิชาการมีคุณภาพในด้านหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน ผสสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ มีเป้าหมายเดียวกันที่ทำให้งานวิชาการประสบความสำเร็จมีประสิทธิภาพและเกิดการบรรลุตามเป้าหมายขององค์กร

2.1.7 องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการ

นักวิชาการหลายท่านได้กำหนดเกี่ยวกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ไว้ดังนี้

ฮอลลิงเจอร์ และเมอร์ฟี่ (Hallinger and Murphy, 1985, pp. 221-224) ได้เสนอองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ว่ามี 3 องค์ประกอบหลักและ 11 ด้าน ดังนี้

1) การกำหนดภารกิจของโรงเรียน (Defining the school mission) เป็นการกำหนดกรอบขอบเขตของงานที่โรงเรียนต้องรับผิดชอบในงานที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ และสร้างความเข้าใจในภารกิจดังกล่าวให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ ซึ่งจำแนกภารกิจของโรงเรียนออกเป็น 2 ด้าน คือ

1.1 การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน (Framing school goals) การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนนั้นจะต้องมีความชัดเจน เน้นที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 การสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน (Communicating the School Goals) การสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียนนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องจัดขึ้นเพื่อให้ครู ผู้ปกครองและนักเรียนได้ทราบเป้าหมายของโรงเรียนโดยทั่วกัน ทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการ เช่น การประชุมคณะครู การชี้แจงในหนังสือคู่มือของโรงเรียน ฯลฯ และโดยรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ เช่น การพูดคุยกับครู เป็นต้น การติดต่อสื่อสารเป็นกระบวนการที่สำคัญในการบริหาร การอำนวยในทุกขั้นตอนของการบริหารย่อมมีการติดต่อสื่อสารเข้าไปเกี่ยวข้องอยู่ด้วยเสมอ การติดต่อสื่อสารทำให้เกิดความเข้าใจที่ดีมีเหตุผล

และเป็นการปลูกฝังความสามัคคีในองค์กรการจัดให้มีระบบการสื่อสารที่ดีในองค์กรเป็นหน้าที่ของผู้บริหาร และเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงความสามารถของผู้บริหารได้เป็นอย่างดี

2) การบริหารจัดการด้านการเรียนการสอน (Managing the Instructional Prograrm) หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวข้องต่อการดูแลส่งเสริมและสนับสนุนการสอนของครู การเรียนของนักเรียน และการประสานงานการเรียนการสอน ซึ่งจำแนกเป็น 3 ด้าน คือ

2.1 การนิเทศ และการประเมินผลการสอนของครู (Supervising and Evaluating Instruction) ผู้บริหารจะต้องทำงานร่วมกันกับครูในด้านหลักสูตรและการสอน ผลงานของผู้บริหารจะต้องให้ความมั่นใจได้ว่า เป้าหมายของโรงเรียนได้ถูกถ่ายทอดไปสู่การปฏิบัติในห้องเรียนจริง ให้การสนับสนุนครูด้านการสอนให้ตรงตามจุดประสงค์ ควบคุมการสอนครูในห้องเรียนโดยการเยี่ยมเยียนอย่างไม่เป็นทางการ และการให้ผลย้อนกลับแก่ครูทั้งทางด้านการนิเทศและการประเมินผล โดยมีจุดประสงค์ที่จะทำให้เห็นเป็นรูปธรรมและให้ครูเป็นผู้นำวิธีสอนที่เฉพาะเจาะจงไปปฏิบัติ

2.2 ด้านการประสานงานการใช้หลักสูตร (Coordinating the Curriculum) การนำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดประสิทธิผลนั้น ผู้บริหารจะต้องมีการประสานงานกับครูในด้านการนำหลักสูตรไปปฏิบัติให้เกิดผลตามจุดประสงค์ของหลักสูตร โดยจะต้องสัมพันธ์กับเนื้อหาที่สอนในห้องเรียนและคะแนนการทดสอบและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยตรง ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่สร้างความเข้าใจกับครูในโรงเรียนด้านการนำหลักสูตรไปปฏิบัติให้เกิดผล โดยครูสามารถทำการสอนได้ผลตามความมุ่งหมายและตามเนื้อหาสาระในหลักสูตรให้มากที่สุด

2.3 ด้านการติดตามตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน (Monitoring Studentprosress) ผู้บริหารควรใช้ผลจากคะแนนสอบของนักเรียนในการกำหนดเป้าหมาย การประเมินหลักสูตร การประเมินด้านการสอน และการวัดผลความก้าวหน้าตามเป้าหมายของโรงเรียน

3) การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน (Promote School Climate) บรรยากาศทางวิชาการในโรงเรียนจะเกี่ยวข้องกับบรรทัดฐาน (Norms) และทัศนะของบุคลากรและนักเรียนในโรงเรียน ผู้บริหารจะมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียนทั้งในด้านตัวครู นักเรียนและการเรียนการสอน รวมทั้งมาตรฐานทางวิชาการของโรงเรียน ซึ่งจะจำแนกบทบาทในการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน จำแนกเป็น 6 ด้าน คือ

3.1 การควบคุมการใช้เวลาในการสอน (Protecting Instructional Time) เวลาที่ใช้ในการสอนมักจะสูญเสียไปกับการแนะนำกฎเกณฑ์ในการเรียนให้กับนักเรียนที่เรียนช้ารวมทั้งคำร้องจากฝ่ายสำนักงานของโรงเรียน โดยการผลักดันให้เป็นนโยบายของโรงเรียน ผู้บริหารที่ประสบผลสำเร็จในการนำนโยบายนี้ไปใช้ในการกำจัดสิ่งต่าง ๆ ที่จะทำให้การสอนในห้องเรียนหยุดชะงักลงได้ ก็จะทำให้เพิ่มเวลาในการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และนักเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

3.2 การดูแลเอาใจใส่ครู และนักเรียนอย่างใกล้ชิด (Maintaining High Visibility) ผู้บริหารเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการสร้างปฏิสัมพันธ์ทั้งกับครูและนักเรียน ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีและเพื่อให้ทราบปัญหาและความต้องการที่จะไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา

3.3 การจัดสิ่งจูงใจให้กับครู (Providing Incentives for Teachers) เป็นการสร้างบรรยากาศเชิงบวกด้านการเรียนรู้ รวมทั้งการให้รางวัลและการให้การยอมรับการทำงานของครูนับเป็นบทบาทที่สำคัญส่วนหนึ่งของผู้บริหารในการที่จะทำให้โครงสร้างของการทำงานดีขึ้น รางวัลที่ผู้บริหารสามารถสร้างแรงจูงใจให้กับครูอาจไม่ใช่เงินเพียงอย่างเดียว แต่อาจจะเป็นการชมเชย ทั้งในส่วนตัวหรือให้สังคมยอมรับ โดยการมอบใบประกาศเกียรติคุณและการให้รางวัลอย่างเป็นทางการ

3.4 การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ (Providing Professional Development) ผู้บริหารควรให้โอกาสแก่ครูในการพัฒนาวิชาชีพ โดยการจัดให้มีการฝึกอบรมขณะประจำการ รวมทั้งช่วยเหลือครูตามโครงการพัฒนาบุคลากร ให้เรียนรู้ถึงการรวบรวมทักษะต่าง ๆ และช่วยให้ครูผู้สอนสามารถนำไปใช้ได้จริงสำหรับการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน

3.5 การพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ (Developing and Enforcing Academic Standards) ต้องมีการสร้างมาตรฐานทางวิชาการที่สูงขึ้นและมีความถูกต้อง มีความชัดเจน ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการปรับปรุงการเรียนของนักเรียน และในระดับมาตรฐานที่สูงขึ้นจะเห็นได้จากจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้นของโรงเรียนในโอกาสต่อไป ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่ที่จะพัฒนาและดำรงไว้ซึ่งบรรยากาศในทางบวกในที่ซึ่งครูทำงานและในที่ซึ่งนักเรียนเรียน การปรับปรุงบรรยากาศจำเป็นต้องอาศัยทักษะในการสนองตอบต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดการริเริ่มความคาดหวังและสภาพใหม่ ๆ ซึ่งจุดประสงค์สุดท้ายคือการปรับปรุงการเรียนการสอน

3.6 การจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ (Providing Incentives for Learning) เป็นการส่งเสริมบรรยากาศด้านการเรียนรู้ของนักเรียน โดยให้รางวัลและการยอมรับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ด้านวิชาการสูง และเมื่อนักเรียนมีการปรับปรุงผลการเรียนดีขึ้นอย่างสม่ำเสมอผู้อำนวยการสถานศึกษาต้องให้โอกาสผู้เรียนในการแสดงออกและเป็นที่ยอมรับของห้องเรียนและเป็นที่ยอมรับในโรงเรียน โดยจะต้องเป็นผู้ทำหน้าที่ประสานการเข้าถึงกิจกรรมระหว่างห้องเรียนและโรงเรียนในด้านการมอบรางวัลให้แก่ผู้เรียน เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารให้การสนับสนุน

อับเบน และฮิวส์ (Ubben and Hugses, 1987, PP. 97-99) ได้กำหนดองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการไว้ 7 ด้าน คือ

1) การทำงานตามเวลาที่กาหนด

2) การจัดบรรยากาศที่ดีของโรงเรียน

3) การมุ่งเน้นวิชาการ

4) การคาดหวังของครู และผลการปฏิบัติงานของครู

5) การทำงานด้านหลักสูตร

6) การเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ

7) การประเมินผลและการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน

เดวิส และโทมัส (Davis and Tomas, 1989, P. 40) ได้กำหนดองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการไว้ 8 ประการ ดังนี้

1) การยึดหน้าที่ในการปรับปรุงงานวิชาการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น

2) ความกระตือรือร้นในการใช้กลยุทธ์เพื่อปรับปรุงงานด้านวิชาการ

3) การสร้างสิ่งจูงใจให้กับครู และใช้ระบบการให้รางวัลที่สนับสนุนงานวิชาการ

4) การติดตามความก้าวหน้าด้านวิชาการ

5) การใช้ทรัพยากรบุคคล และวัสดุอย่างสร้างสรรค์

6) การสร้างสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้ปลอดภัย และเป็นระเบียบ

7) การติดตามดูแลการปฏิบัติการสอนของครู

8) การสังเกตการสอนของครู และให้ข้อมูลย้อนกลับ

กรูค (Krug, 1992, pp. 117-234) กล่าวว่า พฤติกรรมหรือการกระทำที่แสดงให้เห็นถึงภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผล แบ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญได้ 5 องค์ประกอบครอบคลุมกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผล ดังนี้

1) การกำหนดพันธกิจ งานวิจัยเกี่ยวกับโรงเรียนที่มีประสิทธิผลแสดงให้เห็นว่าเป้าหมายที่มีการกำหนดไว้ชัดเจนแล้วจะต้องสื่อสารให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เข้าใจ การกำหนดเป้าหมายและพันธกิจนั้นจะต้องไม่ตั้งให้สูงเกินไป การตั้งเป้าหมายที่ชัดเจนต้องเป็นไปตามสภาพความเป็นจริงในขณะนั้น

2) การบริหารหลักสูตรและการสอน โดยการสอนถือว่าเป็นงานเบื้องต้นของโรงเรียน ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจะต้องวางขอบข่ายของรายวิชาที่สอนและรู้ความจำเป็นที่ต้องสอนรายวิชานั้น ๆ การที่ผู้บริหารมีพื้นฐานความรอบรู้จะสามารถนำผู้อื่นให้ปฏิบัติตามพันธกิจของโรงเรียนได้ โดยผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นแหล่งข้อมูลและแนะนำวิธีการสอนให้กับครู และผู้บริหารควรใส่ใจและสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรอย่างจริงจัง

3) การนิเทศการสอน ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทในการนิเทศการสอน โดยนิเทศเพื่อพัฒนาครูมากกว่าจะเป็นเพียงการนิเทศการสอนตามสภาพปัญหา หรือเพียงเป็นการประเมิน การปฏิบัติงานการพิจารณางานย้อนหลังเท่านั้น แต่ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นการมองอนาคตอย่างมีวิสัยทัศน์ ผู้นำทางวิชาการต้องให้โอกาสครูในการพัฒนาตนเองและพัฒนาทางวิชาชีพ

4) การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผลจะต้องมีวิธีการที่หลากหลายในการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน และต้องทำการประเมินอย่างสม่ำเสมอ

ผู้บริหารควรใช้ความรู้ ความสามารถในการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนและใช้ผลที่ได้นั้นช่วยให้ครู นักเรียนและผู้ปกครองในการพัฒนากลยุทธ์เพื่อปรับปรุงผลการเรียนการสอน

5) การเสริมสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนควรสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ในทุกระดับชั้น บรรยากาศในการเรียนรู้ที่ดีจะช่วยให้นักเรียนและครูแสดงศักยภาพที่แท้จริงออกมา ซึ่งมีด้วยกันหลายวิธี เช่น การจัดสิ่งแวดล้อมให้ปลอดภัยและเป็นระเบียบ การจัดกิจกรรมโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

แมคอีแวน (McEwan, 1998, p. 13) กล่าวว่าภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผลว่าประกอบด้วย องค์ประกอบ 7 ด้าน ดังนี้

1) การสถาปนาเป้าหมายทางวิชาการที่ชัดเจน

2) การจัดการทีมงาน (Staff)

3) การสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

4) การสื่อสารพันธกิจและวิสัยทัศน์ของโรงเรียน

5) การตั้งความคาดหวังที่สูงเกี่ยวกับทีมงาน

6) การพัฒนาครูให้เป็นผู้นำ

7) การสร้างและรักษาเจตคติที่ดีของนักเรียน ทีมงานและผู้ปกครอง

กลิคแมน (Glickman, 2007, p. 47) ได้เสนอองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นองค์ประกอบที่มีรากฐานมาจากการนิเทศการสอน ซึ่งเป็นบทบาทโดยตรงของผู้บริหารโรงเรียนในการปรับปรุงการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ประกอบด้วย 3 ด้านใหญ่ ๆ ดังนี้ ด้านองค์ความรู้พื้นฐาน ด้านภาระหน้าที่ และด้านทักษะที่จำเป็น ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ด้านองค์ความรู้พื้นฐาน (Knowledge base) เป็นความรู้ที่จำเป็นสำหรับภาวะผู้นำทางวิชาการเพื่อใช้เป็นฐานในการปฏิบัติภาระหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกเป็น 6 องค์ประกอบ คือ

1.1 โรงเรียนที่มีประสิทธิผล (Effective school literature) เป็นความรู้เกี่ยวกับโรงเรียนที่มีประสิทธิผลที่สนับสนุนโดยการวิจัย

1.2 การสอนที่มีประสิทธิผล (Research on Effective teaching) การสอนที่มีประสิทธิผลที่สนับสนุนโดยการวิจัยเป็นความรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้นำทางวิชาการ

1.3 ปรัชญาและความเชื่อมั่นในการจัดการศึกษา (Education Philosophy and Belief) หมายถึง ปรัชญาและความเชื่อมั่นในการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ที่เกิดจากการนำองค์ประกอบด้านความรู้เกี่ยวกับโรงเรียนที่มีประสิทธิผลและการสอนที่มีประสิทธิผลบรรจุลงในปรัชญาและความเชื่อในการจัดการศึกษา

1.4 พัฒนาการทางการบริหาร (Administrative Development) หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการทางการบริหารโรงเรียนในด้านพฤติกรรม การบริหาร นโยบายการปฏิบัติที่ส่งผล

ต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน การจัดให้มีความสมดุลระหว่างการจัดการและทักษะทางวิชาการ การพัฒนา และดำเนินงานตามแผน

1.5 ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง (Change Theory) หมายถึง ความรู้ความเข้าใจของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับสภาพการณ์ของการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากในขณะที่บุคคลทั่วไป ไม่ต้องการเปลี่ยนแปลง แต่ผู้บริหารโรงเรียนที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการจะต้องมุ่งมั่นในการปรับปรุง การเรียนรู้ของนักเรียน เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตลอดจนความเชื่อและความเข้าใจ

1.6 ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง ความรู้ของผู้บริหารโรงเรียนในการที่จะพัฒนาหลักสูตรให้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งจะต้องประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับรูปแบบของหลักสูตร ความรู้เกี่ยวกับข้อมูลของการพัฒนา

2) ด้านภาระหน้าที่ (Tasks) หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนที่สัมพันธ์กับความรู้ดังกล่าวข้างต้น ประกอบด้วย องค์ประกอบ ต่อไปนี้คือ

2.1 การนิเทศและการประเมินผลการสอน หมายถึง การนิเทศในห้องเรียนเพื่อช่วยเหลือครูในการปรับปรุงการเรียนการสอน

2.2 การพัฒนาทีมงาน (Staff development) การพัฒนาทีมงานเป็นภาระหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนในการปรับปรุงการสอนของครูในโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จอย่างมีความหมาย ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงมีหน้าที่หาแนวทางในการจัดการศึกษาไปพร้อมกับการได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องของครูด้วย ซึ่งแนวทางดังกล่าวสามารถทำได้โดยการจัดบริการการศึกษาในโรงเรียน การประชุมเชิงปฏิบัติการการประชุมพบปะกับทีมงานการเยี่ยมโรงเรียน เป็นต้น

2.3 การพัฒนาหลักสูตร (Curiculum development) จากสภาพของการจัดการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้บทบาทของผู้นำทางวิชาการกลายเป็นบทบาทที่สำคัญมากขึ้น ดังนั้นผู้นำทางวิชาการจึงต้องมีภาระหน้าที่ในการพัฒนาหลักสูตรโดยการทำงานร่วมกับครูเพื่อจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพ

2.4 การพัฒนากลุ่ม (Group development) การพัฒนากลุ่มเป็นภาระหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนที่สำคัญในการนำไปสู่ภาวะผู้นำทางวิชาการการเรียนรู้ทักษะของการทำงานร่วมกับกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องนำความรู้เกี่ยวกับประสิทธิผลของกลุ่ม รูปแบบของผู้นำกลุ่ม ความผิดปกติของการปฏิสัมพันธ์กลายเป็นกลุ่มและการแก้ปัญหาความขัดแย้งไปใช้ในการพัฒนากลุ่ม

2.5 การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) การวิจัยเชิงปฏิบัติการหรือการวิจัย การปรับปรุงการเรียนการสอนของตนเอง

2.6 การสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ (Positive school climate) การสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ผู้บริหารโรงเรียนต้องหากลยุทธ์เพื่อใช้ในการสร้างเสริม สนับสนุนปัจจัยที่สร้าง

บรรยากาศในการเรียนรู้ และพิชิตปัจจัยที่เป็นอุปสรรคขัดขวางบรรยากาศในการเรียนรู้โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียน

2.7 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน (School community Involvement) โรงเรียนเป็นหัวใจของชุมชน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นความสัมพันธ์ที่มีประโยชน์เกื้อกูลซึ่งกันและกัน ผู้บริหารโรงเรียนสามารถมีบทบาทในการนำชุมชนเป็นผู้สนับสนุนบรรยากาศการเรียนรู้ในโรงเรียนได้หลายทาง

3) ด้านทักษะที่จำเป็น (Skill needed) ในการนำความรู้ไปสู่การพัฒนาพฤติกรรมการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีทักษะภาวะผู้นำและทักษะทางเทคนิค ทักษะภาวะผู้นำ (Leadership skills) ประกอบด้วย ทักษะการติดต่อสื่อสาร ทักษะด้านบุคคล ทักษะการนิเทศและทักษะการแนะแนวทางการตัดสินใจของกลุ่ม ส่วนทักษะทางเทคนิค (Technical skills) ประกอบด้วย ทักษะการตั้งเป้าหมาย ทักษะการประเมินผลและการวางแผน ทักษะการสังเกต และทักษะการวิจัยและประเมินผล ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 ทักษะการติดต่อสื่อสาร (Communication skills) เป็นทักษะของผู้นำทางวิชาการที่มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นการติดต่อแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ซึ่งผลลัพธ์ก็คือความเข้าใจ ความเข้าใจจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันทางความคิด ซึ่งทั้งสองฝ่ายจะต้องเห็นพ้องร่วมกันในการแลกเปลี่ยนความคิด

3.2 ทักษะด้านบุคคล (People skills) เป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้นำทางวิชาการและเป็นทักษะที่ชี้ขาดความสำเร็จของตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนเป็นตำแหน่งที่จะต้องปฏิสัมพันธ์กับบุคคลทุกระดับ และตำแหน่งที่ผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นำเป็นผู้กำหนดทิศทางของโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น การเลือกใช้วิธีการนิเทศในแต่ละสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสมที่สุด วิธีการดังกล่าวมีตั้งแต่การนิเทศทางอ้อม การนิเทศแบบร่วมมือไปจนถึงการนิเทศแบบเป็นทางการ

3.3 ทักษะการตัดสินใจร่วมกัน (Group decision-making) เป็นทักษะพื้นฐานที่ใช้อธิบายว่าทำอย่างไรจึงจะเกิดการตัดสินใจร่วมกันขึ้นได้ในการตัดสินใจร่วมกันนั้นผู้บริหารโรงเรียนจะต้องใช้วิธีการเพื่อที่จะให้แนวคิดนโยบายเป้าหมายในการทำงานเกิดขึ้นจากการตัดสินใจของกลุ่ม

3.4 ทักษะการกำหนดเป้าหมาย (Goal setting or envisioning) หรือทักษะการกำหนดวิสัยทัศน์เป็นสมรรถภาพในการสร้างมโนคติ และการถ่ายทอดความต้องการให้เกิดมโนคตินั้นอย่างเหมาะสมโดยการชักจูงให้บุคคลอื่นพิจารณาเป้าหมายและร่วมกิจกรรมด้วยความกระตือรือร้นจนทำให้วิสัยทัศน์ หรือเป้าหมายนั้นถูกกำหนด และควบคุมจนกลายเป็นการตั้งมั่น

3.5 ทักษะการประเมินผลและการวางแผน (Assessing and planning) เป็นทักษะที่ใช้ในการประเมินและวางแผนการประเมินเพื่อนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงวิสัยทัศน์ของโรงเรียนให้ไปสู่ความสำเร็จได้แก่ การใช้เวลาสำหรับการวางแผนจุดอ่อน กิจกรรมที่ต้องปฏิบัติ เป็นต้น

3.6 ทักษะการสังเกต เนื่องจากครูเป็นผู้มีส่วนร่วมที่มีสมรรถภาพในองค์การผู้บริหารโรงเรียนสามารถอำนวยความสะดวกต่อการเปลี่ยนแปลงโดยเป็นผู้จัดเตรียมให้ผลสะท้อนกลับต่อครู โดยใช้วิธีการสังเกตให้เป็นประโยชน์การสังเกตเป็นกิจกรรมที่ผู้บริหารโรงเรียนทำการสังเกตการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบมีวิธีการสังเกตหลายวิธีขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

3.7 ทักษะการวิจัยและการประเมินผลในการวิจัยและการประเมินผลที่ดี ควรมีความชัดเจนผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่จะต้องวิเคราะห์ความสำเร็จของโปรแกรมการสอนและกำหนดการเปลี่ยนแปลงที่จำเป็น

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการผู้บริหารจะต้องเป็นผู้มีความสามารถในการปฏิบัติงานการบริหารบุคคลในการปฏิบัติงานวิชาการของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

2.1.8 แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ

ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นลักษณะที่แสดงออกถึงความสามารถในการบริหารจัดการงานด้านวิชาการ ซึ่งงานวิชาการนั้นเป็นงานที่มีความสำคัญหลักอันดับแรกของสถานศึกษา และยังเป็นงานที่ส่งผลถึงการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาตนเอง โดยผู้นำทางวิชาการนั้นจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการพัฒนางานด้านวิชาการให้ประสบผลสำเร็จต้องมีพฤติกรรมหรือการกระทำต่างๆ ที่จะทำให้งานประสบความสำเร็จ โดยได้มีผู้กล่าวถึงแนวคิดหรือพฤติกรรมของภาวะผู้นำทางวิชาการไว้ดังนี้

เดวิส และโทมัส (Davis and Thomas, 1989, p. 21) ได้กำหนดองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการไว้ 8 ประการ คือ

1) การกระตุ้นให้ครูตระหนักและเห็นด้วยในการพัฒนาโรงเรียน และคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

2) การมีบทบาทสำคัญในการใช้กลยุทธ์เพื่อปรับปรุงงานด้านวิชาการ

3) การสร้างแรงจูงใจให้ครูและใช้กระบวนการให้รางวัลที่สนับสนุนงานวิชาการ

4) การติดตามดูแลความก้าวหน้าด้านวิชาการ

5) การใช้ทรัพยากรบุคคลและวัสดุอย่างสร้างสรรค์

6) การสร้างสภาพแวดล้อมโรงเรียนให้ปลอดภัยและเป็นระเบียบ

7) การติดตามดูแลการปฏิบัติการสอนของครู

8) การสังเกตการณ์สอนของครูและให้ข้อมูลย้อนกลับ

เฮค และคณะ (Heck and Others, 1990, p. 95) ได้เสนอแนะองค์ประกอบโครงสร้างการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ ไว้ดังนี้

1) การกำหนดเป้าประสงค์ของโรงเรียน

2) การสื่อสารให้ทุกคนทราบว่าโรงเรียนคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง

3) การจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการสอนของครู

4) การจัดหาแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นให้

5) การนิเทศผลการปฏิบัติงานของครู

6) การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน

7) การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย

เซย์ฟาร์ธ (Seyfarth, 1999, pp. 165 - 273) ได้กำหนดภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารในการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อพัฒนางานการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนไว้ 5 ด้าน คือ

1) มุมมองและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตร

2) การประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน

3) การจัดโครงการสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

4) การประเมินผลการสอนของครู

5) การวางแผนเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพครู

กลิคแมน (Glickman, 1990, p. 11) ได้สรุปจากงานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการที่ประสบผลสำเร็จประกอบด้วย 3 หมวด ดังนี้

1) พื้นฐานความรู้

1.1 โรงเรียนที่จะประสบผลสำเร็จ

1.2 ศิลปะการพูด

1.3 ปรัชญาและความเชื่อทางการศึกษา

1.4 การพัฒนาการบริการ

1.5 ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง

1.6 ทฤษฎีหลักสูตร

2) ภาระหน้าที่

2.1 การอำนวยและการประเมินการสอน

2.2 การพัฒนาผู้ร่วมงาน

2.3 การพัฒนาหลักสูตร

2.4 การพัฒนากลุ่ม

2.5 การวิจัยปฏิบัติการ

2.6 การคงอยู่ของบรรยากาศเชิงบวก

2.7 คณะกรรมการโรงเรียน

แมคเนลล์ (MacNeil, 2003, p. 125) ได้ระบุว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการมีพฤติกรรม หลายประการ ดังนี้

1) คำนึงถึงความคาดหวังของสังคมที่มีต่อโรงเรียนโดยเฉพาะด้านคุณธรรมจริยธรรม

2) กำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจเกี่ยวกับการเรียนรู้ของนักเรียนโดยเน้นการมีส่วนร่วม

3) ทำให้ครูและนักเรียนมีความมุ่งมั่นและรับผิดชอบต่อพันธกิจ

4) นำความรู้ของผู้เชี่ยวชาญมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาการของนักเรียน

5) พัฒนาการสอนของครู

6) เปิดโอกาสให้ครูได้รับการพัฒนาและมีส่วนร่วมในการบริหาร

7) ใช้ภาวะผู้นำหลายด้านกับครู

8) ให้ความสำคัญแก่การสอนมากกว่าการบริหารทั่วไป

9) สร้างสรรค์และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในโรงเรียน

10) สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

11) ทบทวนและปรับปรุงวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาโรงเรียน

แมคอีแวน (McEwan, 2003, p. 7) ได้กล่าวถึง มาตรฐาน 6 ข้อ ของความมีภาวะผู้นำทางวิชาการ ดังนี้

1) ใช้วิธีการนำโรงเรียนโดยให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ของเด็กและผู้ใหญ่

2) ตั้งความคาดหวังสูงและมาตรฐานสูง สำหรับการพัฒนาทางวิชาการและการพัฒนาเชิงสังคมของนักเรียน รามทั้งการปฏิบัติงานของครู

3) ต้องจัดให้มีเนื้อหาสาระและการสอนที่สร้างความมั่นใจได้ว่านักเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ในระดับที่สอดคล้องกับมาตรฐานทางวิชาการที่วางไว้

4) สร้างวัฒนธรรมของการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องสำหรับครูที่ผูกติดกับการเรียนรู้ของนักเรียนและเป้าหมายอื่น ๆ ของโรงเรียน

5) ใช้แหล่งข้อมูลหลากหลายในการวินิจฉัยเพื่อการประเมิน และนำไปสู่การปรับปรุงการสอน

6) มีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชนอย่างกระตือรือร้น เพื่อสร้างความรับผิดชอบร่วมกันต่อความสำเร็จของนักเรียนและโรงเรียน

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบโครงสร้างการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการตามแนวคิดของเฮค และคณะ (Heck and Others, 1990, p. 95) มาใช้เป็นตัวแปรต้นในการวิจัย ดังนั้น ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จึงหมายถึง คุณลักษณะบทบาทการทำงาน และพฤติกรรมของผู้บริหาร

ที่จะดำเนินงานหรือปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี เป็นผู้นำที่สามารถนำพางานวิชาการของสถานศึกษาไปสู่จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ประกอบด้วย 1) การกำหนดเป้าประสงค์ของโรงเรียน 2) การสื่อสารให้ทุกคนทราบว่าโรงเรียนคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง 3) การจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการสอนของครู 4) การจัดหาแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นให้ 5) การนิเทศผลการปฏิบัติงานของครู 6) การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน และ 7) การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) การกำหนดเป้าประสงค์ของโรงเรียน (Setting school goals)

ฮอลลิงเจอร์ และเมอร์ฟี่ (Hallinger and Murphy, 1985, p. 221) กล่าวว่าการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนนั้นจะต้องมีความชัดเจน โดยเน้นที่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยให้ทีมงานมีส่วนในการกำหนดเป้าหมายทางวิชาการของโรงเรียน ซึ่งจะต้องรวมถึงความรับผิดชอบของคณะครู เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดเป้าหมายในด้านการปฏิบัติงานจะต้องแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมที่สามารถวัดได้ นอกจากนั้นเป้าหมายของโรงเรียนจะต้องมีลักษณะง่ายต่อครูในการที่จะนำไปสอนได้ตรงตามจุดประสงค์ในห้องเรียน การวางแผนทางวิชาการในสถานศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

พนัส ด้วงเอก (2555, หน้า 22) กล่าวว่า การกำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจ และเป้าหมายสถานศึกษาจำเป็นต้องกำหนดวิสัยทัศน์เพื่อมองอนาคตว่า โลกและสังคมรอบ ๆ จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรและสถานศึกษาจะต้องปรับตัว ปรับหลักสูตรอย่างไรจึงจะพัฒนาผู้เรียนให้เหมาะสมกับยุคสมัยในการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

บุญพา พรหมณะ (2559, หน้า 39) กล่าวว่า สถานศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์ ซึ่งทำได้โดยอาศัยความร่วมมือของชุมชนพ่อแม่ผู้ปกครองผู้เรียน ภาครัฐ ภาคธุรกิจ ในชุมชน ร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา แสดงความประสงค์อันสูงส่ง หรือวิสัยทัศน์ที่ปรารถนา ให้สถานศึกษา เป็นสถาบันพัฒนาผู้เรียนที่มีพันธกิจร่วมกันในการกำหนดงานหลักที่สำคัญ ๆ ของสถานศึกษา พร้อมด้วยเป้าหมาย แผนปฏิบัติการและการติดตามผล ตลอดจนจัดทำรายงานต่อหน่วยงานที่สังกัดและสาธารณชน และส่งผลย้อนกลับให้สถานศึกษาปฏิบัติงานที่เหมาะสมตามหลักสูตรของสถานศึกษาและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของชาติ

สุทธิวรรณ ตันติรจนาวงศ์ (2560, หน้า 2) กล่าวว่า การจัดการศึกษาเพื่อทักษะสำหรับการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ด้านการกำหนดนโยบายในการจัดการศึกษาเพื่อทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของรัฐบาล เพราะนโยบายจะเป็นการกำหนดทิศทางและเป้าหมายการจัดการศึกษาที่ นำไปสู่การปฏิบัติในทัศนะการกำหนดแนวทางใหม่ๆ หรืออาจรวมถึงหลักเกณฑ์ วิธีการ กลยุทธ์ และยุทธวิธีเพื่อเป็นเครื่องชี้แนวทางปฏิบัติจากปัจจุบันจนถึงอนาคตของสถานศึกษาในการเตรียม

ความพร้อมผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะพื้นฐานการเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการประยุกต์ความรู้ให้เหมาะสมกับบริบททางสังคมอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐานระดับสากล

สำนักทดสอบทางการศึกษา (2561, หน้า 15-20) กล่าวถึง การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์กำหนดกรอบกลยุทธ์/กลยุทธ์การพัฒนา กำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรมรองรับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการกำหนดมาตรฐานคุณภาพของผู้เรียนที่เป็นเป้าหมาย รวมทั้งมาตรฐาน กระบวนการการดำเนินงานและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาที่เชื่อว่าจะสามารถส่งผลให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมายให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา เป็นไปได้ในการปฏิบัติจริง ด้วยการสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับครู บุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษา ตัวแทนผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ดำเนินการวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษา หลักสูตรสถานศึกษา จุดเน้น บริบท ความต้องการ ทิศทางการจัดการศึกษา อัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถานศึกษา นำมากำหนดเป็นมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาโดยผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา และการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เป็นแผนระยะกลาง 3 – 5 ปี ต้องสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาและมีการจัดทำอย่างเป็นระบบ โดยสถานศึกษาสามารถนำแนวคิดการบริหารเชิงกลยุทธ์มาใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ด้วยการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนของปัจจัยภายในสถานศึกษา วิเคราะห์โอกาสและอุปสรรคของปัจจัยภายนอกสถานศึกษาประเมินสถานภาพของสถานศึกษา พร้อมประมาณการงบประมาณ ทรัพยากรที่ใช้สนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษา

จากแนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่า การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน หมายถึง การกำหนดเป้าหมายทางด้านวิชาการของโรงเรียนให้มีความชัดเจน มีการวางแผนงานวิชาการ ในการดำเนินงานที่ชัดเจน การมีส่วนร่วมในการทำงานของคณะครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมาย โดยเป้าหมายที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

2) การสื่อสารให้ทุกคนทราบว่าโรงเรียนคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง (Communicating to everyone that the school expects high student achievement)

พนัส ด้วงเอก (2555, หน้า 31) กล่าวว่า การสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียนนั้นผู้บริหารจะต้องจัดขึ้นเพื่อให้ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนได้ทราบทั่วกันทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการ เช่น การประชุมคณะครูการชี้แจงในหนังสือคู่มือของโรงเรียน ฯลฯ และโดยรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ เช่น การพูดคุยกับครู เป็นต้น การติดต่อสื่อสารเป็นกระบวนการที่สำคัญในการบริหารการอำนวยทุกขั้นตอนของการบริหารย่อมมีการติดต่อสื่อสารเข้าไปเกี่ยวข้องอยู่ด้วยเสมอการติดต่อสื่อสารทำให้เกิดความเข้าใจที่ดีมีเหตุผล และเป็นการปลูกฝังความสามัคคีในองค์กรการจัดให้มีระบบการสื่อสารที่ดีในองค์กรเป็นหน้าที่ของผู้บริหาร และเป็นสิ่งที่สะท้อนความสามารถของผู้บริหารได้เป็นอย่างดี

ภารดี อนันตนาวี (2555, หน้า 154) กล่าวว่า การติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพมีความสำคัญต่อผู้บริหารเป็นอย่างมาก ด้วยเหตุผล 2 อย่างคือประการแรกการติดต่อสื่อสารเป็นกระบวนการที่จำเป็นต่อความสำเร็จของการปฏิบัติหน้าที่การบริหารการวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการและการควบคุม ประการที่สองการติดต่อสื่อสารเป็นกิจกรรมที่ใช้เวลาของผู้บริหารค่อนข้างมาก ดังนั้น ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีบทบาทในการสื่อสาร

บุญพา พรหมณะ (2559, หน้า 40) การสื่อสารของผู้บริหารเป็นพฤติกรรมที่จะช่วยให้ผู้บริหารประสบความสำเร็จการติดต่อสื่อสารจะมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อผู้รับข่าวสารได้เข้าใจเหมือนกับผู้ที่ส่งข่าวสารตั้งใจสั่งข่าวสารนั้น

ฮอลลิงเจอร์ และเมอร์ฟี่ (Hallinger and Murphy, 1985, p. 221) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องสื่อสารเป้าหมายด้านวิชาการ หรือเป้าหมายการเรียนการสอนให้ครูนักเรียน ตลอดจนผู้ปกครองได้ทราบโดยทั่วกัน

ฮอย และมิสเกล (Hoy and Miskel), 1991, pp. 190-192) ได้กล่าวไว้ว่าการติดต่อสื่อสารในการแลกเปลี่ยนข่าวสารความรู้สึกนึกคิด หรือทัศนคติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน ได้แก่ สื่อสารระหว่างผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน ผู้ปกครองตลอดจนผู้เกี่ยวข้อง

สรุปได้ว่า การสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน หมายถึง พฤติกรรมการสื่อสารในแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความรู้สึก ความคิด ทัศนคติโดยยอมรับบนความแตกต่างและหลากหลายระหว่างบุคคลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมาย และแนวทางในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายโรงเรียนของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในโรงเรียน เพื่อให้มีความเข้าใจเป้าหมายของโรงเรียนได้อย่างชัดเจน

3) การจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการสอนของครู (Classroom arrangements arecon ducive to teachers' teaching)

ห้องเรียนคุณภาพ หมายถึง การพัฒนาเด็กนักเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนได้ ตามแนว พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตามหมวดที่ 4 แนวการจัดการศึกษาตามมาตรา 22 - 30 ได้นั้น ครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการจัดการศึกษารวมถึงองค์กรอื่น ๆ มีความสำคัญและจำเป็นในการที่จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมเป็นองค์รวมต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ (พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, หน้า 12-17) ครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่จะต้องเป็นผู้รับผิดชอบ ผู้สร้างและวางแนวทางการพัฒนาผ่านกระบวนการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมเพื่อสร้างคุณลักษณะผู้เรียนให้เก่ง และดีสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข การจัดกิจกรรมการพัฒนาภายในห้องเรียนและภายนอกห้องเรียนเป็นส่วนสำคัญที่จะต้องสร้างให้ห้องเรียนมีคุณภาพต่อการพัฒนาได้นั้น ผู้บริหารสร้างความตระหนัก ถึงความจำเป็นในการนำการเปลี่ยนแปลงสู่ห้องเรียนหลักการของ

พ.ร.บ. การศึกษา 2542 โดยให้ความรู้ความเข้าใจจุดเน้นการพัฒนาเหตุผลความจำเป็น ในการปฏิรูปการศึกษา จัดกิจกรรมการพัฒนาการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียน จัดส่งครูและบุคลากรทางการศึกษาเข้าสู่การอบรมพัฒนาเพื่อสร้างเสริมความรู้ต่อการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน (พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, หน้า 12-17)

กิตติญาดา เมฆแสงสี (2559, หน้า 34 - 35) กล่าวว่า เสนอแนวทางเพื่อให้นักการศึกษาหรือครูได้พิจารณา เพื่อประกอบการวางแผนการจัดห้องเรียนยุคใหม่ ทั้งในการสร้างห้องเรียนขึ้นใหม่หรือการปรับปรุงห้องเรียนเดิม ดังนี้

1) การควบคุมแสง ห้องเรียนควรจะออกแบบให้สามารถควบคุมแสงได้ ระบายลมได้ดี ห้องเรียนที่มีหน้าต่างไม้จะควบคุมแสงได้ง่ายกว่าหน้าต่างกระจก ถ้าหากว่าเป็นหน้าต่างกระจก ก็ต้องมีผ้าม่านสีเข้ม ส่วนจะให้เข้มมากน้อยแค่ไหน จะต้องทดลองหรือพิจารณาดูว่า ถ้าต้องการฉายสไลด์ก็อาจต้องใช้พื้นห้องที่มีความมืดมากกว่าห้องฉายภาพโปร่งใส

2) แสงสว่าง การดู โทรทัศน์ ภาพยนตร์ และฟิล์มสตริป ไม่ควรที่จะดูในที่มืดสนิทควรจัดให้มีแสงสว่างเพียงพอที่สามารถโน้ตได้ ตามหลักการแล้วความมืดไม่ได้ช่วยให้เกิดบรรยากาศการเรียนการสอน

3) ปลั๊กไฟ ในแต่ละห้องควรมีปลั๊กไฟประมาณ 4-5 แห่งหรือมากกว่าติดไว้ในที่ต่าง ๆ กันตามผนังห้องที่จะตั้งเครื่องฉายภาพโปร่งใส หรืออุปกรณ์ โสตทัศนศึกษาอื่น ๆ ที่จะนำไปใช้ให้ตรงจุดที่ต้องการใช้ อาจจัดไว้มุมห้อง กลางห้อง และด้านหน้าห้อง

4) การป้องกันเสียงสะท้อนในห้องเรียนขนาดใหญ่อาจจะมีปัญหาการใช้เสียง นักเรียนคนที่นั่งข้างหลังอาจไม่ได้ยินเสียงครูผู้สอน จึงจำเป็นต้องใช้เครื่องขยายเสียง ซึ่งจะต้องทดสอบให้ได้ยินทั่วห้อง ไม่เกิดเสียงสะท้อนหรือเสียงก้อง

5) การกำหนดสถานที่ของครู ครูอาจยืนสอนหน้าชั้นเรียนที่นักเรียนสามารถมองเห็นได้ทั่วชั้น ถ้าหากมีการขยายห้องออกไป อาจทำให้นักเรียนบางคนอยู่ห่างไกลจนเห็นครูไม่ชัด เมื่อจำเป็นต้องขยายห้องเรียนออกไป ควรได้ยกพื้นหน้าห้องให้สูงขึ้น สามารถเลื่อนออกได้เมื่อไม่ มีพื้นที่กว้าง สามารถเปลี่ยนแปลงกิจกรรมได้ง่าย สามารถจัดสอนได้เป็นทีม กลุ่มกิจกรรมและการศึกษาเป็นรายบุคคล

สรุปได้ว่า การจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการสอนของครู เป็นการจัดกิจกรรมการพัฒนาภายในห้องเรียนและภายนอกห้องเรียนเป็นส่วนสำคัญที่จะต้องสร้างให้ห้องเรียนมีคุณภาพต่อการพัฒนาได้นั้น ผู้บริหารสร้างความตระหนัก ถึงความจำเป็นในการนำการเปลี่ยนแปลงสู่ห้องเรียน ให้ความรู้ความเข้าใจ มีจุดเน้นการพัฒนา มีเหตุผลความจำเป็นในการปฏิรูปการศึกษา จัดกิจกรรมการพัฒนาการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียน

4) การจัดหาแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นให้ (Providing the necessary resources)

บุญนาค ทับทิมไทย (2557, หน้า 42) กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนต้องใช้วัสดุอุปกรณ์และทรัพยากรบุคคลเพื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและใช้อย่างสร้างสรรค์ โดยการสรรหาและคัดเลือกบุคลากรให้เหมาะสมกับงาน การสนับสนุนความคาดหวังด้านการเรียนการสอนของครู ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดห้องเรียน ให้เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการอำนวยความสะดวก เป็นองค์ประกอบหนึ่งของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นำทางวิชาการจะต้องแสดงบทบาทในด้านการอำนวยความสะดวกเพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนทุก ๆ ด้าน ให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปด้วยความสะดวกและเกิดบระโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียน

วรวุฒิ แสงนาก (2555, หน้า 58-59) กล่าวว่า แนวทางในการระดมทรัพยากรด้านวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี

1) โรงเรียนควรมีการประชุมวางแผนร่วมกันกับชุมชนและคณะกรรมการสถานศึกษาในการระดมทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีมาใช้สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2) โรงเรียนควรมีการเสนอแผนงานหรือโครงการในการขอรับการสนับสนุนครุภัณฑ์ วัสดุ สื่อ นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ จากรัฐบาล บุคคล ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา และสถานประกอบการ มาใช้สำหรับการเรียนการสอน

3) โรงเรียนควรมีกิจกรรมหรือวิธีการที่หลากหลายในการขอความร่วมมือจากหน่วยงานของรัฐบาล บุคคล ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา และสถานประกอบการในการสนับสนุนครุภัณฑ์ วัสดุ สื่อ นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ และเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

4) โรงเรียนควรมีการสร้างภาคีเครือข่ายในการสนับสนุนด้านครุภัณฑ์ วัสดุ สื่อ และเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จากหน่วยงานทั้งภาครัฐ

5) โรงเรียนควรจัดหาแหล่งเรียนรู้ที่สนับสนุน ครุภัณฑ์ วัสดุ สื่อ นวัดกรรม สิ่งประดิษฐ์ และเอกชน

6) โรงเรียนควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนได้รับทราบถึงการขอรับการสนับสนุนครุภัณฑ์ วัสดุ สื่อ นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ และเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างทั่วถึง

สรุปได้ว่า การจัดหาแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นให้เป็นองค์ประกอบหนึ่งของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนต้องใช้วัสดุอุปกรณ์ และทรัพยากรบุคคลเพื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและใช้อย่างสร้างสรรค์ อำนวยความสะดวกเพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน

ทุก ๆ ด้านให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปด้วยความสะดวกและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียน

5) การนิเทศผลการปฏิบัติงานของครู (Teacher performance supervision)

จันทร์พิมพ์ วงศ์ประชารัตน์ (2556, หน้า 34) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาเป็นการช่วยเหลือสนับสนุนให้ผู้บริหาร ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการปรับปรุงการเรียนการสอนทั้งในเรื่องหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อให้พัฒนาการทำงานของครูมีประสิทธิภาพและส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน

ภัณฑิรา สุปการ (2557, หน้า 31) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ เพื่อมุ่งเน้นการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษาและคุณภาพการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการพัฒนาการการเรียนรู้ของนักเรียน โดยเน้นการให้บริการ การให้ความร่วมมือและให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนแก่ผู้บริหาร ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ทั้งในด้านการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการจัดกิจกรรมเสริมอื่น ๆ

บุญพา พรหมณะ (2559, หน้า 41) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ เพื่อช่วยพัฒนาเพื่อนร่วมงานให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานให้สูงขึ้น การนิเทศเป็นประชาธิปไตยเป็นเรื่องของความร่วมมือในเชิงสร้างสรรค์ การนิเทศการศึกษา ควรจะแสวงหาความพิเศษของแต่ละบุคคลแล้วเปิดโอกาสให้แสดงออก และพัฒนาความสามารถนั้น ๆ อย่างสูงสุด

รัศมี ภูกันดาน (2562, หน้า 22) กล่าวว่า การนิเทศภายใน เป็นกระบวนการปฏิบัติงานร่วมกันของผู้บริหาร และบุคลากรในโรงเรียนที่จะส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือให้คำปรึกษาแนะนำแก่ครูที่รับการนิเทศ และบุคลากรในโรงเรียนให้พัฒนาปรับปรุงแก้ไขการจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานเพื่อความงอกงามในวิชาชีพ และส่งผลต่อการเพิ่มคุณภาพของนักเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายการศึกษา

ฮอลลิงเจอร์ และเมอร์ฟี่ (Hallinger and Murphy, 1985, pp. 221-224) กล่าวว่า ผู้บริหารจะทำงานร่วมกับครูในด้านหลักสูตรและการสอน ผลงานของผู้บริหารจะต้องมั่นใจได้ว่า เป้าหมายของโรงเรียนได้ถูกถ่ายทอดไปสู่การปฏิบัติในห้องเรียน ซึ่งรวมถึงการประสานเป้าหมายของโรงเรียนกับจุดประสงค์ของการเรียนในห้องเรียน ให้การสนับสนุนครูด้านการสอนให้ตรงตามจุดประสงค์ ควบคุมการสอนในห้องเรียน โดยการเยี่ยมเยียนอย่างไม่เป็นทางการ การให้ผลย้อนกลับแก่ครูทั้งทางด้านการนิเทศ และการประเมินผลโดยมีจุดประสงค์ที่จะทำให้เป็นรูปธรรม และให้ครูเป็นผู้นำวิธีสอนที่เฉพาะเจาะจงไปปฏิบัติ

สรุปได้ว่า การนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน หมายถึง การนิเทศติดตามมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ซึ่งมีความสอดคล้องกับเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียน และพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่อสนับสนุนด้านการสอน โดยแนะนำ ปรับปรุง ให้ผลย้อนกลับแก่ครู ทั้งทางด้านการนิเทศ และการประเมินผลโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

6) การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน (Checking student progress)

ฮอลลิงเจอร์ และเมอร์ฟี่ (Hallinger and Murphy, 1985, pp. 222-223) กล่าวว่า ผู้บริหารควรใช้ผลจากคะแนนสอบในการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน การประเมินหลักสูตร การประเมินด้านการสอน และการวัดผลความก้าวหน้าตามเป้าหมายของโรงเรียน

เดวิส และโทมัส (Davis and Thomas, 1989, p. 74) กล่าวว่าการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนมีแนวทาง ดังนี้ คือ

1) ให้นักเรียนมีความรับผิดชอบในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย

2) กำกับดูแลการเรียนของนักเรียนผ่านการสังเกต อย่างไม่เป็นทางการ และการสัมผัสโดยตรง

3) การพัฒนาและใช้วิธีการง่าย จากการทำงานประจำในการรวบรวม การสรุป และรายงานข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในลักษณะที่มีความสัมพันธ์กับจุดประสงค์ของการเรียนรู้

4) การสำรวจนักเรียนที่เรียนอ่อนทั้งรายบุคคลและเป็นกลุ่ม โดยดูจากข้อมูล และคะแนนในห้องเรียนรวมทั้งระดับผลการเรียน เพื่อช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านการเรียน โดยใช้เวลานอกเหนือไปจากเวลาเรียนในห้องเรียน

5) ใช้ผลที่ได้จากการประเมินความต้องการของคณะครูในการประเมินวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพของครู

6) ให้ผู้ปกครองช่วยตรวจสอบความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียน และสอดคล้องกับ

บุญพา พรหมณะ (2559, หน้า 43) กล่าวว่า จัดหาเอกสารวัสดุและเครื่องมือวัดผลและประเมินผลที่จำเป็นต่อการใช้ให้เพียงพอ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูร่วมมือกันสร้างและปรับปรุงเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้มีมาตรฐานติดตาม และตรวจสอบเอกสาร การวัดผลและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอและมีการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเพื่อนำผลมาปรับปรุงการเรียนการสอน

พัชราภรณ์ จันทพล (2559, หน้า 27-32) กล่าวถึง การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษาตรวจสอบความก้าวหน้าทางการเรียนของ

นักเรียนทั้งตรงหรือทางอ้อม นำผลการตรวจสอบมาแก้ปัญหานักเรียนที่เรียนอ่อนและส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนที่เรียนดี โดยใช้เวลาส่วนใหญ่ช่วยเหลือนักเรียนตลอดปีการศึกษาในทำนองเดียวกัน

เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ (2560, หน้า 8) กล่าวถึง การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน คือ พฤติกรรม ที่ผู้บริหาร ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพการเตรียมนักเรียน ผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผล การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน โดยพิจารณาผลทดสอบและพิจารณาแบบรายงานพัฒนาการคุณลักษณะนักเรียน เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน เพื่อหาแนวทางในการพัฒนานักเรียนและสื่อสารผลการตรวจสอบให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายทราบว่าการพัฒนากลยุทธ์เพื่อปรับปรุงผลการเรียนการสอนผู้บริหารสถานศึกษามีความชัดเจน และสนองตอบความคาดหวัง ของโรงเรียน

ธนิต รัตนศักดิ์ตา (2565, หน้า 36) กล่าวว่า นักเรียนและผู้ปกครองในการพัฒนากลยุทธ์เพื่อปรับปรุงผลการเรียนของนักเรียน แม้ว่าผู้บริหารจะไม่สามารถตีความ การประเมินผลในโรงเรียนได้ทุกครั้ง แต่ควรจะระบุชัดเจนว่าคาดหวังให้มีการทดสอบตีความและสนองตอบ กำกับติดตามกระบวนการทั้งหมด

อับเบน และฮิวส์ (Ubben and Hughes, 1987, p. 97-99) กล่าวถึง การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน เป็นองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร

กรูค (Krug, 1992, p. 53) ได้กล่าวถึง กล่าวถึง การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน จะต้องมีหลากหลายวิธีในการประเมินความก้าวหน้าและทำอย่างเป็นประจำ ผู้บริหารนั้นมีความรู้ความสามารถในการทบทวนผลและใช้ผลในการช่วยเหลือครู

แวน และครูเกอร์ (Van and Kruger, 2003. p. 247) กล่าวถึง การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน เป็นภาระงานของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่สำคัญ

สรุปได้ว่า การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารที่ตรวจสอบความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนอย่างใกล้ชิด มีวิธีในการประเมินความก้าวหน้าที่หลากหลายและทำอย่างสม่ำเสมอ โดยพิจารณาผลทดสอบและพิจารณาแบบรายงานพัฒนาการคุณลักษณะนักเรียนมาแก้ปัญหานักเรียนที่เรียนอ่อนและส่งเสริม สนับสนุนนักเรียนที่เรียนดี รวมถึงกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน การประเมินหลักสูตร การประเมินด้านการสอนเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาผู้เรียน

7) การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย
(Environment conducive to learning and is orderly)

บุญนาค ทับทิมไทย (2557, หน้า 42) กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียน มีหน้าที่รับผิดชอบต่อการสร้างสรรค์สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เป็นระเบียบและปลอดภัย โดยการป้องกันสิ่งรบกวนในเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

ธนิต รัตนศักดิ์ตา (2565, หน้า 36) กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยเป็นการเสริมแรงเพื่อส่งเสริมบรรยากาศด้านการเรียนรู้แก่นักเรียน ได้แก่ การให้รางวัล การให้เกียรติยกย่องในที่ประชุม การประกาศชมเชยผลการเรียนให้ผู้ปกครองทราบ และเมื่อนักเรียนมีการปรับปรุงผลการเรียนดีขึ้นอย่างสม่ำเสมอ ผู้บริหารต้องให้โอกาสนักเรียนในการที่จะเป็นที่ยอมรับของห้องเรียนและในโรงเรียนโดยผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ทำหน้าที่ประสานระหว่างห้องเรียนและโรงเรียนในด้านการให้รางวัลเพื่อเป็นการยืนยันว่าผู้บริหารให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง โรงเรียนที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีระบบของการให้แรงเสริมอย่างเด่นชัดแก่ครูและนักเรียน ซึ่งการจัดให้มีสิ่งที่ส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ที่ดีนั้น จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหลักหลายประการด้วยกัน

บาธ (Barth, 1990, pp. 161-172) ได้สรุปออกเป็น 6 ปัจจัยหลัก ดังนี้

1) ชุมชนของผู้รักการเรียน โดยเชื่อว่าผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในโรงเรียนที่จะสามารถสร้างชุมชนของผู้รักการเรียนได้ นั่นคือ เป็นชุมชน ที่พึ่งพาอาศัยกันเป็นชุมชนที่ยอมรับว่าความรู้ คือ อำนาจ (Knowledge is power) เป็นชุมชนที่รักการเรียนถือว่าการเรียน คือ ชีวิตเป็นสังคม ที่ใฝ่รู้ใฝ่เรียนตลอดเวลา ภาพของชุมชนในโรงเรียน จึงน่าจะมีบรรยากาศของนักวิชาการ ครู อาจารย์ ผู้บริหารเป็นนักวิชาการที่ทุ่มเทเวลาให้กับการค้นคว้าหาความรู้ต่าง ๆ เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักเรียนอย่างถูกต้อง และตรงไปตรงมาส่วนนักเรียนที่ได้รับอิทธิพลแม่แบบที่ดีก็จะพัฒนาเป็นนักวิชาการที่ดีด้วย

2) สภาพกัลยาณมิตรร่วมวิชาชีพ เป็นความสัมพันธ์อันดีเยี่ยมของครู และผู้บริหารโรงเรียนมีผลอย่างสำคัญในการสร้างความสำเร็จและคุณภาพในตัวผู้เรียน

3) กล้าเสี่ยงที่จะทำในสิ่งใหม่ มีงานวิจัยจำนวนมากยืนยันว่า การเสี่ยงที่กิจกรรมต่าง ๆ มีความสัมพันธ์อย่างมากกับการเรียนรู้ การเรียนรู้จะไม่เกิด หากบุคคลนั้นอยู่เฉย ๆ โดยไม่ทำอะไร ดังนั้น การศึกษาในโรงเรียนควรเป็นการศึกษาโดยการสัมผัสความจริง ทำให้รู้ความจริง

4) เคารพในความแตกต่างของผู้อื่น ครูนักเรียนผู้ปกครอง และผู้บริหารโรงเรียนเกิดความรู้สึกที่ดีในบรรยากาศของโรงเรียนที่ยอมรับและเคารพในความแตกต่าง และยังส่งผลให้เรียนรู้ได้ดีอีกด้วย

5) เป็นสถานที่แห่งความสุข โรงเรียนควรจะเป็นสถานที่ที่ทุกคนมีความสุขสม บุคลากรรู้จักสร้างอารมณ์ขัน

6) มีความกังวลเล็กน้อย แต่มีมาตรฐานสูง ในขณะเดียวกันโรงเรียนที่ดีนั้นควรมีความคาดหวังในตัวนักเรียนสูง ต้องการให้นักเรียนทุกคนทำในสิ่งที่ดีที่สุดเพื่อความเป็นเลิศในเชิงวิชาการ แต่ในขณะเดียวกัน บรรยากาศของการเรียนควรผ่อนคลายไม่ตึงเครียดมากจนเกินไป เพราะสภาพความเครียด อาจมีผลต่อสภาพจิตใจและอารมณ์ของนักเรียน

เซอร์จิโอวานิ (Sergiovanni, 1991, pp. 88-89) ได้สรุปผลการศึกษา โรงเรียนดีมีคุณภาพนั้น ควรมีคุณภาพนั้น ควรมีคุณลักษณะดังนี้ โรงเรียนสร้างบรรยากาศที่ดีแก่นักเรียน กำหนดการจัดการอย่างชัดเจน นักเรียนได้รับการส่งเสริม สนับสนุนด้วยการให้คำชมและมอบรางวัล มีบรรยากาศที่เน้นการทำงาน และมีความเชื่อมั่น คาดหวังในความสำเร็จในการเรียนของนักเรียน พยายามสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ มีบรรยากาศที่เปิดเพื่อรับข้อเสนอแนะ และวิทยากรใหม่ ๆ โรงเรียนอบอวล ด้วยมิตรภาพนำทรัพยากรทางการศึกษาในชุมชนมาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอน สร้างวินัยนักเรียนด้วยการให้กำลังใจและสร้างวินัยเชิงบวกให้กับนักเรียน

กลิคแมน (Glickman, 2007, p. 47) การสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ (Positive school climate) การสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ผู้บริหารโรงเรียนต้องหากลยุทธ์เพื่อใช้ในการสร้างเสริมสนับสนุนปัจจัยที่สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้และพิชิตปัจจัยที่เป็นอุปสรรคขัดขวางบรรยากาศในการเรียนรู้โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียน

สรุปได้ว่า การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย หมายถึง การสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ผู้บริหารโรงเรียนต้องหากลยุทธ์เพื่อใช้ในการสร้างเสริม สนับสนุนปัจจัยที่สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ ส่งเสริมความสนใจใคร่รู้ใคร่เรียนให้แก่ผู้เรียน ชั้นเรียนที่มีบรรยากาศเต็มไปด้วยความอบอุ่น ความเห็นอกเห็นใจ และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกันและกัน ย่อมเป็นแรงจูงใจภายนอกที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรักการเรียน รักการอยู่ร่วมกันในชั้นเรียน และช่วยปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ความประพฤติอันดีงามให้แก่ผู้เรียน

2.2 หลักการ แนวคิดและทฤษฎีคุณภาพผู้เรียน

2.2.1 ความหมายคุณภาพผู้เรียน

คุณภาพผู้เรียน เป็นตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการศึกษา ถูกกำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษา ซึ่งมีนักการศึกษาหรือนักวิจัยได้ให้ความหมายไว้สอดคล้องกัน ดังนี้

สุธินี ศรีชน (2564, หน้า 47) ให้ความหมายของคุณภาพผู้เรียน หมายถึง มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตฐาน การเรียนรู้ ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดนั้น ซึ่งประเมินผ่านตัวชี้วัดของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ คือ

1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

2) ซื่อสัตย์สุจริต

3) มีวินัย

4) ใฝ่เรียนรู้

5) อยู่อย่างพอเพียง

6) มุ่งมั่นในการทำงาน

7) รักความเป็นไทย

8) มิจิตสาธารณะ

จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะที่สำคัญ 5 ประการ ความสามารถในการสื่อสาร หมายถึง ความสามารถในการรับและส่งสารมีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง และสังคมรวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัด และการลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การที่จะเลือกรับ หรือการไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคมความสามารถในการคิด หมายถึงความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม ความสามารถในการแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ต้องเผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผลด้านคุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจ ความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคมแสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาและมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลการจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น ความสามารถในการเลือกใช้เทคโนโลยี หมายถึง ความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้องเหมาะสมและมีคุณธรรม

ภัคพร บุญเคล้า (2555, หน้า 85-86) ที่กล่าวว่า คุณภาพผู้เรียน คือ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนและกระบวนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาซึ่งแสดงถึงความสามารถในการตอบสนองความต้องการและความจำเป็นสำหรับผู้เรียนและสังคมปัจจุบัน คุณภาพการศึกษาหรือคุณภาพผู้เรียนเป็นตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการศึกษาที่มุ่งหวังในผลลัพธ์คือนักเรียนมีความรู้ความสามารถในเนื้อหาตามจุดประสงค์ของหลักสูตรสามารถนำความรู้ความสามารถไปประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสมเป็นพลเมืองที่ดีในสังคมมีคุณธรรมจริยธรรม

อุดมสิน คันธภูมิ (2558, หน้า 93) กล่าวว่า คุณภาพผู้เรียน หมายถึง คุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอยู่ในเกณฑ์ดี และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน

วิสิทธิ์ศักดิ์ ชัยเกิด (2559, หน้า 16) กล่าวว่า คุณภาพผู้เรียน หมายถึง คุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ในเกณฑ์ดี และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), (2559 - 2563) ได้กำหนดตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานรอบสี่ ไว้ดังนี้ 1) ผู้เรียนเป็นคนดี 2) ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามหลักสูตร 3) ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด 4) ผู้เรียนมีทักษะชีวิต

แผนการศึกษาแห่งชาติ (2560 - 2579, หน้า 79) มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs 8Cs) ประกอบด้วย ทักษะและคุณลักษณะต่อไปนี้

3Rs ได้แก่ การอ่านออก (Reading) การเขียนได้ (Writing) และการคิดเลขเป็น (Arithmetics)

8Cs ได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ (Cross – cultural Understanding) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information and Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) ทักษะอาชีพ (Career and Learning Skills) และความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (Compassion)

ธนสมพร มะโนรัตน์ (2560, หน้า 25) กล่าวว่า คุณภาพผู้เรียน หมายถึง คุณลักษณะที่มีในตัวผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน ซึ่งเป็นผลที่เกิดจากศักยภาพของสถานศึกษาและคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู

สุธินี ศรีชน (2564, หน้า 48-49) ได้ให้ความหมายของคุณภาพผู้เรียน หมายถึง ผลการเรียนรู้ที่เป็นคุณภาพของผู้เรียนทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ ทางวิชาการ ประกอบด้วยความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร การคิดคำนวณ การคิดประเภทต่าง ๆ การสร้างนวัตกรรม การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรการมีความรู้ ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีต่ออาชีพ และด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เป็นค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด ความภูมิใจในท้องถิ่น และความเป็นไทย การยอมรับ ที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่าง และหลากหลาย รวมทั้งสุข

ภาวะทางร่างกายและจิตสังคมซึ่งคุณภาพผู้เรียนที่สังคมต้องการ ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 ที่ว่า "การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ (หมายถึง สุขกาย สุขใจ) สติปัญญา และความรู้ (หมายถึง เป็นคนเก่ง) และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (หมายถึง เป็นคนดีของคนรอบข้างและสังคม) "และในมาตรา 7 ที่ว่า"ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขรู้จักรักษาและส่งเสริม สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ เคารพกฎหมาย ความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มีความภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้ง ส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง" นอกจากนี้เพื่อให้ก้าวทันกระแสการเปลี่ยนแปลงในยุคที่ความรู้ และเทคโนโลยีเจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว กระทรวงศึกษาธิการในยุคของการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 (พ.ศ. 2552 - 2561) ได้ประกาศวิสัยทัศน์เกี่ยวกับคนไทยยุคใหม่ว่าคนไทยยุคใหม่ ต้องได้เรียนรู้ตลอดชีวิต มีสติรู้ทัน มีปัญญารู้คิด มีสมรรถนะและมีคุณธรรม รับผิดชอบต่อครอบครัว ประเทศชาติและเป็นพลเมืองที่ดีของโลก ซึ่งสอดรับกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ที่ได้มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพ ในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ ดังนั้นในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคุณภาพของผู้เรียน จึงมุ่งเน้นที่การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาย่อย จำนวน 2 ด้าน ได้แก่

1) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2) ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมุ่งเน้นคุณภาพมาตรฐานขั้นต้น ในระดับ"ปานกลาง" ที่การมีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสารและการคิดคำนวณ รวมทั้งการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา ส่วนคุณภาพมาตรฐานขั้นสูง ได้แก่ "ดี" "ดีเลิศ" และ "ยอดเยี่ยม" จะมุ่งเน้นไปที่คุณภาพมาตรฐานในระดับที่แตกต่างกันในเรื่องการมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิด และแก้ปัญหาการมีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม การที่ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารและการมีความรู้ ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีต่ออาชีพ สำหรับด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนมุ่งเน้นคุณภาพมาตรฐานขั้นพื้นฐานในระดับ ปานกลาง" ที่การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด และการมีสุขภาวะทางร่างกายและจิตสังคม ส่วนคุณภาพมาตรฐานขั้นสูง ได้แก่ ระดับ "ดี" "ดีเลิศ" และ "ยอด

เยี่ยม" จะมุ่งเน้นไปที่คุณภาพมาตรฐานในระดับที่แตกต่างกันในเรื่อง ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทยรวมทั้งการยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561, หน้า 25 - 32) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เป็นค่านิยมที่ดี ตามที่สถานศึกษากำหนด ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย รวมทั้งสุขภาวะทางร่างกายและจิตสังคม ซึ่งกำหนดไว้ ดังนี้

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

1) มีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด ผู้เรียนมีพฤติกรรมเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรมเคารพในกฎกติกา มีค่านิยมและจิตสำนึกตามที่สถานศึกษากำหนดโดยไม่ขัดกับกฎหมายและวัฒนธรรมอันดีของสังคม

2) มีความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย ผู้เรียนมีความภูมิใจในท้องถิ่นเห็นคุณค่าของความเป็นไทย มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณีไทย รวมทั้งภูมิปัญญาไทย

3) ยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย ผู้เรียนยอมรับและอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้าน เพศ วัย เชื้อชาติ ศาสนา ภาษาวัฒนธรรม ประเพณี

4) มีสุขภาวะทางร่างกาย และจิตสังคม ผู้เรียนมีการรักษาสุขภาพกาย สุขภาพจิต อารมณ์และสังคม และแสดงออกอย่างเหมาะสมในแต่ละช่วงวัยสามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นอย่างมีความสุข เข้าใจผู้อื่น ไม่มีความขัดแย้งกับผู้อื่น

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดคุณภาพผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ 67 มาตรฐาน คือ 1) กลุ่มสาระภาษาไทย 2) กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ 3) กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ 4) กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม 5) กลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา 6) กลุ่มสาระศิลปะ 7) กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี 8) กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 5 ประการ คือ 1) ความสามารถในการสื่อสาร 2) ความสามารถในการคิด 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ คือ 1) รักชาติ ศาสน์กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย และ 8 มีจิตสาธารณะ กระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 11)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดคุณภาพผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาแต่ละกลุ่มสาระไว้ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 41 - 43)

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1) อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะได้ถูกต้อง เข้าใจความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัย จับใจความสำคัญและรายละเอียดของสิ่งที่อ่าน แสดงความคิดเห็นและข้อโต้แย้งเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน และเขียนกรอบแนวคิด ผังความคิด ย่อความ เขียนรายงานจากสิ่งที่อ่านได้ วิเคราะห์ วิจารณ์ อย่างมีเหตุผล ลำดับความอย่างมีขั้นตอนและความเป็นไปได้ของเรื่องที่อ่าน รวมทั้งประเมินความถูกต้องของข้อมูลที่ใช้สนับสนุนจากเรื่องที่อ่าน

2) เขียนสื่อสารด้วยลายมือที่อ่านง่ายชัดเจน ใช้ถ้อยคำได้ถูกต้องเหมาะสมตามระดับภาษา เขียนคำขวัญ คำคม คำอวยพรในโอกาสต่าง ๆ โฆษณา คติพจน์ สุนทรพจน์ ชีวประวัติ อัตชีวประวัติ และประสบการณ์ต่างๆ เขียนย่อความ จดหมายกิจธุระ แบบกรอกสมัครงาน เขียนวิเคราะห์ วิจารณ์และแสดงความรู้ความคิดหรือโต้แย้งอย่างมีเหตุผล ตลอดจนเขียนรายงานการศึกษาค้นคว้าและเขียนโครงงาน

3) พูดแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ วิจารณ์ ประเมินสิ่งที่ได้จากการฟังและดู นำข้อคิดไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน พูดรายงานเรื่องหรือประเด็นที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ มีศิลปะในการพูด พูดในโอกาสต่างๆ ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ และพูดโน้มน้าวอย่างมีเหตุผลน่าเชื่อถือ รวมทั้งมีมารยาทในการฟัง ดู และพูด

4) เข้าใจและใช้คำราชาศัพท์ คำบาลีสันสกฤต คำภาษาต่างประเทศอื่น ๆ คำทับศัพท์ และศัพท์บัญญัติในภาษาไทย วิเคราะห์ความแตกต่างในภาษาพูด ภาษาเขียน โครงสร้างของประโยครวม ประโยคซ้อน ลักษณะภาษาที่เป็นทางการ กึ่งทางการและไม่เป็นทางการ และแต่งบทร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ กาพย์ และโคลงสี่สุภาพ

5) สรุปเนื้อหาวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน วิเคราะห์ตัวละครสำคัญ วิถีชีวิตไทย และคุณค่าที่ได้รับจากวรรณคดีวรรณกรรมและบทอาขยาน พร้อมทั้งสรุปความรู้ข้อคิดเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

1) อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะได้ถูกต้องและเข้าใจ ตีความ แปลความ และขยายความเรื่องที่อ่านได้ วิเคราะห์วิจารณ์เรื่องที่อ่าน แสดงความคิดเห็นโต้แย้งและเสนอความคิดใหม่จากการอ่านอย่างมีเหตุผล คาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน เขียนกรอบแนวคิด ผังความคิด บันทึก ย่อความ และเขียนรายงานจากสิ่งที่อ่าน สังเคราะห์ ประเมินค่าและนำความรู้ความคิดจากการอ่านมาพัฒนาตน พัฒนาการเรียน และพัฒนาความรู้ทางอาชีพ และนำความรู้ความคิดไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต มีมารยาทและมีนิสัยรักการอ่าน

2) เขียนสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ โดยใช้ภาษาได้ถูกต้องตรงตามวัตถุประสงค์ ย่อความจากสื่อที่มีรูปแบบและเนื้อหาที่หลากหลาย เรียงความแสดงแนวคิดเชิงสร้างสรรค์โดยใช้โวหารต่าง ๆ เขียนบันทึกรายงานการศึกษาค้นคว้าตามหลักการเขียนทางวิชาการ ใช้ข้อมูลสารสนเทศในการอ้างอิงผลิตผลงานของตนเองในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งสารคดีและบันเทิงคดี รวมทั้งประเมินงานเขียนของผู้อื่นและนำมาพัฒนางานเขียนของตนเอง

3) ตั้งคำถามและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดู มีวิจารณญาณในการเลือกเรื่องที่ฟังและดู วิเคราะห์วัตถุประสงค์ แนวคิด การใช้ภาษา ความน่าเชื่อถือของเรื่องที่ฟังและดู ประเมินสิ่งที่ฟังและดูแล้วนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต มีทักษะการพูดในโอกาสต่าง ๆ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการโดยใช้ภาษาที่ถูกต้อง พูดแสดงทรรศนะ โต้แย้ง โน้มน้าว และเสนอแนวคิดใหม่อย่างมีเหตุผล รวมทั้งมีมารยาทในการฟัง ดู และพูด

4) เข้าใจธรรมชาติของภาษา อิทธิพลของภาษา และลักษณะของภาษาไทย ใช้คำและกลุ่มคำสร้างประโยคได้ตรงตามวัตถุประสงค์ แต่งคำประพันธ์ประเภท กาพย์ โคลง ร่ายและฉันท์ ใช้ภาษาได้เหมาะสมกับกาลเทศะ และใช้คำราชาศัพท์และคำสุภาพได้อย่างถูกต้อง วิเคราะห์หลักการ สร้างคำในภาษาไทย อิทธิพลของภาษาต่างประเทศในภาษาไทยและภาษาถิ่น วิเคราะห์และประเมินการใช้ภาษาจากสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

5) วิเคราะห์วิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรมตามหลักการวิจารณ์วรรณคดีเบื้องต้น รู้และเข้าใจลักษณะเด่นของวรรณคดี ภูมิปัญญาทางภาษาและวรรณกรรมพื้นบ้าน เชื่อมโยงกับการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์และวิถีไทย ประเมินคุณค่าด้านวรรณศิลป์ และนำข้อคิดจากวรรณคดีและวรรณกรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

2. กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 60 - 63)

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1) มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับจำนวนจริง มีความเข้าใจเกี่ยวกับอัตราส่วน สัดส่วน ร้อยละ เลขยกกำลังที่มีเลขชี้กำลังเป็นจำนวนเต็ม รากที่สองและรากที่สามของจำนวนจริง สามารถดำเนินการเกี่ยวกับจำนวนเต็ม เศษส่วน ทศนิยม เลขยกกำลัง รากที่สองและรากที่สามของจำนวนจริงใช้ประมาณค่าในการดำเนินการและแก้ปัญหา และนำความรู้เกี่ยวกับจำนวนไปใช้ในชีวิตจริงได้

2) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นที่ผิวของปริซึม ทรงกระบอก และปริมาตรของปริซึม ทรงกระบอก พีระมิด กรวย และทรงกลม เลือกใช้หน่วยการวัดในระบบต่าง ๆ เกี่ยวกับความยาวพื้นที่และปริมาตรได้อย่างเหมาะสม พร้อมทั้งสามารถนำความรู้เกี่ยวกับการวัดไปใช้ในชีวิตจริงได้

3) สามารถสร้างและอธิบายขั้นตอนการสร้างรูปเรขาคณิตสองมิติโดยใช้วงเวียนและเส้นตรง ทรงกลมได้ อธิบายลักษณะและสมบัติของรูปเรขาคณิตสามมิติซึ่ง ได้แก่ ปริซึม พีระมิด ทรงกระบอก กรวย และทรงกลมได้

4) มีความเข้าใจเกี่ยวกับสมบัติของความเท่ากันทุกประการ และความคล้ายของรูปสามเหลี่ยม เส้นขนาน ทฤษฎีบทพีทาโกรัส และบทกลับ และสามารถนำสมบัติเหล่านั้นไปใช้ในการให้เหตุผลและแก้ปัญหาได้ มีความเข้าใจเกี่ยวกับการแปลงทางเรขาคณิต (geometric transformation) ในเรื่องการเลื่อนขนาน(translation) การสะท้อน (reflection) และการหมุน (rotation) และ นำไปใช้ได้

5) สามารถนึกภาพและอธิบายลักษณะของรูปเรขาคณิตสองมิติและสามมิติ

6) สามารถวิเคราะห์และอธิบายความสัมพันธ์ของแบบรูป สถานการณ์หรือปัญหา และระบบสมการเชิงเส้นสองตัวแปร อสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สามารถใช้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว และกราฟในการแก้ปัญหาได้

7) สามารถกำหนดประเด็น เขียนข้อคำถามเกี่ยวกับปัญหาหรือสถานการณ์ กำหนดวิธีการศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลและนำเสนอข้อมูลโดยใช้แผนภูมิรูปวงกลม หรือรูปแบบอื่นที่เหมาะสมได้

8) เข้าใจค่ากลางของข้อมูลในเรื่องค่าเฉลี่ยเลขคณิต มัธยฐาน และฐานนิยมของข้อมูลที่ยังไม่ได้แจกแจงความถี่ และเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งใช้ความรู้ในการพิจารณาข้อมูลข่าวสารทางสถิติ

9) เข้าใจเกี่ยวกับการทดลองสุ่มเหตุการณ์ และความน่าจะเป็นของเหตุการณ์สามารถใช้ความรู้เกี่ยวกับความน่าจะเป็นในการคาดการณ์และประกอบการตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

10) ใช้วิธีการที่หลากหลายแก้ปัญหา ใช้ความรู้ ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์และเทคโนโลยีในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ให้เหตุผลประกอบการตัดสินใจ และสรุปผลได้อย่างเหมาะสม ใช้ภาษาและสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ในการสื่อสาร การสื่อความหมาย และการนำเสนอได้อย่างถูกต้อง และชัดเจน เชื่อมโยงความรู้ต่าง ๆ ในคณิตศาสตร์และนำความรู้ หลักการกระบวนการทางคณิตศาสตร์ไปเชื่อมโยงกับศาสตร์อื่น ๆ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

1) มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับระบบจำนวนจริง ค่าสัมบูรณ์ของจำนวนจริง จำนวนจริงที่อยู่ในรูปกรณฑ์ และจำนวนจริงที่อยู่ในรูปเลขยกกำลังที่มีเลขชี้กำลังเป็นจำนวนตรรกยะหาค่าประมาณของจำนวนจริงที่อยู่ในรูปกรณฑ์ และจำนวนจริงที่อยู่ในรูปเลขยกกำลังโดยใช้วิธีการคำนวณที่เหมาะสม และสามารถนำสมบัติของจำนวนจริงไปใช้ได้

2) นำความรู้เรื่องอัตราส่วนตรีโกณมิติไปใช้คาดคะเนระยะทาง ความสูง และแก้ปัญหาเกี่ยวกับการวัดได้

3) มีความคิดรวบยอดในเรื่องเซต การดำเนินการของเซต และใช้ความรู้เกี่ยวกับแผนภาพเวนน์-ออยเลอร์แสดงเซตไปใช้แก้ปัญหา และตรวจสอบความสมเหตุสมผลของการให้เหตุผล

4) เข้าใจและสามารถใช้การให้เหตุผลแบบอุปนัยและนิรนัยได้มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความสัมพันธ์และฟังก์ชัน สามารถใช้ความสัมพันธ์และฟังก์ชันแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

5) เข้าใจความหมายของลำดับเลขคณิต ลำดับเรขาคณิต และสามารถหาพจน์ทั่วไปได้ เข้าใจความหมายของผลบวกของ n พจน์แรกของอนุกรมเลขคณิต อนุกรมเรขาคณิต และหาผลบวก n พจน์แรกของอนุกรมเลขคณิต และอนุกรมเรขาคณิตโดยใช้สูตรและนำไปใช้ได้

6) รู้และเข้าใจการแก้สมการ และอสมการตัวแปรเดียวดีกรีไม่เกินสอง รวมทั้งใช้กราฟของสมการ อสมการ หรือฟังก์ชันในการแก้ปัญหา

7) เข้าใจวิธีการสำรวจความคิดเห็นอย่างง่าย เลือกใช้ค่ากลางได้เหมาะสมกับข้อมูลและวัตถุประสงค์ สามารถหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต มัธยฐาน ฐานนิยม ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปอร์เซ็นไทล์ของข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และนำผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลไปช่วยในการตัดสินใจ

8) เข้าใจเกี่ยวกับการทดลองสุ่มเหตุการณ์ และความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ สามารถใช้ความรู้เกี่ยวกับความน่าจะเป็นในการคาดการณ์ ประกอบการตัดสินใจ และแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

9) ใช้วิธีการที่หลากหลายแก้ปัญหา ใช้ความรู้ ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์และเทคโนโลยีในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ให้เหตุผลประกอบการตัดสินใจและสรุปผลได้อย่างเหมาะสม ใช้ภาษาและสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ในการสื่อสาร การสื่อความหมาย และการนำเสนอ ได้อย่างถูกต้อง และชัดเจน เชื่อมโยงความรู้ต่าง ๆ ในคณิตศาสตร์และนำความรู้ หลักการ กระบวนการทางคณิตศาสตร์ไปเชื่อมโยงกับศาสตร์อื่น ๆ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

3. กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 96 - 99)

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1) เข้าใจลักษณะและองค์ประกอบที่สำคัญของเซลล์สิ่งมีชีวิต ความสัมพันธ์ของการทำงานของระบบต่าง ๆ การถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรม เทคโนโลยีชีวภาพ ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตพฤติกรรมและการตอบสนองต่อสิ่งเร้าของสิ่งมีชีวิต ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตในสิ่งแวดล้อม

2) เข้าใจองค์ประกอบและสมบัติของสารละลาย สารบริสุทธิ์ การเปลี่ยนแปลงของสารในรูปแบบของการเปลี่ยนสถานะ การเกิดสารละลายและการเกิดปฏิกิริยาเคมี

3) เข้าใจแรงเสียดทาน โมเมนต์ของแรง การเคลื่อนที่แบบต่างๆ ในชีวิตประจำวัน กฎการอนุรักษ์พลังงาน การถ่ายโอนพลังงาน สมดุลความร้อน การสะท้อน การหักเหและความเข้มของแสง

4) เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณทางไฟฟ้า หลักการต่อวงจรไฟฟ้าในบ้าน พลังงานไฟฟ้าและหลักการเบื้องต้นของวงจรอิเล็กทรอนิกส์

5) เข้าใจกระบวนการเปลี่ยนแปลงของเปลือกโลก แหล่งทรัพยากรธรณี ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของบรรยากาศ ปฏิสัมพันธ์ภายในระบบสุริยะ และผลที่ มีต่อสิ่งต่างๆ บนโลกความสำคัญของเทคโนโลยีอวกาศ

6) เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างวิทยาศาสตร์กับเทคโนโลยี การพัฒนาและผลของการพัฒนาเทคโนโลยีต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม

7) ตั้งคำถามที่มีการกำหนดและควบคุมตัวแปร คิดคาดคะเนคำตอบหลายแนวทาง วางแผนและลงมือสำรวจตรวจสอบ วิเคราะห์และประเมินความสอดคล้องของข้อมูล และสร้างองค์ความรู้

8) สื่อสารความคิด ความรู้จากผลการสำรวจตรวจสอบโดยการพูด เขียน จัดแสดง หรือใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

9) ใช้ความรู้และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการดำรงชีวิต การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ทำโครงงานหรือสร้างชิ้นงานตามความสนใจ

10) แสดงถึงความสนใจ มุ่งมั่น รับผิดชอบ รอบคอบ และซื่อสัตย์ในการสืบเสาะหาความรู้โดยใช้เครื่องมือและวิธีการที่ให้ได้ผลถูกต้องเชื่อถือได้

11) ตระหนักในคุณค่าของความรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ใช้ในชีวิตประจำวัน และการประกอบอาชีพ แสดงความชื่นชม ยกย่องและเคารพสิทธิในผลงานของผู้คิดค้น

12) แสดงถึงความซาบซึ้ง ห่วงใย มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการใช้และรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างรู้คุณค่า มีส่วนร่วมในการพิทักษ์ ดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น

13) ทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ แสดงความคิดเห็นของตนเองและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

1) เข้าใจการรักษาดุลยภาพของเซลล์และกลไกการรักษาดุลยภาพของสิ่งมีชีวิต

2) เข้าใจกระบวนการถ่ายทอดสารพันธุกรรม การแปรผัน มิวเทชัน วิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิต ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตและปัจจัยที่มีผลต่อการอยู่รอดของสิ่งมีชีวิตในสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ สิ่งแวดล้อม

3) เข้าใจกระบวนการ ความสำคัญและผลของเทคโนโลยีชีวภาพต่อมนุษย์ สิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม

4) เข้าใจชนิดของอนุภาคสำคัญที่เป็นส่วนประกอบในโครงสร้างอะตอม การจัดเรียงธาตุในตารางธาตุ การเกิดปฏิกิริยาเคมีและเขียนสมการเคมี ปัจจัยที่มีผลต่ออัตราการเกิดปฏิกิริยาเคมี

5) เข้าใจชนิดของแรงยึดเหนี่ยวระหว่างอนุภาคและสมบัติต่างๆ ของสารที่มีความสัมพันธ์กับแรงยึดเหนี่ยว

6) เข้าใจการเกิดปิโตรเลียม การแยกแก๊สธรรมชาติและการกลั่นลำดับส่วนน้ำมันดิบ การนำผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมไปใช้ประโยชน์และผลต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม

7) เข้าใจชนิด สมบัติ ปฏิกิริยาที่สำคัญของพอลิเมอร์และสารชีวโมเลกุล

8) เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณที่เกี่ยวกับการเคลื่อนที่แบบต่าง ๆ สมบัติของคลื่นกล คุณภาพของเสียงและการได้ยิน สมบัติ ประโยชน์และโทษของคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า กัมมันตภาพรังสี และพลังงานนิวเคลียร์

9) เข้าใจกระบวนการเปลี่ยนแปลงของโลกและปรากฏการณ์ทางธรณีที่มีผลต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม

10) เข้าใจการเกิดและวิวัฒนาการของระบบสุริยะ กาแล็กซี เอกภพและความสำคัญของเทคโนโลยีอวกาศ

11) เข้าใจความสัมพันธ์ของความรู้วิทยาศาสตร์ที่มีผลต่อการพัฒนาเทคโนโลยีประเภทต่าง ๆ และการพัฒนาเทคโนโลยีที่ส่งผลให้มีการคิดค้นความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่ก้าวหน้าผลของเทคโนโลยีต่อชีวิต สังคม และสิ่งแวดล้อม

12) ระบุปัญหา ตั้งคำถามที่จะสำรวจตรวจสอบ โดยมีการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ สืบค้นข้อมูลจากหลายแหล่ง ตั้งสมมติฐานที่เป็นไปได้หลายแนวทาง ตัดสินใจเลือกตรวจสอบสมมติฐานที่เป็นไปได้

13) วางแผนการสำรวจตรวจสอบเพื่อแก้ปัญหาหรือตอบคำถาม วิเคราะห์ เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของตัวเปรต่างๆ โดยใช้สมการทางคณิตศาสตร์หรือสร้างแบบจำลองจากผลหรือความรู้ที่ได้รับจากการสำรวจตรวจสอบ

14) สื่อสารความคิด ความรู้จากผลการสำรวจตรวจสอบโดยการพูด เขียน จัดแสดง หรือใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

15) อธิบายความรู้และใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการดำรงชีวิต การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ทำโครงงานหรือสร้างชิ้นงานตามความสนใจ

16) แสดงถึงความสนใจ มุ่งมั่น รับผิดชอบ รอบคอบและซื่อสัตย์ในการสืบเสาะหาความรู้โดยใช้เครื่องมือและวิธีการที่ให้ได้ผลถูกต้องเชื่อถือได้

17) ตระหนักในคุณค่าของความรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ใช้ในชีวิตประจำวัน การประกอบอาชีพ แสดงถึงความชื่นชม ภูมิใจ ยกย่อง อ้างอิงผลงาน ชิ้นงานที่เป็นผลจากภูมิปัญญาท้องถิ่นและการพัฒนาเทคโนโลยีที่ทันสมัย

18) แสดงความซาบซึ้ง ห่วงใย มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการใช้ และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างรู้คุณค่า เสนอตัวเองร่วมมือปฏิบัติกับชุมชนในการป้องกัน ดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น

19) แสดงถึงความพอใจ และเห็นคุณค่าในการค้นพบความรู้ พบคำตอบ หรือแก้ปัญหาได้

20) ทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ แสดงความคิดเห็นโดยมีข้อมูลอ้างอิงและเหตุผลประกอบ เกี่ยวกับผลของการพัฒนาและการใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างมีคุณธรรมต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

4. กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 135 - 136)

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1) มีความรู้เกี่ยวกับความเป็นไปของโลก โดยการศึกษาประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ ในโลก เพื่อพัฒนาแนวคิด เรื่องการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2) มีทักษะที่จำเป็นต่อการเป็นนักคิดอย่างมีวิจารณญาณได้รับการพัฒนาแนวคิด และขยายประสบการณ์ เปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ ในโลก ได้แก่ เอเชีย ออสเตรเลีย โอเชียเนีย แอฟริกา ยุโรป อเมริกาเหนือ อเมริกาใต้ ในด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม การเมืองการปกครอง ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ และสังคมศาสตร์

3) รู้และเข้าใจแนวคิดและวิเคราะห์เหตุการณ์ในอนาคต สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตและวางแผนการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

1) มีความรู้เกี่ยวกับความเป็นไปของโลกอย่างกว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น

2) เป็นพลเมืองที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ รวมทั้งมีค่านิยมอันพึงประสงค์ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รวมทั้งมีศักยภาพเพื่อการศึกษาต่อในขั้นสูงตามความประสงค์ได้

3) มีความรู้เรื่องภูมิปัญญาไทย ความภูมิใจในความเป็นไทย ประวัติศาสตร์ของชาติไทย ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

4) มีนิสัยที่ดีในการบริโภค เลือกและตัดสินใจบริโภคได้อย่างเหมาะสม มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมไทย และสิ่งแวดล้อม มีความรักท้องถิ่นและประเทศชาติ มุ่งทำประโยชน์ และสร้างสิ่งที่ดีงามให้กับสังคม

5) มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของตนเอง ชี้นำตนเองได้ และสามารถแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆในสังคมได้ตลอดชีวิต

5. กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 168 - 169)

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1) เข้าใจและเห็นความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการที่มีต่อสุขภาพและชีวิตในช่วงวัยต่าง ๆ

2) เข้าใจ ยอมรับ และสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ความรู้สึกทางเพศ ความเสมอภาคทางเพศ สร้างและรักษาสัมพันธภาพกับผู้อื่น และตัดสินใจแก้ปัญหาชีวิตด้วยวิธีการที่เหมาะสม

3) เลือกกินอาหารที่เหมาะสม ได้สัดส่วน ส่งผลดีต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการตามวัย

4) มีทักษะในการประเมินอิทธิพลของเพศ เพื่อน ครอบครัว ชุมชนและวัฒนธรรมที่มีต่อเจตคติ ค่านิยมเกี่ยวกับสุขภาพและชีวิต และสามารถจัดการได้อย่างเหมาะสม

5) ป้องกันและหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยง พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพและการเกิดโรคอุบัติเหตุ การใช้ยา สารเสพติด และความรุนแรง รู้จักสร้างเสริมความปลอดภัยให้แก่ตนเอง ครอบครัวและชุมชน

6) เข้าร่วมกิจกรรมทางกาย กิจกรรมกีฬา กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายเพื่อสุขภาพ โดยนำหลักการของทักษะกลไกมาใช้ได้อย่างปลอดภัย สนุกสนานและปฏิบัติเป็นประจำสม่ำเสมอตามความถนัดและความสนใจ

7) แสดงความตระหนักในความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมสุขภาพ การป้องกันโรค การดำรงชีวิต สุขภาพ การจัดการกับอารมณ์และความเครียด การออกกำลังกายและการเล่นกีฬากับการมีวิถีชีวิตที่มีสุขภาพดี

8) สำนึกในคุณค่า ศักยภาพและความเป็นตัวของตัวเอง

9) ปฏิบัติตามกฎ กติกา หน้าที่ความรับผิดชอบ เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่นให้ความร่วมมือในการแข่งขันกีฬาและการทำงานเป็นทีมอย่างเป็นระบบ ด้วยความมุ่งมั่นและมีน้ำใจนักกีฬาจนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายด้วยความชื่นชม และสนุกสนาน

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

1) สามารถดูแลสุขภาพ สร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค หลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยง และพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ อุบัติเหตุ การใช้ยา สารเสพติด และความรุนแรงได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยการวางแผนอย่างเป็นระบบ

2) แสดงออกถึงความรัก ความเอื้ออาทร ความเข้าใจในอิทธิพลของครอบครัว เพื่อน สังคมและวัฒนธรรมที่มีต่อพฤติกรรมทางเพศ การดำเนินชีวิต และวิถีชีวิตที่มีสุขภาพดี

3) ออกกำลังกาย เล่นกีฬา เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมสร้างเสริมสมรรถภาพเพื่อสุขภาพโดยนำหลักการของทักษะกลไกมาใช้ได้อย่างถูกต้อง สม่ำเสมอด้วยความชื่นชม และสนุกสนาน

4) แสดงความรับผิดชอบ ให้ความร่วมมือและปฏิบัติตามกฎ กติกา สิทธิ หลักความปลอดภัยในการเข้าร่วมกิจกรรมทางกาย และเล่นกีฬาจนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของตนเองและทีม

5) แสดงออกถึงการมีมารยาทในการดู การเล่น และการแข่งขัน ด้วยความมีน้ำใจนักกีฬาและนำไปปฏิบัติในทุกโอกาสจนเป็นบุคลิกภาพที่ดี

6) วิเคราะห์และประเมินสุขภาพส่วนบุคคลเพื่อกำหนดกลวิธีลดความเสี่ยง สร้างเสริมสุขภาพดำรงสุขภาพ การป้องกันโรค และการจัดการกับอารมณ์และความเครียดได้ถูกต้องและเหมาะสม

7) ใช้กระบวนการทางประชาสังคม สร้างเสริมให้ชุมชนเข้มแข็งปลอดภัย และมีวิถีชีวิตที่ดี

6. กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ กระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 187 - 189)

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1) รู้และเข้าใจเรื่องทัศนธาตุและหลักการออกแบบและเทคนิคที่หลากหลายในการสร้างงานทัศนศิลป์ 2 มิติ และ 3 มิติ เพื่อสื่อความหมายและเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างมีคุณภาพ วิเคราะห์รูปแบบเนื้อหาและประเมินคุณค่างานทัศนศิลป์ของตนเองและผู้อื่น สามารถเลือกงานทัศนศิลป์โดยใช้เกณฑ์ที่กำหนดขึ้นอย่างเหมาะสม สามารถออกแบบรูปภาพ สัญลักษณ์ กราฟิกในการนำเสนอข้อมูลและมีความรู้ ทักษะที่จำเป็นด้านอาชีพที่เกี่ยวข้องกันกับงานทัศนศิลป์

2) รู้และเข้าใจการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการของงานทัศนศิลป์ของชาติและท้องถิ่นแต่ละยุคสมัย เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่สะท้อนวัฒนธรรมและสามารถเปรียบเทียบงานทัศนศิลป์ที่มาจากยุคสมัยและวัฒนธรรมต่าง ๆ

3) รู้และเข้าใจถึงความแตกต่างทางด้านเสียง องค์ประกอบ อารมณ์ ความรู้สึกของบทเพลงจากวัฒนธรรมต่าง ๆ มีทักษะในการร้อง บรรเลงเครื่องดนตรี ทั้งเดี่ยวและเป็นวงโดยเน้นเทคนิคการร้องบรรเลงอย่างมีคุณภาพ มีทักษะในการสร้างสรรค์บทเพลงอย่างง่าย อ่านเขียนโน้ตในบันไดเสียงที่มีเครื่องหมาย แปลงเสียงเบื้องต้นได้ รู้และเข้าใจถึงปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบของผลงานทางดนตรี องค์ประกอบของผลงานด้านดนตรีกับศิลปะแขนงอื่น แสดงความคิดเห็นและบรรยายอารมณ์ความรู้สึกที่มีต่อบทเพลง สามารถนำเสนอบทเพลงที่ชื่นชอบได้อย่างมีเหตุผลมีทักษะในการประเมินคุณภาพของบทเพลงและการแสดงดนตรี รู้ถึงอาชีพต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับดนตรีและบทบาทของดนตรีในธุรกิจบันเทิง เข้าใจถึงอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลและสังคม

4) รู้และเข้าใจที่มา ความสัมพันธ์ อิทธิพลและบทบาทของดนตรีแต่ละวัฒนธรรมในยุคสมัยต่าง ๆ วิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้งานดนตรีได้รับการยอมรับ

5) รู้และเข้าใจการใช้นาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางการละครในการแปลความและสื่อสารผ่านการแสดง รวมทั้งพัฒนารูปแบบการแสดง สามารถใช้เกณฑ์ง่าย ๆ ในการพิจารณาคุณภาพการแสดง

วิจารณ์เปรียบเทียบงานนาฏศิลป์ โดยใช้ความรู้เรื่ององค์ประกอบทางนาฏศิลป์ร่วมจัดการแสดงนำแนวคิดของการแสดงไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

6) รู้และเข้าใจประเภทละครไทยในแต่ละยุคสมัย ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของนาฏศิลป์ไทย นาฏศิลป์พื้นบ้าน ละครไทย และละครพื้นบ้าน เปรียบเทียบลักษณะเฉพาะของการแสดงนาฏศิลป์จากวัฒนธรรมต่าง ๆ รวมทั้งสามารถออกแบบและสร้างสรรค์อุปกรณ์ เครื่องแต่งกายในการแสดงนาฏศิลป์และละคร มีความเข้าใจ ความสำคัญ บทบาทของนาฏศิลป์ และละครในชีวิตประจำวัน

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

1) รู้และเข้าใจเกี่ยวกับทัศนธาตุและหลักการออกแบบในการสื่อความหมาย สามารถใช้ศัพท์ทางทัศนศิลป์ อธิบายจุดประสงค์และเนื้อหาของงานทัศนศิลป์ มีทักษะและเทคนิคในการใช้วัสดุอุปกรณ์และกระบวนการที่สูงขึ้นในการสร้างงานทัศนศิลป์ วิเคราะห์เนื้อหาและแนวคิด เทคนิควิธีการการแสดงออกของศิลปินทั้งไทยและสากล ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ในการออกแบบสร้างสรรค์งานที่เหมาะสมกับโอกาส สถานที่ รวมทั้งแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพสังคมด้วยภาพล้อเลียนหรือการ์ตูน ตลอดจนประเมินและวิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ด้วยหลักทฤษฎีวิจารณ์ศิลปะ

2) วิเคราะห์เปรียบเทียบงานทัศนศิลป์ในรูปแบบตะวันออกและรูปแบบตะวันตก เข้าใจอิทธิพลของมรดกทางวัฒนธรรมภูมิปัญญาระหว่างประเทศที่มีผลต่อการสร้างสรรค์ งานทัศนศิลป์ในสังคม

3) รู้และเข้าใจรูปแบบบทเพลงและวงดนตรีแต่ละประเภทและจำแนกรูปแบบของวงดนตรีทั้งไทยและสากล เข้าใจอิทธิพลของวัฒนธรรมต่อการสร้างสรรค์ดนตรี เปรียบเทียบอารมณ์และความรู้สึกที่ได้รับจากดนตรีที่มาจากวัฒนธรรมต่างกัน อ่าน เขียน โน้ตดนตรีไทยและสากลในอัตราจังหวะต่าง ๆ มีทักษะในการร้องเพลงหรือเล่นดนตรีเดี่ยวและรวมวงโดยเน้นเทคนิคการแสดงออกและคุณภาพของการแสดง สร้างเกณฑ์สำหรับประเมินคุณภาพการประพันธ์การเล่นดนตรีของตนเองและผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม สามารถนำดนตรีประยุกต์ใช้ในงานอื่น ๆ

4) วิเคราะห์ เปรียบเทียบรูปแบบ ลักษณะเด่นของดนตรีไทยและสากลในวัฒนธรรมต่าง ๆ เข้าใจบทบาทของดนตรีที่สะท้อนแนวความคิดและค่านิยมของคนในสังคม สถานะทางสังคมของนักดนตรีในวัฒนธรรมต่าง ๆ สร้างแนวทางและมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและอนุรักษ์ดนตรี

5) มีทักษะในการแสดงหลากหลายรูปแบบ มีความคิดริเริ่มในการแสดงนาฏศิลป์เป็นคู่และเป็นหมู่ สร้างสรรค์ละครสั้นในรูปแบบที่ชื่นชอบ สามารถวิเคราะห์แก่นของการแสดงนาฏศิลป์และที่ต้องการสื่อความหมายในการแสดง อิทธิพลของเครื่องแต่งกาย แสง สี เสียง ฉากและสถานที่ที่มีผลต่อการแสดง วิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์และละคร พัฒนาและใช้เกณฑ์การประเมิน ในการ

ประเมินการแสดง และสามารถวิเคราะห์ท่าทางการเคลื่อนไหวของผู้คนในชีวิตประจำวันและนำมาประยุกต์ใช้ในการแสดง

6) เข้าใจวิวัฒนาการของนาฏศิลป์และการแสดงละครไทย และบทบาทของบุคคลสำคัญในวงการนาฏศิลป์และการละครของประเทศไทยในยุคสมัยต่าง ๆ สามารถเปรียบเทียบการนำการแสดงไปใช้ในโอกาสต่าง ๆ และเสนอแนวคิดในการอนุรักษ์นาฏศิลป์ไทย

7. กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 207-209)

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1) เข้าใจกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ใช้กระบวนการกลุ่มในการทำงานมีทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะกระบวนการแก้ปัญหาและทักษะการจัดการ มีลักษณะนิสัย การทำงานที่เสียสละ มีคุณธรรม ตัดสินใจอย่างมีเหตุผลและถูกต้อง และมีจิตสำนึกในการใช้พลังงาน ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างประหยัดและคุ้มค่า

2) เข้าใจกระบวนการเทคโนโลยีและระดับของเทคโนโลยี มีความคิดสร้างสรรค์ ในการแก้ปัญหาหรือสนองความต้องการสร้างสิ่งของเครื่องใช้หรือวิธีการตามกระบวนการเทคโนโลยีอย่างถูกต้องและปลอดภัย โดยถ่ายทอดความคิดเป็นภาพฉายเพื่อนำไปสู่การสร้างชิ้นงานหรือแบบจำลองความคิดและการรายงานผล เลือกใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ต่อสิ่งแวดล้อมและมีการจัดการเทคโนโลยีด้วยการลดการใช้ทรัพยากรหรือเลือกใช้เทคโนโลยีที่ไม่มีผลกระทบกับสิ่งแวดล้อม

3) เข้าใจหลักการเบื้องต้นของการสื่อสารข้อมูล เครือข่ายคอมพิวเตอร์ หลักการและวิธีแก้ปัญหา หรือการทำโครงงานด้วยกระบวนการทางเทคโนโลยีสารสนเทศ มีทักษะการค้นหาข้อมูลและการติดต่อสื่อสารผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์อย่างมีคุณธรรมและจริยธรรม การใช้คอมพิวเตอร์ในการแก้ปัญหา สร้างชิ้นงานหรือโครงงานจากจินตนาการ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศนำเสนอ

4) เข้าใจแนวทางการเลือกอาชีพ การมีเจตคติที่ดีและเห็นความสำคัญของการประกอบอาชีพ วิธีการหางานทำ คุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับการมีงานทำ วิเคราะห์แนวทางเข้าสู่อาชีพ มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพ และประสบการณ์ต่ออาชีพที่สนใจ และประเมินทางเลือกในการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับความรู้ ความถนัด และความสนใจ

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

1) เข้าใจวิธีการทำงานเพื่อการดำรงชีวิต สร้างผลงานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะการจัดการ ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา และทักษะการแสวงหาความรู้ทำงานอย่างมีคุณธรรม และมีจิตสำนึกในการใช้พลังงานและทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและยั่งยืน

2) เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีกับศาสตร์อื่น ๆ วิเคราะห์ระบบเทคโนโลยี มีความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาหรือสนองความต้องการ สร้างและพัฒนาสิ่งของเครื่องใช้หรือวิธีการตามกระบวนการเทคโนโลยีอย่างปลอดภัยโดยใช้ซอฟท์แวร์ช่วยในการออกแบบหรือนำเสนอผลงาน วิเคราะห์และเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับชีวิตประจำวันอย่างสร้างสรรค์ต่อชีวิต สังคม สิ่งแวดล้อม และมีการจัดการเทคโนโลยีด้วยวิธีการของเทคโนโลยีสะอาด

3) เข้าใจองค์ประกอบของระบบสารสนเทศ องค์ประกอบ และหลักการทำงานของคอมพิวเตอร์ ระบบสื่อสารข้อมูลสำหรับเครือข่ายคอมพิวเตอร์ คุณลักษณะของคอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์ต่อพ่วง และมีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์แก้ปัญหา เขียนโปรแกรมภาษา พัฒนาโครงงานคอมพิวเตอร์ใช้ฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ ติดต่อสื่อสารและค้นหาข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ต ใช้คอมพิวเตอร์ในการประมวลผลข้อมูลให้เป็นสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศนำเสนองาน และใช้คอมพิวเตอร์สร้างชิ้นงานหรือโครงงาน

4) เข้าใจแนวทางสู่อาชีพ การเลือก และใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมกับอาชีพมีประสบการณ์ในอาชีพที่ถนัดและสนใจ และมีคุณลักษณะที่ดีต่ออาชีพ

8. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ กระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 224-226)

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1) ปฏิบัติตามคำขอร้อง คำแนะนำ คำชี้แจง และคำอธิบายที่ฟังและอ่าน อ่านออกเสียงข้อความ ข่าว โฆษณา นิทาน และบทร้อยกรองสั้น ๆ ถูกต้องตามหลักการอ่าน ระบุ/เขียนสื่อที่ไม่ใช่ความเรียงรูปแบบต่าง ๆ สัมพันธ์กับประโยคและข้อความที่ฟังหรืออ่าน เลือก/ระบุหัวข้อเรื่อง ใจความสำคัญ รายละเอียดสนับสนุน และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่างๆพร้อมทั้งให้เหตุผลและยกตัวอย่างประกอบ

2) สนทนาและเขียนโต้ตอบข้อมูลเกี่ยวกับตนเองและเรื่องต่างๆ ใกล้ตัว สถานการณ์ ข่าว เรื่องที่อยู่ในความสนใจของสังคมและสื่อสารอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม ใช้คำขอร้อง คำชี้แจง และคำอธิบาย ให้คำแนะนำอย่างเหมาะสม พูดและเขียนแสดงความต้องการ เสนอและให้ความช่วยเหลือตอบรับและปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือ พูดและเขียนเพื่อขอและให้ข้อมูลบรรยาย อธิบาย เปรียบเทียบ และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังหรืออ่านอย่างเหมาะสม พูดและเขียนบรรยายความรู้สึกและความคิดเห็นของตนเองเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ กิจกรรม ประสบการณ์ และข่าว/เหตุการณ์ พร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบอย่างเหมาะสม

3) พูดและเขียนบรรยายเกี่ยวกับตนเอง ประสบการณ์ ข่าว/เหตุการณ์/เรื่อง/ประเด็นต่าง ๆ ที่อยู่ในความสนใจของสังคม พูดและเขียนสรุปใจความสำคัญ/แก่นสาระ หัวข้อเรื่องที่ได้จากการวิเคราะห์เรื่อง/ข่าว/เหตุการณ์/สถานการณ์ที่ อยู่ในความสนใจ พูดและเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรม ประสบการณ์ และเหตุการณ์ พร้อมให้เหตุผลประกอบ

4) เลือกใช้ภาษา น้ำเสียง และกิริยาท่าทางเหมาะกับบุคคลและโอกาส ตามมารยาทสังคมและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา อธิบายเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมและประเพณีของเจ้าของภาษา เข้าร่วม/จัดกิจกรรมทางภาษาและวัฒนธรรมตามความสนใจ

5) เปรียบเทียบ และอธิบายความเหมือนและความแตกต่างระหว่างการออกเสียงประโยคชนิดต่าง ๆ และการลำดับคำตามโครงสร้างประโยคของภาษาต่างประเทศและภาษาไทย เปรียบเทียบและ อธิบายความเหมือนและความแตกต่างระหว่างชีวิตความเป็นอยู่และวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับของไทย และนำไปใช้อย่างเหมาะสม

6) ค้นคว้า รวบรวม และสรุปข้อมูล/ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นจากแหล่งการเรียนรู้ และนำเสนอด้วยการพูดและการเขียน

7) ใช้ภาษาสื่อสารในสถานการณ์จริง/สถานการณ์จำลองที่เกิดขึ้นในห้องเรียน สถานศึกษา ชุมชน และสังคม

8) ใช้ภาษาต่างประเทศในการสืบค้น/ค้นคว้า รวบรวม และสรุปความรู้/ข้อมูลต่าง ๆ จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ เผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของโรงเรียน ชุมชน และท้องถิ่น เป็นภาษาต่างประเทศ

9) มีทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ (เน้นการฟัง-พูด-อ่าน-เขียน) สื่อสารตามหัวเรื่องเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน สิ่งแวดล้อม อาหาร เครื่องดื่ม เวลาว่างและนันทนาการ สุขภาพและสวัสดิการ การซื้อ - ขาย ลมฟ้าอากาศ การศึกษาและอาชีพ การเดินทางท่องเที่ยว การบริการ สถานที่ ภาษา และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ภายในวงคำศัพท์ประมาณ 2,100 - 2,250 คำ (คำศัพท์ที่เป็นนามธรรมมากขึ้น)

10) ใช้ประโยคผสมและประโยคซับซ้อน (Complex Sentences) สื่อความหมายตามบริบทต่าง ๆ ในการสนทนาทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

1) ปฏิบัติตามคำแนะนำในคู่มือการใช้งานต่างๆ คำชี้แจง คำอธิบาย และคำบรรยายที่ฟังและอ่าน อ่านออกเสียงข้อความ ข่าว ประกาศ โฆษณา บทร้อยกรอง และบทละครสั้นถูกต้องตามหลักการอ่าน อธิบายและเขียนประโยคและข้อความสัมพันธ์กับสื่อที่ไม่ใช่ความเรียงรูปแบบต่าง ๆ ที่อ่าน รวมทั้งระบุและเขียนสื่อที่ไม่ใช่ความเรียงรูปแบบต่าง ๆ สัมพันธ์กับประโยคและข้อความที่ฟังหรืออ่าน จับใจความสำคัญ วิเคราะห์ความ สรุปความ ตีความ และแสดงความคิดเห็นจากการฟังและอ่านเรื่องที่เป็นสารคดีและบันเทิงคดี พร้อมทั้งให้เหตุผลและยกตัวอย่างประกอบ

2) สนทนาและเขียนโต้ตอบข้อมูลเกี่ยวกับตนเองและเรื่องต่าง ๆ ใกล้ตัว ประสบการณ์ สถานการณ์ ข่าว/เหตุการณ์ ประเด็นที่อยู่ในความสนใจและสื่อสารอย่างต่อเนื่องและ เหมาะสม เลือกและใช้คำขอร้อง คำชี้แจง คำอธิบาย และให้คำแนะนำ พูดและเขียนแสดงความต้องการเสนอและให้

ความช่วยเหลือ ตอบรับและปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือในสถานการณ์จำลองหรือสถานการณ์จริงอย่างเหมาะสม พูดและเขียนเพื่อขอและให้ข้อมูล บรรยาย อธิบาย เปรียบเทียบและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่อง/ประเด็น/ข่าว/เหตุการณ์ที่ฟังและอ่านอย่างเหมาะสม พูดและเขียนบรรยายความรู้สึกและแสดงความคิดเห็นของตนเองเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ กิจกรรม ประสบการณ์ และข่าวเหตุการณ์อย่างมีเหตุผล

3) พูด และเขียนนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง/ประสบการณ์ ข่าว/เหตุการณ์ เรื่อง และประเด็นต่างๆ ตามความสนใจ พูดและเขียนสรุปใจความสำคัญ แก่นสาระที่ได้จากการวิเคราะห์ เรื่องกิจกรรม ข่าว เหตุการณ์ และสถานการณ์ตามความสนใจ พูดและเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรม ประสบการณ์ และเหตุการณ์ ทั้งในท้องถิ่น สังคม และโลก พร้อมทั้งให้เหตุผล และยกตัวอย่างประกอบ

4) เลือกใช้ภาษา น้ำเสียง และกิริยาท่าทางเหมาะกับระดับของบุคคล เวลา โอกาส และสถานที่ตามมารยาทสังคมและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา อธิบาย/อภิปรายวิถีชีวิต ความคิด ความเชื่อ และที่มาของขนบธรรมเนียมและประเพณีของเจ้าของภาษา เข้าร่วม แนะนำ และจัดกิจกรรมทางภาษาและวัฒนธรรมอย่างเหมาะสม

5) อธิบาย/เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างโครงสร้างประโยค ข้อความ สำนวน คำพังเพย สุภาษิต และบทกลอนของภาษาต่างประเทศและภาษาไทย วิเคราะห์/อภิปรายความเหมือนและความแตกต่างระหว่างวิถีชีวิต ความเชื่อ และวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับของไทย และนำไปใช้อย่างมีเหตุผล

6) ค้นคว้า/สืบค้น บันทึก สรุป และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ และนำเสนอด้วยการพูดและการเขียน

7) ใช้ภาษาสื่อสารในสถานการณ์จริง/สถานการณ์จำลองที่เกิดขึ้นในห้องเรียน สถานศึกษา ชุมชน และสังคม

8) ใช้ภาษาต่างประเทศในการสืบค้น/ค้นคว้า รวบรวม วิเคราะห์ และสรุปความรู้/ข้อมูลต่าง ๆ จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ เผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร ของโรงเรียน ชุมชน และท้องถิ่น/ประเทศชาติ เป็นภาษาต่างประเทศ

9) มีทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ (เน้นการฟัง-พูด-อ่าน-เขียน) สื่อสารตามหัวเรื่องเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน สิ่งแวดล้อม อาหาร เครื่องดื่ม ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เวลาว่างและนันทนาการ สุขภาพและสวัสดิการ การซื้อ-ขาย ลมฟ้าอากาศ การศึกษาและอาชีพ การเดินทางท่องเที่ยว การบริการ สถานที่ ภาษา และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ภายในวงคำศัพท์ประมาณ 3,600 -3,750 คำ (คำศัพท์ที่มีระดับการใช้แตกต่างกัน)

10) ใช้ประโยคผสมและประโยคซับซ้อนสื่อความหมายตามบริบทต่าง ๆ ในการสนทนาทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

2.2.2 องค์ประกอบคุณภาพผู้เรียน

จุดเน้นสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเพื่อการขับเคลื่อนหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 (พ.ศ. 2552-2561) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กำหนดคุณภาพในตัวผู้เรียนให้มีความครอบคลุมในด้านความสามารถและทักษะ ตลอดจนคุณลักษณะที่จะช่วยเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีคุณภาพบรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตรซึ่งกำหนดไว้ ดังนี้

1. ด้านความสามารถและทักษะ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 มุ่งพัฒนาต่อยอดพัฒนาความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ ทักษะการคิดขั้นสูง ทักษะชีวิต ทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ตามช่วงวัย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 มุ่งพัฒนาต่อเนื่อง พัฒนาความสามารถในการแสวงหาความรู้เพื่อการแก้ปัญหาความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ เน้นเพิ่มเติมความสามารถด้านการใช้ภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษให้สามารถสื่อสารได้ทักษะการคิดขั้นสูง ทักษะชีวิต ทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ตามช่วงวัย

2. ด้านคุณลักษณะ

ด้านคุณลักษณะ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนทุกระดับชั้นมีความเป็นพลเมือง รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่กำหนดไว้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และมีคุณลักษณะนิสัยที่ต้องเน้นเป็นเฉพาะในแต่ละช่วงวัย และพัฒนาต่อเนื่องในทุกช่วงชั้น ดังนี้

ชั้น ม.1 - 3 อยู่อย่างพอเพียง และชั้น ม.4 - 6 มีความมุ่งมั่นในการศึกษา และการทำงาน โดยสอดแทรกในกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน ตลอดจนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ด้านความสามารถและทักษะชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3

1) การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง หมายถึง การใช้วิธีการกระบวนการศึกษาค้นคว้าและนำความรู้ที่ได้มาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ด้วยตนเอง เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาตนเอง ทั้งในด้านการศึกษาต่อและการดำรงชีวิต

2) การใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถในการนำแนวคิด หลักการ เทคนิคความรู้วิธีการ กระบวนการทางเทคโนโลยีใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้และประยุกต์ใช้ในการทำงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของงาน

3) ทักษะการคิดขั้นสูง หมายถึง ทักษะการคิดซึ่งต้องอาศัยทักษะการสื่อความหมายและทักษะการคิดที่เป็นแกนหลาย ๆ ทักษะในแต่ละขั้นตอน ทักษะการคิดขั้นสูงจะพัฒนาได้ก็ต่อเมื่อ

มีการพัฒนาทักษะการคิดขั้นพื้นฐานจนเกิดความชำนาญ ทักษะการคิดขั้นสูง ประกอบด้วยทักษะย่อย ๆ ที่สำคัญ เช่น ทักษะการสังเคราะห์ ทักษะการประเมิน ทักษะการสรุปลงความเห็น ทักษะการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะการสังเคราะห์ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

4) ทักษะชีวิต หมายถึง การเน้นให้มีความสามารถในการกำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิต มีจิตอาสาป้องกันและหลีกเลี่ยงจากสถานการณ์คับขัน และทำงานร่วมกับผู้อื่นบนพื้นฐานความเป็นประชาธิปไตย

5) การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ตามช่วงวัย หมายถึง ความสามารถในการรับ และส่งสาร อันได้แก่ การพูด การฟัง การอ่าน และการเขียน วิเคราะห์ วิจารณ์ ได้อย่างมีเหตุผล เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

ด้านความสามารถและทักษะชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

1) แสวงหาความรู้ด้วยตนเองเพื่อการแก้ปัญหา หมายถึง การใช้วิธีการกระบวนการแสวงหาความรู้ และนำมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ เพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหาทั้งในด้านการศึกษาต่อและการดำรงชีวิต

2) การใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถในการนำแนวความคิดหลักการ เทคนิคความรู้ วิธีการ กระบวนการทางเทคโนโลยีใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ และประยุกต์ใช้ในการทำงาน

3) ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) หมายถึง ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ซึ่งเป็นเครื่องมือในการรับสาร และส่งสารได้ตรงความหมาย คล่องแคล่ว ถูกต้อง ชัดเจน

4) ทักษะการคิดขั้นสูง หมายถึง ทักษะการคิดซึ่งต้องอาศัยทักษะการสื่อความหมาย และทักษะการคิดที่เป็นแกนหลาย ๆ ทักษะในแต่ละขั้นตอน ทักษะการคิดขั้นสูง จะพัฒนาได้ก็ต่อเมื่อมีการพัฒนาทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน จนเกิดความชำนาญทักษะการคิดขั้นสูง ประกอบด้วย ทักษะย่อย ๆ ที่สำคัญ เช่น ทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

5) ทักษะชีวิต หมายถึง เน้นการให้มีความสามารถในการปรับเป้าหมาย แผนและทิศทางการดำเนินชีวิตสู่ความสำเร็จ วางตัวและกำหนดท่าทีได้เหมาะสมกับสถานการณ์ ประเมินและสร้างข้อสรุปบทเรียนชีวิตของตนเอง

6) การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ตามช่วงวัย หมายถึง ความสามารถในการรับ และส่งสาร อันได้แก่ การพูด การฟัง การอ่าน และการเขียน แสดงความคิดใหม่จากเรื่องที่ฟัง ดู และอ่านที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

ด้านคุณลักษณะ

จุดเน้นด้านคุณลักษณะสำหรับผู้เรียนทุกระดับชั้นเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ซึ่งกำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ระดับ ป.1-ม.6) ได้แก่

1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการเป็นพลเมืองดีของชาติ ธำรงไว้ซึ่งความเป็นไทย ศรัทธา ยึดมั่นในศาสนา และเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

2) ซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในความถูกต้อง ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเอง และผู้อื่น ทั้งกาย วาจา ใจ

3) มีวินัย หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในข้อตกลง กฎเกณฑ์ และระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม

4) ใฝ่เรียนรู้ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

5) อยู่อย่างพอเพียง หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

6) ความมุ่งมั่นในการทำงาน หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจและรับผิดชอบในการทำหน้าที่การงาน ด้วยความเพียรพยายาม อดทน เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย

7) รักความเป็นไทย หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความภาคภูมิใจเห็นคุณค่าร่วมอนุรักษ์สืบทอดภูมิปัญญาไทย ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรม ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

8) มีจิตสาธารณะ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ชุมชน และสังคม ด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้น โดยไม่หวังผลตอบแทน

จุดเน้นด้านคุณลักษณะนิสัยสำหรับผู้เรียนในแต่ละช่วงวัย

ระดับชั้น ม.1-ม.3 ได้แก่ อยู่อย่างพอเพียง หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการดำเนินชีวิตด้วยความประหยัด ไม่พุ่มเฟือย ไม่เน้นวัตถุนิยม

ระดับชั้น ม.4-ม.6 ได้แก่ มุ่งมั่นในการศึกษาและการทำงาน หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจและรับผิดชอบในการศึกษาและการทำหน้าที่การงาน ด้วยความเพียรพยายาม อดทน เพื่อให้งานสำเร็จ

2.2.3 มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

อุดมการณ์อันสำคัญของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการจัดการศึกษาเพื่อปวงชนโดยรัฐต้องจัด ให้มีการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาเยาวชนไทยทุกคนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้งในฐานะที่เป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก เพื่อเป็นรากฐานที่พอเพียงสำหรับการใฝ่รู้ใฝ่เรียนตลอดชีวิต

รวมทั้ง เพื่อการพัฒนาหน้าที่ การงานและการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมในการพัฒนาประเทศประเทศที่ยั่งยืน

หลักสำคัญของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยึดหลักที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ดังนี้

1) หลักการพัฒนาผู้เรียนอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ สังคม ความรู้และคุณธรรม เป็นผู้ที่มีจริยธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ให้รู้มีทักษะในการแสวงหาความรู้ที่เพียงพอต่อการพัฒนางานอาชีพและคุณภาพชีวิต ส่วนตนสามารถเผชิญความเปลี่ยนแปลงได้อย่างเท่าทันและชาญฉลาด และมีความเป็นประชาธิปไตย

2) หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นไทย ให้มีความรัก และภาคภูมิใจในท้องถิ่นและประเทศชาติมีความรู้และทักษะพื้นฐานสำหรับการประกอบอาชีพสุจริต มีความมุ่งมั่น ขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อดทน มีลักษณะนิสัยและทัศนคติที่พึงประสงค์เพื่อการเป็นสมาชิกที่ดีทั้งของครอบครัวชุมชนสังคมไทย และสังคมโลก

3) หลักแห่งความเสมอภาค คนไทยทั้งปวงต้องมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปีอย่างทั่วถึงเท่าเทียมกัน ควบคู่ไปกับความมีคุณภาพ โดยไม่แบ่งชนชั้น หรือความแตกต่างทางสังคมวัฒนธรรม

4) หลักการมีส่วนร่วม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการศึกษา ร่วมกับคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างเอกลักษณ์ศักดิ์ศรีและตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นตามนัยของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 เกี่ยวกับการกระจายอำนาจ

5) หลักแห่งความสอดคล้อง อุดมการณ์และมาตรฐานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องสอดคล้องกับสาระบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 นโยบายการศึกษาของรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภาสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติและสัมพันธ์เชื่อมโยงกับมาตรฐานการอาชีวศึกษา และมาตรฐานการอุดมศึกษา

2.2.4 มาตรฐานด้านผู้เรียน

คุณภาพผู้เรียนที่สังคมต้องการ ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 ที่ว่า "การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ (หมายถึง สุขกาย สุขใจ) สติปัญญา ความรู้ (หมายถึง เป็นคนเก่ง) และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (หมายถึงเป็นคนดีของคนรอบข้างและสังคม)" และในมาตรา 7 ที่ว่า "ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝัง จิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบ

ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริม สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ เคารพกฎหมาย ความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภูมใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนร่วมและของประเทศชาติ รวมทั้ง ส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและความรู้อันเป็นสากล ตลอดจน อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง " นอกจากนี้เพื่อให้ก้าวทันกระแสการเปลี่ยนแปลง ในยุคที่ความรู้และเทคโนโลยีเจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว กระทรวงศึกษาธิการในยุคของการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 (พ.ศ. 2552 - 2561) ได้ประกาศวิสัยทัศน์เกี่ยวกับคนไทยยุคใหม่ว่าคนไทยยุคใหม่ต้องได้ เรียนรู้ตลอดชีวิต มีสติรู้ทัน มีปัญญารู้คิด มีสมรรถนะและมีคุณธรรม รับผิดชอบต่อครอบครัว ประเทศชาติและเป็นพลเมืองที่ดีของโลก ซึ่งสอดรับกับ

จุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 5 - 19) ที่ได้มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ ดังนั้นในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านคุณภาพของผู้เรียน จึงมุ่งเน้นที่การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยได้กำหนดจุดหมายเพื่อให้เกิดแก่ผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1) มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย และปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2) มีความรู้อันเป็นสากลและมีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีและมีทักษะชีวิต

3) มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีมีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย

4) มีความรักชาติมีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

5) จิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข นอกจากนี้ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ และช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1) ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล

ข่าวสาร และประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รามทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2) ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบเพื่อนำไปสู่การสร้างหรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3) ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสม บนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรม และข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสมการปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ถูกต้องเหมาะสมและมีคุณธรรม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้ 1) รักชาติศาสน์กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย 8) มีจิตสาธารณะ

มาตรฐานการเรียนรู้

การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและพหุปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้ผู้เรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ ดังนี้ 1) ภาษาไทย 2) คณิตศาสตร์ 3) วิทยาศาสตร์ 4) สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม 5) สุขศึกษาและพลศึกษา 6) ศิลปะ 7) การงานอาชีพและเทคโนโลยี 8) ภาษาต่างประเทศ

ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้ และปฏิบัติได้ มีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนั้นมาตรฐานการเรียนรู้ยังเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ เพราะมาตรฐานการเรียนรู้จะสะท้อนให้ทราบว่าต้องการอะไร ต้องสอนอะไร จะสอนอย่างไร และประเมินอย่างไร รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา โดยใช้ระบบการประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งรวมถึงการทดสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระบบการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่ มาตรฐานการเรียนรู้กำหนดเพียงใด

มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องให้ใช้มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (คำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ สพฐ. 1239 / 2560 ลงวันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2560)

เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรม สภาพแวดล้อมและความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว เป็นการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนของชาติให้สามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและมาตรฐานระดับสากลสอดคล้องกับประเทศไทย 4.0 โลกในศตวรรษที่ 21 และทัดเทียมกับนานาชาติผู้เรียนมีศักยภาพในการแข่งขันและดำรงชีวิตอย่างสร้างสรรค์ในประชาคมโลก ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 กระทรวงศึกษาธิการจึงประกาศใช้มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ดังปรากฏแนบท้ายคำสั่งนี้แทนมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

เงื่อนไขและระยะเวลาการใช้มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาและวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ให้เป็นไป ดังนี้

1) ปีการศึกษา 2561 ให้ใช้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 4 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4

2) ปีการศึกษา 2562 ให้ใช้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 2 4 และ 5 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 2 4 และ 5

3) ตั้งแต่ปีการศึกษา 2563 เป็นต้นไป ให้ใช้ในทุกชั้นเรียน

ให้เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีอำนาจในการยกเลิกเพิ่มเติมเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดระบุสิ่งที่นักเรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น ซึ่งสะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้ มีความเฉพาะเจาะจงและมีความเป็นรูปธรรม นำไปใช้ในการกำหนดเนื้อหา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดการเรียนการสอน และเป็นเกณฑ์สำคัญสำหรับการวัดประเมินผลเพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียน

1) ตัวชี้วัดชั้นปี เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละชั้นปีในระดับการศึกษาภาคบังคับ (ประถมศึกษาปีที่ 1 - มัธยมศึกษาปีที่ 3)

2) ตัวชี้วัดช่วงชั้น เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6)

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้จำนวน 67 มาตรฐาน ดังนี้

ภาษาไทย

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 การฟัง การดูและการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ความคิดความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณ และสร้างสรรค์

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทยการเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษา ภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

คณิตศาสตร์

สาระที่ 1 จำนวนและพีชคณิต

มาตรฐาน ค 1.1 เข้าใจความหลากหลายของการแสดงจำนวน ระบบจำนวน การดำเนินการของจำนวนผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการ สมบัติของการดำเนินการ และนำไปใช้

มาตรฐาน ค 1.2 เข้าใจและวิเคราะห์แบบรูป ความสัมพันธ์ ฟังก์ชัน ลำดับและอนุกรม และนำไปใช้

มาตรฐาน ค 1.3 ใช้นิพจน์ สมการและอสมการ อธิบายความสัมพันธ์หรือช่วยแก้ปัญหาที่กำหนดให้

สาระที่ 2 การวัดและเรขาคณิต

มาตรฐาน ค 2.1 เข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการวัด วัดและคาดคะเนขนาดของสิ่งที่ต้องการวัดและนำไปใช้

มาตรฐาน ค 2.2 เข้าใจและวิเคราะห์รูปเรขาคณิต สมบัติของรูปเรขาคณิต ความสัมพันธ์ระหว่างรูปเรขาคณิตและทฤษฎีบททางเรขาคณิต และนำไปใช้

สาระที่ 3 สถิติและความน่าจะเป็น

มาตรฐาน ค 3.1 เข้าใจกระบวนการทางสถิติ และใช้ความรู้ทางสถิติในการแก้ปัญหา

มาตรฐาน ค 3.2 เข้าใจหลักการนับเบื้องต้น ความน่าจะเป็น และนำไปใช้

วิทยาศาสตร์

สาระที่ 1 วิทยาศาสตร์ชีวภาพ

มาตรฐาน ว 1.1 เข้าใจความหลากหลายของระบบนิเวศ ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งไม่มีชีวิตกับสิ่งมีชีวิต และความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ในระบบนิเวศ การถ่ายทอดพลังงาน การเปลี่ยนแปลงแทนที่ในระบบนิเวศ ความหมายของประชากร ปัญหาและผลกระทบที่มีต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

มาตรฐาน ว 1.2 เข้าใจสมบัติของสิ่งมีชีวิต หน่วยพื้นฐานของสิ่งมีชีวิต การลำเลียงสารเข้าและออกจากเซลล์ ความสัมพันธ์ของโครงสร้าง และหน้าที่ของระบบต่าง ๆ ของสัตว์และมนุษย์ที่ทำงานสัมพันธ์กัน รวมทั้งนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

มาตรฐาน ว 1.3 เข้าใจกระบวนการและความสำคัญของการถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรม สารพันธุกรรม การเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรมที่มีผลต่อสิ่งมีชีวิต ความหลากหลายทางชีวภาพ และวิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิต รวมทั้งนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 2 วิทยาศาสตร์กายภาพ

มาตรฐาน ว 2.1 เข้าใจสมบัติของสสาร องค์ประกอบของสสาร ความสัมพันธ์ระหว่างสมบัติของสสารกับโครงสร้างและแรงยึดเหนี่ยวระหว่างอนุภาค หลักและธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลงสถานะของสสาร การเกิดสารละลาย และการเกิดปฏิกิริยาเคมี

มาตรฐาน ว 2.2 เข้าใจธรรมชาติของแรงในชีวิตประจำวัน ผลของแรงที่กระทำต่อวัตถุ ลักษณะการเคลื่อนที่แบบต่าง ๆ ของวัตถุ รวมทั้งนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

มาตรฐาน ว 2.3 เข้าใจความหมายของพลังงาน การเปลี่ยนแปลงและการถ่ายโอนพลังงาน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสสารและพลังงาน พลังงานในชีวิตประจำวัน ธรรมชาติของคลื่น ปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเสียง แสง และคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า รวมทั้งนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 3 วิทยาศาสตร์โลก และอวกาศ

มาตรฐาน ว 3.1 เข้าใจองค์ประกอบ ลักษณะกระบวนการเกิด และวิวัฒนาการของเอกภพ กาแล็กซี ดาวฤกษ์ และระบบสุริยะ รวมทั้งปฏิสัมพันธ์ภายในระบบสุริยะที่ส่งผลต่อสิ่งมีชีวิตและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีอวกาศ

มาตรฐาน ว 3.2 เข้าใจองค์ประกอบและความสัมพันธ์ของระบบโลก กระบวนการเปลี่ยนแปลงภายในโลก และบนผิวโลก ธรณีพิบัติภัย กระบวนการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศ และภูมิอากาศโลก รวมทั้งผลต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม

สาระที่ 4 เทคโนโลยี

มาตรฐาน ว 4.1 เข้าใจแนวคิดหลักของเทคโนโลยีเพื่อการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ใช้ความรู้และทักษะทางด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และศาสตร์อื่น ๆ เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนางานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม เลือกใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อชีวิต สังคม และสิ่งแวดล้อม

มาตรฐาน ว 4.2 เข้าใจและใช้แนวคิดเชิงคำนวณในการแก้ปัญหาที่พบในชีวิตจริงอย่างเป็นขั้นตอนและเป็นระบบ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการเรียนรู้ การทำงานและการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ รู้เท่าทัน และมีจริยธรรม

สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ ของการเป็นพลเมืองดีมีค่านิยมที่ดีงามและธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรรมไทยดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคม โลกอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่นศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส 4.5 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรักความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะทางกายภาพของโลก และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกัน ให้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหา วิเคราะห์ และสรุปข้อมูล ตามกระบวนการทางภูมิศาสตร์ ตลอดจนให้ภูมิสารสนเทศอย่างมีบระสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วิถีการดำเนินชีวิต มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

สุขศึกษาและพลศึกษา

สาระที่ 1 การเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์

มาตรฐาน พ 1.1 เข้าใจธรรมชาติของการเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์

สาระที่ 2 ชีวิตและครอบครัว

มาตรฐาน พ 2.1 เข้าใจและเห็นคุณค่าตนเอง ครอบครัว เพศศึกษา และมีทักษะในการดำเนินชีวิต

สาระที่ 3 การเคลื่อนไหว การออกกำลังกาย การเล่นเกม กีฬาไทย และกีฬาสากล

มาตรฐาน พ 3.1 เข้าใจ มีทักษะในการเคลื่อนไหว กิจกรรมทางกาย การเล่นเกม และกีฬา

มาตรฐาน พ 3.2 รักการออกกำลังกาย การเล่นเกม และการเล่นกีฬา ปฏิบัติเป็นอย่างสม่ำเสมอ มีวินัย เคารพสิทธิ กฎ กติกา มีน้ำใจนักกีฬา มีจิตวิญญาณในการแข่งขัน และชื่นชมในสุนทรียภาพของการกีฬา

สาระที่ 4 การสร้างเสริมสุขภาพ สมรรถภาพและการป้องกันโรค

มาตรฐาน พ 4.1 เห็นคุณค่าและมีทักษะในการสร้างเสริมสุขภาพ การดำรงสุขภาพ การป้องกันโรคและการสร้างเสริมสมรรถภาพเพื่อสุขภาพ

สาระที่ 5 ความปลอดภัยในชีวิต

มาตรฐาน พ 5.1 ป้องกันและหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยง พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ อุบัติเหตุ การใช้ยาสารเสพติด และความรุนแรง

ศิลปะ

สาระที่ 1 ทัศนศิลป์

มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

สาระที่ 2 ดนตรี

มาตรฐาน ศ 2.1 เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่าดนตรีถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 2.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

สาระที่ 3 นาฏศิลป์

มาตรฐาน ศ 3.1 เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์ อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่านาฏศิลป์ถ่ายทอดความรู้สึกความคิดอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

การงานอาชีพและเทคโนโลยี

สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว

มาตรฐาน ง 1.1 เข้าใจการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์มีทักษะกระบวนการทำงาน ทักษะการจัดการ ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานร่วมกัน และทักษะการแสวงหาความรู้ มีคุณธรรม และลักษณะนิสัยในการทำงาน มีจิตสำนึกในการการใช้พลังงาน ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการดำรงชีวิตและครอบครัว

สาระที่ 2 การออกแบบและเทคโนโลยี

มาตรฐาน ง 2.1 เข้าใจเทคโนโลยีและกระบวนการเทคโนโลยีออกแบบ และสร้างสิ่งของเครื่องใช้หรือวิธีการตามกระบวนการเทคโนโลยีอย่างมีความคิดสร้างสรรค์เลือกใช้เทคโนโลยีในทางสร้างสรรค์ต่อชีวิต สังคม สิ่งแวดล้อม และมีส่วนร่วมในการจัดการเทคโนโลยีที่ยั่งยืน

สาระที่ 3 เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

มาตรฐาน ง 3.1 เข้าใจเห็นคุณค่า และใช้กระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้นข้อมูลการเรียนรู้ การสื่อสาร การแก้ปัญหา การทำงาน และอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผลและมีคุณธรรม

สาระที่ 4 การอาชีพ

มาตรฐาน ง 4.1 เข้าใจมีทักษะที่จำเป็นมีประสบการณ์เห็นแนวทางในงานอาชีพใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาอาชีพ มีคุณธรรม และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ

ภาษาต่างประเทศ

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร

มาตรฐาน ต 1.1 เข้าใจและตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่าง ๆ และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

มาตรฐาน ต 1.2 มีทักษะการสื่อสารทางภาษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร แสดงความรู้สึกและความคิดเห็นอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ต 1.3 นำเสนอข้อมูลข่าวสาร ความคิดรวบยอด และความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ โดยการพูดและการเขียน

สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม

มาตรฐาน ต 2.1 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา และนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ

มาตรฐาน ต 2.2 เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับภาษาและวัฒนธรรมไทย และนำมาใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

มาตรฐาน ต 3.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นและเป็นพื้นฐานในการพัฒนาแสวงหาความรู้และเปิดโลกทัศน์ของตน

สาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก

มาตรฐาน ต 4.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในสถานศึกษาชุมชนและสังคม

มาตรฐาน ต 4.2 ใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสังคมโลก

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แบ่งเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. กิจกรรมแนะแนว

เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียน และอาชีพ สามารถปรับตนได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียน ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน

2. กิจกรรมนักเรียน

เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบการทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจที่เหมาะสม ความมีเหตุผล การช่วยเหลือแบ่งปันกัน เอื้ออาทร และสมานฉันท์โดยจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียนให้ได้ปฏิบัติด้วยตนเองในทุกขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์วางแผนปฏิบัติตามแผน

ประเมิน และปรับปรุงการทำงานเน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับวุฒิภาวะของผู้เรียน บริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น กิจกรรมนักเรียน ประกอบด้วย

2.1 กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์และนักศึกษาวิชาทหาร

2.2 กิจกรรมชุมนุม ชมรม

3. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่นตามความสนใจในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบ ความดีงาม ความเสียสละต่อสังคม มีจิตสาธารณะ เช่น กิจกรรมอาสาพัฒนาต่าง ๆ กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม

2.2.5 มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์การศึกษาพิเศษ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561)

มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 มีจำนวน 3 มาตรฐาน ได้แก่

มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน

1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน

1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ

มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

รายละเอียดแต่ละมาตรฐาน มีดังนี้

มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน

1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน

1) มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณ

2) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแก้ปัญหา

3) มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม

4) มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

5) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา

6) มีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ

1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

1) การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด

2) ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย

3) การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย

4) สุขภาวะทางร่างกาย และจิตสังคม

มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ

2.1 มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน

2.2 มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา

2.3 ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย

2.4 พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ

2.5 จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

2.6 จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.1 จัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้

3.2 ใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้

3.3 มีการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก

3.4 ตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมาพัฒนาผู้เรียน

3.5 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

2.2.6 มาตรฐานการศึกษาด้านผู้เรียนเพื่อการประเมินภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561 หน้า 13)

มาตรฐานที่ 1 ด้านคุณภาพผู้เรียน

ผลการเรียนรู้ที่ เป็นคุณภาพของผู้เรียนทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ประกอบด้วย ความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร การคิดคำนวณ การคิดประเภทต่างๆ การสร้างนวัตกรรม การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตร การมีความรู้ ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ และด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เป็นค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย รวมทั้งสุขภาวะทางร่างกายและจิตสังคม

1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน

1) มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณผู้เรียนมีทักษะในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดในแต่ละระดับชั้น

2) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแก้ปัญหาผู้เรียนมีความสามารถในการคิดจำแนกแยกแยะ ใคร่ครวญไตร่ตรองพิจารณาอย่างรอบคอบ โดยใช้เหตุผลประกอบการตัดสินใจ มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล

3) มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม ผู้เรียนมีความสามารถในการรวบรวมความรู้ได้ทั้งด้วยตัวเองและการทำงานเป็นทีม เชื่อมโยงองค์ความรู้ และประสบการณ์มาใช้ในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ อาจเป็นแนวความคิด โครงการ โครงงาน ชิ้นงาน ผลผลิต

4) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ผู้เรียนมีความสามารถในใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมในด้านการเรียนรู้ การสื่อสารการทำงาน อย่างสร้างสรรค์ และมีคุณธรรม

5) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา ผู้เรียนบรรลุและมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาจากพื้นฐานเดิมในด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะกระบวนการต่าง ๆ รวมทั้งมีความก้าวหน้าในผลการทดสอบระดับชาติ หรือผลการทดสอบอื่น ๆ

6) มีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะพื้นฐานในการจัดการเจตคติที่ดีพร้อมที่จะศึกษาต่อในระดับชั้นที่สูงขึ้น การทำงานหรืองานอาชีพ

1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

1) มีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด ผู้เรียนมีพฤติกรรมเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม เคารพในกฎกติกา มีค่านิยมและจิตสำนึกตามที่สถานศึกษากำหนดโดยไม่ขัดกับกฎหมายและวัฒนธรรมอันดีของสังคม

2) มีความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย ผู้เรียนมีความภูมิใจในท้องถิ่น เห็นคุณค่าของความเป็นไทย มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณีไทย รวมทั้งภูมิปัญญาไทย

3) ยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย ผู้เรียนยอมรับและอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้าน เพศ วัย เชื้อชาติ ศาสนา ภาษาวัฒนธรรม ประเพณี

4) มีสุขภาวะทางร่างกาย และจิตสังคม ผู้เรียนมีการรักษาสุขภาพกาย สุขภาพจิต อารมณ์ และสังคม และแสดงออกอย่างเหมาะสมในแต่ละช่วงวัยสามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นอย่างมีความสุข เข้าใจผู้อื่น ไม่มีความขัดแย้งกับผู้อื่น

ในการวิจัยในครั้งนี้ คุณภาพผู้เรียน หมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ซึ่งเป็นผลที่เกิดจากศักยภาพการบริหารของสถานศึกษา และคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู ประกอบด้วย 1) การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด 2) ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย 3) การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย และ4) สุขภาวะทางร่างกายและจิตสังคม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด (Having good characteristics and values as specified by educational institutions)

พจนานุกรมภาษาไทย ฉบับราชบัณฑิตสถาน (2546) ให้ความหมายของ คำว่า คุณลักษณะ หมายถึง เครื่องหมายหรือสิ่งที่ชี้ให้เห็นถึงความดีหรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ หมายถึง สิ่งที่ชี้ให้เห็นความดีหรือลักษณะที่ควรปฏิบัติ

พจนานุกรมภาษาไทย ฉบับราชบัณฑิตสถาน (2546) ให้ความหมายของ คำว่า ค่านิยม หมายถึง สิ่งที่บุคคลหรือสังคมยึดถือเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจ และกำหนดการกระทำของตนเอง

สถาบันเทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อการศึกษา มูลนิธิเด็ก (อ้างถึงใน อภิชาต อ่อนเอม, 2559, หน้า 43) กล่าวไว้ว่า การศึกษาในปัจจุบันสามารถพัฒนาคนให้มีปัญญามากขึ้น มีความรู้มากขึ้น มีคุณธรรม มีความรับผิดชอบมีความคิดวิเคราะห์และความสามารถในการเรียนรู้แต่ก็ไม่สามารถแก้ปัญหาโลกได้อัตโนมัติ จึงมีความจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ค่านิยม รวมทั้งวิถีชีวิตที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน การเตรียมผู้เรียนเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคมไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน จึงจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงการศึกษาในโรงเรียน ใน 2 เรื่อง คือ 1) การปฏิรูปหลักสูตร และ2) การปฏิรูปโครงสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์จุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุขและมีความเป็นไทยมีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ ซึ่งสอดคล้อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561, หน้า 25 - 32) ผู้เรียนมีพฤติกรรมเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม เคารพในกฎกติกามีค่านิยมและจิตสำนึก ตามที่สถานศึกษากำหนด โดยไม่ขัดกับกฎหมาย และวัฒนธรรมอันดีของสังคม

สรุปได้ว่า การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด หมายถึง ลักษณะของพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงสิ่งที่ชี้ให้เห็นความดีหรือลักษณะที่ควรปฏิบัติ เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีค่านิยม และจิตสำนึก ตามที่สถานศึกษากำหนด

2) ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย (Priding local and thainess)

พจนานุกรมภาษาไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542, หน้า 623) ได้ให้ความหมายของความภูมิใจว่าเป็นอาการกระหยิ่มใจ ความรู้สึกว่ามีเกียรติยศ

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2540, หน้า 35) ได้ให้ความหมายของความเป็นไทยว่า หมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงถึงการเห็นคุณค่า ภาคภูมิใจและสำนึกในความเป็นคนไทยที่มีวัฒนธรรมเป็นของตนเองพร้อมที่จะปฏิบัติ ปกป้องและสืบทอด อีกทั้งเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ คุณลักษณะความภูมิใจในความเป็นไทย เป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์หนึ่งที่ระบุไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้ ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2548, หน้า 9) ได้ให้ความหมายของความภูมิใจในความเป็นไทยว่า หมายถึง การปฏิบัติตนที่แสดงถึงความรัก หวงแหน ศิลปวัฒนธรรมไทย สามารถสืบทอดและเผยแพร่สิ่งที่แสดงถึงความเป็นไทยได้

นุชจรี คงโพธิ์น้อย (2555, หน้า 4) กล่าวว่า ความภูมิใจในความเป็นไทย หมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจที่แสดงถึงความตระหนัก เห็นคุณค่า ให้ความสำคัญ และพึงพอใจ ในเอกลักษณ์ของไทยเป็นความภูมิใจในภาษาไทย ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปวัฒธรรมไทย และความภูมิใจในวิถีชีวิตไทย ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงออกถึงความเป็นไทย จำแนกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1) ความภูมิใจ ในภาษาไทย หมายถึง การบอกคุณค่าของภาษาไทยในการเขียนตัวอักษรไทย ตัวเลขไทย และการใช้คำพูดในการสนทนา การปฏิบัติตนในการใช้ภาษาไทยทั้งการพูด และการเขียนในการสนทนากับครู เพื่อน นักเรียน บิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลอื่น การอนุรักษ์การใช้ภาษาไทยโดยใช้ภาษาไทย ให้ปรากฏแก่สาธารณะชน และใช้ในการสื่อสาร

2) ความภูมิใจในสินค้าไทยและภูมิปัญญาไทย หมายถึงการชื้นชมสินค้า และภูมิปัญญาไทย โดยการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับสินค้าและภูมิปัญญาท้องถิ่น และการใช้สิ่งประดิษฐ์และสินค้าพื้นบ้าน การชักนำให้บิดามารดา ผู้ปกครอง ครู เพื่อน และบุคคลอื่น ใช้ของไทยและสินค้าที่ผลิตในท้องถิ่น สนับสนุนให้มีการเผยแพร่สินค้า และภูมิปัญญาท้องถิ่น นำภูมิปัญญาไทยมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

3) ความภูมิใจในกิริยามารยาทไทย หมายถึง การใช้คำสุภาพนุ่มนวล การทักทาย การแสดงความเคารพ การแสดงกิริยาอ่อนน้อมถ่อมตน และเชื่อฟังคำสั่งสอนของบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลอื่น การแสดงกิริยาอาการที่สุภาพทั้งการนั่ง การยืนการเดิน และการรับประทานอาหาร

4) ความภูมิใจในขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปวัฒนธรรมไทยหมายถึง การบอกคุณค่าความสำคัญของขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปวัฒนธรรมไทย และการปฏิบัติตนในการอนุรักษ์ปกป้อง สืบสาน และถ่ายทอดโดยการเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญหรืองานประเพณี การเชิญชวน บิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลอื่น เข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญหรืองานประเพณี การชื่นชมการแสดงศิลปวัฒนธรรมไทย การศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมไทย

5) ความภูมิใจในวิถีชีวิตไทย หมายถึง การปฏิบัติตนที่แสดงออกถึง การดำรงชีวิตแบบไทย การแต่งกายอย่างเรียบง่าย และการกินอยู่แบบไทย การใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน เป็นชุมชนหรือเป็นครอบครัวใหญ่ การติดต่อสัมพันธ์กับครอบครัว ครู เพื่อน และผู้อื่น การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กับผู้อื่น ความกตัญญูกตเวทีต่อบิดามารดา ครู และบุคคลอื่น

สรุปได้ว่า คุณลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงถึงการเห็นคุณค่า ภาคภูมิใจและสำนึกในความเป็นคนไทยที่มีวัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์ของไทย เป็นความภูมิใจในภาษาไทย ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒธรรมไทย และความภูมิใจในวิถีชีวิตไทยพร้อมที่จะปฏิบัติ ปกป้องและสืบทอด

3) การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย (Accept to live together on differences and diversity)

พิมลพรรณ เชื้อบางแก้ว (2554, หน้า 26) กล่าวว่า ความหลากหลาย หมายถึง ลักษณะหรือสภาพใด ๆ ที่สามารถนำมาใช้แยกความแตกต่างของคนหรือกลุ่มคนออกจากกัน ไม่ว่าจะในด้านเชื้อชาติ เพศ อายุ สัญชาติ ความพิการ รสนิยมทางเพศ การศึกษา ศาสนา เป็นต้น ทั้งนี้ยังหมายรวมถึงการยอมรับและความเข้าใจในความแตกต่างเหล่านั้น ด้วยความหลากหลายของบุคคลแบ่งออกเป็น 2 มิติหลัก ได้แก่ มิติระดับปฐมภูมิ (Primary Dimensions) และมิติระดับทุติยภูมิ (Secondary Dimensions ซึ่งมิติระดับปฐมภูมิประกอบด้วยอายุ เพศ เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ รสนิยมทางเพศ ความสามารถทางกายภาพ ส่วนมิติระดับทุติยภูมิประกอบด้วยภาษา วัฒนธรรมประเพณีค่านิยม การศึกษาอาชีพ ประสบการณ์วิธีการเรียนรู้

นุชจรี คงโพธิ์น้อย (2555, หน้า 4) กล่าวว่า ความหลากหลายในความหมายทางการศึกษาอาจกล่าวถึงการศึกษาถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม การศึกษาระหว่างวัฒนธรรม การศึกษาที่ไม่มีการแบ่งเชื้อชาติ ศาสนา การศึกษาสองภาษาควบคู่การศึกษาภาษาแม่เพื่อการบูรณการ เป็นต้น กล่าวโดยสรุป คือการศึกษาที่ต้องการให้ครอบคลุมถึงบุคคลทุกหมู่เหล่าอย่างไร้ขอบเขต นอกจากนี้

นิเอโต (Nieto, 2014) ความหลากหลายทางการศึกษาพยายามที่จะแก้ไขปัญหาการแยกเชื้อชาติการแบ่งชนชั้นทางสังคม ภูมิหลังเรียน ความเท่าเทียมกันในสังคม และรวมถึงการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนด้วยความหลากหลายทางการศึกษาได้รับการยมรับอย่างแพร่หลายโดยเริ่มกำเนิดขึ้นช่วงศตวรรษที่ 20 ทำให้ประเทศต่าง ๆ ตื่นตัวและให้ความสำคัญต่อการให้การศึกษาที่หลากหลาย เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ให้ความสำคัญกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมของพลเมืองในประเทศ ซึ่งประชากรในประเทศสหรัฐอเมริกาได้อพยพมาจากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ประเทศนิวซีแลนด์ ได้สร้างนวัตกรรมที่ช่วยส่งเสริมการศึกษาให้กับเด็กชาวเมารี ประเทศบราซิลได้เริ่มให้ความสำคัญ กับการให้ความรู้แก่ชาวบ้านซึ่งประกอบด้วยชนเผ่าต่าง ๆ เป็นต้น ดังนั้น ความหลากหลายทางการศึกษาควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักความยุติธรรมทางสังคมและการจัดการศึกษาที่มีผลต่อคนส่วนใหญ่ที่มีความแตกต่างกัน นำไปสู่การศึกษาที่มีความหลากหลาย

สรุปได้ว่า การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย หมายถึง ลักษณะหรือสภาพใด ๆ ที่สามารถนำมาใช้แยกความแตกต่างของคนหรือกลุ่มคนออกจากกัน โดยการยอมรับเข้าใจในความแตกต่างและความหลากหลายของบุคคล

4) สุขภาวะทางร่างกายและจิตสังคม (Physical and psychosocial health)

องค์การอนามัยโลกได้ให้คำจำกัดความว่า "สุขภาพ คือ สภาวะที่สมบูรณ์ของร่างกาย จิตใจและสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข และมิได้หมายความเฉพาะเพียงแต่การปราศจากโรค

และทุพพลภาพเท่านั้น" (WHO, 1998) ส่วนพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 "สุขภาพ คือ สุขภาวะ หมายถึง ภาวะที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และปัญญา ที่เชื่อมโยงกันเป็นองค์รวมอย่างสมดุล

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (2552, หน้า ข) พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 ได้กำหนดไว้ว่า "สุขภาพทางปัญญา (Wisdom Wellbeing) หมายความว่า ความรู้ทั่วรู้เท่าทันและความเข้าใจอย่างแยกได้ในเหตุผลแห่งความดีความชั่ว ความมีประโยชน์และความมีโทษซึ่งนำไปสู่ความมีจิตใจอันดีงาม และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สุขภาวะทางปัญญาช่วยให้ผู้คนบรรลุถึงความสุขที่แท้จริง คือความสุข ที่เกิดจากการมีทัศนคติที่ถูกต้อง รู้เท่าทันความจริงของชีวิตและโลก สามารถคิดถูก คิดชอบ และรู้จักแก้ทุกข์ได้ด้วยปัญญา รวมทั้งมีความสุขจากการดำเนินชีวิต ถูกต้อง ดีงาม จากการเป็นผู้ให้และการทำความดีเพื่อคนอื่นหรือส่วนรวม" การพัฒนาปัญญาทั้ง 4 ร่วมกัน จึงเกิดสุขภาวะที่สมบูรณ์

ประเวศ วะสี (2553 หน้า 49) กล่าวว่า จาก 3 หลักคิด : สุขภาพ สุขภาวะ ปัจจัยกำหนดสุขภาพในเอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ: การประเมินผลงานสร้างเสริมสุขภาพเครือข่ายนักประเมินผลงานสร้างเสริมสุขภาพภาคเหนือ โดย ดร.เพ็ญ สุขมาก สรุปว่าสุขภาพ คือ "สุขภาวะที่สมบูรณ์เชื่อมโยงกันเป็นองค์รวมอย่างสมดุล ทั้งทางกาย จิต สังคม และปัญญา มีความสัมพันธ์เชิงพลวัตกับปัจจัยต่าง ๆ คือด้านปัจเจกบุคคล ด้านสภาพแวดล้อม ด้านระบบกลไกซึ่งรวมถึงระบบบริการสุขภาพ" ซึ่งสุขภาวะที่สมบูรณ์ทางร่างกาย (Physical Wellbeing) นั้นหมายถึง ร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง คล่องแคล่ว มีกำลัง ไม่เป็นโรค ไม่พิการ มีเศรษฐกิจหรือปัจจัยที่จำเป็นพอเพียง ไม่มีอุปัทวอันตรายและมีสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมสุขภาพ ส่วนสุขภาวะที่สมบูรณ์ทางจิตใจ (Mental Wellbeins) หมายถึง จิตใจที่มีความสุข ร่าเริง คล่องแคล่ว ไม่ติดขัด มีความเมตตากับสรรพสิ่ง มีสติ มีสมาธิ มีปัญญา รวมถึงการลดการเห็นแก่ตัวลงไปด้วย โดยที่สุขภาวะที่สมบูรณ์ทางสังคม (Social Welbeing) หมายถึง การอยู่ร่วมกันด้วยดี มีครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมมีความยุติธรรม มีความเสมอภาค มีภารดรภาพ มีสันติภาพ มีความเป็นประชาสังคม มีระบบบริการที่ดี และมีระบบบริการที่เป็นกิจการทางสังคม และสุขภาวะทางจิตวิญาณหรือปัญญา (Spiritual or Wisdom wellbeing) คือ สุขภาวะที่เกิดขึ้นเมื่อทำความดี หรือจิตสัมผัสกับสิ่งที่ดี อันสูงส่ง เช่นการเสียสละ การมีความเมตตา กรุณา การเข้าถึงพระรัตนตรัย การเข้าถึงพระผู้เป็น

สรุปได้ว่า สุขภาวะทางร่างกายและจิตสังคม หมายถึง ภาวะที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และปัญญา มีความรู้เข้าใจแยกแยะได้ในเหตุผลแห่งความดีความชั่ว ความมีประโยชน์และความมีโทษ ซึ่งนำไปสู่ความมีจิตใจอันดีงาม และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สังคมมีความยุติธรรม มีความเสมอภาค และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ สุขภาวะทางร่างกาย และจิตสังคม หมายถึง ผู้เรียนมีการรักษาสุขภาพกาย สุขภาพจิต อารมณ์ และสังคม และแสดงออกอย่างเหมาะสมในแต่ละช่วงวัย สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นอย่างมีความสุข เข้าใจผู้อื่น ไม่มีความขัดแย้งกับผู้อื่น

2.3 หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับหลักภาวนา 4 กับการบริหาร

2.3.1 ความหมายเกี่ยวกับหลักภาวนา 4

จำนง สวมประคำ (2558, หน้า 65) ได้กล่าวว่า ภาวนา 4 หมายถึง การฝึกอบรมชีวิต 4 ประการ คือ กายภาวนา ศีลภาวนา จิตตภาวนา และ ปัญญาภาวนา

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2559, หน้า 70-71) ได้ให้ความหมายของคำว่า ภาวนา หมายถึง การเจริญ, การทำให้เป็นให้มีขึ้น, การฝึกอบรม, การพัฒนา ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ กายภาวนา ศีลภาวนา จิตตภาวนา และ ปัญญาภาวนา

สมบูรณ์ วัฒนะ (2559, หน้า 184) ได้กล่าวว่า ภาวนา เป็นภาษาบาลี แปลว่า ทำให้เจริญทำให้มีขึ้น เป็นขึ้น การทำให้เกิดขึ้น การเจริญ การบำเพ็ญ การพัฒนา ภาวนา 4 หมายถึง การพัฒนา 4 ด้าน คือ กายภาวนา ศีลภาวนา จิตตภาวนา และ ปัญญาภาวนา

พระกองสี ญาณธโร (พรมโพธิ์) (2560, หน้า 94-95) ได้สรุป ตามเนื้อหาของหลักภาวนา 4 ในพระพุทธศาสนา ซึ่งคำว่า ภาวนา เป็นคำนามในภาษาบาลีที่มีรูปกิริยาศัพท์เป็น ภาเวติ มีความหมายตรงกับคำว่า วฑฺเฒติ ซึ่งก็คือ วัฒนา หรือ การพัฒนา ที่ใช้ในภาษาไทย คำว่า ภาวนา ในคำสอนของพระพุทธเจ้า หมายถึง การทำให้มีขึ้นเป็นขึ้น, การทำให้เกิดขึ้น, การเจริญ, การบำเพ็ญ, การฝึกอบรม, การพัฒนาเพื่อทำสิ่งที่ยังไม่มีให้มีขึ้น โดยมีความหมายที่ ครอบคลุมถึงการปฏิบัติธรรมทั้งหมดที่เป็นไปเพื่อการพัฒนาคุณธรรมภายในตน

จากความหมายหลักภาวนา 4 สรุปได้ว่า ภาวนา 4 หมายถึง หลักปฏิบัติเพื่อฝึกฝน พัฒนาบุคคล ให้เป็นคนดีของสังคม อยู่ร่วมในสังคมอย่างมีความสุข โดยผ่านการพัฒนา 4 ด้าน คือ กายภาวนา ศีลภาวนา จิตตภาวนา และ ปัญญาภาวนา

2.3.2 ความสำคัญเกี่ยวกับหลักภาวนา 4

หลักภาวนา 4 มีความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนา ซึ่งมีนักการศึกษา กล่าวไว้ ดังนี้

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2557, หน้า 46-55) ได้กล่าวว่า การฝึกฝนและพัฒนามนุษย์นั้นทางพุทธศาสนาจัดวางเป็นหลักเรียกว่า ไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งถือว่าเป็นระบบการศึกษาที่ทำให้บุคคลพัฒนาอย่างมีบูรณาการ และให้มนุษย์เป็นองค์รวมที่พัฒนาอย่างมีดุลยภาพ การฝึกที่เรียกว่าสิกขา หรือแปลว่าการศึกษานี้ บางทีก็ใช้ศัพท์แทนเป็นคำว่า ภาวนา ซึ่งก็คือเรื่องของสิกขานั่นเอง แต่คำว่าภาวนา แปลว่าทำให้เจริญ ทำให้เป็นทำให้มีขึ้น หรือฝึกอบรม ซึ่งภาวนาท่านนิยมใช้ในเชิงการวัดผลของการศึกษาหรือการพัฒนาบุคคล รูปศัพท์ที่พบจึงมักเป็นคำแสดงคุณสมบัติของบุคคล คือแทนที่จะเป็นกายภาวนา ศีลภาวนา จิตตภาวนา และปัญญาภาวนา ก็เปลี่ยนเป็น

1) ภาวิตกาย มีกายที่พัฒนาแล้ว (มีกายภาวนา) คือ มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพในทางที่เกื้อกูลและได้ผลดี เริ่มแต่รู้จักบริโภคปัจจัย ๔ รู้จักใช้อินทรีย์ คือ ตา หู จมูก ลิ้น

กาย ในการเสพหรือใช้สอยวัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนเทคโนโลยีทั้งหลาย ในทางที่เป็นการส่งเสริมคุณภาพชีวิต (กินเป็น ใช้เป็น บริโภคเป็น ดูเป็น ฟังเป็น ฯลฯ)

2) ภาวิตศีล มีศีลที่พัฒนาแล้ว (มีศีลภาวนา) คือ มีพฤติกรรมทางสังคมที่พัฒนาแล้ว ไม่เบียดเบียนก่อความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น ดำรงตนอยู่ในวินัย และอาชีวะที่สุจริต มีความสัมพันธ์ทางสังคมในลักษณะที่เกื้อกูล สร้างสรรค์และส่งเสริมสันติสุข (เสวนา-คบหาเป็น สังคมเป็น พูดเป็น สื่อสารเป็นทำเป็น)

3) ภาวิตจิต มีจิตที่พัฒนาแล้ว (มีจิตตภาวนา) คือมีจิตใจที่ฝึกอบรมดีแล้ว สมบูรณ์ด้วยคุณภาพจิต คือ ประกอบด้วยคุณธรรม เช่น ความเมตตา กรุณา ความเอื้ออารี มีมุทิตา ความเคารพอ่อนน้อม ความกตัญญูกตเวที เป็นต้น สมบูรณ์ด้วยสมรรถภาพจิต คือ มีจิตใจเข้มแข็งมั่นคง มีความเพียรพยายาม มีอุตสาหะวิริยะ รับผิดชอบ มีสติ มีสมาธิ เป็นต้น และสมบูรณ์ด้วยสุขภาพจิต คือ มีจิตใจที่ร่าเริง เบิกบาน สดชื่น เอิบอิ่ม ผ่องใส และสงบสุข (ตั้งจิตเป็น วางใจเป็น ทำใจเป็น)

4) ภาวิตปัญญา มีปัญญาที่พัฒนาแล้ว (มีปัญญาภาวนา) คือรู้จักคิดรู้จักพิจารณา รู้จักวินิจฉัย รู้จักแก้ปัญหา และรู้จักจัดทำดำเนินการต่าง ๆ ด้วยปัญญาที่บริสุทธิ์ ซึ่งมองดูรู้เข้าใจเหตุผลมองเห็นสิ่งทั้งหลายตามเป็นจริงหรือตามที่มันเป็น ปราศจากอคติ และแรงจูงใจเคลือบแฝง เป็นอิสระ จากการครอบงำของกิเลส เป็นอยู่ด้วยความรู้เท่าทันธรรมดาของโลกและชีวิต เข้าถึงอิสรภาพ ปลอดทุกข์ ปราศปัญหา (คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น ดับทุกข์เป็น)

ผู้มีภาวนาครบทั้ง 4 อย่างนี้ เป็นภาวิต ทั้ง 4 ด้านนี้แล้ว โดยสมบูรณ์ เรียกว่า "ภาวิตัตตะ" แปลว่า ผู้ได้พัฒนาตนแล้ว ได้แก่พระอรหันต์ เป็นอเสขะ คือผู้จบการศึกษาแล้ว ไม่ต้องศึกษาอีกต่อไป

สมบูรณ์ วัฒนะ (2559, หน้า 184) ได้กล่าวว่า หลักภาวนา 4 เป็นการดูแลด้านร่างกายและจิตใจให้สัมพันธ์เชื่อมโยงอย่างสมดุลทั้งร่างกายและจิตใจ สังคมและสิ่งแวดล้อม

พระกองสี ญาณธโร (พรมโพธิ์) (2560, หน้า 96-97) ได้กล่าวว่า ภาวนา 4 นั้น ถือได้ว่ามีความสำคัญทั้งในด้านการพัฒนาตน, การดำเนินชีวิตที่เป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคม และในการรักษาพระพุทธศาสนาคงอยู่ 3 ประการ คือ 1) ภาวนา 4 เป็นคุณสมบัติที่เพิ่มคุณค่าให้แก่ตัวบุคคล พระพุทธศาสนาให้ความสำคัญกับการพัฒนาตน จึงเชิดชูบุคคลผู้มีตนที่พัฒนาแล้วว่าเป็นบุคคลสูงสุด เปรียบเหมือนดอกบัวมีกลิ่นหอมที่เกิดเจริญเติบโตในน้ำแต่อยู่พ้นน้ำไม่แปดเปื้อนด้วยน้ำ เป็นผู้ควรค่าแก่การบูชาซึ่งการยกย่องเช่นนั้นเกิดจากคุณของภาวนา 4 ที่เป็นผลของการฝึกตนนั่นเอง 2) ภาวนา 4 เป็นภาพลักษณ์ที่ดีงาม สร้างความเลื่อมใสศรัทธาแก่ผู้พบเห็นดังที่พระเจ้าปเสนทิโกศลได้ตรัสสรรเสริญคุณของพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ตามที่ทรงประจักษ์แก่พระองค์ในธัมมเจติยสูตร ว่าภิกษุในธรรมวินัยนี้ มอบกายถวายชีวิตในการประพฤติพรหมจรรย์ (เป็นผู้มีจิตมั่นคงไม่หวั่นไหว) ไม่กลับไปบำเรอตนด้วยกาม (จิตตภาวนา), มีความสมัครสมานสามัคคี ไม่วิวาทกัน (ศีลภาวนา), มีรูปอันน่ายินดี มีอินทรีย์ผ่องใส มีความขวนขวายน้อยเลี้ยงชีพด้วยของที่ผู้อื่นให้ (กายภาวนา), อนึ่ง ผู้เป็น

บัณฑิตในวรรณะต่าง ๆ เมื่อได้สดับธรรมจากพระพุทธองค์แล้ว ต่างยอมตนเป็นสาวกบวชในพระพุทธศาสนาจนบรรลุความเป็นสมณะ เป็นพราหมณ์ เป็นพระอรหันต์ (ปัญญาภาวนา) 3) บุคคลผู้มีภาวนา 4 สามารถสืบทอดพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืนได้ในตติยอนาคตภยสูตร พระพุทธองค์ยังทรงแสดงภัยในอนาคตที่จะทำให้พระธรรมวินัยเลอะเลือนว่า ภิกษุผู้ไม่ได้เจริญกาย ศีล จิต ปัญญา จักไม่สามารถแนะนำผู้อื่นให้สมาทานประพฤติในอธิศีล อธิจิต อธิปัญญาได้เลย, สามารถแสดงธรรมอันเยี่ยมยอด ที่สร้างความปีติ น่าชื่นชมแก่ผู้ฟัง ถลำลงสู่ธรรมดำ ได้แก่ แสดงธรรมเพื่อการแข่งดี เพื่อกล่าวกระทบบุคคลอื่น หรือเพื่อหวังลาภสักการะ, ไม่ใส่ใจ ไม่ให้ความสำคัญในพระธรรมที่พระพุทธองค์ทรงแสดงไว้ดีแล้ว แต่กลับชื่นชมยินดี สนใจในคำกล่าวของบุคคลนอกพระพุทธศาสนา, ประพฤติตนเป็นผู้มักมากเป็นตัวอย่างที่ไม่ดีให้คนรุ่นหลังพากันทำตาม

จากความสำคัญของหลักภาวนา 4 ที่นักการศึกษากล่าวมา สรุปได้ว่า หลักภาวนา 4 เป็นหลักการพัฒนาตนให้สัมพันธ์อย่างสมดุลทั้งร่างกายและจิตใจ สังคมและสิ่งแวดล้อม อย่างเป็นกระบวนการ ซึ่งในการบริหารงานโดยใช้หลักภาวนา 4 ของผู้บริหารโรงเรียนที่ดีนั้นย่อมจะส่งผลให้เพื่อให้สามารถครองใจครูในการปฏิบัติงานใด ๆ เกิดความสุขกับผู้ร่วมงาน เกิดขวัญกำลังใจและแรงจูงใจในการทำงานขอครู และบุคลากรในสถานศึกษา นำไปสู่การทำงานให้เกิดความสำเร็จผลตามเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้ ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องมีทั้งกายภาวนา ศีลภาวนา จิตตภาวนา และปัญญาภาวนา อย่างครบถ้วน และสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดประสิทธิผล

2.3.3 กระบวนการหลักภาวนา 4

หลักภาวนา 4 เป็นหลักธรรมที่ผู้ปฏิบัติถ้าปฏิบัติตามได้แล้วจะมีผลดีทั้งสิ้น โดยการปฏิบัติผ่านกระบวนการ กายภาวนา ศีลภาวนา จิตตภาวนา และ ปัญญาภาวนา ในการทำงานทุกอาชีพนั้น ซึ่งมีนักการศึกษา ได้กล่าวไว้ ดังนี้

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2559, หน้า 70-71) ได้กล่าวว่า ภาวนา 4 หมายถึง การทำให้เป็นให้มีขึ้น, การฝึกอบรม, การพัฒนา ประกอบด้วย 1) กายภาวนา การเจริญกาย, พัฒนากาย, การฝึกอบรมกาย ให้รู้จักติดต่อเกี่ยวข้องกับสิ่งทั้งหลายภายนอกทางอินทรีย์ทั้งห้าด้วยดี และปฏิบัติต่อสิ่งเหล่านั้นในทางที่เป็นคุณ มิให้เกิดโทษ ให้กุศลธรรมงอกงาม ให้อกุศลธรรม เสื่อมสูญ, การพัฒนาความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ 2) สีลภาวนา การเจริญศีล, พัฒนาความประพฤติ, การฝึกอบรมศีล ให้ตั้งอยู่ในระเบียบวินัย ไม่เบียดเบียนหรือก่อความเดือดร้อนเสียหาย อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ด้วยดี เกื้อกูลแก่กัน 3) จิตตภาวนา การเจริญจิต, พัฒนาจิต, การฝึกอบรมจิตใจ ให้เข้มแข็งมั่นคงเจริญงอกงามด้วยคุณธรรมทั้งหลาย เช่น มีเมตตากรุณา ขยันหมั่นเพียร อดทน มีสมาธิ และสดชื่น เบิกบาน เป็นสุขผ่องใส เป็นต้น 4) ปัญญาภาวนา การเจริญปัญญา, พัฒนาปัญญา, การฝึกอบรมปัญญา ให้รู้เข้าใจสิ่งทั้งหลายตามเป็นจริง รู้เท่าทันเห็นโลกและชีวิตตามสภาวะ สามารถ

ทำจิตใจให้เป็นอิสระ ทำตนให้บริสุทธิ์จากกิเลสและปลอดพ้นจากความทุกข์ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยปัญญา ในบาลีที่มา ท่านแสดงภาวนา 4 นี้ ในรูปที่เป็นคุณบทของบุคคล จึงเป็น ภาวิตกาย ภาวิตศีล ภาวิตจิต ภาวิตปัญญา (ผู้ได้เจริญกาย ศีล จิต และปัญญาแล้ว บุคคลที่มีคุณสมบัติชุดนี้ครบถ้วนย่อมเป็นพระอรหันต์

พระมหาภัคศิษฐ์ มหาวิรีโย และพระมหามิตร จิตปณฺโณ (2560, หน้า 52-53) ได้กล่าวว่า หลักภาวนา 4 เป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการต่าง ๆ ได้แก่ กระบวนการพัฒนาทางร่างกาย กระบวนการพัฒนาทางจิตใจ กระบวนการพัฒนาทางด้านความประพฤติ และกระบวนการพัฒนาทางด้านความรู้ เพื่อให้เกิดกระบวนการที่ดีงามสำหรับบุคคลในการดำเนินชีวิตร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

พระกองสี ญาณธโร (พรมโพธิ์) (2560, หน้า 99) ได้กล่าวว่า การดำเนินชีวิตตามหลักภาวนา 4 ในพระพุทธศาสนานั้น จะมีความสัมพันธ์กับหลักไตรสิกขาอย่างขาดกันไม่ได้ คือ อธิศีลสิกขา กับกายภาวนา คือ มีกายอบรมมาดีแล้ว ศีลภาวนา มีศีลอบรมมาดีแล้ว อธิจิตสิกขา กับ จิตตภาวนา คือ มีจิตอบรมมาดีแล้ว อธิปัญญาสิกขา กับ ปัญญาภาวนา คือ มีปัญญาอบรมมาดีแล้ว ซึ่งมีหลัก ดังนี้ 1) กายภาวนา คือ การพัฒนาอินทรีย์ที่ต้องติดต่อกับสิ่งภายนอกอย่างชาญฉลาด ไม่เป็นทุกข์เพราะการเข้าไปเกี่ยวข้องกับสิ่งเหล่านั้น 2) ศีลภาวนา คือ กระบวนการติดต่อสัมพันธ์กับโลกภายนอกอย่างชาญฉลาด และรู้เท่าทันต่อความเปลี่ยนแปลงของโลก และสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสังคม 3) จิตตภาวนา คือ การมีจิตใจที่พัฒนาให้เข้มแข็ง ไม่ขุ่นมัว มีคุณธรรม มีปัญญาที่ได้จากการฝึกจิตตภาวนาในสถานที่สัปปายะ เงียบสงบ ได้แก่ มีเมตตา กรุณา มุทิตา มีศรัทธาและมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การมีความพร้อมในการทำงาน ได้แก่ ขันติ คือ มีความอดทนสมาธิ คือ ความมีใจตั้งมั่น อธิษฐาน คือมีความเด็ดเดี่ยว วิริยะคือมีความเพียร สติ คือ มีความระลึก รู้เท่าทันสิ่งรอบข้างที่กำลังเกิดขึ้นในขณะนั้น เป็นต้น 4) ปัญญาภาวนา ได้แก่ การรู้และเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ตามความเป็นจริง รู้เท่าทันสภาวะของโลกและชีวิต

จากกระบวนการของหลักภาวนา 4 ที่นักการศึกษากล่าวมา สรุปได้ว่า หลักภาวนา 4 เป็นกระบวนการฝึกอบรมที่ส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของบุคคลให้เจริญโดยการพัฒนาตนเองในทางด้านกาย (กายภาวนา), ด้านความประพฤติ (ศีลภาวนา), ด้านจิตใจ (จิตตภาวนา) และด้านสติปัญญา (ปัญญาภาวนา) ซึ่งเป็นการพัฒนาที่ครอบคลุมทุกด้านของชีวิตมนุษย์ เพราะสิ่งเหล่านี้จะทำให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

จากการศึกษากระบวนการของหลักภาวนา 4 จะเห็นได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาผู้บริหาร ช่วยสนับสนุนให้การปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารเปลี่ยนแปลง และพัฒนาตนเองให้ปฏิบัติงานอย่างเต็มใจ เต็มความสามารถ และมี

ประสิทธิภาพ เกิดความไว้ว่างใจ จงรักภักดี และเชื่อถือในตัวของผู้บริหาร ทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความคล้อยตามพยายามในการปฏิบัติงาน มีความมั่นใจ มีความรับผิดชอบและยอมอุทิศตนเพื่อสถานศึกษา

2.3.4 หลักภาวนา 4 ของผู้บริหาร

หลักภาวนา 4 ของผู้บริหาร เป็นหลักปฏิบัติของผู้บริหารเพื่อพัฒนาตนเอง ให้สัมพันธ์อย่างสมดุลทั้งร่างกายและจิตใจ สังคมและสิ่งแวดล้อม อย่างเป็นกระบวนการจะส่งผลให้เพื่อให้สามารถครองใจครูในการปฏิบัติงานใด ๆ เกิดความสุขกับผู้ร่วมงาน เกิดขวัญกำลังใจและแรงจูงใจในการทำงานขอครู และบุคลากรในสถานศึกษา นำไปสู่การทำงานให้เกิดความสำเร็จผลตามเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้ ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องมีทั้งกายภาวนา ศีลภาวนา จิตตภาวนา และปัญญาภาวนาอย่างครบถ้วน และสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดประสิทธิผล โดยผ่านกระบวนการ 4 ประการ คือ กายภาวนา ศีลภาวนา จิตตภาวนา และปัญญาภาวนา

1. กายภาวนา

กายภาวนา เป็นการพัฒนาทางด้านกายให้รู้จักติดต่อเกี่ยวข้องกับสิ่งทั้งหลายภายนอก ซึ่งมีนักการศึกษาได้กล่าวไว้ ดังนี้

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2559, หน้า 70) ได้ให้ความหมายไว้ว่า กายภาวนา หมายถึง การเจริญกาย, พัฒนากาย, การฝึกอบรมกาย ให้รู้จักติดต่อเกี่ยวข้องกับสิ่งทั้งหลายภายนอกทางอินทรีย์ทั้งห้าด้วยดี และปฏิบัติต่อสิ่งเหล่านั้นในทางที่เป็นคุณ มิให้เกิดโทษ ให้กุศลธรรมงอกงาม ให้อกุศลธรรมเสื่อมสูญ การพัฒนาความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

สมบูรณ์ วัฒนะ (2559, หน้า 184) ได้กล่าวว่า กายภาวนา คือ การพัฒนาด้านร่างกาย การพัฒนาความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

พระกองสี ญาณธโร (พรมโพธิ์) (2560, หน้า 97) ได้กล่าวว่า กายภาวนา พระพุทธศาสนาไม่ได้เน้นที่การทำให้ร่างกายเจริญเติบโตแข็งแรง แต่ก็ถือว่าการกินอาหารให้ได้คุณค่า กินพอดีด้วยความรู้จักประมาณให้ร่างกายอยู่ผาสุก มีสุขภาพดี เป็นฐานให้พัฒนาด้านอื่น ๆ ได้ดำเนินต่อไป และการมีร่างกายที่ระบบภายในต่าง ๆ ทำงานเรียบร้อยดี คือเป็นองค์หนึ่งของสภาพชีวิตที่เหมาะแก่การใช้ความเพียรพยายามในการพัฒนาชีวิต ที่ให้สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม หรือวัตถุภายนอกที่มีอยู่รอบตัวเรานั่นเอง

พระสราวุฒิ ปญฺญาวุฑฺโฒ (2560, หน้า 61) ได้กล่าวว่า กโยภาวนา เป็นการเจริญกาย พัฒนากาย การฝึกอบรมกาย มีความเกี่ยวข้องเกื้อกูลกันทำให้เจริญด้านอินทรีย์ทั้ง 6 เช่น หู ตา จมูก ลิ้น กาย ใจ คือ การสำรวมระวังอินทรีย์ให้มีความพร้อม โดยการละเว้นจากความชั่วทั้งปวงได้ ย่อมมีความเจริญงอกงามในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เกิดจากการประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่อย่างมีความสงบสุขเกิดมรรคผล

พระมหาภัคศิษฐ์ มหาวิรีโย และพระมหามิตร ฐิตปญฺโญ (2560, หน้า 53) ได้กล่าวว่า การพัฒนากายภาวนา หมายถึง การทำกายให้เจริญเติบโต แข็งแรง หรือ การมีสุขภาพกายที่ดี

จากการศึกษาความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า กายภาวนา หมายถึง ผู้บริหารมีบุคลิกภาพที่ดี สุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นกันเอง สุภาพ เรียบร้อย อ่อนน้อมถ่อมตน ไม่วางอำนาจ ให้เกียรติ ยกย่อง ให้ความสำคัญกับผู้ร่วมงาน มีความสุขุม รอบคอบ มีกระตือรือร้นในการทำงาน มีความเสียสละ ใจกว้าง ไม่เห็นแก่ตัว และทำงานโดยยึดหลักความถูกต้องเป็นธรรม

2. ศีลภาวนา

ศีลภาวนา เป็นการพัฒนาทางด้านความประพฤติ ให้ตั้งอยู่ในระเบียบวินัยไม่เบียดเบียนหรือก่อความเดือดร้อนเสียหายอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ด้วยดี ซึ่งมีนักการศึกษาได้กล่าวไว้ ดังนี้

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) (2559, หน้า 70) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ศีลภาวนา หมายถึง การเจริญศีล พัฒนาความประพฤติ การฝึกอบรมศีลให้ตั้งอยู่ในระเบียบวินัย ไม่เบียดเบียนหรือก่อความเดือดร้อนเสียหายอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ด้วยดีเกื้อกูลแก่กัน

สมบูรณ์ วัฒนะ (2559, หน้า 185) ได้กล่าวว่า ศีลภาวนา คือ การพัฒนาด้านสัมพันธภาพทางสังคม การพัฒนาด้านสัมพันธภาพทางสังคม การมีความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกับสิ่งแวดล้อมทางสังคม มีพฤติกรรมดีงามในความสัมพันธ์กับเพื่อนมนุษย์ มีวินัย สามารถอยู่กับผู้อื่นได้ด้วยดี

พระกองสี ญาณธโร (พรมโพธิ์) (2560, หน้า 97-98) ได้กล่าวว่า ศีลภาวนา แปลว่า การพัฒนาศีล ศีลเป็นเรื่องของความสัมพันธ์ในสังคมเฉพาะบุคคล ในด้านการมีชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ให้เกิดการเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ศีลเป็นสภาพหรือคุณสมบัติของตัวบุคคล เป็นเรื่องของการที่บุคคลนั้นมี เรื่องศีลภาวนา เป็นการพัฒนาคนให้มีระเบียบในการดำเนินชีวิต และในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม แยกคร่าว ๆ ได้หลายระดับ 1) ความมีระเบียบระบบในการเป็นอยู่ในการดำเนินชีวิตโดยที่ไม่ให้มีการเบียดเบียนกันในทางชีวิตร่างกาย ทรัพย์สิน คู่ครอง วาจา ตลอดจนไม่เบียดเบียนสติสัมปชัญญะของตนเอง ความหมายขยายออกไปถึงความสุจริต 2) มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และ 3) การฝึกฝนควบคุมตนในทางกายวาจา เพื่อเป็นพื้นฐานของการฝึกจิตใจ

พระมหาภัคศิษฐ์ มหาวิรีโย และพระมหามิตร จิตปญฺโญ (2560, หน้า 53) ได้กล่าวว่า การพัฒนาศีลภาวนา หมายถึง การประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่เป็นมงคลกับตัวเอง เรียกว่า ศีลเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจในด้านการมีชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่น และสังคม โดยมีระเบียบระบบในการการดำเนินชีวิตโดยที่ไม่ให้มีการเบียดเบียนกันในทางชีวิตร่างกาย ทรัพย์สิน คู่ครอง วาจา ตลอดจนไม่เบียดเบียนสติสัมปชัญญะของตนเอง มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การฝึกฝนควบคุมตนในทางกาย วาจา เพื่อเป็นพื้นฐานของการฝึกจิตใจ

พระสราวุฒิ ปญฺญาวุฑฺโฒ (2560, หน้า 61) ได้กล่าวว่า ศีลภาวนา เป็นการเจริญศีล พัฒนาความประพฤติ การฝึกอบรมศีล มีความเกี่ยวข้องกันเกื้อกูลด้วยขัดเกลาทางด้าน กาย วาจา ปกติดี

งามโดยการละเว้นระวังกายจากการเบียดเบียนผู้อื่นในทางที่เสื่อมเสีย การอยู่ร่วมกันในสังคม เสริมสร้างการมีระเบียบวินัยต่อตนเองและหมู่คณะนั้น จะต้องอาศัยพื้นฐานการหมั่นฝึกฝนอบรมตนเองอย่างสม่ำเสมอ

จากการศึกษาความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า ศีลภาวนา หมายถึง ผู้บริหารปฏิบัติงานตามกฎระเบียบ และข้อบังคับอย่างเคร่งครัด ทำงานด้วยความซื่อสัตย์ ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรม มีความสงบเสงี่ยมถ่อมตน เสมอต้นเสมอปลาย ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีน่าเชื่อถือ ให้ความเป็นธรรมด้วยความเท่าเทียมกัน

3. จิตตภาวนา

จิตตภาวนา เป็นการพัฒนาทางด้านจิตใจ โดยฝึกอบรมจิตใจจิตใจให้เข้มแข็ง มั่นคงเจริญงอกงามด้วยคุณธรรมทั้งหลาย ซึ่งมีนักการศึกษาได้กล่าวไว้ ดังนี้

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต (2559, หน้า 70) ได้ให้ความหมายไว้ว่า จิตตภาวนา หมายถึง การเจริญจิต, พัฒนาจิต, การฝึกอบรมจิตใจ ให้เข้มแข็งมั่นคงเจริญงอกงามด้วยคุณธรรมทั้งหลาย เช่น มีเมตตากรุณา ขยันหมั่นเพียร อดทนมีสมาธิ และสดชื่น เบิกบาน เป็นสุขผ่องใส เป็นต้น

สมบูรณ์ วัฒนะ (2559, หน้า) 185 ได้กล่าวว่า จิตตภาวนา คือ การพัฒนาด้านจิตใจ จิตตภาวนาเป็นการทำจิตให้เข้มแข็งมีความสุข เบิกบาน มีความมั่นคง ไม่ว้าเหว่ ไม่วิตกกังวล

พระกองสี ญาณธโร (พรมโพธิ์) (2560, หน้า 98) ได้กล่าวว่า จิตตภาวนา การพัฒนาจิต หรือการทำจิตให้เจริญงอกงาม แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ 1) การพัฒนาคุณภาพจิต เริ่มแต่มีคุณธรรมต่าง ๆ ที่ทำให้จิตใจประณีตดีงาม เช่น มีเมตาตากรุณา มีศรัทธา มีความกตัญญูกตเวที เป็นต้น 2) การพัฒนาสมรรถภาพจิตหรือสมรรถภาพของจิตใจซึ่งมีความเข้มแข็งที่จะเอาไปใช้งานได้ดี คือ มีสมาธิ มีสติ มีวิริยะ คือความเพียรพยายาม ความกล้าสู้ ความเอาใจใส่ รับผิดชอบ ความเข้มแข็ง ความอดทน เป็นต้น 3) การพัฒนาสุขภาพจิต นอกจากมีคุณธรรม มีคุณภาพ และ สมรรถภาพต้องมีสุขภาพจิตด้วย คือ จิตใจนั้นมีความสุข เป็นจิตที่มีความเบิกบาน มีปีติ มีความอิ่มใจ มีปราโมทย์ มีความร่าเริงบันเทิงใจ เป็นต้น

พระสราวุฒิ ปญฺญาวุฑฺโฒ (2560, หน้า 62) ได้กล่าวว่า จิตตภาวนา เป็นการเจริญจิต พัฒนาจิต การฝึกอบรบจิตใจ มีความเกี่ยวข้องเกื้อกูลกันจะต้องอาศัยการเจริญงอกงามของจิตใจ โดยมีความอดทนอดกลั้นต่อสิ่งที่มากระทบตน วางตัวด้วยการมีจิตเมตตาต่อผู้อื่น มีความเข้มแข็งมั่นคง จะทำให้ตัวเรามีสุขภาพจิตที่ดี เบิกบานใจ ด้วยการฝึกฝนอบรมจิตให้มีสมาธิ จะเป็นประโยชน์ต่อสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ เป็นต้น

พระมหาภัคศิษฐ์ มหาวิรีโย และพระมหามิตร จิตปญฺโญ (2560, หน้า 53) ได้กล่าวว่า การพัฒนาจิตตภาวนา หมายถึง การทำจิตให้เจริญงอกงาม โดยมีความเมตาตากรุณา มีศรัทธา

มีความกตัญญูกตเวที ฝึกจิตใจของตนเองให้มีความเข้มแข็ง มีสมาธิ มีสติ มีวิริยะ มีความเพียรพยายาม มีความกล้าที่จะสู้กับปัญหาที่จะเกิดขึ้นได้

จากการศึกษาความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า จิตตภาวนา หมายถึง ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ด้วยความขยัน อดทน อุทิศเวลาให้กับงาน มีจิตเมตตา เอื้ออาทรกับผู้ร่วมงาน ควบคุมอารมณ์ได้ จิตใจมั่นคงไม่เอาแต่อารมณ์ มีความรับผิดชอบในงานที่รับผิดชอบ และมีความมุ่งมั่นตั้งใจจริงในการปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จ

4. ปัญญาภาวนา

ปัญญาภาวนา เป็นการพัฒนาทางด้านสติปัญญา โดยฝึกอบรมปัญญาให้รู้เข้าใจสิ่งทั้งหลายตามเป็นจริงรู้เท่าทันเห็นแจ้งโลก และชีวิตตามสภาวะสามารถทำจิตใจให้เป็นอิสระ ทำตนให้บริสุทธิ์จากกิเลสและปลอดพ้นจากความทุกข์ ซึ่งมีนักการศึกษาได้กล่าวไว้ ดังนี้

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) (2559, หน้า 70) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ปัญญาภาวนา หมายถึง การเจริญปัญญา, พัฒนาปัญญา, การฝึกอบรมปัญญา ให้รู้เข้าใจสิ่งทั้งหลายตามเป็นจริง รู้เท่าทันเห็นโลกและชีวิตตามสภาวะ สามารถทำจิตใจให้เป็นอิสระ ทำตนให้บริสุทธิ์จากกิเลสและปลอดพ้นจากความทุกข์ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยปัญญา

สมบูรณ์ วัฒนะ (2559, หน้า 186) ได้กล่าวว่า ปัญญาภาวนา คือ การพัฒนาด้านปัญญา มองสิ่งทั้งหลายอย่างเข้าใจในสัจธรรมของชีวิต รู้คิดว่าอะไรควรไม่ควร

พระกองสี ญาณธโร (พรมโพธิ์) (2560, หน้า 98-99) ได้กล่าวว่า ปัญญาภาวนา คือ การทำปัญญาให้เจริญงอกงามในระดับต่าง 1 1) รับรู้เข้ามาเป็นประสบการณ์ ตรงตามสภาพของมัน รับรู้ตามความเป็นจริง ไม่บิดเบือน ปรุงแต่ง คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ได้ความรู้ที่ถูกต้อง 2) การคิด การวินิจฉัยหรือวางแผนต่าง ๆ อย่างถูกต้อง ตรงตามสภาพโดยบริสุทธิ์ ไม่ตกอยู่ในอำนาจครอบงำของอคติ (ฉันทาคติ โทสาคติ โมหาคติ และ ภยาคติ) เป็นปัญญาที่บริสุทธิ์อิสระ 3) ความสามารถที่จะนำความรู้มาใช้ มาจัดแจง จัดทำ ดำเนินการต่าง ๆ ให้สำเร็จผลตามที่ต้องการโดยเฉพาะในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้สำเร็จ ปัญญาในระดับของการเอามาใช้ คือ ใช้แก้ปัญหา ใช้จัดทำดำเนินการให้สำเร็จผล ความสามารถที่จะสืบค้นเหตุปัจจัย และแยกแยะ วิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นตัวเอื้ออำนวยในการที่จะแก้ปัญหา และทำกิจการให้สำเร็จผลได้ 4) ความรู้เท่าทันโลกและชีวิตตามเป็นจริง ซึ่งจะส่งผลย้อนกลับมาช่วยจิตใจ ทำให้จิตใจเป็นอิสระ (ไม่) หลงวิ่งไปตามอำนาจชักจูงของสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏแก่ตนซึ่งเข้ามากระทบจากโลกภายนอกด้วยความยินดียินร้ายต่าง ๆ แล้วก็เกิดทุกข์กับปัญหาต่าง ๆ มีความยึดติดในสิ่งต่าง ๆ อย่างน้อยก็คอยสร้างตัวตนขึ้นมารับกระทบกระแทกจากอารมณ์และความคิดปรุงแต่งต่าง ๆ ก่อปัญหาแก่ตนเอง ไม่สามารถจัดการดำเนินการกับสิ่งเหล่านั้นด้วยปัญญาที่แท้จริง เพราะจะเอาแต่ความปรารถนาของตัวเองเป็นหลักหรือเป็นตัวกำหนด คือจะให้สิ่งทั้งหลายเป็นไปตามความอยาก ความปรารถนาของตน แต่สิ่งทั้งหลายเป็นไปตามเหตุ

ปัจจัยของมัน ไม่ได้เป็นไปตามความอยากปรารถนาของเรา ใจที่อยากของเราก็ถูกขัดถูกฝืน เกิดความขัดแย้ง ตัวเราก็เกิดความปีบคั้น เกิดปัญหา เป็นทุกข์ แต่พอมีปัญญารู้เข้าใจโลกและชีวิตตามความเป็นจริง ก็จะไปถึงขั้นสุดท้าย คือ เป็นปัญญาที่ทำให้จิตใจเป็นอิสระออกมาจากสิ่งต่าง ๆ คือไม่ยึดติดถือมั่นในโลกหมายความว่า สิ่งอะไรเข้ามา เราก็รับรู้ตามเป็นจริง ปฏิบัติต่อมันตามเหตุผล ด้วยความรู้เท่าทันต่อเหตุปัจจัย แต่ไม่มีความยึดติดถือมั่นที่จะมาบีบคั้นตัวเอง เรียกว่าไม่ทำให้เกิดทุกข์โยงมา แต่ชั้นต้นทีเดียว คือ ถ้าคนมีปัญญาถึงชั้นทำให้จิตใจเป็นอิสระการรับรู้ต่าง ๆ ก็บริสุทธิ์ไปด้วยการรับรู้สิ่งที่เข้ามาก็จะตรงตามสภาพที่เป็นจริง

พระสราวุฒิ ปญฺญาวุฑฺโฒ (2560, หน้า 62) ได้กล่าวว่า ปัญญาภาวนา เป็นการเจริญปัญญา พัฒนาปัญญา การฝึกอบรมปัญญา คือ การสร้างความรู้ความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงตามสภาวะธรรมชาติ มองโลกในแง่ดี มีจิตใจอิสระ วางปล่อยบางสิ่งบางอย่างด้วยการพิจารณาเหตุผลมาเป็นพื้นฐานมีสติสัมปชัญญะควบคุมตนได้ สามารถนำการประพฤติปฏิบัติตน แก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นพร้อมด้วยปัญญา

พระมหาภัคศิษฐ์ มหาวิรีโย และพระมหามิตร ฐิตปญฺโญ (2560, หน้า 53) ได้กล่าวว่า การพัฒนาปัญญาภาวนา หมายถึง ความรู้ทั่ว ปรีชาหยั่งรู้เหตุผล มีความรู้เข้าใจชัดเจน ความรู้เข้าใจหยั่งแยกได้ใน เหตุผล ดีชั่วคุณโทษ ประโยชน์มิใช่ประโยชน์ เป็นต้น และรู้ที่จะจัดแจง จัดสรร จัดการความรอบรู้ในกองสังขารมองเห็นตามเป็นจริง

จากการศึกษาความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า ปัญญาภาวนา หมายถึง ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีเชาว์ปัญญา ไหวพริบ และปฏิภาณดี มีความคิดรวบยอดมโนทัศน์ที่ดีในการทำงาน แสวงหาความรู้ ความก้าวหน้าในอาชีพ มีความรู้ ความสามารถทางการบริหารและสามารถตัดสินใจ ให้คำแนะนำหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้กับผู้ร่วมงานได้

2.4 ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

ความเป็นมา

ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การกำหนดและแก้ไขเปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประกาศ ณ วันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2564 โดยกำหนดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา และที่ตั้งของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) จำนวน 62 เขต โดยเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ประกอบด้วยท้องที่จังหวัดนครปฐม ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ตั้งอยู่ที่อำเภอนครชัยศรีตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ.2560 ประกาศ ณ วันที่ 22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2560 และฉบับที่ 2 ประกาศ ณ วันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2561 ข้อ 5 ให้สำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษา มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ และมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1) จัดทำนโยบายพัฒนาการศึกษาแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้สอดคล้องกับนโยบายมาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของท้องถิ่น

2) วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษาและหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษาและแจ้งการจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงานข้างต้นรับทราบ รวมทั้งกำกับตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานดังกล่าว

3) ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

4) กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และในเขตพื้นที่การศึกษา

5) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

6) ประสานการระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคล เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัดและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

7) จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และประเมินผลสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

8) ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษารูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา

9) ดำเนินการและประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

10) ประสานส่งเสริม การดำเนินการของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงานด้านการศึกษา

11) ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กรหรือหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

12) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมายโดยในข้อ 6 ให้แบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และให้เพิ่ม (10) ตามฉบับที่ 2 ไว้ ดังต่อไปนี้

(1) กลุ่มอำนวยการ

(2) กลุ่มนโยบายและแผน

(3) กลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกล เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

(4) กลุ่มบริหารงานการเงินและสินทรัพย์

(5) กลุ่มบริหารงานบุคคล

(6) กลุ่มพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

(7) กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา

(8) กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา

(9) กลุ่มกฎหมายและคดี

(10) หน่วยตรวจสอบภายใน

การแบ่งขนาดของโรงเรียนในสังกัด สพม.นครปฐม

1. ขนาดใหญ่พิเศษ 2,500 ขึ้นไป จำนวน 10 โรงเรียน คือ 1) พระปฐมวิทยาลัย 2) วัดไร่ขิงวิทยา 3) ราชินีบูรณะ 4) มัธยมฐานบินกำแพงแสน 5) สิรินธรราชวิทยาลัย 6) กาญจนาภิเษกวิทยาลัย นครปฐม พระตำหนักสวนกุหลาบมัธยม 7) วัดห้วยจระเข้วิทยาคม 8) กำแพงแสนวิทยา 9) คงทองวิทยา และ10) ศรีวิชัยวิทยา

2. ขนาดใหญ่ 720 - 1,679 คน จำนวน 5 โรงเรียน คือ 1) รัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายา 2) สามพรานวิทยา 3) ภัทรญาณวิทยา 4) ภ.ป.ร. ราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์ และ5) บางเลนวิทยา

3. ขนาดกลาง 120 - 719 คน จำนวน 14 โรงเรียน คือ 1) โพรงมะเดื่อวิทยาคม 2) พระปฐมวิทยาลัย 2 หลวงพ่อเงินอนุสรณ์ 3) ศาลาตึกวิทยา 4) อุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครปฐม 5) สระกะเทียมวิทยาคม 6) สถาพรวิทยา 7) บ้านหลวงวิทยา 8) บางหลวงวิทยา 9) บัวปากท่าวิทยา 10) ปรีดารามวิทยาคม 1 1) งิ้วรายบุญมีรังสฤษฏ์ 12) เพิ่มวิทยา และ 13) พลอยจาตุรจินดา

4. ขนาดเล็ก จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 119 คนลงมา จำนวน 1 โรงเรียน คือ 1) แหลมบัววิทยา

การแบ่งสหวิทยาเขตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้มีอำนาจหน้าที่

1. จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนในสหวิทยาเขตให้เป็นปัจจุบันและสอดคล้องกับหน่วยงานต้นสังกัด

2. กำหนดมาตรฐานวิชาการและเป้าหมายการพัฒนาทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสหวิทยาเขต

3. จัดทำแผนการรับนักเรียนภายในสหวิทยาเขตให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ

4. ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการเพื่อการใช้ทรัพยากร บุคลากรร่วมกันในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขต

5. จัดกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพครูและนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขต

6. กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของสหวิทยาเขตและรายงานต่อกลุ่มโรงเรียน

7. เสนอแนวทางของการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารบุคคล และด้านบริหารทั่วไปต่อกลุ่มโรงเรียนเพื่อการพิจารณาให้การสนับสนุนสหวิทยาเขตในการยกระดับคุณภาพมาตรฐานการมัธยมศึกษาสู่สากล

8. สร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนในสหวิทยาเขตโดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียน

9. ดำเนินงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม มีการแบ่งสหวิทยาเขต 4 สหวิทยาเขต ประกอบด้วย สหวิทยาเขตพิมานปฐม สหวิทยาเขตอภิรมย์ฤดี สหวิทยาเขตวัชรีรมยา และสหวิทยาเขตสามัคคีมุขมาตร์ มีโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม จำนวน 29 โรงเรียน ดังนี้

ตารางที่ 2.1 จำนวนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

สหวิทยาเขต	โรงเรียน	จำนวน
1. สหวิทยาเขตพิมานปฐม	1. โรงเรียนวัดห้วยจระเข้วิทยาคม	7 โรงเรียน
	2. โรงเรียนศรีวิชัยวิทยา	
	3. โรงเรียนแหลมบัววิทยา	
	4. โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย	
	5. โรงเรียนโพรงมะเดื่อวิทยาคม	
	6. โรงเรียนสระกะเทียมวิทยาคม	
	7. โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย 2 ฯ	
2. สหวิทยาเขตอภิรมย์ฤดี	1. โรงเรียนสิริธรราชวิทยาลัย	7 โรงเรียน
	2. โรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสน	
	3. โรงเรียนคงทองวิทยา	
	4. โรงเรียนบ้านหลวงวิทยา	
	5. โรงเรียนพลอยจาตุรจินดา	
	6. โรงเรียนศาลาตึกวิทยา	
	7. โรงเรียนกำแพงแสนวิทยา	
3. สหวิทยาเขตวัชรีรมยา	1. โรงเรียนราชินีบูรณะ	
	2. โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา	
	3. โรงเรียนสามพรานวิทยา	

	4. โรงเรียนปรีดารามวิทยาคม	8 โรงเรียน
	5. โรงเรียนริ้วรายบุญมีรังสฤษฎ์	
	6. โรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญา ฯ นครปฐม	
	7. โรงเรียนเพิ่มวิทยา	
	8. โรงเรียนภัทรญาณวิทยา	
4.สหวิทยาเขตสามัคคีมุขมาตย์	1. โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย นครปฐม	7 โรงเรียน
	2. โรงเรียน ภ.ป.ร. ราชวิทยาลัย ฯ	
	3. โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศฯ	
	4. โรงเรียนบัวปากท่าวิทยา	
	5. โรงเรียนสถาพรวิทยา	
	6. โรงเรียนบางเลนวิทยา	
	7. โรงเรียนบางหลวงวิทยา	
รวม 4 สหวิทยาเขต		29 โรงเรียน

สถานที่ตั้งศูนย์พัฒนาการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ จังหวัดนครปฐม

1. กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์	โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย
2. กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์	โรงเรียนราชินีบูรณะ
3. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย	โรงเรียนศรีวิชัยวิทยา
4. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ	โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย
5. กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ฯ	โรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสน
6. กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา
7. กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา ฯ	โรงเรียนวัดห้วยจรเข้วิทยาคม
8. กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ ฯ	โรงเรียน ภ.ป.ร. ราชวิทยาลัย ฯ
9. กลุ่มสาระการเรียนรู้คอมพิวเตอร์	โรงเรียนสิริธรราชวิทยาลัย
10. ศูนย์พัฒนาวิชาการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศฯ
11. ศูนย์สะเต็มศึกษา	โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย
12. ศูนย์กิจกรรมแนะแนว	โรงเรียนราชินีบูรณะ
13. ศูนย์เรียนรวม	โรงเรียนภัทรญาณวิทยา

ทิศทางการดำเนินงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม เป็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตั้งใหม่ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การกำหนดและแก้ไขเปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประกาศ ณ วันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2564 โดยกำหนดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาและที่ตั้งของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) จำนวน 62 เขต (แผนปฏิบัติราชการ สพม.นครปฐม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม 2566, หน้า 41-43)

วิสัยทัศน์ "องค์กรแห่งนวัตกรรม น้อมนำศาสตร์พระราชา สร้างคุณภาพการศึกษาที่ยั่งยืน"

พันธกิจ (Missions)

1) ส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

2) ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์

3) ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับให้มีคุณภาพ

4) ส่งเสริมการบริหารการจัดการและการมีส่วนร่วม

เป้าประสงค์ (Goals)

1) นักเรียนระดับการศึกษขั้นพื้นฐานได้รับโอกาสทางการศึกษาได้อย่างทั่วถึง มีคุณภาพ

2) นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์

3) ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีสมรรถนะตามสายงานและวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งเน้น

4) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนมีคุณภาพ

ยุทธศาสตร์การพัฒนา

1) พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา

2) เพิ่มโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษา

3) พัฒนาคุณภาพนักเรียนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

4) พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

5) พัฒนาระบบการบริหารจัดการและส่งเสริมการมีส่วนร่วม

จุดเน้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

1) ปลอดนักเรียน อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้

2) ความโปร่งใส ซื่อสัตย์ ตรวจสอบได้

3) มีคุณธรรม จริยธรรม

นโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

1. ด้านความปลอดภัย

1.1 พัฒนากลไก รูปแบบ มาตรการ แนวทางการป้องกัน แก้ไขปัญหา และการดูแลช่วยเหลือฟื้นฟูด้านความปลอดภัยให้กับผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา และสถานศึกษา จากภัยพิบัติและภัยคุกคามทุกรูปแบบ รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี สามารถปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่ และโรคอุบัติซ้ำ

2. ด้านโอกาส

2.1 ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กทุกคนมีพัฒนาการที่ดี ทั้งร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ให้เหมาะสมกับวัย

2.2 ดำเนินการ ให้เด็กและเยาวชนได้รับการศึกษาจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐาน วางรากฐานการศึกษาเพื่ออาชีพ สามารถวิเคราะห์ตนเองเพื่อการศึกษาต่อและประกอบอาชีพตรงตามศักยภาพและความถนัดของตนเอง รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษสู่ความเป็นเลิศเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

2.3 พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่อยู่ในการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อป้องกันไม่ให้ออกจากระบบการศึกษา รวมทั้งช่วยเหลือเด็กตกหล่นและเด็กออกกางคันให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียม

2.4 ส่งเสริมให้เด็กพิการและผู้ด้อยโอกาสได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพ มีทักษะในการดำเนินชีวิต มีพื้นฐานในการประกอบอาชีพ พึ่งตนเองได้อย่างมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. ด้านคุณภาพ

3.1 ส่งเสริมการจัดการศึกษาและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะในศตวรรษที่ 21 อย่างครบถ้วน มีความรักในสถาบันหลักของชาติ ยึดมั่นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง

3.2 พัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะและทักษะด้านการอ่าน คณิตศาสตร์ การคิดขั้นสูง นวัตกรรมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีดิจิทัล และภาษาต่างประเทศ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และการเลือกศึกษาต่อเพื่อการมีงานทำ

3.3 ปรับหลักสูตรเป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ ที่เน้นการพัฒนาสมรรถนะหลักที่จำเป็นในแต่ละระดับ จัดกระบวนการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง รวมทั้งส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่สร้างสมดุลทุกด้าน ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาพหุปัญญา พัฒนาระบบการวัดและประเมินผลผู้เรียนทุกระดับ

3.4 พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้เป็นครูยุคใหม่ มีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถะ มีทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ได้ดี มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมีการพัฒนาตนเองทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีจิตวิญญาณความเป็นครู

4. ด้านประสิทธิภาพ

4.1 พัฒนาระบบบริหารจัดการโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน มีนวัตกรรมเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนบนฐานข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้อง ทันสมัย และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

4.2 พัฒนาโรงเรียนมัธยมดีสี่มุมเมือง โรงเรียนคุณภาพของชุมชน พร้อมทั้งพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาส โรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดาร และโรงเรียนขนาดเล็กประเภทอื่น ๆ ให้มีคุณภาพอย่างยั่งยืนและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่

4.3 บริหารจัดการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ที่มีจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 น้อยกว่า 20 คน ให้ได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับนโยบายโรงเรียนคุณภาพของชุมชน

4.4 ส่งเสริมการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพในสถานศึกษาที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะและสถานศึกษาที่ตั้งในพื้นที่ลักษณะพิเศษ

4.5 สนับสนุนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาให้เป็นต้นแบบการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาและการเพิ่มความคล่องในการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.6 เพิ่มประสิทธิภาพการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.5.1 งานวิจัยในประเทศ

การวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ผู้วิจัยขอนำเสนองานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

สราวุฒิ ศักดี (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ด้านการส่งสริมการจัดชั้นเรียนเพื่อเอื้อต่อการจัดเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ดังนั้นการจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนทั้งในเชิงกายภาพและจิตวิทยาให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน เพื่อช่วยส่งเสริมให้กระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียนตลอดจนช่วยสร้างเสริมความมีระเบียบวินัย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สุขฤทัย จันทร์ทรงกรด (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในจังหวัดจันทบุรีสังกัดสำนักงานเขตพื้นทีการศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ผลการวิจัย พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย

สามอันดับแรก ได้แก่ ด้านการจัดให้มีสิงเสริมสภาพการเรียนรู้ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ และด้านการพัฒนาและเสริมสร้างมาตรฐานด้านวิชาการส่วนด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน มีภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นอันดับสุดท้ายทั้งนี้อาจเป็นเพราะมียุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาสถานศึกษาในสังกัดให้มีคุณภาพได้มาตรฐานระดับสากล และส่งเสริมการแข่งขันทางวิชาการ มีการจัดการเรียนสอนทีเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีการพัฒนาการศึกษาเพื่อสู่อาเซียนประกอบกับเทคโนโลยีด้านต่าง ๆ มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารสถานศึกษา จึงต้องมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของตนเองให้รู้รอบด้าน อีกทั้งในหน่วยงานภาครัฐให้ความสำคัญกับการบริหารสถานศึกษา จึงจัดฝึกการอบรมให้กับผู้เรียนและบุคลากรทางการศึกษาเป็นประจำ จึงส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถ ในการพัฒนางานด้านวิชาการ การวางแผน การพัฒนาและการใช้หลักสูตร การจูงใจ การสนับสนุนและส่งเสริมครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การสนับสนุนการวัดประเมินผลของนักเรียนเป็นผู้ประสานงาน ควบคุมงานด้านวิชาการ พัฒนาสภาพการทำงานของครู และสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ กำกับติดตามนิเทศครู

วันเผด็จ มีชัย (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ด้านวิสัยทัศน์เป้าหมายและพันธกิจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารกำกับติดตามให้บุคลากรทุกฝ่ายดำเนินงานตามแผนวิชาการให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารประเมินผลการดำเนินงานและนำผลการประเมินไปกำหนดแนวทางการพัฒนา

รัตนกร พรมวังขวา (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี พบว่า คุณภาพมาตรฐานผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีคุณภาพในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงตามค่าเฉลี่ย คือ มาตรฐานที่ 1 ด้านผู้เรียนมีสุขภาวะที่ดี และมีสุนทรียภาพ มาตรฐานที่ 2 ด้านผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ มาตรฐานที่ 6 ด้านผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานรวมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

ชัยชาญ น้อยนัน (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก ด้านการนิเทศและการกำกับให้การเรียนการสอนเป็นไปตามแผนการสอนที่กำหนดไว้อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย

สูงสุดคือการปรึกษาหารือ และสร้างความตระหนักในความสำคัญของการนิเทศ การจัดการเรียนการสอน รองลงมาคือการวางแผนการนิเทศจัดการเรียนการสอนและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือมีการประเมินผลการนิเทศการจัดการเรียนการสอน

รุ่งฤดี อุทุม. (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการฝ่ายบริหารและครู มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการสนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านอื่นๆ อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการใช้เทคโนโลยีและข้อมูลที่หลากหลายในการพัฒนา รองลงมา คือ ด้านการสร้างและพัฒนาศักยภาพความเป็นผู้นำของบุคลากร ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน 2) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นขิงคณะกรรมการฝ่ายบริหารและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคณะกรรมการฝ่ายบริหารและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็กกับขนาดกลาง ขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ และขนาดเล็กกับขนาดใหญ่พิเศษ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

สุมนา ศรีกงพาน (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ผลการวิจัยพบว่า 1) บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด รวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราดจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และ3) ผลการเปรียบเทียบบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามเขต จังหวัด โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กมลนัทธ์ นะราวงศ์ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ผลการวิจัย พบว่า การที่ผู้เรียนจะพัฒนาให้มีศักยภาพในการเรียนรู้ได้นั้นต้องผ่านกระบวนการที่มีคุณภาพ นั่นก็คือ

โรงเรียนต้องมีการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งมีระบบการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่ดี การทำงานด้านการพัฒนาคุณภาพจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบและผสมผสานกับการปฏิบัติงานตามปกติ โดยมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีการประเมินตามสภาพจริงเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ การสอนและการบริหารจัดการที่ดี มีการจัดการเรียนการสอน และการบริหารจัดการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อนำไปสู่การจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่คาดหวัง ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งระดับชาติ ชุมชน ครอบครัว และบุคคลต้องร่วมกันรับผิดชอบ โดยร่วมกันทำงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องในการวางแผนดำเนินการส่งเสริมสนับสนุน ตรวจสอบศึกษา ตลอดจนปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติไปสู่คุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ซึ่งในแต่ละโรงเรียนได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีมาตรฐานการเรียนรู้เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและการประเมินคุณภาพภายนอก เพื่อสะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่ได้กำหนดไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้

สุภาวดี ทองสำฤทธิ์ (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎรธานี ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ซึ่งผู้บริหารและครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาความรู้ความสามารถตามศักยภาพของแต่ละบุคคล โดยครูมีการสร้าง บรรยากาศในการเรียนที่สนุกสนานเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบสภาพจริงและมีการเรียนรู้โดยการบูรณาการการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น มีการประเมินผลที่หลากหลายทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงจุดเด่นและจุดด้อยเพื่อนำไปพัฒนาตนเองต่อไป

วจิตตินันท์ ดีหลาย (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมโรงเรียนไสวนันทวิทย์ จังหวัดตราด พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนด้านคุณธรรมจริยธรรมที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตมีความต้องการเป็นอันดับแรก รองลงมาคือด้านสุขภาพ และสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์ ด้านเห็นคุณค่าอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรมและภูมิใจในความเป็นไทยทั้งนี้กลุ่มผู้นำ ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ฐาน และประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนแตกต่างกันในด้านความสามารถในการใช้ภาษา และความสามารถทางคณิตศาสตร์ด้านความสามารถในการคิดและแก้ปัญหาความสามารถในการปฏิบัติงานในชีวิตประจำวันงานอาชีพ และความสามารถในการใช้

เทคโนโลยีในการดำเนินชีวิตด้านการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ตามวิถีประชาธิปไตย ด้านเห็นคุณค่าอนุรักษสิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรมและภูมิใจในความเป็นไทย

ภัทรจิตติ บุรีเพีย (2561) ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านผู้บริหาร มีการทำงานที่สำคัญดังนี้ 1) มีความสามารถด้านการบริหารและการจัดการโดยบริหาร มีความเคร่งครัด การประสานงานมีความคลองตัว จัดสภาพแวดล่อม แหล่งเรียนรู้ที่เอื้อตอการพัฒนาการเรียนรูของนักเรียน และแบงภาระงานเทาเทียมกันตามประสบการณ์และความถนัด 2) มีวิสัยทัศนกว้างไกล การมีเป้าหมายที่ชัดเจน ออกแบบวางแผนไวลวงหน้าเสมอ กระตุนใหครูสร้างแรงจูงใจ 3) มีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีความรูความเขาใจการจัดการเรียนการสอนแนวใหม่ สงเสริมการเรียนรูแบบบูรณาการ จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านวิชาการสงเสริม สนับสนุนใหครูได้รวมกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรูและประสบการณในการทำงาน 4) มีภาวะผู้นำการทำงาน สนใจใฝเรียนรูตลอด กระตุนใหครูตื่นตัวเป็นแบบอยงที่ดีในการปฏิบัติตน และ 5) มุงบริหาร และใชโรงเรียนเป็นฐานยึดหลักการกระจายอำนาจและเนนการมีสวนรวม โดยกระจายความรับผิดชอบหรือการจัดการต่าง ๆ ตามโครงสรางเปนลำดับขั้น ใชกระบวนการแกปญหาร่วมคิด รวมทำ ร่วมแสดงความคิดเห็น และที่สำคัญ ผู้บริหารตองกระตุน และสรางแรงจูงใจในการทำงานใหกับบุคลากรในโรงเรียน

สุพล พรเพ็ง (2562) การบริหารงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ การวัดผลประเมินผลการเรียน ด้านการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน และระดับมาก 7 ด้าน โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ด้านวางแผนงานวิชาการ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษากับงานวิชาการ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการบริหารการจัดการเรียนรู้ และด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ 2) คุณภาพผู้เรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม ที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีสุขภาวะที่ดีและมีสุนทรีภาพ มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีสติ

สมเหตุสมผล และมาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร 3) การบริหารงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ โดยภาพรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ฐิตาพร ตันเจริญรัตน์ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่ามีมัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ การจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ การประสานงานด้านการใช้หลักสูตร การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ การจัดให้มีสิ่งจูงใจกับครู การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน การพัฒนาและสร้างมาตรฐานวิชาการ การนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน การเอาใจใส่ครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด การคุ้มครองเวลาในการสอน และการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน 2) ทักษะของครูในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ การบริหารห้องเรียน การพัฒนาวิชาชีพ ความร่วมมือ การคิดเชิงวิพากษ์ ทักษะทางเทคโนโลยี การทำให้บทเรียนมีความสอดคล้องกับชีวิตจริง และความเป็นสากล 3) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับทักษะของครูในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นความสัมพันธ์แบบคล้อยตามกัน

กรองกาญจน์ อรุณเมฆ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามคำมัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการพูดคุยสะท้อนพฤติกรรมครู และด้านการสนับสนุนให้มีการพัฒนาทางวิชาชีพ องค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการเรียนรู้ของทีม ด้านความเชี่ยวชาญของบุคคล ด้านวิสัยทัศน์ร่วมกัน ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ และด้านแบบแผนทางความคิด 3) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวมคือ ด้านการพูดคุยสะท้อนพฤติกรรมครู และด้านการสนับสนุนการพัฒนาทางวิชาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุธินี ศรีชน (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการเชิงบูรณาการหลักอิทธิบาทของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานวิชาการเชิงบูรณาการหลักอิทธิบาทของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการนิเทศการศึกษาเชิงบูรณาการ หลักอิทธิบาท ด้านการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการหลักอิทธิบาท ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ ภายในและมาตรฐานการศึกษาเชิงบูรณาการหลักอิทธิบาท ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเชิงบูรณาการหลักอิทธิบาทด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนเชิงบูรณาการหลักอิทธิบาท ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาเชิงบูรณาการหลักอิทธิบาท และด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาเชิงบูรณาการหลักอิทธิบาท ตามลำดับ 2) คุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านโดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน ตามลำดับ 3) การบริหารงานวิชาการเชิงบูรณาการหลักอิทธิบาทที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ส่งผลโดยภาพรวม โดยมีค่าสัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

นัทรัตน์ สุติบัตร (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยการจัดอันดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านกำหนดทิศทางและกลยุทธ์ ด้านขั้นตอนการดำเนินงาน ด้านการวางระบบและแผนดำเนินงาน ด้านการนิเทศ กำกับติดตามและประเมินผล และด้านปรับปรุงและพัฒนาเป็นนวัตกรรมของสถานศึกษา ตามลำดับ 2) คุณภาพผู้เรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยการจัดอันดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านผู้เรียนมีทักษะชีวิต ด้านผู้เรียนเป็นคนดี ด้านผู้เรียนมีความสามารถในการคิด และด้านผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามหลักสูตร ตามลำดับ 3) การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เรียงตามลำดับความสำคัญ ได้แก่ ด้านปรับปรุงและพัฒนาเป็นวัตกรรมของสถานศึกษา ด้านกำหนดทิศทางและกลยุทธ์ ด้านการนิเทศ กำกับติดตามและประเมินผล ตามลำดับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

มะไซดี อับดุลกอเดร (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานราธิวาส ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานราธิวาสจำแนกตามตัวแปรเพศ ขนาดสถานศึกษา พบว่า ภาพรวมไม่แตกต่างกัน และครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภัคปภา บัญญัติ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก และ 2) แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ได้แก่ 1) ด้านความรู้ความสามารถ ศึกษาโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรรายวิชา ศึกษาเกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมั่นเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ 2) ด้านความเป็นผู้นำ สร้างแรงจูงใจในการทำงาน สนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชา สร้างมนุษยสัมพันธ์ ความไว้วางใจ เชื่อใจผู้ใต้บังคับบัญชา คอยรับฟังปัญหาและช่วยเหลือแบบกัลยาณมิตร 3) ด้านคุณธรรม จริยธรรม ยึดระเบียบแบบแผนการปฏิบัติของแต่ละงานเพื่อให้ความยุติธรรมและเป็นกลางในการปฏิบัติงาน รับฟังความคิดเห็นและบริหารงานโดยให้ทุกคนมีความเสมอภาคเท่ากัน 4) ด้านบุคลิกภาพ ไม่ควรใช้อารมณ์อยู่เหนือเหตุผล รับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา อธิบายด้วยเหตุและผล รู้จักให้อภัยผู้ใต้บังคับบัญชา 5) ด้านการมีวิสัยทัศน์ เข้ารับการอบรม ประชุม สัมมนา การใช้เทคโนโลยีในรูปแบบต่าง ๆ และนำมาบูรณาการในการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพ 6) ด้านมนุษยสัมพันธ์ สร้างความจริงใจ ความเอาใจใส่ ดูแลผู้ใต้บังคับบัญชา ให้ความช่วยเหลือเหมือนญาติพี่น้องในครอบครัว และ 7) ด้านความรับผิดชอบ สอบถามข้อเท็จจริงจากผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

เอกภักดิ์ ฉ่ำมณี (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความเคารพ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความยุติธรรม และด้านความไว้วางใจ 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนัก

งานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี พบว่า ข้าราชการครูที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์รับราชการต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน

พรนิภา คงเพ็ชรศักดิ์ รวงทอง ถาพันธุ์ ทินกร พูลพุฒ (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อการบริหารงานของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ ผลการศึกษาพบว่า 1) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) การบริหารงานของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ พบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2.5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

เดนนิส (Dennis, 2009) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ของหัวหน้าสถานศึกษากับการรับรู้ของครูในพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในรัฐเซาท์แคโรไลนา กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาเป็นผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่สอนในวิชาคณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษในโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จมาก กับโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จน้อย ผลจากการศึกษาพบว่า การรับรู้ของหัวหน้าสถานศึกษาในการรับรู้พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการรับรู้ของครูในพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกัน

แมคคาร์ธี (McCarthy, 2009) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการกับความก้าวหน้าประจำปี ตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษามัธยมศึกษา ของสถานศึกษามัธยมทางตะวันออกเฉียงใต้ รัฐเพนซิเวเนีย โดยศึกษาจากพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการใน 3 มิติ คือ การกำหนดภารกิจของสถานศึกษาการจัดการเรียนการสอน และการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ พบว่าพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการกับความก้าวหน้าประจำปีมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อกันอย่างมีนัยสำคัญ

แมคซิลแวน Macsilvan, 2010) ได้ทำการศึกษา เกี่ยวกับการพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ภายใต้การฝึกอบรมประจำการเพื่อเป็นโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ ผลการวิจัยพบว่าความเป็นผู้นำทางวิชาการทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนิเทศงานวิชาการได้ และมีผลโดยตรงต่อการเปลี่ยนแปลงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนไปในทางที่ดีขึ้น

แคโรไลน์ โค (Caroline Koh, 2012) ได้พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและเพิ่มความสนใจในนักเรียนในการศึกษาคุณธรรม ศึกษาในประเทศสิงคโปร์ ที่กล่าวว่า โลกเราในปัจจุบันถูกคุกคามจากพวกก่อการร้าย และวิกฤตการณ์ ทางเศรษฐกิจโลก ทำให้หลายคนสนใจที่จะศึกษาคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมมากขึ้น งานวิจัยชิ้นนี้ ได้ทดลองกับนักเรียนในประเทศสิงคโปร์ โดยใช้หลักการ Kohlbergian เพื่อประเมินคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน เป็นทฤษฎีที่มุ่งให้นักเรียนเลือกตัดสินใจด้วยตนเอง โดยประเมินจากการสร้างแรงจูงใจในการเป็นพลเมืองที่ดีของวัยรุ่น และการมีคุณธรรมในการศึกษา (CME) ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนได้พัฒนาเหตุผลในเชิงจริยธรรม ดังกลุ่มอายุที่กล่าวไว้ในทฤษฎี โคลเบิร์ก นักเรียนมีแรงจูงใจในการเป็นพลเมืองที่ดี และมีคุณธรรม ในการศึกษา (CME) ผลการวิจัยยังแสดงความสัมพันธ์ถึงคุณธรรมซึ่งได้รับการพัฒนาขึ้น แค่แรงจูงใจในตนเองของนักเรียนอยู่ระดับปานกลาง

อับดุลราฮีม อัลโฮซานี (Abdulraheem Alhosani, 2015) ได้ศึกษาเรื่อง บริบททางการศึกษา ความเป็นผู้นำมีความสำคัญมากในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่โรงเรียนและนักเรียน ความสำเร็จเนื่องจากวิธีที่ผู้นำตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งช่วยเพิ่มความก้าวหน้าของนักเรียน สภาพการทำงาน และมีอิทธิพลต่อความรู้และทักษะของครู เพื่อให้มีคุณสมบัติทางการศึกษาที่ยอดเยี่ยมในสังคมโรงเรียน ซึ่งการตัดสินใจต้องทำอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นวิทยาศาสตร์ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีระบบวิเคราะห์เพื่อสร้างลำดับการจัดอันดับช่วยผู้นำ ในการตัดสินใจที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่มีประสิทธิภาพซึ่งนำเสนอโดยผู้เชี่ยวชาญ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เน้นเกณฑ์บุคลากรของโรงเรียน แนวปฏิบัติของครูใหญ่และครูที่ปรึกษาและผลกระทบที่มีต่อนักเรียนรุ่นพี่ โดยประเมินและวิเคราะห์เขตการศึกษา 3 เขตใน Emirate of Abu Dhabi แล้วพบว่าเกณฑ์ต่างกันมีค่านิยมที่แตกต่างกันในแต่ละโรงเรียนซึ่งส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

เอ็นดิก้าร์ แพร็ททริค คริสวา และ รูท ทรินกูริ (Andika Patrick Chiriswa and Ruth Thinguri, 2015) ได้ศึกษาเรื่อง การสนับสนุนหลักสูตรสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาสู่สันติภาพในประเทศเคนยา ผลการวิจัยสรุปว่า 1) หลักสูตรสถานศึกษาได้กำหนดเป้าหมายของชาติลงในวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ซึ่งเป้าหมายของชาติ คือ การศึกษาในเทศเคนยาควรให้ความสำคัญด้านเชื้อชาติ ความรักชาติ และส่งเสริมความเป็นหนึ่งเดียวกัน โดยการศึกษาควรจะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในความเป็นชาติ ลดความขัดแย้งและส่งเสริมทัศนคติที่ดี เคารพในความแตกต่างผู้อื่น 2) เนื้อหาสันติศึกษาที่สถานศึกษาให้ความสำคัญ คือ การบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับสันติศึกษาในรายวิชาต่าง ๆ เช่น ความเป็นพลเมือง ความเป็นหนึ่งเดียว การแก้ปัญหาความขัดแย้งประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน ความยุติธรรม กฎหมาย สงครามโลก การอาศัยอยู่ร่วมกับผู้อื่น เป็นต้น 3) ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในสถานศึกษา ได้แก่ ปัจจัยด้านสังคมในห้องเรียน ปัจจัยด้านเชื้อชาติ

และปัจจัยด้านภูมิภาค 4) การเพิ่มระดับความตระหนักของครูผู้สอนเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ที่นำไปสู่การสร้างสันติภาพให้แก่ผู้เรียน ต้องเริ่มจากการให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของสถานศึกษา และการส่งเสริมการตระหนักถึงบรรทัดฐาน ค่านิยม วัฒนธรรมในการส่งเสริมการแก้ปัญหาโดยการไกล่เกลี่ย

โรนัลด์ เฮค (Ronald H. Heck, 2020) ได้ศึกษาเรื่อง การวิจัยเกี่ยวกับความเป็นผู้นำของโรงเรียนได้พัฒนาฐานความรู้ จุดประสงค์ของการวิจัย คือการพัฒนาเหตุผลสำหรับการออกแบบการรวบรวมข้อมูล และวิธีการวิเคราะห์ในการเป็นผู้นำโรงเรียน และการวิจัยเพื่อการพัฒนาโรงเรียนที่เพิ่มขึ้นในทศวรรษหน้า ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความเป็นผู้นำมีส่วนช่วยในการปรับปรุงการเรียนรู้ของนักเรียน ผ่านการดำเนินการที่มุ่งเน้นไปที่การเปลี่ยนแปลงกลุ่มทางสังคม วัฒนธรรม โครงสร้าง และกระบวนการทางวิชาการ ซึ่งมีความสนใจน้อยลงมุ่งไปที่ความเหมาะสมและคุณภาพของวิธีการวิจัยที่ใช้เพื่อสนับสนุนการความรู้ สนับสนุนการค้นพบที่สำคัญ เช่น การรวมโครงสร้างหลายระดับของโรงเรียน การใช้การรวบรวมข้อมูลจริง และการศึกษาตัวแปรสำคัญ รวมถึงการสุ่มตัวอย่างแบบกว้างของโรงเรียนที่เข้าร่วม ซึ่งสามารถอำนวยความสะดวกในการรวบรวมข้อมูลได้

ฮาซัน ยูเซล เออร์เทม (Hasan Yücel Ertem, 2020)ความสัมพันธ์ของผู้นำโรงเรียนกับผลลัพธ์ของโรงเรียน: การศึกษาวิเคราะห์อภิมาน ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์อภิมานพบว่ารูปแบบภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์กันอย่างมากกับผลการเรียน โดยรวมแล้ว รูปแบบผู้นำแบบไม่รู้จบการแลกเปลี่ยน การเรียนรู้ และการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมากกับผลการเรียน แสดงให้เห็นถึงรูปแบบความเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณและไม่รู้อีโหน่อีเหน่มีผลต่อแรงจูงใจของครูมากกว่า ในขณะที่รูปแบบเชิงบวกและการเปลี่ยนแปลงมีผลมากกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เมื่อพิจารณาจากข้อสรุปของการศึกษา

ดาเนียลา ดูมูเลสคู และ อเล็กซานดรา อิเลอาน่า มู่ติ้ว (Daniela Dumulescu and Alexandra Ileana Mu¸tiu, 2021) ได้ศึกษาเรื่อง ความเป็นผู้นำทางวิชาการในช่วงเวลาของ COVID-19—ประสบการณ์และมุมมอง ผลการวิจัยพบว่า จากการวิเคราะห์ตามหัวข้อเผยให้เห็นประเด็นหลักสามประการที่เกิดขึ้นจากคำตอบของผู้เข้าร่วม ได้แก่ “คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้นำ” “เอกภาพผ่านการกระจายอำนาจ” และ “โอกาสในการสร้างสรรค์มหาวิทยาลัยใหม่” แนวทางปฏิบัติที่ดีในการบริหารสถานศึกษาในภาวะวิกฤตและการเปลี่ยนแปลง พร้อมเจาะลึกกลยุทธ์สนับสนุนการพัฒนาอุดมศึกษาในช่วงวิกฤตและหลังวิกฤต เกิดเป็นข้อเสนอแนะในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

เสี่ยวเยา ยู และคณะ (Xiaoyao Yue and others, 2021) ได้ศึกษาเรื่อง การรับรู้ของผู้ตรวจสอบหลักเกี่ยวกับความเป็นผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพในสถาบันวิจัยและมหาวิทยาลัยของจีน ผลการวิจัยพบว่า คำจำกัดความของความเป็นผู้นำทางวิชาการโดยนักวิจัยหลัก หมายถึงความเชี่ยวชาญทางวิชาการ การกำหนดสมาชิกในทีม การกำหนดทิศทาง ทักษะทางสังคมทาง

วิชาการ การจัดการ ความสัมพันธ์ของสมาชิกในทีม การส่งเสริมขวัญและกำลังใจของทีม และทักษะการทำงานเป็นทีม นอกจากนี้ความเชี่ยวชาญทางวิชาการคือมักจะมีความสำคัญมากกว่าความสามารถอื่นๆ ในแง่ของความสามารถ นิยามของการเป็นผู้นำโดยนักวิจัยหลักของจีนและวรรณกรรมเกี่ยวกับความเป็นผู้นำทางวิชาการของตะวันตกนั้นคล้ายคลึงกัน

เจีย แอน ลี และคณะ (Jia En Lee and other, 2023) ได้ศึกษาเรื่อง ความตระหนักด้านสุขภาพจิต การศึกษานี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตระหนักด้านสุขภาพจิตของเยาวชนมาเลเซีย ตลอดจนบทบาทสื่อกลางของความรู้ด้านสุขภาพจิต ความรู้ด้านความช่วยเหลือทางวิชาชีพ และเจตคติต่อสุขภาพจิต ผลการวิจัยพบว่าความตระหนักด้านสุขภาพจิตได้รับอิทธิพลจากความรู้ด้านสุขภาพจิตและเจตคติ ต่อสุขภาพจิต แบบสอบถามที่ศึกษากับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา 450 คน อายุระหว่าง 15-19 ปี ในกรุงกัวลาลัมเปอร์และมะละกา ซึ่งคัดเลือกโดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการโดยใช้ Smart PLS เพื่อให้ได้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา แบบจำลองการวัด และแบบจำลองโครงสร้างผลการวิจัยยังพบว่าความคุ้นเคย และการเปิดรับสื่อเป็นปัจจัยสำคัญของความรู้ด้านสุขภาพจิต ความรู้ด้านความช่วยเหลือจากมืออาชีพและทัศนคติต่อสุขภาพจิต นอกจากนี้ผลการศึกษายังบ่งชี้ว่าความรู้เรื่องสุขภาพจิตส่งผลดีต่อความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อและการรับรู้สุขภาพจิต นอกจากนี้ ทัศนคติต่อสุขภาพจิตยังพบว่ามีบทบาทไกล่เกลี่ยระหว่างความคุ้นเคย และการรับรู้สุขภาพจิต ตลอดจนระหว่างการเปิดรับสื่อและความตระหนักด้านสุขภาพจิต

บาติสต์ ลอแลนด์ (Baptiste Leurent and other, 2023) การศึกษาชี้ให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับสุขภาพจิตที่ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม มีหลักฐานน้อยกว่าสำหรับความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศโดยรวมของโรงเรียนกับสุขภาพจิตของนักเรียน สิ่งนี้อาจสะท้อนถึงข้อจำกัดในการตรวจผลสุขภาพจิต เราทำการศึกษาระยะยาวในโรงเรียนขนาดใหญ่โดยตั้งสมมติฐานว่าเราจะพบความสัมพันธ์ทั้งในระดับนักเรียนและโรงเรียนระหว่างบรรยากาศในโรงเรียนเชิงบวกของนักเรียน และความประพฤติของนักเรียนและปัญหาทางอารมณ์ที่ลดลงและสุขภาพจิตที่ดีขึ้น ติดตามนักเรียนในโรงเรียนมัธยมในอังกฤษ 20 แห่ง ตั้งแต่ช่วงใกล้จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (อายุ 11/12 ปี) เป็นเวลากว่า 3 ปี โดยใช้มาตรการที่เชื่อถือได้ในด้านสภาพอากาศในโรงเรียนและสุขภาพจิตเราพบความสัมพันธ์ระหว่างรายงานระดับนักเรียนเกี่ยวกับบรรยากาศในโรงเรียนเชิงบวกที่ระดับพื้นฐาน และความประพฤติและปัญหาทางอารมณ์ที่ลดลงและสุขภาพจิตที่ดีขึ้นในการติดตามผล 3 ปี นอกจากนี้ยังพบหลักฐานบางอย่างเกี่ยวกับความสัมพันธ์ที่ปรับแล้วระหว่างมาตรการพื้นฐานระดับโรงเรียนของบรรยากาศเชิงบวกโดยรวมและสุขภาพจิตของนักเรียนที่ดีขึ้นในการติดตามผล อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ระดับนักเรียนและโรงเรียนเหล่านี้ลดลงอย่างมากเมื่อปรับตามสุขภาพจิตพื้นฐานด้วย

2.6 สรุป

จากการศึกษางานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ ภาวะผู้นำทางวิชาการจะมีองค์ประกอบโครงสร้างการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาที่มี ไว้ดังนี้ 1) การกำหนดเป้าประสงค์ของโรงเรียน 2) การสื่อสารให้ทุกคนทราบว่าโรงเรียนคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง 3) การจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการสอนของครู 4) การจัดหาแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นให้ 5) การนิเทศผลการปฏิบัติงานของครู 6) การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน 7) การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย เพื่อให้การบริหารสถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และคุณภาพผู้เรียน ในด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ซึ่งเป็นผลที่เกิดจากศักยภาพการบริหารของสถานศึกษาและคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู ประกอบด้วย 1) การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่ สถานศึกษากำหนด 2) ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย 3) การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย และ4) สุขภาวะทางร่างกายและจิตสังคม

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม 2) เพื่อศึกษาคุณภาพผู้เรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม 3) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ผู้วิจัยจึงเสนอสาระสำคัญของขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัยโดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 วิธีการและขั้นตอนในการวิจัย

3.2 ระเบียบวิธีการวิจัย

3.2.1 การออกแบบการวิจัย

3.2.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.4 เครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

3.7 สรุป

3.1 วิธีการและขั้นตอนในการวิจัย

เพื่อเป็นประโยชน์และแนวทางในการดำเนินการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่วางไว้ ผู้วิจัยจึงกำหนดรายละเอียดการตรวจขั้นตอนการวิจัยไว้เป็น 3 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงร่างงานวิจัย เป็นขั้นตอนการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา วรรณกรรม ข้อมูล สถิติ รวมถึงงานวิจัยหรือรายงานของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง แล้วนำผลที่ได้มาจัดทำโครงร่างงานวิจัยตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา นำเสนอโครงร่าง งานวิจัยต่อภาควิชาการบริหารการศึกษา เพื่อขอความเห็นชอบและอนุมัติโครงร่างงานวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินงานวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือและนำเครื่องมือที่สร้างไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้องเพื่อหาความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) และนำไปทดลองใช้กับโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง (try out) เพื่อหาความเชื่อมั่น (reliability) ปรับปรุงแก้ไขทางสถิติและแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล ข้อบกพร่องของเครื่องมือ แล้วนำไปเก็บข้อมูล

จากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด แล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวม ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติและแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย เป็นขั้นตอนของการจัดทำร่างผลการวิจัย เพื่อนำเสนอคณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง แล้วปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามที่คณะกรรมการผู้ควบคุมเสนอแนะ จึงดำเนินการจัดพิมพ์และส่งรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ต่อบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขออนุมัติเป็นส่วนหนึ่งของการสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ และการขอจบการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

3.2 ระเบียบวิธีการวิจัย

เพื่อให้การดำเนินการวิจัยบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งประกอบด้วย การออกแบบการวิจัย และตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย มีรายละเอียด ดังนี้

3.2.1 การออกแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ออกแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ที่มีแบบแผนการวิจัยในลักษณะของกลุ่มตัวอย่างเดียว ตรวจสอบสภาพตามที่เป็นจริงโดยไม่มีการทดลอง (The one short, non-experimental case study design)

3.2.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย ตัวแปรพื้นฐาน ตัวแปรต้น และตัวแปรตาม ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. ตัวแปรพื้นฐาน (Basic variables) เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ในการทำงาน

2. ตัวแปรต้น (Independent variables) ได้แก่ ภาวะผู้นำทางวิชาการ ตามแนวคิดของเฮด และคณะ (Heck and Others, 1990, p. 95) ได้แก่ 1) การกำหนดเป้าประสงค์ของโรงเรียน 2) การสื่อสารให้ทุกคนทราบว่าโรงเรียนคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง 3) การจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการสอนของครู 4) การจัดหาแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นให้ 5) การนิเทศผลการปฏิบัติงานของครู 6) การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน และ 7) การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย

3. ตัวแปรตาม (Dependent variables) ได้แก่ คุณภาพผู้เรียน (สำนักทดสอบทางการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561, หน้า 25 - 32) ประกอบด้วย 1) การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด 2) ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย 3) การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย และ 4) สุขภาวะทางร่างกาย และจิตสังคม

3.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.3.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม จำนวน 29 โรงเรียน ที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ใน 7 อำเภอ ประกอบด้วย 1) อำเภอเมือง 2) อำเภอกำแพงแสน 3) อำเภอดอนตูม 4) อำเภอบางเลน 5) อำเภอนครชัยศรี 6) อำเภอสามพราน และ7) อำเภอพุทธมณฑล (แผนปฏิบัติราชการ สพม.นครปฐม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม, 2566, หน้า 4)

3.3.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม คือ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม โดยวิธีเปิดตาราง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ใช้ตารางประมาณค่าขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, p. 608) ผู้ให้ข้อมูลจำนวนโรงเรียนละ 6 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน หัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการ จำนวน 1 คน และครูผู้สอน จำนวน 3 คน จำนวนทั้งสิ้น 168 คน

3.3.3 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง

1. ผู้วิจัยได้กำหนดการประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเปิดตารางสำเร็จรูปของเครซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) จากโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียน ได้แก่ ขนาดเล็ก 1 โรงเรียน ขนาดกลาง 13 โรงเรียน ขนาดใหญ่ 5 โรงเรียน และขนาดใหญ่พิเศษ 10 โรงเรียน

2. กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการคำนวณเทียบบัญญัติไตรยางค์ ตามสัดส่วนของสถานศึกษาในแต่ละขนาด สำหรับรายชื่อสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างนี้ ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับฉลาก (ขนาดกลาง) ได้กลุ่มตัวอย่าง ขนาดเล็ก 1 โรงเรียน ขนาดกลาง 12 โรงเรียน ขนาดใหญ่ 5 โรงเรียน และขนาดใหญ่พิเศษ 10 โรงเรียน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 28 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างแห่งละ 6 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน หัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการ จำนวน 1 คน ครูผู้สอน จำนวน 3 คน รวมผู้ให้ข้อมูลจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม จำนวน 28 โรงเรียน โรงเรียนละ 6 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 168 คน ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

กลุ่มโรงเรียน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ผู้ให้ข้อมูล				รวมผู้ให้ข้อมูล (6 คน)
			ผู้อำนวยการโรงเรียน (1)	รองผู้อำนวยการโรงเรียน (1)	หัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการ (1)	ครูผู้สอน (3)	
ขนาดใหญ่พิเศษ	10	10	10	10	10	30	60
ขนาดใหญ่	5	5	5	5	5	15	30
ขนาดกลาง	13	12	12	12	12	36	72
ขนาดเล็ก	1	1	1	1	1	3	6
รวม	**29**	**28**	**28**	**28**	**28**	**84**	**168**

3.4 เครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

3.4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อคำถามครอบคลุมวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา โดยสร้างข้อคำถามภายใต้กรอบแนวคิด ทฤษฎี และครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัย โดยแบ่งข้อคำถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในสถานศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ 1) การกำหนดเป้าประสงค์ของโรงเรียน 2) การสื่อสารให้ทุกคนทราบว่าโรงเรียนคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง 3) การจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการสอนของครู 4) การจัดหาแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นให้ 5) การนิเทศผลการปฏิบัติงานของครู 6) การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน และ7) การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย

ใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของลิเคิร์ท (Likert Scale) (Likert, 1961, p. 161). โดยกำหนดค่าน้ำหนักคะแนน ดังนี้

5 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) คุณภาพผู้เรียน ประกอบด้วย 1) การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด 2) ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย 3) การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย และ4) สุขภาวะทางร่างกาย และจิตสังคม ใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของลิเคิร์ท (Likert Scale) โดยกำหนดค่าน้ำหนักคะแนน ดังนี้

5 หมายถึง คุณภาพผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง คุณภาพผู้เรียน อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง คุณภาพผู้เรียน อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง คุณภาพผู้เรียน อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง คุณภาพผู้เรียน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.4.2 การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพของเครื่องมือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาค้นคว้าหลักการ แนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรม และผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการและคุณภาพผู้เรียน แล้วนำความรู้และแนวคิดที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาสร้างเป็นเครื่องมือภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

ขั้นตอนที่ 2 นำผลที่ได้จากการศึกษาดังกล่าว มาสร้างแบบสอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามแนวคิดของเฮด และคณะ (Heck and Others, 1990, p. 95) ได้แก่ 1) การกำหนดเป้าประสงค์ของโรงเรียน 2) การสื่อสารให้ทุกคนทราบว่าโรงเรียนคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง 3) การจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการสอนของครู 4) การจัดหาแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นให้ 5) การนิเทศผลการปฏิบัติงานของครู 6) การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน และ7) การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ส่วนคุณภาพผู้เรียนจากสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561, หน้า 25 - 32) ประกอบด้วย 1) การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด 2) ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย 3) การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่าง

และหลากหลาย และ 4) สุขภาวะทางร่างกาย และจิตสังคม และนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาแก้ไขข้อบกพร่อง ความครบถ้วน ถูกต้อง และครอบคลุมเนื้อหาที่จะทำการสำรวจ รวมทั้งการใช้ภาษาให้มีความชัดเจนและเข้าใจง่าย แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์แนะนำ และนำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขจากอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์แล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

ขั้นตอนที่ 3 นำผลการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ แต่ละท่านมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC: Index of Item Objective Congruence) โดยใช้เกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

ให้คะแนน +1 ผู้เชี่ยวชาญแน่ใจคำถามนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ให้คะแนน 0 ผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจคำถามนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ให้คะแนน -1 ผู้เชี่ยวชาญแน่ใจคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

นำความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาในข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้ ค่า IOC ระหว่าง 0.60–1.00 แสดงว่าข้อคำถามนั้นใช้ได้ ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ผลการตอบของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านได้ค่า IOC = 1.00

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างกับผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายงานบริหารวิชาการ และครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม จำนวน 1 โรงเรียน และโรงเรียนในสังกัดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี จำนวน 4 โรงเรียน รวม 5 โรงเรียน โรงเรียนละ 6 ฉบับ จำนวนทั้งสิ้น 30 ฉบับ โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α- Coefficient) ตามวิธีของครอนบาร์ค (Cronbach, 1990, pp. 202-204) ผลการประเมินได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.972

ขั้นตอนที่ 5 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α- Coefficient) ตามวิธีของครอนบาร์ค (Cronbach, 1990, pp. 202-204)

ขั้นตอนที่ 6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

3.5.1 ผู้วิจัยทำหนังสือถึงคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยโดยผ่านประธานสาขาวิชาการบริหารการศึกษา ในการทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการ และครูผู้สอน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม เพื่อแจ้งให้ทราบวัตถุประสงค์ และขอความร่วมมือในการจัดเก็บข้อมูล

3.5.2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 168 ฉบับ ด้วยวิธีการดังนี้

3.5.2.1 ผู้วิจัยนำส่งและเก็บคืนแบบสอบถามด้วยตนเอง

3.5.2.2 ผู้วิจัยนำส่งแบบสอบถามออนไลน์ (QR Code)

3.5.3 ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนตามจำนวน การเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการเดินทางไปรับแบบสอบถามด้วยตนเอง และจัดลำดับข้อมูลเหล่านั้นนำไปวิเคราะห์และประมวลผลต่อไป

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการทางสถิติ ดังนี้

3.6.1 วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

3.6.2 วิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์แปลผล ตามแนวคิดของเบสท์ (Best, 1981, p. 182) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 ถึง 5.00 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 ถึง 4.49 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 ถึง 3.49 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 ถึง 2.49 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับ น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 ถึง 1.49 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

3.6.3 วิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพผู้เรียน โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์แปลผล ตามแนวคิดของเบสท์ (Best, 1981, p. 182) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 ถึง 5.00 หมายถึง คุณภาพผู้เรียน อยู่ในระดับ มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 ถึง 4.49 หมายถึง คุณภาพผู้เรียน อยู่ในระดับ มาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 ถึง 3.49 หมายถึง คุณภาพผู้เรียน อยู่ในระดับ ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 ถึง 2.49 หมายถึง คุณภาพผู้เรียน อยู่ในระดับ น้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 ถึง 1.49 หมายถึง คุณภาพผู้เรียน อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

3.6.4 การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product moment correlation coefficient) แล้วนำค่าที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ แล้วแปลความหมาย (เฉลิมศรี อรรจนกุล, 2558, หน้า 206) ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.81 ขึ้นไป หมายถึง มีความสัมพันธ์กันสูงหรือสูงมาก
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.60 – 0.80 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.40 – 0.60 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันปานกลาง
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.20 – 0.40 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันค่อนข้างต่ำ
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำกว่า 0.20 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันค่อนข้างต่ำ

3.6.5 การวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

3.7 สรุป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) กลุ่มตัวอย่างได้จากการคำนวณ โดยการเปิดตารางสำเร็จรูปของเครซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้แก่ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม จำนวน 28 โรงเรียน โดยมีผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน หัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการ จำนวน 1 คน ครูผู้สอน จำนวน 3 คน ของแต่ละสถานศึกษาแต่ละแห่งเป็นผู้ให้ข้อมูลรวมทั้งสิ้น จำนวน 168 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามแนวคิดของเฮด และคณะ (Heck and Others, 1990, p. 95) ได้แก่ 1) การกำหนดเป้าประสงค์ของโรงเรียน 2) การสื่อสารให้ทุกคนทราบว่าโรงเรียนคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง 3) การจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการสอนของครู

4) การจัดหาแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นให้ 5) การนิเทศผลการปฏิบัติงานของครู 6) การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน และ 7) การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ในส่วนของคุณภาพผู้เรียน (สำนักทดสอบทางการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561), หน้า 25 - 32) ประกอบด้วย 1) การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด 2) ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย 3) การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย และ 4) สุขภาวะทางร่างกาย และจิตสังคม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์พหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม 2) เพื่อศึกษาคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม 3) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

ประชากรจำนวนทั้งสิ้น 29 โรงเรียน และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 28 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 168 คน คือ 1) ผู้อำนวยการโรงเรียน 2) รองผู้อำนวยการโรงเรียน 3) หัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการ และ4) ครูผู้สอน จำนวน 168 คน และได้กลับคืนมา 168 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐมที่มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.972

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง และทำการประมวลผลสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อนำมาวิเคราะห์และเสนอผลการวิเคราะห์ โดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย จำแนกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

ตอนที่ 4 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

4.1 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการ และครูผู้สอน จำนวน 168 ฉบับ เมื่อแยกพิจารณาตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในสถานศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนร้อยละของข้อมูลที่แสดงสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

(n=168)

สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	51	30.40
หญิง	117	69.60
รวม	**168**	**100**
2. อายุ		
ไม่เกิน 30 ปี	26	15.50
31-40 ปี	85	50.60
41-50 ปี	40	23.80
51 ปีขึ้นไป	17	10.10
รวม	**168**	**100**
3. ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	65	38.70
ปริญญาโท	96	57.10
ปริญญาเอก	7	4.20
รวม	**168**	**100**
4. ตำแหน่งหน้าที่ในสถานศึกษา		
ผู้อำนวยการโรงเรียน	28	16.70
รองผู้อำนวยการโรงเรียน	28	16.70
หัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการ	28	16.70
ครูผู้สอน	84	50.00
รวม	**168**	**100**
5. ประสบการณ์การทำงาน		
ไม่เกิน 5 ปี	44	26.20
6-10 ปี	59	35.10
11-15 ปี	40	23.80
16-20 ปี	17	10.10
21 ปีขึ้นไป	8	4.80
รวม	**168**	**100**

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งสิ้น 168 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง 117 คน คิดเป็นร้อยละ 69.60 เป็นเพศชายจำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 30.40 มีอายุตั้งแต่ 31 – 40 ปี จำนวน 85 คน ร้อยละ 50.60 รองลงมา มีอายุ 41 - 50 ปี จำนวน 40 คน ร้อยละ 23.80 อายุไม่เกิน 30 ปี จำนวน 26 คน ร้อยละ 15.50 และอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 17 คน ร้อยละ 10.10 มีการศึกษาสูงสุดอยู่ในระดับปริญญาโท จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 57.10 และมีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 65 คน ร้อยละ 38.70 ส่วนผู้ที่มีการศึกษาในระดับปริญญาเอกนั้นพบว่ามีอยู่เป็นจำนวนเพียง 7 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 4.20 สำหรับข้อมูลการดำรงตำแหน่งในสถานศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นครูผู้สอน จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 50 ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการ มีจำนวนเท่ากันคือ 28 คน คิดเป็นร้อยละ 16.70 เป็นผู้มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 6 - 10 ปี จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 35.10 ผู้มีประสบการณ์ทำงานไม่เกิน 5 ปี มีจำนวน 44 คน ร้อยละ 26.20 ผู้มีประสบการณ์การทำงาน 11 – 15 ปี จำนวน 40 คน ร้อยละ 23.80 ผู้มีประสบการณ์การทำงาน 16 - 20 ปี จำนวน 17 คน ร้อยละ 10.10 และผู้มีประสบการณ์การทำงาน 21 ปีขึ้นไป มีจำนวน 8 คน ร้อยละ 4.80 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม เพื่อตอบคำถามการวิจัย 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม อยู่ในระดับใด โดยวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา คือ 1) ด้านการกำหนดเป้าประสงค์ของโรงเรียน 2) ด้านการสื่อสารให้ทุกคนทราบว่าโรงเรียนคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง 3) ด้านการจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการสอนของครู 4) ด้านการจัดหาแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นให้ 5) ด้านการนิเทศผลการปฏิบัติงานของครู 6) ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน และ7) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best) ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยภาพรวมและรายด้านดังรายละเอียดในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐมในภาพรวมจำแนกเป็นรายด้าน

(n=168)

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการกำหนดเป้าประสงค์ของโรงเรียน	4.14	0.50	มาก
2. ด้านการสื่อสารให้ทุกคนทราบว่าโรงเรียนคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง	4.08	0.53	มาก
3. ด้านการจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการสอนของครู	4.08	0.49	มาก
4. ด้านการจัดหาแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นให้	4.13	0.56	มาก
5. ด้านการนิเทศผลการปฏิบัติงานของครู	4.17	0.56	มาก
6. ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน	4.04	0.61	มาก
7. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย	4.10	0.52	มาก
รวม	**4.11**	**0.46**	**มาก**

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.11, S.D. = 0.46) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยการจัดอันดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ด้านการนิเทศผลการปฏิบัติงานของครู ($\overline{X}$ = 4.17 , S.D.= 0.56) รองลงมาด้านการกำหนดเป้าประสงค์ของโรงเรียน ($\overline{X}$ = 4.14 , S.D.= 0.50) ด้านการจัดหาแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นให้ ($\overline{X}$ = 4.13 , S.D.= 0.56) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ($\overline{X}$ = 4.10 , S.D.= 0.52) ด้านการจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการสอนของครู ($\overline{X}$ = 4.08 , S.D.= 0.49) ด้านการสื่อสารให้ทุกคนทราบว่าโรงเรียนคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง ($\overline{X}$ = 4.08 , S.D.= 0.53) และที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ($\overline{X}$ = 4.04, S.D.= 0.61)

การวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม สามารถวิเคราะห์เพื่อหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยจำแนกเป็นรายด้าน ตั้งแต่ตารางที่ 4.3 – 4.9 ประกอบคำอธิบายแต่ละตารางดังนี้

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ด้านการกำหนดเป้าประสงค์ของโรงเรียน

(n=168)

ด้านการกำหนดเป้าประสงค์ของโรงเรียน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
1. ผู้บริหารมีการกำหนดเป้าประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษาอย่างชัดเจน	4.21	0.73	มาก
2. ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการกำหนดเป้าประสงค์ที่ชัดเจนในการทำงาน	4.08	0.71	มาก
3. ผู้บริหารและครูยอมรับในเป้าประสงค์ของการปฏิบัติงานที่กำหนดไว้	3.88	0.79	มาก
4. ผู้บริหารมีการประเมินความต้องการของครู เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดเป้าประสงค์ทางของสถานศึกษา	4.04	0.77	มาก
5. ผู้บริหารนำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในปีการศึกษาที่ผ่านมานำมาวิเคราะห์ เพื่อกำหนด เป้าประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษา	4.38	0.71	มาก
6. ผู้บริหาร และครูมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษา	4.35	0.72	มาก
7. ผู้บริหาร และครูร่วมกันพัฒนาเป้าประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษาเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน	4.15	0.71	มาก
8. ผู้บริหารมีการประชุมชี้แจงเป้าประสงค์ด้านวิชาการ ของสถานศึกษาให้ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทราบอย่างต่อเนื่อง	4.16	0.67	มาก
9. ผู้บริหารมีการปรึกษา และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนางานด้านวิชาการ	4.18	0.69	มาก
10. ผู้บริหารมีการพบปะ พูดคุยอย่างเป็นทางการ และไม่เป็นทางการกับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทราบแนวปฏิบัติหรือเป้าประสงค์ด้านวิชาการ	3.92	0.74	มาก
รวม	**4.14**	**0.50**	**มาก**

จากตาราง 4.3 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ด้านการกำหนดเป้าประสงค์ของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.14 , S.D.= 0.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยการจัดอันดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารนำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในปีการศึกษาที่ผ่านมานำมาวิเคราะห์ เพื่อกำหนดเป้าประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษา ($\overline{X}$ = 4.38 , S.D.= 0.71) รองลงมา ผู้บริหาร และครูมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษา ($\overline{X}$ = 4.35 , S.D.= 0.72) และที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารและครูยอมรับในเป้าประสงค์ของการปฏิบัติงานที่กำหนดไว้ ($\overline{X}$ = 3.88 , S.D.= 0.79)

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ด้านการสื่อสารให้ทุกคนทราบว่าโรงเรียนคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง

(n=168)

ด้านการสื่อสารให้ทุกคนทราบว่าโรงเรียนคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
1. ผู้บริหาร และครูร่วมกันสร้างเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาการของนักเรียนโดยเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นสำคัญ	4.08	0.68	มาก
2. ผู้บริหารกำกับดูแลการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ เพื่อสะท้อนผลการจัดการเรียนการสอน	3.98	0.75	มาก
3. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูใช้ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนเป็นแนวทางในการออกแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้	4.25	0.72	มาก
4. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์	4.24	0.67	มาก
5. ผู้บริหาร และครูตั้งมาตรฐานของนักเรียนที่สูงและสามารถบรรลุผลได้	4.07	0.66	มาก
6. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ตรงตามเป้าประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษา	3.92	0.76	มาก
7. ผู้บริหารติดตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนนำไปสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างเป็นระบบ	3.99	0.78	มาก
รวม	**4.08**	**0.53**	**มาก**

ตารางที่ 4.4 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการสื่อสารให้ทุกคนทราบว่าโรงเรียนคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.08, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยการจัดอันดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูใช้ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนเป็นแนวทางในการออกแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ ($\overline{X}$ = 4.25, S.D. = 0.72) รองลงมา คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ ($\overline{X}$ = 4.24 , S.D.= 0.67) และที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ตรงตามเป้าประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษา ($\overline{X}$ = 3.92, S.D.= 0.76)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ด้านการจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการสอนของครู

(n=168)

ด้านการจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการสอนของครู	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
1. ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมกันวางแผนแก้ปัญหาในการจัดการชั้นเรียน	4.04	0.77	มาก
2. ผู้บริหาร และครูมีการวางแผนการจัดห้องเรียนให้มีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยบรรยากาศน่าเรียน	4.15	0.71	มาก
3. ผู้บริหาร และครูมีการวางแผนการจัดห้องเรียนภายในห้องเรียนต้องไม่ร้อนอบอ้าว อากาศถ่ายเทได้ดีแสงสว่างเพียงพอ	4.13	0.73	มาก
4. ผู้บริหารมีความสามารถในการแนะนำให้คำปรึกษาในการจัดขนาดห้องเรียนให้มีความเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน	4.08	0.69	มาก
5. ผู้บริหารมีการแนะนำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ในองค์กรและบุคลากรในสถานศึกษา	4.11	0.68	มาก
6. ผู้บริหารสามารถให้คำแนะนำเป็นที่ปรึกษาในการจัดตกแต่งห้องเรียนให้กับครู และบุคลากรในสถานศึกษา	4.06	0.70	มาก
7. ผู้บริหารมีความสามารถและคำนึงถึงการจัดที่นั่งของนักเรียนและครูภายในห้องเรียนอย่างเหมาะสม	4.05	0.68	มาก
8. ผู้บริหารให้ความสำคัญและให้คำแนะนำในการจัดป้ายนิเทศในวันสำคัญต่าง ๆ	4.02	0.68	มาก
รวม	**4.08**	**0.53**	**มาก**

จากตาราง 4.5 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ด้านการจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการสอนของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.08 , S.D.= 0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยการจัดอันดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหาร และครูมีการวางแผนการจัดห้องเรียนให้มีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยบรรยากาศน่าเรียน ($\overline{X}$ = 4.15 , S.D.= 0.71) รองลงมา ผู้บริหาร และครูมีการวางแผนการจัดห้องเรียนภายใน ($\overline{X}$ = 4.13 , S.D.= 0.73) และที่มีค่าเฉยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารให้ความสำคัญและให้คำแนะนำในการจัดป้ายนิเทศในวันสำคัญต่าง ๆ ($\overline{X}$ = 4.02 , S.D.= 0.68)

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ด้านการจัดหาแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นให้

(n=168)

ด้านการจัดหาแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นให้	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
1. ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุน การใช้แหล่งเรียนรู้ในและนอกโรงเรียนอย่างหลากหลาย	4.04	0.80	มาก
2. ผู้บริหารสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น ห้องสมุด ระบบอินเทอร์เน็ต สื่อ และอุปกรณ์ต่าง ๆ	4.07	0.73	มาก
3. ผู้บริหารจัดหาวัสดุและสื่อการเรียนการสอนเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ครู	4.06	0.79	มาก
4. ผู้บริหารสนับสนุนงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ในการ จัดสื่อการเรียนการสอนในห้องเรียนให้เพียงพอ	4.14	0.73	มาก
5. ผู้บริหารสำรวจความต้องการของครูในการใช้สื่อ	4.06	0.79	มาก
6. ผู้บริหารจัดให้ใช้ข้อมูลสารสนเทศโดยใช้เทคโนโลยีพัฒนางานวิชาการเพื่อสนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย	4.23	0.64	มาก
7. ผู้บริหารจัดพัฒนาอบรมบุคลากรในการใช้สื่อ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อช่วยให้ผู้เรียนนำมาใช้ในการเรียน	4.29	0.72	มาก
8. ผู้บริหารเป็นที่ปรึกษาให้กับครู และบุคลากรในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลายเหมาะสมกับวัย และความต้องการของผู้เรียน	4.19	0.76	มาก
รวม	**4.13**	**0.49**	**มาก**

จากตาราง 4.6 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ด้านการจัดหาแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นให้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.13 , S.D.= 0.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยการจัดอันดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารจัดพัฒนาอบรมบุคลากรในการใช้สื่อ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อช่วยให้ผู้เรียนนำมาใช้ในการเรียน ($\overline{X}$ = 4.29 , S.D.= 0.72) รองลงมา ผู้บริหารจัดให้ใช้ข้อมูลสารสนเทศโดยใช้เทคโนโลยีพัฒนางานวิชาการเพื่อสนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย ($\overline{X}$ = 4.23 , S.D.= 0.64) และที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุน การใช้แหล่งเรียนรู้ในและนอกโรงเรียนอย่างหลากหลาย ($\overline{X}$ = 4.04 , S.D.= 0.80)

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ด้านการนิเทศผลการปฏิบัติงานของครู

(n=168)

ด้านการนิเทศผลการปฏิบัติงานของครู	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
1. ผู้บริหารมีการสังเกตการณ์จัดการเรียนการสอนของครูอย่างสม่ำเสมอ เช่น การเยี่ยมชมชั้นเรียนโดยใช้เวลาสั้น ๆ	4.11	0.69	มาก
2. ผู้บริหารมีวิธีการต่าง ๆ ในการพัฒนาการสอนของครูอย่างเป็นระบบ	4.16	0.65	มาก
3. ผู้บริหารให้การสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครูในทุก ๆ ด้าน	4.26	0.69	มาก
4. ผู้บริหารจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศเพื่อการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนของครู	4.29	0.67	มาก
5. ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดทำเอกสาร คู่มือการนิเทศการสอน	4.20	0.70	มาก
6. ผู้บริหาร และครูมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อช่วยให้การจัดการเรียนการสอนมีความสอดคล้อง กับเป้าประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษา	4.17	0.73	มาก
7. ผู้บริหารจัดนิเทศการสอนอย่างเป็นกัลยาณมิตรระหว่างครูและเพื่อนครูอย่างต่อเนื่อง	4.09	0.75	มาก
8. ผู้บริหารมีการให้ข้อมูลย้อนกลับจากการนิเทศติดตามและประเมินผล ด้านการจัดการเรียนการสอนของครูเพื่อนำไปพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน	4.11	0.82	มาก
9. ผู้บริหารให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ ครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.12	0.93	มาก
รวม	**4.17**	**0.56**	**มาก**

จากตาราง 4.7 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ด้านการนิเทศผลการปฏิบัติงานของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.17 , S.D.= 0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยการจัดอันดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศเพื่อการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนของครู ($\overline{X}$ = 4.29 , S.D.= 0.67) รองลงมา ผู้บริหารให้การสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครูในทุก ๆ ด้าน ($\overline{X}$ = 4.26 , S.D.= 0.69) และที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารจัดนิเทศการสอนอย่างเป็นกัลยาณมิตรระหว่างครูและเพื่อนครูอย่างต่อเนื่อง ($\overline{X}$ = 4.09 , S.D.= 0.75)

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน

(n=168)

ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
1. ผู้บริหารกำหนดให้เก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อทราบข้อมูลพื้นฐานและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน	4.18	0.80	มาก
2. ผู้บริหารมีการประชุมคณะครูในสถานศึกษา เพื่อทราบผล และปรึกษาเกี่ยวกับความก้าวหน้าด้านการเรียนของนักเรียน	4.12	0.91	มาก
3. ผู้บริหารมีการติดตามความก้าวหน้าด้านการเรียนของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ	3.88	0.86	มาก
4. ผู้บริหาร และคณะครูนำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมาเป็นแนวทางในการกำหนดเป้าประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษา	4.02	0.88	มาก
5. ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองร่วมกันปรึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน	3.95	0.80	มาก
6. ผู้บริหาร และคณะครูนำข้อมูลมาปรับปรุงการเรียนการสอนของสถานศึกษา	4.01	0.88	มาก
7. ผู้บริหารมีการแจ้งผลการเรียนให้ผู้ปกครองรับทราบความก้าวหน้าของนักเรียนทุกภาคเรียน	3.99	0.83	มาก
8. ผู้บริหารนำผลคะแนนทดสอบไปใช้เป็นข้อมูลในการประเมินความก้าวหน้าตามเป้าประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษา การประเมินด้านการสอน การประเมินหลักสูตร และการวางแผนพัฒนาผู้เรียน	4.11	0.70	มาก
9. ผู้บริหารพบครูเพื่อปรึกษาเกี่ยวกับความก้าวหน้าด้านการเรียนของผู้เรียน	4.12	0.77	มาก
10. ผู้บริหารให้คณะครูจัดทำการวิเคราะห์แบบทดสอบเพื่อตรวจสอบคุณภาพทางการเรียนของนักเรียน	4.07	0.74	มาก
11. ผู้บริหารจัดทำระบบรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนตามเป้าประสงค์ของสถานศึกษา	4.02	0.75	มาก
รวม	**4.04**	**0.61**	**มาก**

จากตาราง 4.8 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.04 , S.D.= 0.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยการจัดอันดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารกำหนดให้เก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อทราบข้อมูลพื้นฐานและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ($\overline{X}$ = 4.18 , S.D.= 0.80) รองลงมา ผู้บริหารพบครูเพื่อปรึกษาเกี่ยวกับความก้าวหน้าด้านการเรียนของผู้เรียน ($\overline{X}$ = 4.12 , S.D.= 0.77) และที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารมีการติดตามความก้าวหน้าด้านการเรียนของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ($\overline{X}$ = 3.88 , S.D.= 0.86)

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ด้านการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย

(n=168)

ด้านการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
1. ผู้บริหารจัดสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาให้สวยงาม สะอาด ร่มรื่น และเป็นระเบียบเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน	4.08	0.73	มาก
2. ผู้บริหารจัดสถานศึกษาให้มีความปลอดภัยแก่ผู้เรียนและบุคลากรภายในสถานศึกษา	4.12	0.74	มาก
3. ผู้บริหารเสริมสร้างสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่ส่งเสริมต่อการเรียนรู้อย่างเหมาะสม	4.10	0.73	มาก
4. ผู้บริหารมีการจัดนิทรรศการทางวิชาการให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างเหมาะสม	4.20	0.76	มาก
5. ผู้บริหารจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	4.15	0.71	มาก
6. ผู้บริหารสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถใช้สารสนเทศในการเรียนการสอน	4.08	0.70	มาก
7. ผู้บริหารคำนึงถึงความปลอดภัยของจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย	3.99	0.74	มาก
รวม	**4.10**	**0.53**	**มาก**

จากตาราง 4.9 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ด้านการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.10 , S.D.= 0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยการจัดอันดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารมีการจัดนิทรรศการทางวิชาการให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างเหมาะสม ($\overline{X}$ = 4.20 , S.D.= 0.76) รองลงมา ผู้บริหารจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ($\overline{X}$ = 4.15 , S.D.= 0.71) และที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารคำนึงถึงความปลอดภัยของจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ($\overline{X}$ = 3.99 , S.D.= 0.74)

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม เพื่อตอบคำถามการวิจัย ข้อที่ 2 คุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม อยู่ในระดับใด โดยวิเคราะห์คุณภาพผู้เรียน ได้แก่ 1) ด้านการมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด 2) ด้านความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย 3) ด้านการยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย 4) ด้านสุขภาวะทางร่างกาย และจิตสังคม โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best) ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยภาพรวมและรายด้านดังรายละเอียดในตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ในภาพรวมจำแนกเป็นรายด้าน

(n=168)

คุณภาพผู้เรียน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด	4.09	0.55	มาก
2. ด้านความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย	4.09	0.57	มาก
3. ด้านยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย	4.05	0.61	มาก
4. ด้านสุขภาวะทางร่างกาย และจิตสังคม	4.09	0.49	มาก
รวม	**4.08**	**0.49**	**มาก**

ตารางที่ 4.10 พบว่า คุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.08, S.D. = 0.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยการจัดอันดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ด้านสุขภาวะทางร่างกาย และจิตสังคม ($\overline{X}$ = 4.09 , S.D.= 0.49) รองลงมา ด้านการมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด ($\overline{X}$ = 4.09 , S.D.= 0.55) ด้านความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย ($\overline{X}$ = 4.09 , S.D.= 0.57) และที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย ($\overline{X}$ = 4.05, S.D.= 0.61)

การวิเคราะห์ระดับคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม สามารถวิเคราะห์เพื่อหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยจำแนกเป็นรายด้าน ตั้งแต่ตารางที่ 4.11 – 4.14 ประกอบคำอธิบายแต่ละตารางดังนี้

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ด้านการมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด

(n=168)

ด้านการมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
1. ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต	4.15	0.74	มาก
2. ผู้เรียนมีสัมมาคาระวะ กตัญญูกตเวทีต่อผู้มีพระคุณ	4.33	0.71	มาก
3. ผู้เรียนแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของสถานศึกษา	4.06	0.80	มาก
4. ผู้เรียนเป็นนักเรียนที่ดีของสถานศึกษา	4.10	0.78	มาก
5. ผู้เรียนไม่ขาดเรียน ไม่มาสาย ไม่มีปัญหาด้านพฤติกรรม	3.97	0.71	มาก
6. ผู้เรียนเป็นลูกและศิษย์ที่ดีเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครู	4.13	0.70	มาก
7. ผู้เรียนมีการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม	4.02	0.71	มาก
8. ผู้เรียนดูแล รักษา สถานที่ และสิ่งของ ทั้งส่วนรวมและส่วนตัว	4.05	0.73	มาก
9. ผู้เรียนรักษาชื่อเสียงของครอบครัว ไม่สร้างความเดือดร้อนให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง	4.02	0.72	มาก
10. ผู้เรียนรู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า และเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.05	0.80	มาก
รวม	**4.09**	**0.55**	**มาก**

จากตาราง 4.11 พบว่า คุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ด้านการมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.09 , S.D.= 0.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยการจัดอันดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้เรียนมีสัมมาคารวะ กตัญญูกตเวทีต่อผู้มีพระคุณ ($\overline{X}$ = 4.33 , S.D.= 0.71) รองลงมา ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต ($\overline{X}$ = 4.15 , S.D.= 0.74) และที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้เรียนไม่ขาดเรียน ไม่มาสาย ไม่มีปัญหาด้านพฤติกรรม ($\overline{X}$ = 3.97 , S.D.= 0.71)

ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ด้านความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย

(n=168)

ด้านความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
1. ผู้เรียนรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และรักความเป็นไทย	4.08	0.72	มาก
2. ผู้เรียนยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	4.08	0.83	มาก
3. ผู้เรียนมีมารยาทงดงามแบบไทย	4.00	0.73	มาก
4. ผู้เรียนมีจิตสำนึกในความเป็นไทย	4.04	0.80	มาก
5. ผู้เรียนใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้อง	4.07	0.81	มาก
6. ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณีไทยในวันสำคัญต่าง ๆ	4.25	0.82	มาก
7. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสืบทอด และอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทย	4.07	0.72	มาก
8. ผู้เรียนมีความภูมิใจในท้องถิ่นความเป็นไทย และเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาไทยมีการแสดงออกได้อย่างเหมาะสมในชีวิตประจำวัน	4.12	0.65	มาก
9. ผู้เรียนสามารถแสดงออกถึงอารมณ์และความรู้สึกซาบซึ้งเห็นคุณค่าในศิลปะอันงดงามของไทย	4.10	0.75	มาก
10. ผู้เรียนสามารถปรับประยุกต์นำหลักภาวนา 4 มาใช้กับวีถีไทยได้อย่างเหมาะสม	4.05	0.72	มาก
รวม	**4.09**	**0.57**	**มาก**

จากตาราง 4.12 พบว่า คุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ด้านความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.09 , S.D.= 0.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยการจัดอันดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณีไทยในวันสำคัญต่าง ๆ มาก ($\overline{X}$ = 4.25 , S.D.= 0.82) รองลงมา คือ ผู้เรียนมีความภูมิใจในท้องถิ่นความเป็นไทย และเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาไทยมีการแสดงออกได้อย่างเหมาะสมในชีวิตประจำวัน ($\overline{X}$ = 4.12 , S.D.= 0.65) และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้เรียนมีมารยาทงดงามแบบไทย ($\overline{X}$ = 4.00 , S.D.= 0.73)

ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ด้านยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย

(n=168)

ด้านยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
1. ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพบนความแตกต่างระหว่างบุคคล	4.11	0.69	มาก
2. ผู้เรียนสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลทั้งในและนอกสถานศึกษา	4.10	0.74	มาก
3. ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตการแก้ปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม	4.12	0.91	มาก
4. ผู้เรียนมีการปลูกฝังให้ยอมรับและอยู่ร่วมกันบน ความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านเพศ เชื้อชาติ ศาสนา ภาษาวัฒนธรรม ประเพณีได้อย่างมีความสุข	3.88	0.86	มาก
5. ผู้เรียนนำหลักภาวนา 4 มาใช้เป็นแนวทางในการอยู่ร่วมกันในสังคม และเป็นแนวปฏิบัติในชีวิตประจำวัน	4.02	0.88	มาก
6. ผู้เรียนสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่คนในสังคม	3.95	0.80	มาก
7. ผู้เรียนสามารถปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย และใช้ชีวิตตามวิถีประชาธิปไตย	4.10	0.88	มาก
8. ผู้เรียนยอมรับเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างหลากหลาย และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข	3.99	0.83	มาก
9. ผู้เรียนเรียนรู้ความเป็นสมาชิกของสังคม ยอมรับและเข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคล	4.11	0.70	มาก
10. ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่าง	4.18	0.80	มาก
รวม	**4.05**	**0.61**	**มาก**

จากตาราง 4.13 พบว่า คุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ด้านยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.05 , S.D.= 0.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยการจัดอันดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่าง ($\overline{X}$ = 4.18 , S.D.= 0.80) รองลงมา ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตการแก้ปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ($\overline{X}$ = 4.12 , S.D.= 0.91) และที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้เรียนมีการปลูกฝังให้ยอมรับและอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านเพศ เชื้อชาติ ศาสนา ภาษาวัฒนธรรม ประเพณีได้อย่างมีความสุข ($\overline{X}$ = 3.88 , S.D.= 0.86)

ตารางที่ 4.14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ด้านสุขภาวะทางร่างกาย และจิตสังคม

(n=168)

ด้านสุขภาวะทางร่างกาย และจิตสังคม	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
1. ผู้เรียนมีน้ำหนัก ส่วนสูง ตามเกณฑ์ของกรมอนามัย	4.12	0.91	มาก
2. ผู้เรียนมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์ของกรมพลศึกษา	4.06	0.70	มาก
3. ผู้เรียนมีวุฒิทางอารมณ์ มีคุณธรรมจริยธรรม และมีบุคลิกภาพอยู่ในระดับที่น่าพอใจ	4.05	0.68	มาก
4. ผู้เรียนปลอดจากปัญหาทางเพศ ยาเสพติด และสิ่งให้โทษ เช่น บุหรี่ สุรา เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และเกม เป็นต้น	4.02	0.68	มาก
5. ผู้เรียนรู้จักวิธีการป้องกันตัวเอง และสามารถป้องกันตัวเองได้โดยการหลีกเลี่ยงอบายมุข เช่น ยาเสพติด การพนัน หรือสิ่งที่เป็นอันตรายต่อชีวิตอยู่ในระดับที่น่าพอใจ	4.04	0.80	มาก
6. ผู้เรียนมีความร่าเริงแจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ผู้อื่น และครู	4.08	0.68	มาก
7. ผู้เรียนมีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม	3.98	0.75	มาก
8. ผู้เรียนมีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสังคมให้ทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม	4.25	0.72	มาก
9. ผู้เรียนมีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม	4.24	0.67	มาก
10. ผู้เรียนนำหลักภาวนา 4 ในการสร้างสุขภาวะทางร่างกาย และจิตสังคมที่ดี	4.07	0.66	มาก
รวม	**4.09**	**0.49**	**มาก**

จากตาราง 4.14 พบว่า คุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ด้านสุขภาวะทางร่างกาย และจิตสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.09 , S.D.= 0.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยการจัดอันดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้เรียนมีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสังคมให้

ทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม ($\overline{X}$ = 4.25 , S.D.= 0.72) รองลงมา ผู้เรียนมีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม ($\overline{X}$ = 4.24 , S.D.= 0.67) และที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้เรียนมีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมเป็นต้น ($\overline{X}$ = 3.98 , S.D.= 0.75)

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

การวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามการวิจัย ข้อที่ 3 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐมหรือไม่ เป็นการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) โดยพิจารณาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ก่อนการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม โดยรวมและรายด้าน ดังตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

(n=168)

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6	X_7	Y_1	Y_2	Y_3	Y_4	(x_{tot})	(Y_{tot})
X_1	1												
X_2	.729**	1											
X_3	.717**	.800**	1										
X_4	.737**	.739**	.765**	1									
X_5	.734**	.711**	.738**	.779**	1								
X_6	.600**	.656**	.672**	.647**	.791**	1							
X_7	.512**	.600**	.592**	.596**	.710**	.805**	1						
Y_1	.516**	.616**	.616**	.595**	.731**	.724**	.751**	1					
Y_2	.539**	.627**	.652**	.643**	.706**	.732**	.761**	.748**	1				
Y_3	.643**	.667**	.686**	.692**	.818**	.973**	.792**	739**	792**	1			
Y_4	.766**	.927**	.869**	.827**	.779**	.730**	.661**	.632**	.671**	.752**	1		
x_{tot}	.830**	.865**	.872**	.873**	.910**	.866**	.804**	.759**	.769**	.882**	.920**	1	
Y_{tot}	.686**	.786**	.785**	.768**	.851**	.892**	.822**	.877**	.906**	.928**	.848**	.932	1

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา (x_{tot}) กับคุณภาพผู้เรียน (Y_{tot}) พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าความสัมพันธ์กันกันในระดับสูง (r_{xy}= 0.932) เมื่อพิจารณาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม รายด้าน (X_1 – X_7) กับคุณภาพผู้เรียนของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม รายด้าน (y_1 – y_4) โดยภาพรวม พบว่า มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคู่ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy}) สูงที่สุด คือ ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน (X_6) มีความสัมพันธ์กับ ด้านยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย (Y_3) (r_{xy} = 0.973) ความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และคู่ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy}) ต่ำที่สุด คือ ด้านการกำหนดเป้าประสงค์ของโรงเรียน (X_1) กับด้านการมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด (y_1) (r_{xy} = 0.516) มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4.16 ผลการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับ Multicollinearity ของตัวแปรพยากรณ์

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา (X_{tot})	Collinearity Statistic	
	Tolerance	VIF
ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน (X6)	0.247	4.054
ด้านการสื่อสารให้ทุกคนทราบว่าโรงเรียนคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง (X2)	0.305	3.274
ด้านการนิเทศผลการปฏิบัติงานของครู (X5)	0.238	4.195
ด้านการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย (X7)	0.334	2.993
ด้านการจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการสอนของครู (X3)	0.274	3.648
ด้านการจัดหาแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นให้ (X4)	0.298	3.355

จากตารางที่ 4.16 ผลการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับ Multicollinearity ของตัวแปรพยากรณ์ คำว่า Tolerance และค่า VIF ของตัวแปรพยากรณ์ พบว่า ค่า Tolerance ของตัวแปรปัจจัย มีค่าตั้งแต่ 0.238 – 0.334 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.19 แสดงว่าตัวแปรปัจจัยแต่ละตัวมีความสัมพันธ์กันน้อย และเมื่อพิจารณาค่า VIF มีค่า 2.993 – 4.195 ซึ่งมีค่าไม่เกิน 5.3 แสดงว่า ตัวแปรปัจจัยแต่ละตัวมีความสัมพันธ์กันน้อย ซึ่งผลการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นด้วยค่า Tolerance และค่า VIF สอดคล้องกันสรุปได้ว่าตัวแปรที่ศึกษาไม่เกิดปัญหาพหุสัมพันธ์ร่วมที่จะทำให้เกิด Multicollinearity ผู้วิจัย จึงได้ทำการวิเคราะห์ในขั้นตอนต่อไป

ผู้วิจัยได้ใช้ตัวแปรพยากรณ์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ด้านการกำหนดเป้าประสงค์ของโรงเรียน (X_1) ด้านการสื่อสารให้ทุกคนทราบว่าโรงเรียนคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง (X_2) ด้านการจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการสอนของครู (X_3) ด้านการจัดหาแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นให้ (X_4) ด้านการนิเทศผลการปฏิบัติงานของครู (X_5) ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน (X_6) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย (X_7) เพื่อทำนายผล ตัวแปรตามคุณภาพผู้เรียนของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม (Y_{tot}) ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์การถดถอยพหูคูณแบบคัดเลือกตัวแปรเป็นลำดับขั้น (Stepwise multiple regression) เพื่อคัดเลือกตัวแปรที่สามารถร่วมกันทำนายการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารได้สูงสุดผลการวิเคราะห์ดังปรากฏในตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.17 การวิเคราะห์หาค่าแปรปรวนของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม โดยภาพรวม

Model	Sum of Squares	Df	Mean Square	F	Sig.
Regression	36.744	6	6.124	262.350	.000
Residual	3.758	162	.023		
Total	40.502	167			

** p<.01

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R)	0.952
ประสิทธิภาพในการทำนาย (R Square)	0.907
ประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square)	0.904
ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (Standard Error)	0.153

ตารางที่ 4.18 การวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardized Coeffcients		Standardized Coefficients	T	p
	คะแนนดิบ β	ค่ามาตรฐาน Std. Error	Beta		
ค่าคงที่ (Constant)	**0.160**	**0.110**		**1.446****	**0.150**
ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน (X6)	0.039	0.039	0.385	7.958**	0.000
ด้านการสื่อสารให้ทุกคนทราบว่าโรงเรียนคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง (X2)	0.154	0.041	0.164	3.775**	0.000
ด้านการนิเทศผลการปฏิบัติงานของครู (X5)	0.128	0.044	0.144	2.931**	0.004
ด้านการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย (X7)	0.184	0.039	0.196	4.731**	0.000
ด้านการจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการสอนของครู (X3)	0.106	0.046	0.105	2.293**	0.023
ด้านการจัดหาแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นให้ (X4)	0.078	0.038	0.089	2.017**	0.045

*p<.05, ** p<.01

จากตารางที่ 4.18 พบว่า ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ ได้แก่ ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน (X_6) ด้านการสื่อสารให้ทุกคนทราบว่าโรงเรียนคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง (X_2) ด้านการนิเทศผลการปฏิบัติงานของครู (X_5) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย (X_7) ด้านการจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการสอนของครู (X_3) และด้านการจัดหาแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นให้ (X_4) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหูคูณ (Multiple R) ในการทำนายคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม (Y_{tot}) เท่ากับ 0.952 ค่าประสิทธิภาพในการทำนาย (R Square) เท่ากับ 0.907 หมายความว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน (X_6) ด้านการสื่อสารให้ทุกคนทราบว่าโรงเรียนคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง (X_2) ด้านการนิเทศผลการปฏิบัติงานของครู (X_5) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย (X_7) ด้านการจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการสอนของครู (X_3) และด้านการจัดหาแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นให้ (X_4) สามารถทำนายคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม โดยภาพรวม (Y_{tot}) ได้ร้อยละ 95.2 ค่าประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ 0.904 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (Standard Error) เท่ากับ 0.153

ในลักษณะนี้แสดงว่าด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน (X_6) ด้านการสื่อสารให้ทุกคนทราบว่าโรงเรียนคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง (X_2) ด้านการนิเทศผลการปฏิบัติงานของครู (X_5) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย (X_7) ด้านการจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการสอนของครู (X_3) และด้านการจัดหาแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นให้ (X_4) ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม โดยภาพรวม (Y_{tot}) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

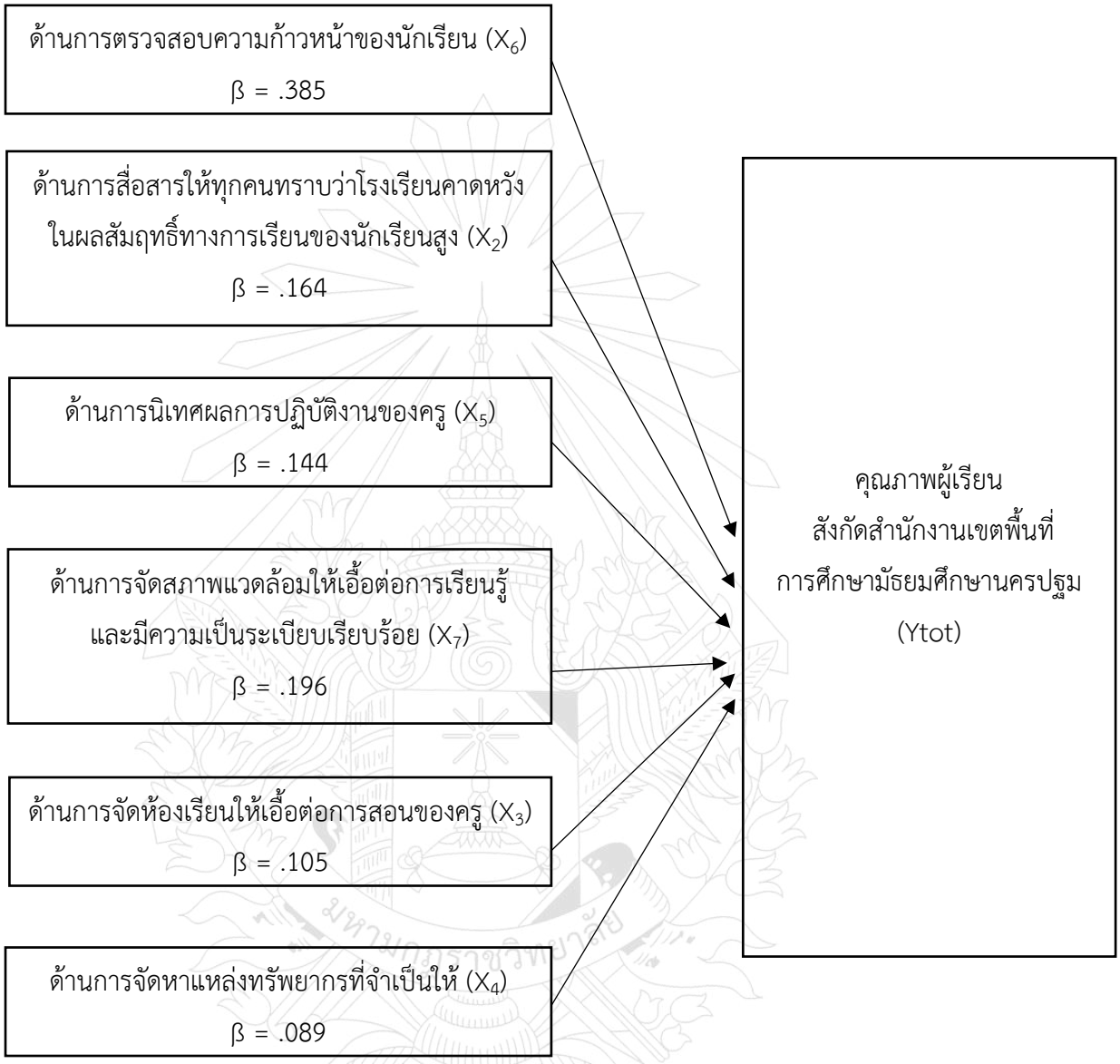
สามารถเขียนแสดงความสัมพันธ์การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ในรูปคะแนนดิบ ได้ดังนี้

$$\hat{Y}_{tot} = 0.160^{**} + .039\ (X_6) + .154\ (X_2) + .128\ (X_5) + .184\ (X_7) + .106\ (X_3) + .078\ (X_4)$$

สามารถเขียนแสดงความสัมพันธ์การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

$$Z = .039^{**}\ (X_6) + .041^{**}\ (X_2) + .044^{**}\ (X_5) + .039^{**}\ (X_7) + .046^{**}\ (X_3) + .038^{**}\ (X_4)$$

สรุปผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

ภาพที่ 4.1 สรุปผลการถดถอยพหุคูณภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

β หมายถึง ค่าประมาณสัมประสิทธิ์ถดถอย

→ หมายถึง ตัวแปรที่ได้รับคัดเลือกเข้าสมการถดถอย

ผลการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม โดยเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์การทำนายตามความสำคัญดังนี้

ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน (X_6) .039 ด้านการสื่อสารให้ทุกคนทราบว่าโรงเรียนคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง (X_2) .154 ด้านการนิเทศผลการปฏิบัติงานของครู (X_5) .128 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย (X_7) .184 ด้านการจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการสอนของครู (X_3) .106 และด้านการจัดหาแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นให้ (X_4) .078 ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บทที่ 5
สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม 2) เพื่อศึกษาคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม 3) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

ประชากรจำนวนทั้งสิ้น 29 โรงเรียน และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 28 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 168 คน คือ 1) ผู้อำนวยการโรงเรียน 2) รองผู้อำนวยการโรงเรียน 3) หัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการ และ4) ครูผู้สอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ที่มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.972

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) พร้อมการแปลผลตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดเอาไว้ สำหรับวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพผู้เรียน ดำเนินการโดยใช้สถิติการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis) วิเคราะห์สถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม สามารถสรุปสาระสำคัญของผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยการจัดอันดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การนิเทศผลการปฏิบัติงานของครู การกำหนดเป้าประสงค์ของโรงเรียน การจัดหาแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นให้ การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ด้านการจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการสอนของครู การสื่อสารให้ทุกคนทราบว่าโรงเรียนคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง และการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ตามลำดับโดยมีผลการวิเคราะห์รายด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการกำหนดเป้าประสงค์ของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยการจัดอันดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารนำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในปีการศึกษาที่ผ่านมานำมาวิเคราะห์ เพื่อกำหนดเป้าประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษา รองลงมา ผู้บริหาร และครูมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษา และที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารและครูยอมรับในเป้าประสงค์ของการปฏิบัติงานที่กำหนดไว้

1.2 ด้านการสื่อสารให้ทุกคนทราบว่าโรงเรียนคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยการจัดอันดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูใช้ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนเป็นแนวทางในการออกแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ รองลงมา คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ และที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ตรงตามเป้าประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษา

1.3 ด้านการจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการสอนของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยการจัดอันดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหาร และครูมีการวางแผนการจัดห้องเรียนให้มีความสะอาดเป็นระเบียบ

เรียบร้อยบรรยากาศน่าเรียน รองลงมา ผู้บริหาร และครูมีการวางแผนการจัดห้องเรียนภายใน และที่มีค่าเฉยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารให้ความสำคัญและให้คำแนะนำในการจัดป้ายนิเทศในวันสำคัญต่าง ๆ

1.4 ด้านการจัดหาแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นให้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยการจัดอันดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารจัดพัฒนาอบรมบุคลากรในการใช้สื่อ และเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อช่วยให้ผู้เรียนนำมาใช้ในการเรียน รองลงมา ผู้บริหารจัดให้ใช้ข้อมูลสารสนเทศโดยใช้เทคโนโลยีพัฒนางานวิชาการเพื่อสนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย และที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุน การใช้แหล่งเรียนรู้ในและนอกโรงเรียนอย่างหลากหลาย

1.5 ด้านการนิเทศผลการปฏิบัติงานของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยการจัดอันดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศเพื่อการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนของครู รองลงมา ผู้บริหารให้การสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครูในทุก ๆ ด้าน และที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารจัดนิเทศการสอนอย่างเป็นกัลยาณมิตรระหว่างครูและเพื่อนครูอย่างต่อเนื่อง

1.6 ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยการจัดอันดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารกำหนดให้เก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อทราบข้อมูลพื้นฐานและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน รองลงมาผู้บริหารพบครูเพื่อปรึกษาเกี่ยวกับความก้าวหน้าด้านการเรียนของผู้เรียน และที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารมีการติดตามความก้าวหน้าด้านการเรียนของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

1.7 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยการจัดอันดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารมีการจัดนิทรรศการทางวิชาการให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างเหมาะสม รองลงมา ผู้บริหารจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารคำนึงถึงความปลอดภัยของจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

ผลการวิเคราะห์คุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านสุขภาวะทางร่างกาย และจิตสังคม ด้านการมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่

สถานศึกษากำหนด ด้านความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย และด้านยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย ตามลำดับเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านย่อยพบว่า

2.1 ด้านการมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยการจัดอันดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้เรียนมีสัมมาคาระวะ กตัญญูกตเวทีต่อผู้มีพระคุณ รองลงมา ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต และที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้เรียนไม่ขาดเรียน ไม่มาสาย ไม่มีปัญหาด้านพฤติกรรม

2.2 ด้านความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยการจัดอันดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณีไทยในวันสำคัญต่าง ๆ มาก รองลงมา คือ ผู้เรียนมีความภูมิใจในท้องถิ่นความเป็นไทย และเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาไทย มีการแสดงออกได้อย่างเหมาะสมในชีวิตประจำวัน และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้เรียนมีมารยาทงดงามแบบไทย

2.3 ด้านยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยการจัดอันดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่าง รองลงมา ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตการแก้ปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม และที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้เรียนมีการปลูกฝังให้ยอมรับและอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านเพศ เชื้อชาติ ศาสนา ภาษาวัฒนธรรม ประเพณีได้อย่างมีความสุข

2.4 ด้านสุขภาวะทางร่างกาย และจิตสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยการจัดอันดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้เรียนมีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสังคมให้ทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม รองลงมา ผู้เรียนมีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม และที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้ผู้เรียนมีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม เป็นต้น

3. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม โดยเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์การทำนายตามความสำคัญ

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ประกอบด้วย การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน การสื่อสารให้ทุกคนทราบว่าโรงเรียนคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง การนิเทศผลการปฏิบัติงานของครู การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย การจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการสอนของครู และการจัดหาแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นให้

5.2 อภิปรายผล

จากผลการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาพิจารณาเพื่อให้ทราบถึงภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐมอภิปรายผลดังนี้

5.2.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนทุกคนมีความเป็นผู้นำทางวิชาการหรือภาวะผู้นำทางวิชาการในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนเพื่อยกระดับคุณภาพนักเรียนให้สูงขึ้น ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ซึ่งกล่าวไว้ในมาตรา 22 การจัดการศึกษา ต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนา ตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพสอดคล้องกับแนวคิดของ (น้ำฝน รักษากลาง, 2558, หน้า 16) กล่าวว่าภาวะผู้นำทางวิชาการ เป็นความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมและสนับสนุนผู้ร่วมงาน โดยการนำความรู้ ทักษะต่าง ๆ มาใช้ในการปฏิบัติภาระหน้าที่เพื่อนำผู้ร่วมงานให้ร่วมปฏิบัติงานไปสู่ความมีประสิทธิภาพทางการเรียนการสอน ซึ่งผู้ร่วมงานสามารถรับรู้ได้อย่างชัดเจนดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นผู้นำทางวิชาการ ซึ่งเป็นงานหลักของสถานศึกษาจะต้องมีวิสัยทัศน์ในด้านงานวิชาการ สามารถแนะนำส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งสร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุจุดหมายของหลักสูตรสอดคล้องกับงานวิจัยของสุขฤทัย จันทร์ทรงกรด (2558) ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดจันทบุรีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย สามอันดับแรก ได้แก่ ด้านการจัดให้มีการส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ และด้านการพัฒนาและเสริมสร้างมาตรฐาน ด้านวิชาการส่วนด้านการตรวจสอบ

ความก้าวหน้าของนักเรียน มีภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นอันดับสุดท้ายทั้งนี้อาจเป็นเพราะมียุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาสถานศึกษาในสังกัดให้มีคุณภาพได้มาตรฐานระดับสากล และส่งเสริมการแข่งขันทางวิชาการ มีการจัดการเรียนสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีการพัฒนาการศึกษาเพื่อสู่อาเซียนประกอบกับเทคโนโลยีด้านต่าง ๆ มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารสถานศึกษา จึงต้องมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของตนเองให้รู้รอบด้าน อีกทั้งในหน่วยงานภาครัฐให้ความสำคัญกับการบริหารสถานศึกษา จึงจัดฝึกการอบรมให้กับผู้เรียนและบุคลากรทางการศึกษาเป็นประจำ จึงส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถ ในการพัฒนางานด้านวิชาการ การวางแผน การพัฒนาและการใช้หลักสูตร การจูงใจ การสนับสนุนและส่งเสริมครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การสนับสนุนการวัดประเมินผลของนักเรียนเป็นผู้ประสานงาน ควบคุมงานด้านวิชาการ พัฒนาสภาพการทำงานของครู และสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ กำกับติดตามนิเทศครู และส่งเสริมสัมพันธภาพสอดคล้องกับงานวิจัยของบุคลากรกรองกาญจน์ อรุณเมฆ (2564) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการพูดคุยสะท้อนพฤติกรรมครู และด้านการสนับสนุนให้มีการพัฒนาทางวิชาชีพ เนื่องจากภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมีการบริหารจัดการหลักสูตร โดยสนับสนุนทรัพยากรการเรียนการสอนอย่างเหมาะสมในการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน ช่วยให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและครูมีแนวทางในการจัดรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพตรงตามเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนดสอดคล้องกับงานวิจัยของและสอดคล้องกับงานวิจัยของ Mickey (2000) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการในเรื่องของวิธีการที่ผู้บริหารสถานศึกษาท้องถิ่น ใช้ในการเปลี่ยนโครงสร้างการทำงานของครูในโรงเรียนขนาดกลางจากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำทางวิชาการ ใช้วิธีเชิงระบบในการปรับโครงสร้างการทำงานให้รับรู้ถึงความสำคัญของอำนาจในตำแหน่งหรือบทบาทที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงและพบว่า ภาวะผู้นำแบบร่วมกันทำงานเป็นรูปแบบของภาวะผู้นำที่มีความสำเร็จสูงในการปรับเปลี่ยนโครงสร้างผู้บริหารจะสนับสนุนการสร้างทีมงานและการร่วมมือระหว่างหน่วยงาน นอกจากนั้นยังคำนึงถึงความปลอดภัย กฎระเบียบและบรรยากาศในการทำงานผู้บริหารจะช่วยพัฒนาศักยภาพ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จและการเปลี่ยนแปลงต้องใช้เวลามาก ต้องอาศัยการวางแผนและการจัดการที่ดี อาศัยความร่วมมือของครู ผู้บริหารจะเป็นผู้ที่มีความสามารถ ผู้อำนวยความสะดวกและคอยกระตุ้น รวมทั้งจะต้องเต็มใจสละอำนาจและยอมรับบทบาทใหม่จากครูและบุคลากร

5.2.1.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการกำหนดเป้าประสงค์ของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลังจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ได้ประกาศใช้เพื่อปฏิรูปการศึกษาให้ก้าวทันและล้ำหน้าการศึกษานานาชาติ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีบทบาทในการกำหนดเป้าหมายการเรียนการสอนและความใฝ่ฝันของนักเรียนไว้สูง มีการประเมินและนำผลการประเมินปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ฮอลลิงเจอร์และเมอร์ฟี่ (Hallinger and Murphy, 1985 pp. 221) กล่าวว่า การกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษานั้นจะต้องมีความชัดเจน โดยเน้นที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยให้ครูมีส่วนในการกำหนดเป้าหมายทางวิชาการของสถานศึกษา ซึ่งจะต้องรวมถึงความรับผิดชอบของครูเพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดเป้าหมายด้านการปฏิบัติงาน และต้องแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมที่สามารถวัดได้ นอกจากนั้นเป้าหมายของสถานศึกษา จะต้องมีลักษณะที่ง่ายต่อครูในการที่จะนำไปสอนให้ตรงตามจุดประสงค์ในห้องเรียน การสื่อสารเป้าหมายของสถานศึกษานั้นผู้บริหารต้องจัดให้มีขึ้นเพื่อให้ผู้ปกครอง นักเรียน ได้ทราบโดยทั่วกันทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการและมีคุณภาพและสอดคล้องกับงานวิจัยของมะไซดี อับดุลกอเดร (2564) ได้ทำการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานราธิวาส ผลการวิจัยพบว่า ด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการสูงสุดคือ ผู้บริหารโรงเรียนกำหนดเป้าหมายด้านวิชาการ โดยให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วม รองลงมาคือ ผู้บริหารประเมินความต้องการของครูเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียน และผู้บริหารใช้ข้อมูลด้านผลการเรียนของนักเรียนในการพัฒนาเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียน และข้อที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการต่ำที่สุด คือ การพัฒนาเป้าหมายของโรงเรียนเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานด้านวิชาการของโรงเรียนในทุกช่วงชั้น

5.2.1.2 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการสื่อสารให้ทุกคนทราบว่าโรงเรียนคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการสื่อสารเป็นเทคนิคการบริหารที่สำคัญอย่างหนึ่งที่จะทำให้ภารกิจสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีดังนั้นผู้บริหารจึงใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านนี้มาก การสื่อสารให้ทุกคนทราบว่าโรงเรียนคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนของสถานศึกษา อาจจะทำในรูปแบบที่เป็นทางการ เช่น การประชุมคณะครู การชี้แจงในหนังสือคู่มือการปฏิบัติงานของสถานศึกษา หรือโดยรูปแบบที่ไม่ทางการเช่นการพูดคุยกับครูผู้ปกครอง เป็นต้น จะทำให้บุคลากรทุกฝ่ายมีการรับรู้ และเข้าใจเป้าหมายของสถานศึกษาตรงกัน สามารถร่วมมือกันปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ คาวาโซ (Cavazos) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมที่ประสบความสำเร็จในโรงเรียน Hispanic Majority High

School พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จ คือ ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำที่เข้มแข็งในการสนับสนุนการพัฒนาเป้าหมาย การปฏิบัติงานทางวิชาการของนักวิชาการ การกำหนดวัฒนธรรมของโรงเรียน และการจัดการเรียนการสอน การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพกับผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งการมอบอำนาจให้ครูร่วมกันเป็นผู้นำของโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของแมคซิลแวน Macsilvan (2010) ได้ทำการศึกษา ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ภายใต้การฝึกอบรมประจำการเพื่อเป็นโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ ผลการวิจัยพบว่าความเป็นผู้นำทางวิชาการทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนิเทศงานวิชาการได้ และมีผลโดยตรงต่อการเปลี่ยนแปลงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนไปในทางที่ดีขึ้น

5.2.1.3 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการสอนของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ การจัดการเรียนรู้นั้นหมายรวมถึงการจัดสภาพของห้องเรียน ที่ส่วนใหญ่เข้าใจกันว่าเป็นการจัดตกแต่งห้องเรียนทางวัตถุหรือทางกายภาพให้มีบรรยากาศน่าเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนเท่านั้น แต่ถ้าจะพิจารณากันอย่างละเอียดรอบคอบแล้ว การจัดการชั้นเรียนนั้น ผู้สอนต้องมีภาระหน้าที่มากมายหลายด้าน ซึ่งการจัดการชั้นเรียนเป็นพฤติกรรมการสอนที่ผู้สอนสร้างและคงสภาพเงื่อนไขของการเรียนรู้เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลขึ้นในชั้นเรียน ซึ่งถือเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ การจัดการชั้นเรียนที่มีคุณภาพนั้นต้องเป็นกระบวนการที่ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและคงสภาพเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ โดยสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ การให้ผลย้อนกลับและการจัดการเกี่ยวกับการทำงานของนักเรียน ดังที่ ฮอล (Hall อ้างถึงใน สุรางค์ โค้วตระกูล, 2559 หน้า 1) กล่าวว่า ดังนั้นการจัดการชั้นเรียนจึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญที่ผู้สอนต้องตระหนักเนื่องจากสภาพบรรยากาศในชั้นเรียนนั้นส่งผลกระทบอย่างยิ่งต่อตัวผู้เรียน ทั้งในด้านพฤติกรรมสมาธิในการเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นต้น ซึ่งหากผู้สอนสามารถจัดการชั้นเรียนได้ดีก็ย่อมทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีและมีความสุขในการเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริยา กิจลิขิต (2562) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวมด้านการจัดชั้นเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สราวุฒิ ศักดี (2557) ได้ทำการศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ด้านการส่งสริมการจัดชั้นเรียนเพื่อเอื้อต่อการจัดเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ดังนั้นการจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนทั้งในเชิงกายภาพและจิตวิทยาให้เอื้ออำนวย

ต่อการเรียนการสอน เพื่อช่วยส่งเสริมให้กระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียนตลอดจนช่วยสร้างเสริมความมีระเบียบวินัย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.2.1.4 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการจัดหาแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นให้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดสรรทรัพยากรให้กับครูหรือนักเรียนเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน รวมทั้งจัดสรรและพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้สร้างแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนให้กับนักเรียน จัดหาสื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอและมีความทันสมัยต่อจำนวนนักเรียน พัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในและภายนอกห้องเรียนให้สวยงามเป็นระเบียบและมีความปลอดภัย พัฒนาสถานที่ในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน จัดสรรให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ทันสมัยในการจัดเรียนการสอนแก่ครูและนักเรียน นอกจากนี้ยังผู้บริหารดูแล เอาใจใส่ครู นักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษาอย่างใกล้ชิด ส่งเสริมให้ขวัญกำลังใจครูและนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่าง ครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของ Krug (1992 pp.53) ได้กล่าวถึง พฤติกรรมของผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการจัดบรรยากาศของสถานศึกษาเป็นบรรยากาศที่แสดงว่าเห็นคุณค่าของการเรียนรู้และเป็นบรรยากาศที่ส่งเสริมให้บรรลุผลสำเร็จ มีการสร้างบรรยากาศการศึกษาทุกระดับและเป็นบรรยากาศที่จะช่วยดึงพลังงานของนักเรียนและครูออกมา และมีการจัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและเป็นระเบียบ การจัดกิจกรรมที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญและมีการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู และสอดคล้องกับงานวิจัยของฐิตาพร ตันเจริญรัตน์ (2563) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับทักษะของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ผลวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเห็นได้ว่า ผู้บริหารในฐานะผู้นำทางวิชาการ ควรให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนของครู ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในขณะเดียวกันต้องไม่ลืมว่าครูเอง ก็เป็นผู้มีความสำคัญในบทบาทที่แตกต่างกัน แต่มีเป้าหมายเดียวกัน คือพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ มีทักษะและมีเจตคติที่ดี ในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ด้วยเหตุปัจจัยทางสังคม เทคโนโลยี และการสื่อสารที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เน้นพัฒนาผู้เรียนให้ทันกับยุคสมัย ทันกับปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งโดยตรงและโดยอ้อม สามารถก้าวผ่านอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ด้วยการใช้ความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ได้รับการพัฒนามาจากห้องเรียน และนอกห้องเรียนโดยมี ครูทำหน้าที่ตามบทบาทต่าง ๆ อย่างเต็มเปี่ยมด้วยประสิทธิภาพ

5.2.1.5 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการนิเทศผลการปฏิบัติงานของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกับครู

กำหนดวางแผนการนิเทศการสอนและออกแบบเครื่องมือการนิเทศการสอน ตรวจสอบและให้คำแนะนำการทำแผนการจัดการเรียนรู้ของครูล่วงหน้าก่อนที่ครูจะนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้จริง ผู้บริหารได้มีการบันทึกการนิเทศเพื่อประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้คำแนะนำ สนับสนุน ช่วยเหลือครูในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน กระตุ้นให้ครูนำผลการนิเทศมาพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเองอย่างเต็มศักยภาพ ส่งเสริมครูให้ได้พัฒนาวิชาชีพในโรงเรียน โดยการร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การสอน อีกทั้งส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาวิชาชีพจากหน่วยงานทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูด้วยวิธีการที่หลากหลาย ในการบริหารงานในสถานศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 ส่งผลให้สถานศึกษามีการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ส่งเสริมให้บุคลากรได้ทำงานตรงความถนัด ความสามารถพร้อมทั้งพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้สูงขึ้น จัดกิจกรรมการเรียนการสอนพัฒนาสื่อการเรียนการสอนปรับปรุงสภาพแวดล้อมเพื่อให้สะดวกต่อการใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอน สอดคล้องกับเดวิด (David, 1989 pp.114) มีความเห็นว่าการร่วมมือกันของครูในการทำวิจัยในชั้นเรียนถ้าได้มีการสังเกตการสอนกันจะทำให้การเรียนการสอนประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับชัยชาญ น้อยนัน (2558) ได้ทำการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก ด้านการนิเทศและการกำกับให้การเรียนการสอนเป็นไปตามแผนการสอนที่กำหนดไว้อยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการปรึกษาหารือ และสร้างความตระหนักในความสำคัญของการนิเทศ การจัดการเรียนการสอน รองลงมาคือการวางแผนการนิเทศจัดการเรียนการสอนและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีการประเมินผลการนิเทศการจัดการเรียนการ ผู้บริหารมีบทบาทในการนิเทศ ให้ถือว่าเป็นวิธีในการพัฒนาครูอย่างจริงจัง ไม่ใช่การนิเทศตามสภาพปัญหา การประเมินการดำเนินงานเป็นการประเมินย้อนหลัง แต่ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นการมองไปข้างหน้าจึงต้องใส่ใจเรื่องการนิเทศนี้ให้มากว่าทำอะไรอยู่ตอนนี้ไม่ใช่การมองสิ่งที่ทำไปแล้วที่ผ่านมาผู้นำต้องให้โอกาสครูได้พัฒนาวิชาชีพทั้งในและนอกโรงเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาครูรายบุคคล ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

5.2.1.6 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในปัจจุบัน การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่าง ๆ มีมากขึ้น เช่น ผู้ปกครองนักเรียน กรรมการสถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังนั้นการตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษาและการรายงานผลการจัดการศึกษาต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ (2560) ได้กล่าวถึง การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน

หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้บริหารดำเนินการตรวจสอบคุณภาพการเตรียมนักเรียน ภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผล การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนโดยพิจารณาผลทดสอบและพิจารณาแบบรายงานพัฒนาการคุณลักษณะ นักเรียนเพื่อนำไปใช้ในการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนเพื่อหาแนวทางในการพัฒนานักเรียนและสื่อสารผลการตรวจสอบให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายทราบว่าการพัฒนากลยุทธ์เพื่อปรับปรุงผลการเรียนการสอนผู้บริหารสถานศึกษามีความชัดเจนและสนองตอบความคาดหวังของโรงเรียน นอกจากนี้ Krug (1992) ได้กล่าวถึง การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้บริหารดำเนินการตรวจสอบคุณภาพการเตรียมนักเรียน ภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผล การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน โดยพิจารณาผลทดสอบและพิจารณาแบบรายงานพัฒนาการ คุณลักษณะนักเรียน เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน เพื่อหาแนวทางในการพัฒนานักเรียนและสื่อสารผลการตรวจสอบให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายทราบว่าการพัฒนากลยุทธ์เพื่อปรับปรุงผลการเรียนการสอนผู้บริหารสถานศึกษามีความชัดเจน และสนองตอบความคาดหวังของโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิเชียร ทองคลี่ (2559) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของมะไชดี อับดุลกอเดร (2564) ได้ทำการศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานราธิวาส ผลการวิจัยด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานราธิวาส โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารสถานศึกษามีการสร้างและส่งเสริมเครื่องมือการวัดและประเมินผลนักเรียนที่หลากหลาย ส่งเสริมให้ครูนำแบบรายงานพัฒนาการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมาใช้ในการแก้ปัญหา ส่งเสริม และสนับสนุนกิจกรรมที่จะเกิดการพัฒนาตนเองของนักเรียนได้ตามศักยภาพ ทั้งนี้ผู้บริหารยังร่วมกับผู้ปกครองหาแนวทางการแก้ไขผลการเรียนของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น มีการรายงานคุณภาพความก้าวหน้าด้านการเรียนให้ผู้ปกครอง นักเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ทราบทุกภาคเรียนอย่างต่อเนื่องเพื่อติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนและหาแนวทางพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพที่ดียิ่งขึ้น

5.2.1.7 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ การเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทักษะที่จำเป็นในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงนี้จะทำให้ผู้เรียนสามารถเติบโตไปพร้อม ๆ กับความรู้ที่จะสามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ ทั้งนี้องค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน คือ การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดีและเหมาะสมให้กับผู้เรียน เนื่องด้วยการจัดกระบวนการเรียนรู้นั้น

บทบาทของครูได้ปรับเปลี่ยนบทบาทตนเองจากผู้สอนไปเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ สามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้ ฉะนั้นการสนับสนุนการเรียนรู้ ทางด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้จึงเป็นปัจจัยสนับสนุนให้การจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนและการเรียนรู้ของผู้เรียนสามารถเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับแนวคิดของวีซานา อับดุลเลาะ (2561) ซึ่งกล่าวว่า สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ แบ่งออกได้เป็น 2 องค์ประกอบด้วยกัน คือ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางด้านกายภาพและทางด้านจิตวิทยา กล่าวคือด้านกายภาพทั้งภายในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ควรจัดให้มีความเหมาะสมเอื้อต่อการเรียนรู้ส่วนด้านจิตวิทยานั้น ควรสร้างสภาพแวดล้อมในการส่งเสริมสัมพันธภาพที่ดี ความรู้สึกที่ดีให้เกิดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนมีแรงบันดาลใจและมีความรู้สึกที่ดีจนนำไปสู่การเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากแนวปฏิบัติดังกล่าวผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการจัดการศึกษาสามารถนำไปเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ได้กับบริบทสถานศึกษาของตนเอง เพื่อร่วมกันส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และมีประสิทธิภาพเป็นพลเมืองที่ดีมีคุณภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของอารียา สตารัตน (2556) ไดทำการศึกษา การจัดสภาพแวดลอมในสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตราชเทวีซึ่งปรากฏวาการจัดสภาพแวดลอมด้านวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก

สรุปได้ว่า ครูผู้สอนอาจเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องมี มาตรฐาน เนื่องจากสถานการณ์ปัจจุบันเป็นยุคของการเปลี่ยนแปลงซึ่งเป็นพลวัตที่ไม่อาจหยุดยั้งได้ ทั้งการหลั่งไหลของข้อมูลข่าวสารเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่ทันสมัยรวมทั้งการเปลี่ยนแปลง ความคิดค่านิยมของยุคสมัยที่ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งจะต้องปรับตัวใน การขับเคลื่อนในการบริหารจัดการศึกษาอีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษามีความตระหนักและเห็น ความสำคัญของงานวิชาการและถือว่างานวิชาการเป็นงานที่สำคัญต่อสถานศึกษาและมีพัฒนาการ ปฏิบัติงานวิชาการมากขึ้นโดยมาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาจากการบริหารงาน วิชาการ ดังที่กระทรวงศึกษาธิการ (2555 หน้า111) กล่าวว่า งานวิชาการเป็นงานหลักที่สำคัญที่สุด ในการบริหารและจัดการศึกษาในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ความเข้าใจ ขอบข่ายเนื้อหาและหลักเกณฑ์การบริหารงานด้านวิชาการยังลึกซึ่งเกี่ยวกับขอบข่ายงานด้านวิชาการ ซึ่งเป็นหัวใจของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อให้สามารถช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่ครูและ บุคลากรที่เกี่ยวข้องตลอดจนการตัดสินใจในทิศทางที่ถูกต้องและเหมาะสมกับความต้องการของสถานศึกษา

5.2.2 คุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคุณภาพนักเรียนหรือคุณภาพผู้เรียนเป็นเป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษาที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดหลังจากได้รับการศึกษาในหลักสูตร จุดเน้นการพัฒนาผู้เรียนคือ คุณภาพในตัวผู้เรียนที่มีความครอบคลุมในด้านความสามารถและทักษะ ตลอดจนคุณลักษณะที่จะช่วยเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีคุณภาพบรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552, หน้า 98) ที่ได้กำหนดมาตรฐานคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก โดยมีเป้าหมายของการจัดการศึกษาอยู่ที่การพัฒนาคนไทยทุกคนให้เป็น “คนเก่ง คนดี และมีความสุข”และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาการศึกษา (2550, หน้า 57) ที่ได้กำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคุณภาพผู้เรียนในการประเมินคุณภาพภายนอกซึ่งมีตัวบ่งชี้ ได้แก่ ผู้เรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ผู้เรียนมีความใฝ่รู้และเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2556) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความสุขจะต้องคำนึงถึงสุขภาพร่างกายและความปลอดภัยจากยาเสพติด ภาวะจิตใจ ความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ กระบวนการศึกษาโดยเฉพาะการประเมินผล ครู ผู้บริหารและพ่อแม่ ผู้ปกครองและตามที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร อีกทั้งสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ได้มีการจัดอบรม มีการให้ความรู้เพื่อพัฒนา และเพิ่มศักยภาพของผู้บริหารและครูอย่างต่อเนื่องคุณภาพผู้เรียนจึงมาจากผลของการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยสถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความสามารถ ทักษะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ เพิ่มทักษะในการทำงาน ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของอังศณา มาศเมฆ (2557) พบว่า คุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพวรรณ์ ลาวรรณ (2559) ได้ทำการศึกษา การศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 พบว่า ระดับการปฏิบัติงานวิชาการภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผลและ เทียบโอนผลการเรียน และด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ดังนั้นกล่าวได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ ความเข้าใจ หลักการในการจัดทำหลักสูตร ส่งเสริมให้ครูจัดทำหลักสูตรการสอน จัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้หลายวิธี เพื่อพัฒนาผู้เรียนในด้านความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะของผู้เรียนให้เป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อส่งเสริมให้การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและสอดคล้องกับผลงานวิจัยของรัตนกร พรมวังขวา (2558) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี พบว่า คุณภาพมาตรฐานผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมมี

คุณภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีคุณภาพในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงตามค่าเฉลี่ย คือ มาตรฐานที่ 1 ด้านผู้เรียนมีสุขภาวะที่ดี และมีสุนทรียภาพ มาตรฐานที่ 2 ด้านผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ มาตรฐานที่ 6 ด้านผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงานสามารถทำงานรวมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต สอดคล้องกับสุพล พรเพ็ง (2562) ได้ทำการศึกษาการบริหารงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก คุณภาพผู้เรียนโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธินี ศรีชน (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการเชิงบูรณาการหลักอิทธิบาทของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 ผลการวิจัยพบว่าคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านโดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน

5.2.2.1 คุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ด้านการมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ผู้บริหารได้ให้ความสำคัญในการปฏิรูประบบการศึกษาให้สอดคล้องกันทั้งระบบ โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ปรับหลักสูตร เนื้อหาสาระ กระบวนการจัดการเรียนรู้ในระบบและนอกระบบ ปฏิรูปการบริหารจัดการศึกษาของหน่วยงานรัฐ องค์กรปกครองท้องถิ่น และเอกชน ให้กระจายอำนาจและเน้นการมีส่วนร่วม ในการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เน้นการยกระดับวิชาชีพครู ปรับปรุงและพัฒนาครู การจัดการทรัพยากรในการจัดการศึกษา การเปลี่ยนแปลงระบบประกันคุณภาพการศึกษา การประกันคุณภาพภายในมีการรับรองและประเมินผลจากองค์กรภายนอก การนำเทคโนโลยี การผลิตสื่อการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ และหลากหลายสอดคล้องกับงานวิจัยของภัคปภา บัญญัติ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ได้แก่ ด้านความรู้ความสามารถ ศึกษาโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรรายวิชา ศึกษาเกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมั่นเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ ด้านความเป็นผู้นำสร้างแรงจูงใจในการทำงานสนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชา สร้างมนุษยสัมพันธ์ ความไว้วางใจ เชื่อใจผู้ใต้บังคับบัญชา คอยรับฟังปัญหาและช่วยเหลือแบบกัลยาณมิตร ด้านคุณธรรมจริยธรรม ยึดระเบียบแบบแผนการปฏิบัติของแต่ละงานเพื่อให้ความยุติธรรมและเป็นกลางในการปฏิบัติงาน

รับฟังความคิดเห็นและบริหารโดยให้ทุกคนมีความเสมอภาคเท่ากัน ด้านบุคลิกภาพ ไม่ควรใช้อารมณ์อยู่เหนือเหตุผล รับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา อธิบายด้วยเหตุและผล รู้จักให้อภัยผู้ใต้บังคับบัญชา ด้านการมีวิสัยทัศน์ เข้ารับการอบรม ประชุม สัมมนา การใช้เทคโนโลยีในรูปแบบต่างๆ และนำมาบูรณาการในการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ สร้างความจริงใจ ความเอาใจใส่ ดูแลผู้ใต้บังคับบัญชา ให้ความช่วยเหลือ เหมือนญาติพี่น้องในครอบครัว ด้านความรับผิดชอบสอบถามข้อเท็จจริงจากผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร มีทั้งหมด 7 ด้าน ด้านความรู้ความสามารถ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านบุคลิกภาพ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านความรับผิดชอบ เป็นทักษะเฉพาะด้านของแต่ละบุคคลที่แสดงออกมาในลักษณะเชิงพฤติกรรมที่แสดงออกทางความคิด วิสัยทัศน์ บุคลิกภาพ ความรู้ความสามารถ ทักษะการบริหารงาน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษา ให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ ณัฐนันท์ แถวนาชุม (2561) ได้กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง คุณสมบัติเฉพาะรายบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกในการบริหารสถานศึกษาภายใต้กฎ ระเบียบ ข้อปฏิบัติหรือข้อบังคับ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของโกลด์แฮมเมอร์และคณะ (Goldhammer et al., 1980) ได้กล่าวถึง คุณลักษณะของผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพไว้ 8 ประการ ดังนี้ 1) ไม่ได้ตั้งใจเป็นผู้บริหารตั้งแต่แรก 2) มีความศรัทธาต่อผู้เรียนอย่างจริงจัง 3) มีความสามารถทำงานกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ 4) เป็นผู้เด็ดขาดในการยอมรับความต้องการของสถานศึกษา 5) มีความกระตือรือร้นและยอมรับความรับผิดชอบของตน 6) มีความมุ่งมั่นต่อการศึกษา 7) เป็นผู้รู้จักปรับตัว 8) เป็นนักยุทธศาสตร์ที่สามารถ

5.2.2.2 คุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ด้านความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้การยกระดับคุณภาพการศึกษาคือการเรียนรู้ตลอดชีวิต อันเนื่องมาจากการปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และมีชีวิต อาทิพิพิธภัณฑ์ ห้องสมุด โบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น จนกล่าวได้ว่าทำให้นักเรียนได้เรียนรู้วัฒนธรรมในท้องถิ่นนั้น ๆ มีอะไรหลายอย่างร่วมกัน และคล้ายคลึงกัน จนมีจิตสำนึกว่าเป็นคนถิ่นเดียวกัน การศึกษาเช่นนี้เน้นอดีตมาจนถึงปัจจุบัน โดยแสดงให้เห็นว่ามีพัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรมเกิดขึ้น ลักษณะดังกล่าวนี้ได้ก่อให้เกิดส่วนร่วมในกระบวนการศึกษาของนักเรียนเอง อันจะทำให้เกิดจิตสำนึกของประวัติศาสตร์แบบใหม่ เกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่น ตลอดจนได้ข้อมูลและองค์ความรู้ในวิถีชาวบ้าน เพื่อเป็นประโยชน์ สำหรับการพัฒนาบนพื้นฐานวัฒนธรรม ที่ชาวบ้านมีอยู่อย่างแท้จริง รวมถึงเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียน ได้มีส่วนร่วมในการสร้างประวัติศาสตร์ของตนเอง อันจะก่อให้เป็นพื้นฐานสำคัญ ในกระบวนการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท่ามกลาง

กระแสความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกในยุคปัจจุบัน สอดคล้องกับงานวิจัยของเจนจิรา เวียนสุข (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมหรรณพาราม พบว่า การบริหารงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมหรรณพาราม ด้านรวบรวมและเผยแพร่ผลการวิจัยเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมทั้งสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษามี ด้านการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมากซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การจัดกิจกรรมชื่นชม ยกย่องหรือให้รางวัลครูที่สามารถนำการวิจัยนอกจากนี้การศึกษาจำเป็นที่ต้องปลูกฝังต้นทุนทางปัญญาที่สำคัญในการพัฒนาทักษะคุณลักษณะและสมรรถนะในการประกอบสัมมาชีพและการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขอันจะนำไปสู่เสถียรภาพ และความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติที่ต้องพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาประเทศในเวทีโลกท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนต่อไป

5.2.2.3 คุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ด้านยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ในการบริหาร และจัดการศึกษา ที่มีคุณภาพจำเป็นจะต้องมีผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณลักษณะในเชิงจริยธรรมของผู้บริหาร เพราะคุณธรรมจริยธรรมจะเป็นเครื่องส่งเสริมผู้บริหารให้มีคุณลักษณะที่ดี สามารถจัดการกับธุระต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถใช้ปัญญาหยั่งลึกให้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในทุกมิติของการบริหาร และสร้างมนุษย์สัมพันธ์ให้เกิดขึ้นกับการบัญชาการบุคลากรในทุกระดับสายการบังคับบัญชา เพื่อให้เกิดการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต เพื่อสร้างคนดีคนเก่งให้แก่สังคม ตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2556 กำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องรัก ศรัทธา ซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อวิชาชีพและเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ ต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของดวงทิพา พุ่มไม้ (2560, หน้า15) ที่ได้กล่าวว่า การแสดงพฤติกรรมในการโน้มน้าวให้บุคลากรปฏิบัติตนให้เหมาะสมของผู้นำประกอบด้วยความซื่อสัตย์ การเป็นบุคคลที่มีกฎเกณฑ์ สามารถทำให้เกิดความยุติธรรม และเป็นธรรมกับทุกคน ได้มีการกระทำหรือแสดงพฤติกรรมโดยมีภาวะผู้นำทางด้านจริยธรรมตลอดเวลา โดยพฤติกรรมด้านจริยธรรมของผู้นำจะทำให้เกิดบรรยากาศการพัฒนาได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของสอดคล้องกับสัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2560) ที่ได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำใช้หลักธรรมในพระพุทธศาสนา หรือผู้นำที่มีคุณลักษณะที่ประสงค์ และผู้นำเชิงพฤติกรรมแบบต่าง ๆ พบว่าพฤติกรรมผู้นำจะมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการสร้างแรงจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชาให้ทำงานด้วยความเต็มใจ และสร้างบรรยากาศภายในองค์การที่เอื้อต่อการทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ หรือประสิทธิผลของโรงเรียนสอดคล้องกับงานวิจัยเอกภักดิ์ ฉ่ำมณี (2564) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อการปฏิบัติปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย มี 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ความยุติธรรม มี 4 ตัวชี้วัด คือ การเป็นที่ยอมรับของสังคม การสร้างบรรยากาศทางจริยธรรมในโรงเรียน การบริหารงานและการจัดการในองค์กร และการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน 2) ความไว้วางใจ มี 4 ตัวชี้วัด คือ การประพฤติตรงไปตรงมาทั้งต่อตนเองและผู้อื่น การพูดจริงทำจริง ไม่โกหกหรือพูดเหลวไหลการรักษาความลับผลประโยชน์และทรัพย์สินต่าง ๆ และการให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และไม่บิดเบือนจากความเป็นจริง 3) ความซื่อสัตย์ มี 3 ตัวชี้วัดคือ การตัดสินใจ ปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้อื่นได้ด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกัน การเป็นผู้มีเหตุมีผลและการไม่เอารัดเอาเปรียบ 4) ความเป็นผู้นำด้านคุณธรรม มี4 ตัวชี้วัด คือ การเมตตากรุณา ความโปร่งใสจริงใจ ความมั่นคงสม่ำเสมอในคำพูดและการกระทำ และการมีส่วนร่วมและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร

5.2.2.4 คุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ด้านสุขภาวะทางร่างกาย และจิตสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้จากนโยบายการศึกษาดำเนินการให้เด็กและเยาวชนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐาน วางรากฐานการศึกษาเพื่ออาชีพ การวิเคราะห์ตนเองเพื่อศึกษาต่อและประกอบอาชีพตรงตามศักยภาพและความถนัดของตนเอง รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษสู่ความเป็นเลิศเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และสนองนโยบายจุดเน้นของกระกระทรวงศึกษาธิการ การพัฒนาผู้เรียนให้มีความรอบรู้และทักษะชีวิต เพื่อเครื่องมือในการดำรงชีวิตและสร้างอาชีพ อาทิ สุขภาวะและทัศนคติที่ดีต่อการดูแลสุขภาพ โดยที่สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนโดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างเสริมให้ “ผู้เรียนเป็นสุข”โดยการปรับสภาพเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงเพิ่มพฤติกรรมสุขภาพ จัดโครงสร้างและระบบต่างๆ ให้สถานศึกษาสภาพแวดล้อม ครอบครัว และชุมชนเป็นพื้นที่ปลอดภัย และส่งเสริมสุขภาวะของผู้เรียนทั้งด้านกาย ใจ สังคม และปัญญา เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นต่อการรับการเปลี่ยนแปลงสู่โลกยุคเทคโนโลยีดิจิตอลซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรจิตติ บุรีเพีย (2561) ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านผู้บริหาร มีการทำงานที่สำคัญดังนี้ 1) มีความสามารถด้านการบริหารและการจัดการโดยบริหารมีความเคร่งครัด การประสานงานมีความคลองตัว จัดสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน และแบงภาระงานเทาเทียมกันตามประสบการณและความถนัด 2) มีวิสัยทัศนกว้างไกล การมีเป้าหมายที่ชัดเจน ออกแบบวางแผนไว้ลวงหน้าเสมอ กระตุ้นให้ครูสร้างแรงจูงใจ 3) มีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีความรู้ความเข้าใจการจัดการเรียนการสอนแนวใหม่

สงเสริมการเรียนรู้แบบบูรณาการ จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านวิชาการสงเสริม สนับสนุนให้ครูได้รวมกลุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณในการทำงาน 4) มีภาวะผู้นำการทำงาน สนใจใฝเรียนรู้ตลอดกระตุนให้ครูตื่นตัวเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตน และ 5) มุงบริหาร และใชโรงเรียนเป็นฐานยึดหลักการกระจายอำนาจและเนนการมีสวนร่วม โดยกระจายความรับผิดชอบหรือการจัดการต่าง ๆ ตามโครงสร้างเป็นลำดับขั้น ใชกระบวนการแกปญหาร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแสดงความคิดเห็น และที่สำคัญ ผู้บริหารต้องกระตุน และสรางแรงจูงใจในการทำงานให้กับบุคลากรในโรงเรียนและสอดคล้องกับงานวิจัยของกมลนัทธ์ นะราวงศ์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาปัจจัย ที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ผลการวิจัยพบว่า การที่ผู้เรียนจะพัฒนาให้มีศักยภาพในการเรียนรู้ได้นั้นต้องผ่านกระบวนการที่มีคุณภาพ นั่นก็คือโรงเรียนต้องมีการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งมีระบบการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่ดี การทำงานด้านการพัฒนาคุณภาพจัดการศึกษา อย่างเป็นระบบและผสมผสานกับการปฏิบัติงานตามปกติ โดยมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีการประเมินตามสภาพจริงเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ การสอนและการบริหารจัดการที่ดี มีการจัดการเรียนการสอน และการบริหารจัดการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อนำไปสู่การจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่คาดหวัง ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งระดับชาติ ชุมชน ครอบครัว และบุคคลต้องร่วมกันรับผิดชอบ โดยร่วมกันทำงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องในการวางแผนดำเนินการส่งเสริมสนับสนุน ตรวจสอบศึกษา ตลอดจนปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติไปสู่คุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ซึ่งในแต่ละโรงเรียนได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีมาตรฐานการเรียนรู้เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบรวมทั้งเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและการประเมินคุณภาพภายนอก เพื่อสะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่ได้กำหนดไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้

สรุปได้ว่า จากการดำเนินงานตามโครงการและจัดกิจกรรมของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาคุณภาพผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนส่วนมากมีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์ กตัญญูกตเวที มีความเมตตา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีสุขภาพกายและจิตที่ดี สามารถใช้ ICT ในการสื่อสารและสืบค้นข้อมูล มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา มีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา นอกจากนั้นครูทุกคนได้รับการส่งเสริมในการเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนา และศึกษาดูงานเพื่อการก้าวสู่การเป็น ครูมืออาชีพ การจัดองค์กร โครงสร้าง และระบบบริหารที่มีความโปร่งใส มีความคล่องตัวและสามารถตรวจสอบได้ มีการบริหารและจัดการศึกษาด้วย

ระบบคุณภาพ โดยใช้หลักการมีส่วนร่วม มีการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ชุมชน และจากครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นไปตามวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

5.2.3 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม จากผลการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐมด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ด้านการสื่อสารให้ทุกคนทราบว่าโรงเรียนคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง ด้านการนิเทศผลการปฏิบัติงานของครู ด้านการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ด้านการจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการสอนของครู และด้านการจัดหาแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นให้ ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม โดยภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องจากในปัจจุบันผู้บริหารมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาตนเองในเรื่องของการบริหารสถานศึกษาเนื่องจากนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำโครงการยกระดับคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาทั้งระบบในกิจกรรมจัดระบบพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อการพัฒนาผู้บริหารรายบุคคลเพื่อนำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาการบริหารงานต่าง ๆ ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ทำให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จ สามารถกำหนดเป้าหมายทิศทางที่ชัดเจน มีกระบวนการจัดการเป็นผู้นำในการสร้างทีมงานมีวิธีการคิดเชิงปฏิวัติที่นำไปสู่เป้าหมายของสถานศึกษา มีการบริหารทรัพยากรทางด้านบุคลากร สามารถบริหารด้านงบประมาณให้มีความสอดคล้องกับการพัฒนาสถานศึกษา พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความเข้มแข็งร่วมมือร่วมใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการขับเคลื่อนดำเนินตามเป้าหมายตระหนักถึงการศึกษาในอนาคตใช้อำนาจทำให้เกิดประสิทธิผลเป็นผู้กำหนดทิศทางปัญหาตัดสินใจ การวางแผนและรับผิดชอบต่อความก้าวหน้าของสถานศึกษา สามารถชักชวน จูงใจให้ผู้ร่วมงานมีความยินดี และเต็มใจที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา ผู้บริหารมีการกำกับติดตามตรวจสอบกลยุทธ์โดยการวัดผลการปฏิบัติงานจริง และรายงานผลเป็นระบบให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ สามารถนำผลการปรับปรุง เป็นข้อมูลในการวางแผนต่อไปในอนาคตสอดรับกับ สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ (2559,หน้า 30) กล่าวว่า การนำความเป็นผู้นำทางวิชาการไปปฏิบัติเป็นการกำหนดเป้าหมาย การดำเนินงาน การวางแผนปฏิบัติการ (action plan) และการสนับสนุนกลยุทธ์ด้วยโครงสร้าง วัฒนธรรม บุคลากร เทคโนโลยีสารสนเทศ และกระบวนการทำงานการใช้อำนาจหน้าที่เหนือผู้อื่น เพื่อการชี้แนะหรือนำทางเพื่อวางโครงสร้างงานหรือเพื่อส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมและความสัมพันธ์ต่าง ๆ ในกลุ่มหรือองค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของจิระศักดิ์ ทุบจิ๋ว (2557) ได้ศึกษา ผู้นำทางวิชาการกับการปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 พบว่า การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำทางวิชาการกับการปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 มีความสัมพันธ์กัน ในระดับสูงโดยภาพรวม และสอดคล้องกับพรนิภา คงเพ็ชรศักดิ์ และคณะ (2565) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อการบริหารงานของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ ผลการศึกษาพบว่า 1) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) การบริหารงานของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ พบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะซึ่งเป็นแนวทางในการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ดังนี้

1. จากผลการวิจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ด้านการนิเทศผลการปฏิบัติงานของครู ด้านการกำหนดเป้าประสงค์ของโรงเรียน ด้านการจัดหาแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นให้ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ด้านการจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการสอนของครู ด้านการสื่อสารให้ทุกคนทราบว่าโรงเรียนคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง และด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ดังนั้น ผู้บริหารควรมีการจัดอบรมเพื่อวางแผนงานด้านวิชาการ นิเทศกำกับติดตาม พัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้ และประเมินผลด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2. จากผลการวิจัยคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านสุขภาวะทางร่างกาย และจิตสังคม ด้านการมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด ด้านความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย และด้านยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย ดังนั้นผู้บริหารควรให้การอบรม สัมมนา พัฒนาคุณภาพผู้เรียนเพื่อปลูกฝังให้มีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด

5.3.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลเป็นแนวทางประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบายต่อสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ดังนั้น ผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ควรมีการจัดอบรมเพื่อวางแผนงานด้านวิชาการ นิเทศกำกับติดตาม พัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้ และประเมินผลด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2. จากผลการวิจัยพบว่าคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย ดังนั้นผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ควรจัดการอบรม สัมมนา และพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเพื่อปลูกฝังให้มีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม สำหรับการวิจัยในครั้งต่อไปนั้นควรทำการวิจัย ดังนี้

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กับคุณภาพผู้เรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

3. ควรศึกษาเกี่ยวกับวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

บรรณานุกรม

1. ภาษาไทย

1) หนังสือทั่วไป

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551) *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมการเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมการเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

กนกอร สมปราชญ์. (2556). *ภาวะผู้นำสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา.* ขอนแก่น: คลังนานาวิทยา.

กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). (2562). *รายงานประจำปีของกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ*. กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ , 33

_____. (2563). *รายงานประจำปีของกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.* กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ , 61

_____. (2564). *รายงานประจำปีของกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.* กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ , 31

เฉลิมศรี อรรจนกุล. (2558). *การวิจัยนิเทศศาสตร์.* มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.

เทื้อน ทองแก้ว. (2538, ตุลาคม - ธันวาคม). *การวางแผนจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ในห้องเรียนยุคใหม่.* สารพัฒนาหลักสูตร, 15 (123), 74-81.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *วิจัยเบื้องต้น.* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ประเวศ วะสี. (2553). *ระบบการศึกษาที่คุณธรรมนำความรู้.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์และทำปกเจริญผลนนทบุรี.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ.* กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.

เพ็ญ สุขมาก. (มปป.). *3 หลักคิด : สุขภาพ สุขภาวะ ปัจจัยกำหนดสุขภาพ.* ในเอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ: การประเมินผลงานสร้างเสริมสุขภาพเครือข่ายนักประเมินผลงานสร้างเสริมสุขภาพภาคเหนือ.

พรนิภา คงเพ็ชรศักดิ์ และคณะ. (2565). *จุดเน้นสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2559). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม.* พิมพ์ครั้งที่ 36. กรุงเทพฯ : ผลิธัมม์.

พิมลพรรณ เชื้อบางแก้ว. (2554). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์ Human resource management.* พิมพ์ครั้งที่ 9. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

ภารดี อนันต์นาวี. (2555). *หลักการแนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา.* (พิมพ์ครั้งที่ 4). ชลบุรี: มนตรี.

ยงยุทธ เกษสาคร. (2555). *ภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม.* กรุงเทพฯ : วี.เจ.พริ้นติ้ง.

รุ่ง แก้วแดง. (2545). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารยุคปฏิรูปการศึกษา: ผู้บริหาร (การศึกษา) มืออาชีพ.* กรุงเทพฯ: วี. ที. ซี. คอมมิวนิเคชั่น.

ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และคณะ. (2555). *สถิติสำหรับการวิจัยและเทคนิคการใช้ SPSS (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2).* กรุงเทพฯ: เจริญมั่งคงดีการพิมพ์.

วิเชียร วิทยอุดม. (2558). *การจัดการสมัยใหม่.* กรุงเทพฯ: ธนธัชการพิมพ์.

วิโรจน์ สารรัตนะ. (2555). *แนวคิด ทฤษฎี และประเด็นเพื่อบริหารทางการศึกษา.* กรุงเทพฯ: ทิพยวิสุทธิ์.

สถาพร ปิ่นเจริญ. (2556). *ภาวะผู้นำกับการจัดการ.* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักส์.

สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2559). *ภาวะความเป็นผู้นำ.* กรุงเทพมหานคร: ส.เอเชียเพรส (1989).

สมุทร ชำนาญ. (2556). *ภาวะผู้นำทางการศึกษา ทฤษฎีและปฏิบัติ.* (พิมพ์ครั้งที่ 2). ระยอง: พี.เอส. การพิมพ์.

สันติ บุญภิรมย์. (2552). *การบริหารงานวิชาการ.* กรุงเทพฯ: บุ๊ค พ้อยท์.

สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. (2560). *ภาวะผู้นำทางหลักสูตร: กลยุทธ์การพัฒนาและนำหลักสูตรไปใช้.* มหาสารคาม: อภิชาตการพิมพ์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9. (2562). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2562.* นครปฐม: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9.

_____. (2563). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2563. นครปฐม*: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม. (2565). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2565. นครปฐม*: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม.

_____. (2566). *แผนปฏิบัติราชการ สพม.นครปฐมประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566*. นครปฐม: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2553). *การบริหารการเปลี่ยนแปลง.* กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2540). *คู่มือครูการจัดกิจกรรมและสื่อเพื่อการพัฒนาจิตพิสัยในระบบการเรียนการสอน ระดับก่อนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ : การศาสนา.

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ. (2552 ข). *พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550*. นนทบุรี: บริษัท วิกิ จำกัด.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2559). *ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมิน สมศ.รอบสี่ (พ.ศ. 2559 – 2563) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา).* สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 14

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). *รายงานการศึกษาการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนจากผลการทดสอบ O-NETและ PISA. กรุงเทพฯ*: 21 เซ็นจูรี่

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครปฐม. (2564). *ข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครปฐม ประจำปี 2564*. นครปฐม : กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครปฐม.

สำนักทดสอบทางการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

อัจฉรา นิยมาภา. (2561). *ภาวะผู้นำทางวิชาการ ศักยภาพผู้บริหารยุคใหม่.* กรุงเทพฯ: วิสต้า อินเตอร์ปริ้น.

2) ดุษฎีนิพนธ์/วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์

กิตติวรรณ แสนโท. (2556). *การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.

กมลนัทธ์ นะราวงศ์. (2560). *แนวทางการพัฒนาปัจจัย ที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง.* ปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.

กรองกาญจน์ อรุณเมฆ (2564). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

จิระศักดิ์ ทุบจิ๋ว. (2557). *การบริหารเชิงกลยุทธ์กับการปฏิบัติงานเชิงวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 8*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

จันทร์พิมพ์ วงศ์ประชารัตน์. (2556). *รูปแบบการนิเทศการศึกษาโดยกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานผู้เป็นบุคคลภายนอก*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

เจนจิรา เวียนสุข. (2562) *การบริหารงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมหรรณพา*. วารสารการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร. การบริหารงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาฯ ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2562)

ชัยชาญ น้อยนัน. (2558). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก.* การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ฐิตาพร ตันเจริญรัตน์. (2563). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับทักษะของครูในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ณัฐนันท์ แถวนาชุม. (2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้บริหารกับการบริหารงานความร่วมมือของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาภาคตะวันออก. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*. จังหวัดปทุมธานี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

ดวงทิพา พุ่มไม้. (2557). *การศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสุโขทัย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.

ทิพวรรณ์ ลาวรรณ. (2559). *การศึกษาแนวทางการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลด้วยระบบคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 31*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.

น้ำฝน รักษากลาง. (2558). *การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่2 ด้านผู้เรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พระนครศรีอยุธยา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

บุญนาค ทับทิมไทย. (2557). *การศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการพัฒนาวิชาชีพของครูโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เขตราชเทวี*. ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นุชจรี คงโพธิ์น้อย. (2555). *การพัฒนาแบบวัดความภูมิใจในความเป็นไทย สำหรับนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 จังหวัดนนทบุรี*. ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พระกองสี ญาณธโร (พรมโพธิ์). (2560). *ศึกษาวิเคราะห์การดำเนินชีวิตตามหลักภาวนา 4 ในพระพุทธศาสนา*. วารสาร มจร. อุบลปริทรรศน์. (2)3, 88-102

พระมหาภัคศิษฐ์ มหาวิรีโย และพระมหามิตร ฐิตปญฺโญ. (2560). *การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักภาวนา 4*. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาขอนแก่น. (4)1, 42-54

พระสราวุฒิ ปญฺญาวุฑฺโฒ. (2560). *การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุตามแนวพระพุทธศาสนาในเขตเทศบาลตำบลวังหงส์ อำเภอเมือง จังหวัดแพร่*. วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์. (2)2, 55-56

ภัคปภา บัญญัติ. (2560). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี*. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ภัคพร บุญเคล้า. (2555). *ยุทธวิธีการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้ปัจจัยด้านการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ในเขตตรวจราชการที่ 13*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีนิพนธ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ภัณฑิรา สุปการ. (2557). *รูปแบบการบริหารจัดการศึกษา สำหรับศตวรรษที่ 21*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ภัทรจิตติ บุรีเพีย. (2561). *คุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน*. วารสารดุษฎีบัณฑิตทางสังคมศาสตร ปที่ 8 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม 2561).

มะไซดี อับดุลกอเดร. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานราธิวาส. การค้นคว้าครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนราธวาส.

รัตนกร พรมวังขวา. (2558). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

รัศมี ภูกันดาน. (2562). *การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ทีมเป็นฐานในโรงเรียนมัธยมศึกษา.* การศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยามหาสารคาม

รุ่งฤดี อุทุม. (2559). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บุรีรัมย์. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

วรวุฒิ แสงนาค. (2556). *การวิจัยเรื่องการระดมทรัพยากรทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7*.

วิเชียร ทองคลี่. (2560). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา*มัธยมศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 13(3), 239-248.

วีชานา อับดุลเลาะ. (2563). *การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แนวคิด ทฤษฎี และแนวทางปฏิบัติ*. วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์สาขามนุษย์ศาสตร์และสังคมศาสตร์, 7(2), 615-619.

สมบูรณ์ วัฒนะ. (2559). *แนวคิดการดูแลผู้สูงอายุตามแนวพระพุทธศาสนาเถรวาท*. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. (24)44, 173-193.

สราวุฒิ ศักดี. (2557). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย บูรพา.

สุขฤทัย จันทร์ทรงกรด. (2558). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุทธิวรรณ ตันติรจนาวงศ์. (2560, พฤษภาคม–สิงหาคม). *ทิศทางการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21*. Veridian E-Journal Silpakorn University, 10(2), 2843-2854.

สุธินี ศรีชน. (2564). *การบริหารงานของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุมนา ศรีกงพาน. (2560). *การศึกษาบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด.* ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

สุพล พรเพ็ง. (2562). *การบริหารงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงธนใต้*.วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สุริยา กิจลิขิต. (2562, มกราคม–มิถุนายน). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามเกณฑ์ รางวัลคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9*. Veridian E-Journal Silpakorn University, 10(1), 1906-8255.

เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ. (2560). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักการศึกษาเมืองพัทยา*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

อารียา สตารัตน์. (2556). *การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตราชเทวี*. สารนิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อังศณา มาศเมฆ. (2557). *การบริหารงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่น 5*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

เอกภักดิ์ ฉ่ำมณี. (2564). *ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อการปฏิบัติปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนา คุณภาพการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

3. ภาษาอังกฤษ

1) Books

Barth, R. (1990). *Improving schools from within: Teachers, parents and principals can make a difference*. San Francisco: Jossey-Bass Publishers.

Bass and Stogdill. (1990). *Bass & Stogdill's Handbook of Leadership: Theory Research, and Managerial Applications*. (3rd ed). Columbus, Ohio. Collegiate Publishing. Longitudinal study of young people in England.

Baptiste Leurent. (2021). Is positive school climate associated with better adolescent mental health. *SSM - Mental Health,* 1, 1-7

Best, John W. (1981).*Research in Education*. 4th ed. Englewood Cliffs. New Jersey : Prentice – Hall.

Chell, W. X. (1995). *New patterns of management*. New York: McGraw-Hill.

Covey, S.R. (1996). *Three Roles of the Leader in the New Paradigm*. In F. Hesselbein and G. Dessler (eds.), G. Personnel /human Resource Management. (5th ed). Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.

Cronbach, L. (1990). *Essentials of psyphological testing*. (5th ed). New York: Harper Collins.

Daft, R. L. (2008). *New era management* (2nd ed.). USA: Thomson South-Western College publishing.

Daniela Dumulescu and Alexandra Ileana Mu tiu. (2021). Academic Leadership in the Time of COVID-19 Experiences and Perspectives. *Frontiers in Psychology,* 12*, 1-9*

Davis, G. A., & Tomas, M. A. (1989). Effective schools and effective teacher. Boston: Allyn and Bacon.

Davis, K. I., & Thomas, P. I. (1989). *Human characteristic and school learning*.

Dimmock, C., & Walker, A. (2005). *Educational leadership: Culture and diversity*. Gateshead: Athenaeum Press.

Frigon, N.L. and Jackson, H.K. (1996). *The Leader*. New York : America.

Glickman, Carl D. (1990). *Supervision of Instruction*. New York : Allyn and Bacon.

----------. (2007). *Super vision and instructional leadership: A developmental approach*. (7th ed.). Boston: Pearson.

Goldhammer, R. et al. (1980). Clinical Supervision. 2nd ed. New York : Holt Rinehart & Winston.

Hallinger, P., & Murphy, M. (1985), *Assessing the instructional management behavior of principals*. The Elementary School Journal, 8(6), 221-224.

Hasan Yücel Ertem. (2021). Relationship of School Leadership with School Outcomes: A Meta-Analysis Study. *International Education Studies*, 14, 31-41

Heck, R. H. etal, (1990) . *Instructional Leadership. School A achievement: Validation of a Causal Model*. Educational Administration Quarterly, 26(2), 94 – 125.

Hopkins, K. D. (2001). *Comic book nation*: The transformation of youth culture in America. n.p.

Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (1991). *Educational Administrator: Theory Research and Practice*. New York: McGraw-Hill.

Jia En Lee and Other. (2023). Mental health awareness of secondary schools students: Mediating roles of knowledge on mental health, knowledge on professional help, and attitude towards mental health. *Heliyon,* 9, 1-14

Krejcie and Morgan. (1970). *Determination Sample size for reserch activities*. *Education and Psycology Measurement*. 30(3), pp. 607-610.

Owens, R. G. (2004). Organizational behavior in education. Boston: Pearson.

Krug, R.E. (1992). *Leadership and performance beyond expectations*. New York: Free Press.

Seyfarth, J. T. (1999). *The principal: New leadership for new challenges.* NJ: Prentice-Hall.

Leithwood, K. (2006). *A review of the research: Educational leadership. The laboratory for student success at the temple university center for research in human development and education*. University of Toronto.

Likert. (1961). *The Method of Constructing and Attitude Scale, Reading in Attude Theory and Measuremen t.* PP. 90-95. Fishbeic, Matin, ED New York: Wiley & Son.

MacNeil, N. and Others. (2003).*Beyond instructional leadership: towards pedagogic leadership*. Paper submitted for presentation at the 2003 annual conference for the Australian Association for Research in Education: Auckland.

McEwan, E. K. (1998). *Seven steps to effective instruction leadership*. CA: Macmillan.

----------. (2001). *Seven steps to effective Instructional leadership (3rd ed.)*. California: Corwin Press.

----------. (2003). *7 steps to effective instructional leadership*. California: Corwin Press.

Mickey. (2000). *Instructional leadership: A vehicle for one urban principal to effective pedagogical restructuring in a Middle Scool*. Ed. D. Dissertation, Temple University.

Mills, Q. D. (2005). *Leadership : How to Lead, How to Live.* Waltham, MA : MindEdge Press. New York: McGraw Hill.

Van Deventer,I., & Kruger, A. G. (2003). *An educator's guide to school managemen. skills*. Pretoria: Van Schaik.

Northhouse, P. G. (2013). *Leadership: Theory and Practice*, (6th ed), London: SAGE Publications.

Ronald Heck and Other. (1990). *Instructional leadership and School Achievement Validation of Casual Model.* Educational Administration Quarterly.

Sergiovanni, Thomas J. (1991). *The Principalship: A Reflective Practice Perspective. (*2nd ed). *Needham Heights*, MA: Allyn and Bacon.

Sonia Nieto. (2014). *Diversity Education: Lessons For A Just World*. (Online). http://rozenbergquarterly.com/diversity-education-lessons-for-a-just-world-sonianieto/, October 27, 2014.

Ubben, G. C., & Hughes, L. W. (1987) . *The principal: Creative leadership for effective schools.* Boston: Allyn and Bacon.

Weller, L. D. (1999). *Quality middle school leadership*. Georgia; Technomic.

WHO. (1998). *Adelaide Recommendation on healthy Public Policy*. WHO. Geneva.

Xiaoyao Yue. (2021). Principal Investigator' Perceptions of Effective Academic Leadership in Chinese Research Institutions and Universities. *Journal of Education and Learning, 10, 122-132*

Yukl, G.A. (1998). *Leadership in organizations* (4thed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.

----------. (2001). *Leadership in Organization*. (5th ed). New Jersey : Prentice Hall.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. ดร.สุริยา ชิณณะพงศ์

วุฒิการศึกษา สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏนครปฐม

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

2. ดร.ชัชวาลย์ สิงหาทอง

วุฒิการศึกษา สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้อำนวยการโรงเรียนศรีวิชัยวิทยา

3. นางอุมาพร ชัยปรีชา

วุฒิการศึกษา สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ตำแหน่งปัจจุบัน ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครปฐม

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๙๘ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐
www.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๐๙/ว ๐๓๖๕

๒๔ มีนาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย (IOC)

เจริญพร ดร.สุริยา ชิณณะพงศ์ อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ด้วย นางสาวสุธีรา บุญส่ง เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๒๐๑๔๐๔๓๒๐๐๘ นักศึกษาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (EDUCATIONAL ADMINISTRATION) ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง "ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม (ACADEMIC LEADERSHIP OF SCHOOL'S ADMINISTRATORS AFFECTING QUALITY UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL AREA OFFICE NAKHON PATHOM)" มีความประสงค์จะขอให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย (IOC) ในฐานะที่ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา เพื่อเก็บข้อมูลเขียนวิทยานิพนธ์

ดังนั้น คณะศึกษาศาสตร์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ท่านตรวจเครื่องมือวิจัย (IOC) ให้แก่นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์ต่อไป สำหรับวันและเวลานักศึกษาจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

ขออำนวยพร

(พระมหาบุญนา ธานวีโร, ผศ.ดร.)
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ผู้ประสานงาน นักศึกษา นางสาวสุธีรา บุญส่ง : ๐๘๔ ๓๕๐ ๕๗๗๓

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐
www.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๐๙/ว ๐๓๖๕

๒๔ มีนาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย (IOC)

เจริญพร ดร.ชัชวาลย์ สิงหาทอง ผู้อำนวยการโรงเรียนศรีวิชัยวิทยา

ด้วย นางสาวสุธีรา บุญส่ง เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๒๐๑๔๐๔๓๒๐๐๘ นักศึกษาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (EDUCATIONAL ADMINISTRATION) ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง "ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม (ACADEMIC LEADERSHIP OF SCHOOL'S ADMINISTRATORS AFFECTING QUALITY UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL AREA OFFICE NAKHON PATHOM)" มีความประสงค์จะขอให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย (IOC) ในฐานะที่ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา เพื่อเก็บข้อมูลเขียนวิทยานิพนธ์

ดังนั้น คณะศึกษาศาสตร์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ท่านตรวจเครื่องมือวิจัย (IOC) ให้แก่นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์ต่อไป สำหรับวันและเวลานักศึกษาจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

ขออำนวยพร

พระมหาบุญนา ฐานวีโร

(พระมหาบุญนา ฐานวีโร, ผศ.ดร.)
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ผู้ประสานงาน นักศึกษา นางสาวสุธีรา บุญส่ง : ๐๘๔ ๓๕๐ ๕๗๗๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๗๑๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐
www.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๐๙/ว ๐๓๖๕

๒๔ มีนาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย (IOC)

เจริญพร นางอุมาพร ชัยปรีชา ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครปฐม

ด้วย นางสาวสุธีรา บุญส่ง เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๒๐๑๔๐๔๓๒๐๐๘ นักศึกษาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (EDUCATIONAL ADMINISTRATION) ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง "ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม (ACADEMIC LEADERSHIP OF SCHOOL'S ADMINISTRATORS AFFECTING QUALITY UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL AREA OFFICE NAKHON PATHOM)" มีความประสงค์จะขอให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย (IOC) ในฐานะที่ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา เพื่อเก็บข้อมูลเขียนวิทยานิพนธ์

ดังนั้น คณะศึกษาศาสตร์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ท่านตรวจเครื่องมือวิจัย (IOC) ให้แก่นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์ต่อไป สำหรับวันและเวลานักศึกษาจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

ขออำนวยพร

(พระมหาบุญนา ธานวิโร, ผศ.ดร.)
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ผู้ประสานงาน นักศึกษา นางสาวสุธีรา บุญส่ง : ๐๘๔ ๓๕๐ ๕๗๗๓

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล Try – Out

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐
www.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๐๙/ว ๐๔๕๙

๗ เมษายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือวิจัย (Try out)

เจริญพร

ด้วย นางสาวสุธีรา บุญส่ง เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๒๐๑๔๐๔๓๒๐๐๘ นักศึกษาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (EDUCATIONAL ADMINISTRATION) ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง "ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม (ACADEMIC LEADERSHIP OF SCHOOL'S ADMINISTRATORS AFFECTING QUALITY UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL AREA OFFICE NAKHON PATHOM)" มีความประสงค์ทดลองใช้เครื่องมือวิจัย เพื่อเก็บข้อมูลหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือดังกล่าว เพื่อเป็นข้อมูลในการเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น คณะศึกษาศาสตร์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้เครื่องมือดังกล่าว ซึ่งมีรายละเอียดตามที่ได้แนบมาด้วยแล้ว

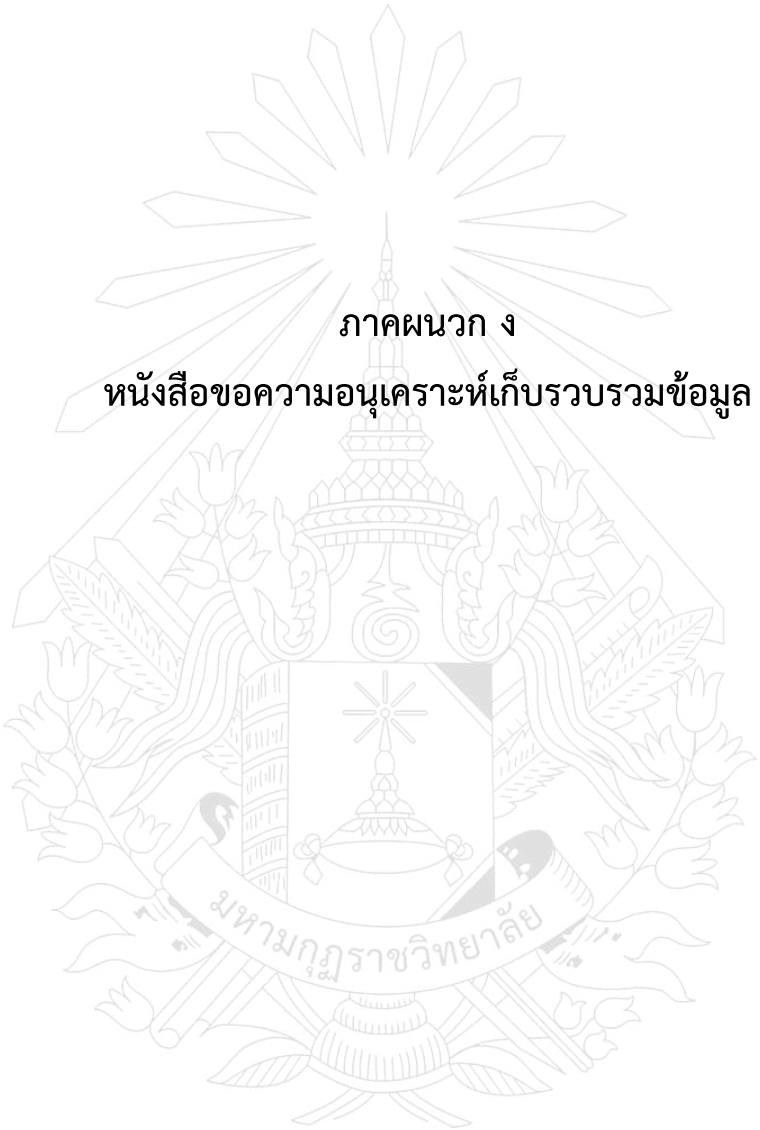
จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

ขออำนวยพร

(พระครูศรีวีรคุณสุนทร, ผศ.ดร.)
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ผู้ประสานงาน นักศึกษา นางสาวสุธีรา บุญส่ง : ๐๘๔ ๓๕๐ ๕๗๗๓

ภาคผนวก ง
หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๙๘ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๙-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๙-๖๐๖๐
www.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๘๐๙/ว ๐๕๐๙

๒๑ เมษายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูล

เจริญพร

ด้วย นางสาวสุธีรา บุญส่ง เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๒๐๑๔๐๔๗๒๐๐๘ นักศึกษาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (EDUCATIONAL ADMINISTRATION) ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง "ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม (ACADEMIC LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING QUALITY OF STUDENTS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE, NAKHON PATHOM)" ความประสงค์จะขอให้ท่านอนุเคราะห์ ในการแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูล เพื่อเป็นข้อมูล ในการเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น คณะศึกษาศาสตร์ จึงเจริญพรมายังท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูลดังกล่าว ให้นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

ขออำนวยพร

(พระครูศรีวีรคุณสุนทร, ผศ.ดร.)
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ผู้ประสานงาน นักศึกษา นางสาวสุธีรา บุญส่ง : ๐๘๙ ๓๕๐ ๕๗๗๑

ภาคผนวก จ
ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบการพิจารณา
ประเมินหาค่าดัชนีความสอดคล้อง Index of Consistency (IOC)

แบบการพิจารณาประเมินหาค่าดัชนีความสอดคล้อง Index of Consistency (IOC)
เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม

<u>คำชี้แจง</u>

1. แบบสอบถามฉบับนี้สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการ และครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

2. แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

3. ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความคิดเห็นของท่านตามสภาพความเป็นจริง คำตอบของท่านจะไม่กระทบใด ๆ กับงานของท่าน เพราะคำตอบจากแบบสอบถามนี้จะใช้เป็นข้อมูลเพื่อการวิจัยและนำเสนอในภาพรวมเท่านั้น

4. แบบสอบถามฉบับนี้ มี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นการสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม จำนวน 60 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม จำนวน 40 ข้อ

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากท่าน จึงขอขอบคุณมาในโอกาสนี้ด้วย

นางสาวสุธีรา บุญส่ง
นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

แบบการพิจารณาประเมินค่าหาดัชนีความสอดคล้อง Index of Consistency (IOC)
เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ใน [ ] หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

ข้อที่	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	ผลการพิจารณา
		1	2	3		
1	เพศ [ ] ชาย [ ] หญิง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2	อายุ [ ] ไม่เกิน 30 ปี [ ] 31-40 ปี [ ] 41-50 ปี [ ] 51 ปีขึ้นไป	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3	ระดับการศึกษา [ ] ปริญญาตรี [ ] ปริญญาโท [ ] ปริญญาเอก	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4	ตำแหน่งหน้าที่ในสถานศึกษา [ ] ผู้อำนวยการโรงเรียน [ ] รองผู้อำนวยการโรงเรียน [ ] หัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการ [ ] ครูผู้สอน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5	ประสบการณ์การทำงาน [ ] ไม่เกิน 5 ปี [ ] 6-10 ปี [ ] 11-15 ปี [ ] 16-20 ปี [ ] 21 ปีขึ้นไป	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับสภาพที่เป็นจริงตามความคิดเห็นของท่านโดยพิจารณาดังนี้

ข้อที่	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	ผลการพิจารณา
		1	2	3		
ด้านการกำหนดเป้าประสงค์ของโรงเรียน						
1	ผู้บริหารมีการกำหนดเป้าประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษาอย่างชัดเจน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2	ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการกำหนดเป้าประสงค์ที่ชัดเจนในการทำงาน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3	ผู้บริหารและครูยอมรับในเป้าประสงค์ของการปฏิบัติงานที่กำหนดไว้	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4	ผู้บริหารมีการประเมินความต้องการของครู เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดเป้าประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5	ผู้บริหารนำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในปีการศึกษาที่ผ่านมา นำมาวิเคราะห์ เพื่อกำหนดเป้าประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6	ผู้บริหาร และครูมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7	ผู้บริหาร และครูร่วมกันพัฒนาเป้าประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษาเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
8	ผู้บริหารมีการประชุมชี้แจงเป้าประสงค์ด้านวิชาการของสถานศึกษาให้ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทราบอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
9	ผู้บริหารมีการปรึกษา และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนางานด้านวิชาการ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
10	ผู้บริหารมีการพบปะ พูดคุยอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการกับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทราบแนวปฏิบัติหรือเป้าประสงค์ด้านวิชาการ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	ผลการพิจารณา
		1	2	3		
ด้านการสื่อสารให้ทุกคนทราบว่าโรงเรียนคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง						
11	ผู้บริหาร และครูร่วมกันสร้างเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาการของนักเรียนโดยเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นสำคัญ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
12	ผู้บริหารกำกับดูแลการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ เพื่อสะท้อนผลการจัดการเรียนการสอน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
13	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูใช้ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนเป็นแนวทางในการออกแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
14	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
15	ผู้บริหาร และครูตั้งมาตรฐานของนักเรียนที่สูงและสามารถบรรลุผลได้	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
16	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ตรงตามเป้าประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
17	ผู้บริหารติดตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนนำไปสู่การปรับปรุง เปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างเป็นระบบ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ด้านการจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการสอนของครู						
18	ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมกันวางแผนแก้ปัญหาในการจัดการชั้นเรียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
19	ผู้บริหาร และครูมีการวางแผนการจัดห้องเรียนให้มีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยบรรยากาศน่าเรียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	ผลการพิจารณา
		1	2	3		
20	ผู้บริหาร และครูมีการวางแผนการจัดห้องเรียน ภายในห้องเรียนต้องไม่ร้อนอบอ้าว อากาศถ่ายเทได้ดี แสงสว่างเพียงพอ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
21	ผู้บริหารมีความสามารถในการแนะนำให้คำปรึกษาในการจัดขนาดห้องเรียนให้มีความเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	ผลการพิจารณา
		1	2	3		
ด้านการจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการสอนของครู						
22	ผู้บริหารมีการแนะนำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ในองค์กรและบุคลากรในสถานศึกษา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
23	ผู้บริหารสามารถให้คำแนะนำเป็นที่ปรึกษาในการจัดตกแต่งห้องเรียนให้กับครู และบุคลากรในสถานศึกษา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
24	ผู้บริหารมีความสามารถและคำนึงถึงการจัดที่นั่งของนักเรียนและครูภายในห้องเรียนอย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
25	ผู้บริหารให้ความสำคัญและให้คำแนะนำในการจัดป้ายนิเทศในวันสำคัญต่าง ๆ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ด้านการจัดหาแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นให้						
26	ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุน การใช้แหล่งเรียนรู้ในและนอกโรงเรียนอย่างหลากหลาย	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
27	ผู้บริหารสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น ห้องสมุด ระบบอินเทอร์เน็ต สื่อ และอุปกรณ์ต่าง ๆ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
28	ผู้บริหารจัดหาวัสดุและสื่อการเรียนการสอนเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ครู	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
29	ผู้บริหารสนับสนุนงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ในการจัดสื่อการเรียนการสอนในห้องเรียนให้เพียงพอ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
30	ผู้บริหารสำรวจความต้องการของครูในการใช้สื่อ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
31	ผู้บริหารจัดให้ใช้ข้อมูลสารสนเทศโดยใช้เทคโนโลยีพัฒนางานวิชาการเพื่อสนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
32	ผู้บริหารจัดพัฒนาอบรมบุคลากรในการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อช่วยให้ผู้เรียนนำมาใช้ในการเรียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
33	ผู้บริหารเป็นที่ปรึกษาให้กับครู และบุคลากรในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลายเหมาะสมกับวัย และความต้องการของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	ผลการพิจารณา
		1	2	3		
ด้านการนิเทศผลการปฏิบัติงานของครู						
34	ผู้บริหารมีการสังเกตการณ์จัดการเรียนการสอนของครูอย่างสม่ำเสมอ เช่น การเยี่ยมชมชั้นเรียนโดยใช้เวลาสั้น ๆ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
35	ผู้บริหารมีวิธีการต่าง ๆ ในการพัฒนาการสอนของครูอย่างเป็นระบบ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
36	ผู้บริหารให้การสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครูในทุก ๆ ด้าน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
37	ผู้บริหารจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศเพื่อการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนของครู	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
38	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดทำเอกสาร คู่มือการนิเทศการสอน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
39	ผู้บริหาร และครูมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อช่วยให้การจัดการเรียนการสอนมีความสอดคล้องกับเป้าประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
40	ผู้บริหารจัดนิเทศการสอนอย่างเป็นกัลยาณมิตรระหว่างครูและเพื่อนครูอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
41	ผู้บริหารมีการให้ข้อมูลย้อนกลับจากการนิเทศติดตาม และประเมินผล ด้านการจัดการเรียนการสอนของครู เพื่อนำไปพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
42	ผู้บริหารให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ ครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน						
43	ผู้บริหารกำหนดให้เก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อทราบข้อมูลพื้นฐาน และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
44	ผู้บริหารมีการประชุมคณะครูในสถานศึกษาเพื่อทราบผล และปรึกษาเกี่ยวกับความก้าวหน้าด้านการเรียนของนักเรียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	ผลการพิจารณา
		1	2	3		
ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน						
45	ผู้บริหารมีการติดตามความก้าวหน้าด้านการเรียนของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
46	ผู้บริหาร และคณะครูนำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมาเป็นแนวทางในการกำหนดเป้าประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
47	ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองร่วมกันปรึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
48	ผู้บริหาร และคณะครูนำข้อมูลมาปรับปรุงการเรียนการสอนของสถานศึกษา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
49	ผู้บริหารมีการแจ้งผลการเรียนให้ผู้ปกครองรับทราบความก้าวหน้าของนักเรียนทุกภาคเรียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
50	ผู้บริหารนำผลคะแนนทดสอบไปใช้เป็นข้อมูลในการประเมินความก้าวหน้าตามเป้าประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษา การประเมินด้านการสอน การประเมินหลักสูตร และการวางแผนพัฒนาผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
51	ผู้บริหารพบครูเพื่อปรึกษาเกี่ยวกับความก้าวหน้าด้านการเรียนของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
52	ผู้บริหารให้คณะครูจัดทำการวิเคราะห์แบบทดสอบเพื่อตรวจสอบคุณภาพทางการเรียนของนักเรียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
53	ผู้บริหารจัดทำระบบรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนตามเป้าประสงค์ของสถานศึกษา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ด้านการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย						
54	ผู้บริหารจัดสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาให้สวยงาม สะอาด ร่มรื่น และเป็นระเบียบเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
55	ผู้บริหารจัดสถานศึกษาให้มีความปลอดภัยแก่ผู้เรียนและบุคลากรภายในสถานศึกษา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
56	ผู้บริหารเสริมสร้างสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่ส่งเสริมต่อการเรียนรู้อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	ผลการพิจารณา
		1	2	3		
ด้านการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย						
57	ผู้บริหารมีการจัดนิทรรศการทางวิชาการให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
58	ผู้บริหารจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
59	ผู้บริหารสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถใช้สารสนเทศในการเรียนการสอน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
60	ผู้บริหารคำนึงถึงความปลอดภัยของจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

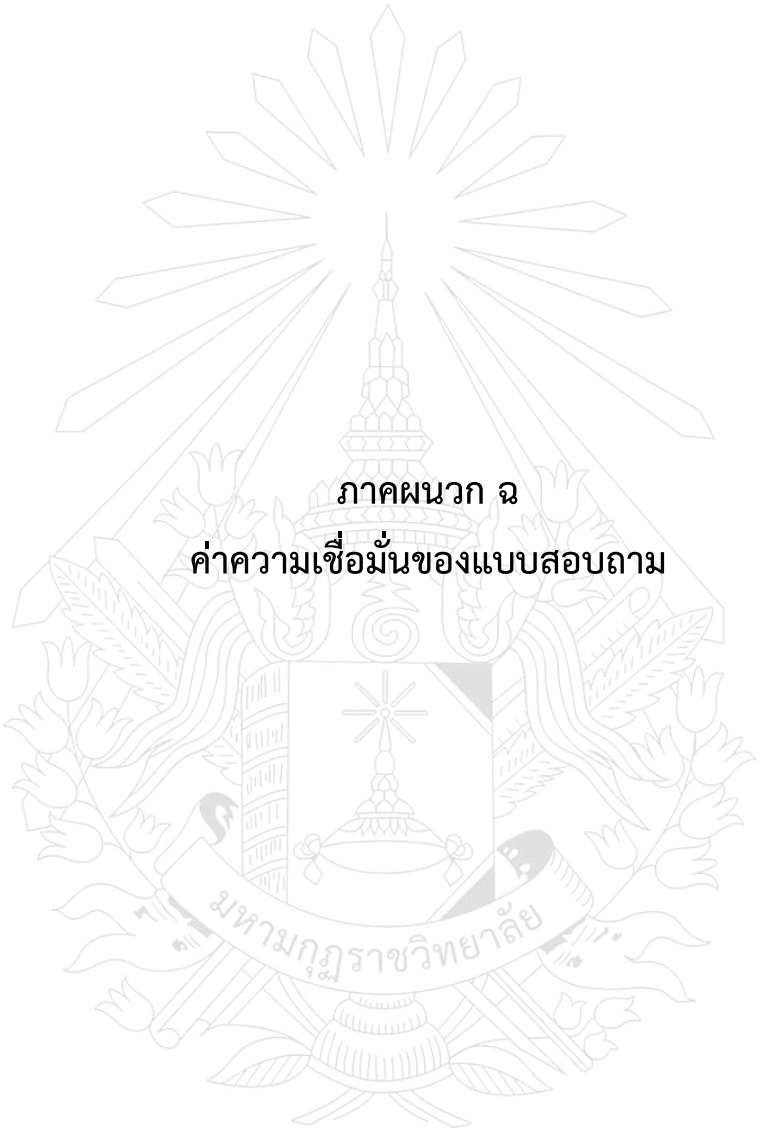
คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับสภาพที่เป็นจริงตามความคิดเห็นของท่านโดยพิจารณาดังนี้

ข้อที่	คุณภาพผู้เรียน	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	ผลการพิจารณา
		1	2	3		
ด้านการมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด						
1	ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2	ผู้เรียนมีสัมมาคาระวะ กตัญญูกตเวทีต่อผู้มีพระคุณ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3	ผู้เรียนแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของสถานศึกษา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4	ผู้เรียนเป็นนักเรียนที่ดีของสถานศึกษา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5	ผู้เรียนไม่ขาดเรียน ไม่มาสาย ไม่มีปัญหาด้านพฤติกรรม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6	ผู้เรียนเป็นลูกและศิษย์ที่ดีเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครู	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7	ผู้เรียนมีการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
8	ผู้เรียนดูแล รักษา สถานที่ และสิ่งของ ทั้งส่วนรวมและส่วนตัว	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
9	ผู้เรียนรักษาชื่อเสียงของครอบครัว ไม่สร้างความเดือดร้อนให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
10	ผู้เรียนรู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ด้านความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย						
11	ผู้เรียนรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และรักความเป็นไทย	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
12	ผู้เรียนยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
13	ผู้เรียนมีมารยาทงดงามแบบไทย	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
14	ผู้เรียนมีจิตสำนึกในความเป็นไทย	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
15	ผู้เรียนใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้อง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	คุณภาพผู้เรียน	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	ผลการพิจารณา
		1	2	3		
16	ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณีไทยในวันสำคัญต่าง ๆ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
17	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสืบทอด และอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทย	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	คุณภาพผู้เรียน	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	ผลการพิจารณา
		1	2	3		
ด้านความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย						
18	ผู้เรียนมีความภูมิใจในท้องถิ่นความเป็นไทย และเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาไทยมีการแสดงออกได้อย่างเหมาะสมในชีวิตประจำวัน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
19	ผู้เรียนสามารถแสดงออกถึงอารมณ์และความรู้สึกซาบซึ้งเห็นคุณค่าในศิลปะอันงดงามของไทย	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
20	ผู้เรียนสามารถปรับประยุกต์นำหลักภาวนา 4 มาใช้กับวิถีไทยได้อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ด้านยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย						
21	ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพบนความแตกต่างระหว่างบุคคล	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
22	ผู้เรียนสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลทั้งในและนอกสถานศึกษา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
23	ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต การแก้ปัญหา และความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
24	ผู้เรียนมีการปลูกฝังให้ยอมรับและอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านเพศ เชื้อชาติ ศาสนา ภาษาวัฒนธรรม ประเพณีได้อย่างมีความสุข	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
25	ผู้เรียนนำหลักภาวนา 4 มาใช้เป็นแนวทางในการอยู่ร่วมกันในสังคม และเป็นแนวปฏิบัติในชีวิตประจำวัน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
26	ผู้เรียนสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่คนในสังคม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
27	ผู้เรียนสามารถปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันบนความแตกต่าง และหลากหลาย และใช้ชีวิตตามวิถีประชาธิปไตย	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
28	ผู้เรียนยอมรับเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างหลากหลาย และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	คุณภาพผู้เรียน	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	ผลการพิจารณา
		1	2	3		
ด้านยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย						
29	ผู้เรียนเรียนรู้ความเป็นสมาชิกของสังคมยอมรับและเข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคล	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
30	ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่าง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ด้านสุขภาวะทางร่างกาย และจิตสังคม						
31	ผู้เรียนมีน้ำหนัก ส่วนสูง ตามเกณฑ์ของกรมอนามัย	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
32	ผู้เรียนมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์ของกรมพลศึกษา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
33	ผู้เรียนมีวุฒิทางอารมณ์ มีคุณธรรมจริยธรรม และมีบุคลิกภาพอยู่ในระดับที่น่าพอใจ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
34	ผู้เรียนปลอดจากปัญหาทางเพศ ยาเสพติด และสิ่งให้โทษ เช่น บุหรี่ สุรา เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และเกม เป็นต้น	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
35	ผู้เรียนรู้จักวิธีการป้องกันตัวเอง และสามารถป้องกันตัวเองได้โดยการหลีกเลี่ยงอบายมุข เช่น ยาเสพติด การพนัน หรือสิ่งที่เป็นอันตรายต่อชีวิตอยู่ในระดับที่น่าพอใจ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
36	ผู้เรียนมีความร่าเริงแจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ผู้อื่น และครู	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
37	ผู้เรียนมีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
38	ผู้เรียนมีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสังคมให้ทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
39	ผู้เรียนมีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
40	ผู้เรียนนำหลักภาวนา 4 ในการสร้างสุขภาวะทางร่างกาย และจิตสังคมที่ดี	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ภาคผนวก ฉ
ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

Scale: ALL VARIABLES

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.867	10

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded[a]	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

ภาคผนวก ช
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ซึ่งข้อมูลที่ได้จากความคิดเห็นของท่าน จะมีค่าอย่างยิ่ง ต่อการวิจัยนี้ข้อมูลที่ท่านตอบถือว่าเป็นความลับและขอรับรองว่าจะไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงาน หรือโรงเรียนของท่านแต่ประการใด โดยผู้วิจัยจะนำผลไปวิเคราะห์ในภาพรวม จึงขอความกรุณาโปรดตอบให้ครบถ้วนทุกข้อตามความเป็นจริง

2. ผู้ตอบแบบสอบถามในแต่ละโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน หัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการ 1 คน และครูผู้สอน 3 คน รวมผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 6 คน

3. แบบสอบถามนี้ ประกอบด้วย 3 ตอน จำนวน 105 ข้อ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 60 ข้อ

ตอนที่ 3 คุณภาพผู้เรียน จำนวน 40 ข้อ

ในการตอบแบบสอบถามแต่ละตอนท่านสามารถสแกน QR Code หรือสามารถตอบแบบสอบถามผ่าน Link (https://forms.gle/dC4yYPswpnJKCkoy6) และจัดส่งเอกสารเมื่อท่านตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความร่วมมือและความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

นางสาวสุธีรา บุญส่ง
นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ใน [ ] หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

ข้อ	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	สำหรับผู้วิจัย
1	เพศ [ ] ชาย [ ] หญิง	
2	อายุ [ ] ไม่เกิน 30 ปี [ ] 31-40 ปี [ ] 41-50 ปี [ ] 51 ปีขึ้นไป	
3	ระดับการศึกษา [ ] ปริญญาตรี [ ] ปริญญาโท [ ] ปริญญาเอก	
4	ตำแหน่งหน้าที่ในสถานศึกษา [ ] ผู้อำนวยการโรงเรียน [ ] รองผู้อำนวยการโรงเรียน [ ] หัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการ [ ] ครูผู้สอน	
5	ประสบการณ์การทำงาน [ ] ไม่เกิน 5 ปี [ ] 6-10 ปี [ ] 11-15 ปี [ ] 16-20 ปี [ ] 21 ปีขึ้นไป	

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงตามความคิดเห็นของท่าน

ระดับ 5 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับ มากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับ มาก

ระดับ 3 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับ ปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับ นอย

ระดับ 1 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับ นอยที่สุด

ขอที่	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับปฏิบัติ					สำหรับผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
ด้านการกำหนดเป้าประสงค์ของโรงเรียน							
1	ผู้บริหารมีการกำหนดเป้าประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษาอย่างชัดเจน						
2	ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการกำหนดเป้าประสงค์ที่ชัดเจนในการทำงาน						
3	ผู้บริหารและครูยอมรับในเป้าประสงค์ของการปฏิบัติงานที่กำหนดไว้						
4	ผู้บริหารมีการประเมินความต้องการของครู เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดเป้าประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษา						
5	ผู้บริหารนำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในปีการศึกษาที่ผ่านมา นำมาวิเคราะห์ เพื่อกำหนดเป้าประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษา						
6	ผู้บริหาร และครูมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษา						
7	ผู้บริหาร และครูร่วมกันพัฒนาเป้าประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษาเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน						
8	ผู้บริหารมีการประชุมชี้แจงเป้าประสงค์ด้านวิชาการของสถานศึกษาให้ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทราบอย่างต่อเนื่อง						
9	ผู้บริหารมีการปรึกษา และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนางานด้านวิชาการ						

ขอที่	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับปฏิบัติ					สำหรับผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
ด้านการกำหนดเป้าประสงค์ของโรงเรียน							
10	ผู้บริหารมีการพบปะ พูดคุยอย่างเป็นทางการ และไม่เป็นทางการกับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทราบแนวปฏิบัติหรือเป้าประสงค์ด้านวิชาการ						
ด้านการสื่อสารให้ทุกคนทราบว่าโรงเรียนคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง							
11	ผู้บริหาร และครูร่วมกันสร้างเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาการของนักเรียนโดยเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นสำคัญ						
12	ผู้บริหารกำกับดูแลการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์เพื่อสะท้อนผลการจัดการเรียนการสอน						
13	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูใช้ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนเป็นแนวทางในการออกแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้						
14	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์						
15	ผู้บริหาร และครูตั้งมาตรฐานของนักเรียนที่สูงและสามารถบรรลุผลได้						
16	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ตรงตามเป้าประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษา						
17	ผู้บริหารติดตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนนำไปสู่การปรับปรุง เปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างเป็นระบบ						
ด้านการจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการสอนของครู							
18	ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมกันวางแผนแก้ปัญหาในการจัดการชั้นเรียน						
19	ผู้บริหาร และครูมีการวางแผนการจัดห้องเรียนให้มีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยบรรยากาศน่าเรียน						

ขอที่	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับปฏิบัติ					สำหรับผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
20	ผู้บริหาร และครูมีการวางแผนการจัดห้องเรียนภายในห้องเรียนต้องไม่ร้อนอบอ้าว อากาศถ่ายเทได้ดี แสงสว่างเพียงพอ						
21	ผู้บริหารมีความสามารถในการแนะนำให้คำปรึกษาในการจัดขนาดห้องเรียนให้มีความเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน						
ด้านการจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการสอนของครู							
22	ผู้บริหารมีการแนะนำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ในองค์กรและบุคลากรในสถานศึกษา						
23	ผุ้บริหารสามารถให้คำแนะนำเป็นที่ปรึกษาในการจัดตกแต่งห้องเรียนให้กับครู และบุคลากรในสถานศึกษา						
24	ผู้บริหารมีความสามารถและคำนึงถึงการจัดที่นั่งของนักเรียนและครูภายในห้องเรียนอย่างเหมาะสม						
25	ผู้บริหารให้ความสำคัญและให้คำแนะนำในการจัดป้ายนิเทศในวันสำคัญต่าง ๆ						
ด้านการจัดหาแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นให้							
26	ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุน การใช้แหล่งเรียนรู้ในและนอกโรงเรียนอย่างหลากหลาย						
27	ผู้บริหารสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น ห้องสมุด ระบบอินเทอร์เน็ต สื่อ และอุปกรณ์ต่าง ๆ						
28	ผู้บริหารจัดหาวัสดุและสื่อการเรียนการสอนเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ครู						
29	ผู้บริหารสนับสนุนงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ในการจัดสื่อการเรียนการสอนในห้องเรียนให้เพียงพอ						
30	ผู้บริหารสำรวจความต้องการของครูในการใช้สื่อ						
31	ผู้บริหารจัดให้ใช้ข้อมูลสารสนเทศโดยใช้เทคโนโลยีพัฒนางานวิชาการเพื่อสนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย						

ขอที่	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับปฏิบัติ					สำหรับผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
32	ผู้บริหารจัดพัฒนาอบรมบุคลากรในการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อช่วยให้ผู้เรียนนำมาใช้ในการเรียน						
33	ผู้บริหารเป็นที่ปรึกษาให้กับครู และบุคลากรในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลายเหมาะสมกับวัย และความต้องการของผู้เรียน						
ด้านการนิเทศผลการปฏิบัติงานของครู							
34	ผู้บริหารมีการสังเกตการณ์จัดการเรียนการสอนของครูอย่างสม่ำเสมอ เช่น การเยี่ยมชมชั้นเรียนโดยใช้เวลาสั้น ๆ						
ด้านการนิเทศผลการปฏิบัติงานของครู							
35	ผู้บริหารมีวิธีการต่าง ๆ ในการพัฒนาการสอนของครูอย่างเป็นระบบ						
36	ผู้บริหารให้การสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครูในทุก ๆ ด้าน						
37	ผู้บริหารจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศเพื่อการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนของครู						
38	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดทำเอกสารคู่มือการนิเทศการสอน						
39	ผู้บริหาร และครูมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อช่วยให้การจัดการเรียนการสอนมีความสอดคล้องกับเป้าประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษา						
40	ผู้บริหารจัดนิเทศการสอนอย่างเป็นกัลยาณมิตรระหว่างครูและเพื่อนครูอย่างต่อเนื่อง						
41	ผู้บริหารมีการให้ข้อมูลย้อนกลับจากการนิเทศติดตามและประเมินผล ด้านการจัดการเรียนการสอนของครูเพื่อนำไปพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน						
42	ผู้บริหารให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ ครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ						

ขอที่	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับปฏิบัติ					สำหรับผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน							
43	ผู้บริหารกำหนดให้เก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อทราบข้อมูลพื้นฐานและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน						
44	ผู้บริหารมีการประชุมคณะครูในสถานศึกษา เพื่อทราบผล และปรึกษาเกี่ยวกับความก้าวหน้าด้านการเรียนของนักเรียน						
45	ผู้บริหารมีการติดตามความก้าวหน้าด้านการเรียนของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ						
46	ผู้บริหาร และคณะครูนำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมาเป็นแนวทางในการกำหนดเป้าประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษา						
ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน							
47	ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองร่วมกันปรึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน						
48	ผู้บริหาร และคณะครูนำข้อมูลมาปรับปรุงการเรียนการสอนของสถานศึกษา						
49	ผู้บริหารมีการแจ้งผลการเรียนให้ผู้ปกครองรับทราบความก้าวหน้าของนักเรียนทุกภาคเรียน						
50	ผู้บริหารนำผลคะแนนทดสอบไปใช้เป็นข้อมูลในการประเมินความก้าวหน้าตามเป้าประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษา การประเมินด้านการสอน การประเมินหลักสูตร และการวางแผนพัฒนาผู้เรียน						
51	ผู้บริหารพบครูเพื่อปรึกษาเกี่ยวกับความก้าวหน้าด้านการเรียนของผู้เรียน						
52	ผู้บริหารให้คณะครูจัดทำการวิเคราะห์แบบทดสอบเพื่อตรวจสอบคุณภาพทางการเรียนของนักเรียน						
53	ผู้บริหารจัดทำระบบรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนตามเป้าประสงค์ของสถานศึกษา						

ขอที่	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับปฏิบัติ					สำหรับผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
ด้านการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย							
54	ผู้บริหารจัดสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาให้สวยงาม สะอาด ร่มรื่น และเป็นระเบียบเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน						
55	ผู้บริหารจัดสถานศึกษาให้มีความปลอดภัยแก่ผู้เรียนและบุคลากรภายในสถานศึกษา						
56	ผู้บริหารเสริมสร้างสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่ส่งเสริมต่อการเรียนรู้อย่างเหมาะสม						
57	ผู้บริหารมีการจัดนิทรรศการทางวิชาการให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างเหมาะสม						
58	ผู้บริหารจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง						
59	ผู้บริหารสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถใช้สารสนเทศในการเรียนการสอน						
ด้านการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย							
60	ผู้บริหารคำนึงถึงความปลอดภัยของจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย						

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงตามความคิดเห็นของท่าน

ระดับ 5 หมายถึง คุณภาพผู้เรียน อยู่ในระดับ มากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง คุณภาพผู้เรียน อยู่ในระดับ มาก

ระดับ 3 หมายถึง คุณภาพผู้เรียน อยู่ในระดับ ปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง คุณภาพผู้เรียน อยู่ในระดับ น้อย

ระดับ 1 หมายถึง คุณภาพผู้เรียน อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ขอที่	คุณภาพผู้เรียน	ระดับปฏิบัติ					สำหรับผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
ด้านการมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด							
1	ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต						
2	ผู้เรียนมีสัมมาคาระวะ กตัญญูกตเวทีต่อผู้มีพระคุณ						
3	ผู้เรียนแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของสถานศึกษา						
4	ผู้เรียนเป็นนักเรียนที่ดีของสถานศึกษา						
5	ผู้เรียนไม่ขาดเรียน ไม่มาสาย ไม่มีปัญหาด้านพฤติกรรม						
6	ผู้เรียนเป็นลูกและศิษย์ที่ดีเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครู						
7	ผู้เรียนมีการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม						
8	ผู้เรียนดูแล รักษา สถานที่ และสิ่งของ ทั้งส่วนรวมและส่วนตัว						
9	ผู้เรียนรักษาชื่อเสียงของครอบครัว ไม่สร้างความเดือดร้อนให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง						
10	ผู้เรียนรู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า และเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง						
ด้านความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย							
11	ผู้เรียนรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และรักความเป็นไทย						
12	ผู้เรียนยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข						
13	ผู้เรียนมีมารยาทงดงามแบบไทย						
14	ผู้เรียนมีจิตสำนึกในความเป็นไทย						
15	ผู้เรียนใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้อง						

ขอที่	คุณภาพผู้เรียน	ระดับปฏิบัติ					สำหรับผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
ด้านความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย							
16	ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณีไทยในวันสำคัญต่าง ๆ						
17	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสืบทอด และอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทย						
18	ผู้เรียนมีความภูมิใจในท้องถิ่นความเป็นไทย และเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาไทยมีการแสดงออกได้อย่างเหมาะสมในชีวิตประจำวัน						
19	ผู้เรียนสามารถแสดงออกถึงอารมณ์และความรู้สึกซาบซึ้งเห็นคุณค่าในศิลปะอันงดงามของไทย						
20	ผู้เรียนสามารถปรับประยุกต์นำหลักภาวนา 4 มาใช้กับวิถีไทยได้อย่างเหมาะสม						
ด้านยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย							
21	ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพบนความแตกต่างระหว่างบุคคล						
22	ผู้เรียนสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลทั้งในและนอกสถานศึกษา						
23	ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต การแก้ปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม						
24	ผู้เรียนมีการปลูกฝังให้ยอมรับและอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านเพศ เชื้อชาติ ศาสนา ภาษาวัฒนธรรม ประเพณีได้อย่างมีความสุข						
25	ผู้เรียนนำหลักภาวนา 4 มาใช้เป็นแนวทางในการอยู่ร่วมกันในสังคม และเป็นแนวปฏิบัติในชีวิตประจำวัน						
26	ผู้เรียนสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุขและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่คนในสังคม						
27	ผู้เรียนสามารถปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย และใช้ชีวิตตามวิถีประชาธิปไตย						
28	ผู้เรียนยอมรับเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างหลากหลาย และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข						

ขอที่	คุณภาพผู้เรียน	ระดับปฏิบัติ					สำหรับผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
ด้านความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย							
29	ผู้เรียนเรียนรู้ความเป็นสมาชิกของสังคม ยอมรับและเข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคล						
30	ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่าง						
ด้านสุขภาวะทางร่างกาย และจิตสังคม							
31	ผู้เรียนมีน้ำหนัก ส่วนสูง ตามเกณฑ์ของกรมอนามัย						
32	ผู้เรียนมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์ของกรมพลศึกษา						
33	ผู้เรียนมีวุฒิทางอารมณ์ มีคุณธรรมจริยธรรม และมีบุคลิกภาพอยู่ในระดับที่น่าพอใจ						
34	ผู้เรียนปลอดจากปัญหาทางเพศ ยาเสพติด และสิ่งให้โทษ เช่น บุหรี่ สุรา เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และเกม เป็นต้น						
35	ผู้เรียนรู้จักวิธีการป้องกันตัวเอง และสามารถป้องกันตัวเองได้โดยการหลีกเลี่ยงอบายมุข เช่น ยาเสพติด การพนัน หรือสิ่งที่เป็นอันตรายต่อชีวิตอยู่ในระดับที่น่าพอใจ						
36	ผู้เรียนมีความร่าเริงแจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ผู้อื่น และครู						
37	ผู้เรียนมีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม						
38	ผู้เรียนมีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสังคมให้ทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม						
39	ผู้เรียนมีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม						
40	ผู้เรียนนำหลักภาวนา 4 ในการสร้างสุขภาวะทางร่างกาย และจิตสังคมที่ดี						

ภาคผนวก ซ
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถาม

Descriptives

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
x1	168	2.80	5.00	4.1351	.49972
x2	168	2.29	4.86	4.0765	.52504
x3	168	2.63	5.00	4.0796	.48815
x4	168	1.38	5.00	4.1324	.56264
x5	168	2.11	5.00	4.1673	.55655
x6	168	1.91	4.91	4.0424	.61226
x7	168	2.57	5.00	4.1020	.52580
xtot	168	2.44	4.83	4.1051	.46365
Valid N (listwise)	168				

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
x1.1	168	2	5	4.21	.725
x1.2	168	2	5	4.08	.709
x1.3	168	2	5	3.88	.788
x1.4	168	2	5	4.04	.769
x1.5	168	3	5	4.38	.707
x1.6	168	3	5	4.35	.719
x1.7	168	2	5	4.15	.706
x1.8	168	2	5	4.16	.669
x1.9	168	3	5	4.18	.689
x1.10	168	1	5	3.92	.742
x1	168	2.80	5.00	4.1351	.49972
Valid N (listwise)	168				

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
x2.1	168	2	5	4.08	.675
x2.2	168	2	5	3.98	.746
x2.3	168	3	5	4.25	.724
x2.4	168	3	5	4.24	.668
x2.5	168	2	5	4.07	.662
x2.6	168	2	5	3.92	.758
x2.7	168	2	5	3.99	.778
x2	168	2.29	4.86	4.0765	.52504
Valid N (listwise)	168				

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
x3.1	168	2	5	4.04	.765
x3.2	168	2	5	4.15	.709
x3.3	168	2	5	4.13	.731
x3.4	168	2	5	4.08	.692
x3.5	168	3	5	4.11	.684
x3.6	168	3	5	4.06	.698
x3.7	168	2	5	4.05	.677
x3.8	168	2	5	4.02	.679
x3	168	2.63	5.00	4.0796	.48815
Valid N (listwise)	168				

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
x4.1	168	1	5	4.04	.796
x4.2	168	1	5	4.07	.727
x4.3	168	1	5	4.06	.794
x4.4	168	1	5	4.14	.725
x4.5	168	1	5	4.06	.787
x4.6	168	2	5	4.23	.672
x4.7	168	2	5	4.29	.719
x4.8	168	2	5	4.19	.758
x4	168	1.38	5.00	4.1324	.56264
Valid N (listwise)	168				

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
x5.1	168	2	5	4.11	.692
x5.2	168	3	5	4.16	.650
x5.3	168	2	5	4.26	.692
x5.4	168	2	5	4.29	.667
x5.5	168	2	5	4.20	.697
x5.6	168	2	5	4.17	.726
x5.7	168	1	5	4.09	.749
x5.8	168	1	5	4.11	.815
x5.9	168	1	5	4.12	.927
x5	168	2.11	5.00	4.1673	.55655
Valid N (listwise)	168				

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
x6.1	168	1	5	4.18	.801
x6.2	168	1	5	4.12	.914
x6.3	168	1	5	3.88	.856
x6.4	168	1	5	4.02	.882
x6.5	168	1	5	3.95	.795
x6.6	167	1	5	4.01	.878
x6.7	168	1	5	3.99	.833
x6.8	168	2	5	4.11	.701
x6.9	168	2	5	4.12	.765
x6.10	168	3	5	4.07	.743
x6.11	168	2	5	4.02	.746
x6	168	1.91	4.91	4.0424	.61226
Valid N (listwise)	168				

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
x7.1	168	2	5	4.08	.729
x7.2	168	2	5	4.12	.741
x7.3	168	2	5	4.10	.728
x7.4	168	2	5	4.20	.760
x7.5	168	3	5	4.15	.706
x7.6	168	2	5	4.08	.701
x7.7	168	1	5	3.99	.738
x7	168	2.57	5.00	4.1020	.52580
Valid N (listwise)	168				

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation

y1	168	1.50	5.00	4.0869	.54658
y2	168	1.20	5.00	4.0851	.56596
y3	168	1.70	4.90	4.0472	.60870
y4	168	2.50	4.90	4.0905	.48711
ytot	168	1.85	4.83	4.0774	.49247
Valid N (listwise)	168				

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
y1.1	168	1	5	4.15	.742
y1.2	168	1	5	4.33	.705
y1.3	168	1	5	4.06	.802
y1.4	168	1	5	4.10	.776
y1.5	168	2	5	3.97	.713
y1.6	168	2	5	4.13	.697
y1.7	168	2	5	4.02	.713
y1.8	168	2	5	4.05	.733
y1.9	168	2	5	4.02	.722
y1.10	168	1	5	4.05	.795
y1	168	1.50	5.00	4.0869	.54658
Valid N (listwise)	168				

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
y2.1	168	1	5	4.08	.721
y2.2	168	1	5	4.08	.833
y2.3	168	1	5	4.00	.726
y2.4	168	1	5	4.04	.799
y2.5	168	1	5	4.07	.805
y2.6	168	1	5	4.25	.817
y2.7	168	1	5	4.07	.722
y2.8	168	2	5	4.12	.646
y2.9	168	1	5	4.10	.752
y2.10	168	1	5	4.05	.724
y2	168	1.20	5.00	4.0851	.56596
Valid N (listwise)	168				

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
y3.1	168	2	5	4.11	.692
y3.2	168	2	5	4.10	.739
y3.3	168	1	5	4.12	.914
y3.4	168	1	5	3.88	.856
y3.5	168	1	5	4.02	.882
y3.6	168	1	5	3.95	.795
y3.7	167	1	5	4.01	.878
y3.8	168	1	5	3.99	.833
y3.9	168	2	5	4.11	.701
y3.10	168	1	5	4.18	.801
y3	168	1.70	4.90	4.0472	.60870
Valid N (listwise)	168				

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
y4.1	168	1	5	4.12	.914
y4.2	168	3	5	4.06	.698
y4.3	168	2	5	4.05	.677
y4.4	168	2	5	4.02	.679
y4.5	168	1	5	4.04	.796
y4.6	168	2	5	4.08	.675
y4.7	168	2	5	3.98	.746
y4.8	168	3	5	4.25	.724
y4.9	168	3	5	4.24	.668
y4.10	168	2	5	4.07	.662
y4	168	2.50	4.90	4.0905	.48711
Valid N (listwise)	168				

Correlations

Correlations

		x1	x2	x3	x4	x5	x6	x7	y1	y2	y3	y4	xtot	ytot
x1	Pearson Correlation	1	.729**	.717**	.737**	.734**	.600**	.512**	.516**	.539**	.643**	.766**	.830**	.686**
	Sig. (2-tailed)		.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000
	N	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168
x2	Pearson Correlation	.729**	1	.800**	.739**	.711**	.656**	.600**	.616**	.627**	.667**	.927**	.865**	.786**
	Sig. (2-tailed)	.000		.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000
	N	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168
x3	Pearson Correlation	.717**	.800**	1	.765**	.738**	.672**	.592**	.616**	.652**	.686**	.869**	.872**	.785**
	Sig. (2-tailed)	.000	.000		.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000
	N	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168
x4	Pearson Correlation	.737**	.739**	.765**	1	.779**	.647**	.596**	.595**	.643**	.692**	.827**	.873**	.768**
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000		.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000
	N	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168
x5	Pearson Correlation	.734**	.711**	.738**	.779**	1	.791**	.710**	.731**	.706**	.818**	.779**	.910**	.851**
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000		.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000
	N	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168
x6	Pearson Correlation	.600**	.656**	.672**	.647**	.791**	1	.805**	.724**	.732**	.973**	.730**	.866**	.892**
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000		.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000
	N	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168
x7	Pearson Correlation	.512**	.600**	.592**	.596**	.710**	.805**	1	.751**	.716**	.792**	.661**	.804**	.822**
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000	.000		.000	.000	.000	.000	.000	.000
	N	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168
y1	Pearson Correlation	.516**	.616**	.616**	.595**	.731**	.724**	.751**	1	.748**	.739**	.632**	.759**	.877**
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000		.000	.000	.000	.000	.000
	N	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168
y2	Pearson Correlation	.539**	.627**	.652**	.643**	.706**	.732**	.716**	.748**	1	.792**	.671**	.769**	.906**
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000		.000	.000	.000	.000
	N	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168
y3	Pearson Correlation	.643**	.667**	.686**	.692**	.818**	.973**	.792**	.739**	.792**	1	.752**	.882**	.928**
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000		.000	.000	.000
	N	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168
y4	Pearson Correlation	.766**	.927**	.869**	.827**	.779**	.730**	.661**	.632**	.671**	.752**	1	.920**	.848**
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000		.000	.000
	N	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168
xtot	Pearson Correlation	.830**	.865**	.872**	.873**	.910**	.866**	.804**	.759**	.769**	.882**	.920**	1	.932**
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000		.000
	N	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168
ytot	Pearson Correlation	.686**	.786**	.785**	.768**	.851**	.892**	.822**	.877**	.906**	.928**	.848**	.932**	1
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	
	N	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168

**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Regression

Coefficients[a]		
Model	Collinearity Statistics	
	Tolerance	VIF
X6	.247	4.054
X2	.305	3.274
X5	.238	4.195
X7	.334	2.993
X3	.274	3.648
X4	.298	3.355

a. Dependent Variable: ytot

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	.892[a]	.797	.795	.22280	.797	649.916	1	166	.000
2	.931[b]	.867	.866	.18049	.071	87.951	1	165	.000
3	.942[c]	.887	.885	.16721	.019	28.243	1	164	.000
4	.949[d]	.900	.897	.15785	.013	21.045	1	163	.000
5	.951[e]	.905	.902	.15422	.005	8.744	1	162	.004
6	.952[f]	.907	.904	.15278	.002	4.068	1	161	.045

a. Predictors: (Constant), x6

b. Predictors: (Constant), x6, x2

c. Predictors: (Constant), x6, x2, x5

d. Predictors: (Constant), x6, x2, x5, x7

e. Predictors: (Constant), x6, x2, x5, x7, x3

f. Predictors: (Constant), x6, x2, x5, x7, x3, x4

Model		Sum of Squares	Df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	32.262	1	32.262	649.916	.000[b]
	Residual	8.240	166	.050		
	Total	40.502	167			
2	Regression	35.127	2	17.564	539.146	.000[c]
	Residual	5.375	165	.033		
	Total	40.502	167			
3	Regression	35.917	3	11.972	428.189	.000[d]
	Residual	4.585	164	.028		
	Total	40.502	167			
4	Regression	36.441	4	9.110	365.654	.000[e]
	Residual	4.061	163	.025		
	Total	40.502	167			
5	Regression	36.649	5	7.330	308.170	.000[f]
	Residual	3.853	162	.024		
	Total	40.502	167			
6	Regression	36.744	6	6.124	262.350	.000[g]
	Residual	3.758	161	.023		
	Total	40.502	167			

a. Dependent Variable: ytot

b. Predictors: (Constant), x6

c. Predictors: (Constant), x6, x2

d. Predictors: (Constant), x6, x2, x5

e. Predictors: (Constant), x6, x2, x5, x7

f. Predictors: (Constant), x6, x2, x5, x7, x3

g. Predictors: (Constant), x6, x2, x5, x7, x3, x4

Coefficients[a]

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Correlations		
		B	Std. Error	Beta			Zero-order	Partial	Part
1	(Constant)	1.175	.115		10.210	.000			
	x6	.718	.028	.892	25.493	.000	.892	.892	.892
2	(Constant)	.580	.113		5.139	.000			
	x6	.532	.030	.661	17.585	.000	.892	.808	.499
	x2	.331	.035	.353	9.378	.000	.786	.590	.266
3	(Constant)	.443	.108		4.110	.000			
	x6	.417	.035	.518	11.774	.000	.892	.677	.309
	x2	.252	.036	.268	7.009	.000	.786	.480	.184
	x5	.222	.042	.251	5.314	.000	.851	.383	.140
4	(Constant)	.261	.109		2.391	.018			
	x6	.317	.040	.394	7.945	.000	.892	.528	.197
	x2	.238	.034	.254	7.007	.000	.786	.481	.174
	x5	.194	.040	.219	4.867	.000	.851	.356	.121
	x7	.184	.040	.197	4.587	.000	.822	.338	.114
5	(Constant)	.164	.111		1.475	.142			
	x6	.305	.039	.379	7.780	.000	.892	.522	.189
	x2	.172	.040	.183	4.278	.000	.786	.319	.104
	x5	.162	.040	.183	3.993	.000	.851	.299	.097
	x7	.187	.039	.200	4.764	.000	.822	.351	.115
	x3	.132	.045	.131	2.957	.004	.785	.226	.072
6	(Constant)	.160	.110		1.446	.150			
	x6	.309	.039	.385	7.958	.000	.892	.531	.191
	x2	.154	.041	.164	3.775	.000	.786	.285	.091
	x5	.128	.044	.144	2.931	.004	.851	.225	.070
	x7	.184	.039	.196	4.731	.000	.822	.349	.114
	x3	.106	.046	.105	2.293	.023	.785	.178	.055
	x4	.078	.038	.089	2.017	.045	.768	.157	.048

a. Dependent Variable: ytot

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล นางสาวสุธีรา บุญส่ง

วัน เดือน ปี เกิด วันที่ 12 ตุลาคม 2531

ตำแหน่งปัจจุบัน ครู คศ.2

ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 40/4 หมู่ 10 ตำบลคลองตาคต อำเภอโพธาราม
จังหวัดราชบุรี รหัสไปรษณีย์ 70120

สถานที่ทำงาน โรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครปฐม
บ้านเลขที่ 32/15 หมู่ 4 ตำบลบางแก้ว อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม
รหัสไปรษณีย์ 73120

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2555 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ตำแหน่งและประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2559 ตำแหน่งครูผู้ช่วยโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครปฐม
ตำบลบางแก้ว อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

พ.ศ. 2561 ตำแหน่ง ครู คศ.1 โรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครปฐม
ตำบลบางแก้ว อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

พ.ศ. 2566 ตำแหน่ง ครู คศ.2 โรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย นครปฐม
ตำบลบางแก้ว อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม